

ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის
სახელმწიფო უნივერსიტეტი

IV. Javakhishvili Tbilisi State University

შოთა რუსთაველის სახელობის ქართული
ლიტერატურის ინსტიტუტი

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

კომპარატივისტული ლიტერატურის ქართული
ასოციაცია (GCLA)

XII საერთაშორისო სიმპოზიუმი
ლიტერატურათმცოდნეობის
თანამედროვე პრობლემები

სახელმწიფოებრივი სუვერენობის
იდეა და XX საუკუნის მწერლობა

(ექძენება საქართველოს სახელმწიფოებრივი
დამოუკიდებლობის გამოცხადებიდან 100 წლისთავს)

XI International Symposium

Contemporary Issues of Literary Criticism

The Idea of State Sovereignty and XX Century Literature

(Dedicated to the 100th Anniversary of the Declaration of
Georgia's State Independence)

თეზისები • Theses

რედაქტორი
ირმა რატიანი

სარედაქციო კოლეგია:
მაკა ელბაკიძე
ირინე მოდებაძე
მირანდა ტყეშელაშვილი

მხატვარი
რევაზ მირიანაშვილი

Editor
Irma Ratiani

Editorial Board
Maka Elbakidze
Irine Modebadze
Miranda Tkeshelashvili

Cover Design by
Revaz Mirianashvili

© თსუ შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი,
2018

© TSU Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature, 2018

შინაარსი

ZAZA ABZIANIDZE

Georgia, Tbilisi

A Fateful Illusion of the Great Realist

(Niko Nikoladze's "The Downfall of

Russia and the Fate of Georgia").....35

ზაზა აბზიანიძე

საქართველო, თბილისი

დიდი რეალისტის საბედისწერო ილუზია

(ნიკო ნიკოლაძის „რუსეთის დამხობა

და საქართველოს ბედი“).....35

IVANE AMIRKHANASHVILI

Georgia, Tbilisi

Problem of Free Space in

Givi Maghularia's Novel "The Return"37

ივანე ამირხანაშვილი

საქართველო, თბილისი

თავისუფალი სივრცის პრობლემა

გივი მაღულარიას რომანში „უკუქცევა“37

GIA ARGANASHVILI

Georgia, Tbilisi

Motif of Maintaining of the National Consciousness

in the Art of Basil Melikishvili.....40

გია არგანაშვილი

საქართველო, თბილისი

„სახის შერჩენის“ მოტივი

ბასილ მელიქიშვილის შემოქმედებაში.....40

I.L BAGRATION-MOUKHRANELI
Russia, Moscow
**On One Educational Institution of the
Georgian Democratic Republic.....43**

И.Л. БАГРАТИОН-МУХРАНЕЛИ
РФ, Москва
**Об одном учреждении
образования Демократической
Республики Грузии.....43**

**MAJID BAHREVAR
GHASEM SALARI**
Iran, Shiraz
**A Quest for Identity and
Security: Representing Aftermath
of World War I in Iranian
Historical Novels.....45**

NINO BALANCHIVADZE
Georgia, Tbilisi
The Illusions Crashed by the Oral Histories.....46

ნინო ბალანჩივაძე
საქართველო, თბილისი
**ზეპირი ისტორიებით
დამსხვრეული ილუზიები.....46**

NUNU BALAVADZE
Georgia, Tbilisi
**Gaming as a Resistance to The Political Regime
in Georgian Poetry of the 1970s-1980s:
Lia Sturua, Besik Kharanauli.....48**

ნუნუ ბალაძე

საქართველო, თბილისი

თამაში, როგორც პოლიტიკურ

რეჟიმთან წინააღმდეგობა 1970-1980-იანი

წლების ქართულ პოეზიაში:

ღია სტურუა, ბესიკ ხარანაული.....48

TAMAR BARBAKADZE

Georgia, Tbilisi

The Sonnet Form as a

Sense of Georgia’s Freedom.....51

თამარ ბარბაქაძე

საქართველო, თბილისი

სონეტის ფორმა, როგორც

საქართველოს თავისუფლების საზრისი.....51

LEVAN BEBURISHVILI

Georgia, Tbilisi

The Concept of Homeland in

Galaktion Tabidze’s Lyrics in the

Period of Independence of Georgia.....54

ლევან ბებურიშვილი

საქართველო, თბილისი

სამშობლოს კონცეპტი გალაკტიონ ტაბიძის

საქართველოს დამოუკიდებლობის

პერიოდის ლირიკაში.....54

DALILA BEDIANIDZE

Georgia, Tbilisi

The Idea of National Self-determination in

Poetry of Murman Lebanidze and

Mukhran Machavariani.....56

დალილა ბედიანიძე

საქართველო, თბილისი

ნაციონალური თვითგამორკვევის

იდეა მურმან ლეზანიძისა და

მუხრან მაჭავარიანის პოეზიაში.....56

KONSTANTINE BREGADZE

Georgia, Tbilisi

The Issue of Political Orientation and

Anti-colonial (anti-Russian, anti-Bolshevik)

Discourse in *Dionysus Smile* by

Konstantine Gamsakhurdia.....58

კონსტანტინე ბრეგაძე

საქართველო, თბილისი

პოლიტიკური ორიენტაციის საკითხი და

ანტიკოლონიური (ანტირუსულ-ანტიბოლშევიკური)

დისკურსი კონსტანტინე გამსახურდიას

რომანში „დიონისოს ღიმილი“.....58

LEVAN BREGADZE

Georgia, Tbilisi

The Idea of State Independence

in the Post Second World

War Georgian Poetry.....62

ლევან ბრეგაძე

საქართველო, თბილისი

სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის

იდეა მეორე მსოფლიო ომის

შემდგომ ქართულ პოეზიაში.....62

RŪTA BRŪZGIENĖ

Lithuania, Vilnius

Nostalgic Poetry by Salomėja Nėris

of the Second World War Years:

Musicality of the Form.....64

РУТА БРУЗГЕНЕ

Литва, Вильнюс

Ностальгические стихи о Родине

Саломеи Нерис в годы Второй

мировой войны: музыкальность формы.....64

OLHA CHERVINSKA

Ukraine, Chernivtsi

The Intellectual Sovereignty of the Province.....65

О. В. ЧЕРВИНСКАЯ

Украина, Черновцы

Интеллектуальный суверенитет провинции.....65

EKA CHIKVAIDZE

Georgia, Tbilisi

Georgian Theological Writings of the

10th-20th Years of the 20th Century

(Basic trends).....67

ეკა ჩიკვაიძე

საქართველო, თბილისი

მე-20 საუკუნის 10-20-იანი წლების

ქართული სასულიერო მწერლობა

(ძირითადი ტენდენციები).....67

EKA CHKHEIDZE

Georgia, Tbilisi

Totalitarianism and Freedom Problem

According to Grigol Robakidze's Works.....70

ეკა ჩხეიძე

საქართველო, თბილისი

ტოტალიტარიზმი და თავისუფლების პრობლემა

გრ. რობაქიძის შემოქმედების მიხედვით.....70

ANA CHKUASELI

Georgia, Tbilisi

**Music as a Form of Collective
Identity Formation in the National
Self-determination Process.....72**

ანა ჭკუასელი

საქართველო, თბილისი

**მუსიკა როგორც კოლექტიური
იდენტობის ფორმირების ინსტრუმენტი
ნაციონალური თვითგამორკვევის პროცესში.....72**

RUSUDAN CHOLOKASHVILI

Georgia, Tbilisi

**Georgian Folk Poetry and
Folkloristics of the Soviet Period.....74**

რუსუდან ჩოლოყაშვილი

საქართველო, თბილისი

**საბჭოური პერიოდის ქართული ხალხური
პოეზია და ფოლკლორისტიკა.....74**

DODO CHUMBURIDZE

Georgia, Tbilisi

**National Identity and the Issue of
European Integration in the Works by
Ideologists of the First Republic of Georgia
(Akaki Chkhenkeli, Grigol Lortkipanidze,
Noe Ramishvili, Irakli Tsereteli)76**

დოდო ჭუმბურიძე

საქართველო, თბილისი

**ნაციონალური იდენტობისა და ევროპული
ერთობის საკითხი საქართველოს პირველი
რესპუბლიკის იდეოლოგთა ნააზრევში
(აკაკი ჩხენკელი, გრიგოლ ლორთქიფანიძე,
ნოე რამიშვილი, ირაკლი წერეთელი).....76**

JOHN K. COX

Fargo, North Dakota, USA

Oases, Ghettos, and the Balkan Bastille:

Politics in the Writings of Biljana Jovanović.....79

JALAL FARZANEH DEHKORDI

Iran, Tehran

Innocuous or Psychologically Dead?

the Coupling of Modern Psychiatry and

State Sovereignty in Howard Barker’s *Claw*.....80

TEIMURAZ DOIASHVILI

Georgia, Tbilisi

The Formula of National Sovereignty

by Ilia Chavchavadze and Galaktion Tabidze.....81

თეიმურაზ დოიაშვილი

საქართველო, თბილისი

ეროვნული სუვერენიტეტის ილიასეული

ფორმულა და გალაკტიონ ტაბიძე.....81

ROMAN DZYK

LILIA SHUTIAK

Ukraine, Chernivtsi

State Sovereignty of Ukraine and Cultural

Reality: Attempts of Critical Reflection.....84

РОМАН ДЗЫК

ЛИЛИЯ ШУТЯК

Украина, Черновцы

Государственный суверенитет Украины

культурная реальность:

попытки критического осмысления.....84

KETEVAN ELASHVILI

Georgia, Tbilisi

Past in the Present

(“Data Tutashkhia” by Chabua Amirejibi).....86

ქეთევან ელაშვილი

საქართველო, თბილისი

წარსული აწმყოში

(ჭაბუა ამირეჯიბის „დათა თუთაშხია“).....86

MAKA ELBAKIDZE

Georgia, Tbilisi

Political Illusions of Georgian Emigration

during the Second World War.....88

მაკა ელბაკიძე

საქართველო, თბილისი

ქართული ემიგრაციის პოლიტიკური

ილუზიები მეორე მსოფლიო ომის წლებში.....88

MELEIKA ELIASOVA

Baku, Azerbaijan

Women Images in the Works

by Jalil Mammadguluzadeh.....91

MARIA FILINA

Georgia, Tbilisi

Georgian Slavic Studies in the Last Decades

of Soviet Power: Relationship with Ideology

and “Aesopian language”91

МАРИЯ ФИЛИНА

Грузия, Тбилиси

Грузинская славистика в последние

десятилетия советской власти:

взаимоотношения с идеологией и «эзопов язык».....91

JULIETA GABODZE

RUSUDAN KOBAKHIDZE

Georgia, Tbilisi

The Theme of Georgia's Independence

in Émigré Memoirs (Georgian émigré periodicals

in Paris, Berlin and New York).....93

ჯულიეტა გაბოძე

რუსუდან კობახიძე

საქართველო, თბილისი

საქართველოს დამოუკიდებლობის

თემა ემიგრანტთა მემუარებში

(ქართული ემიგრანტული პერიოდული

გამოცემები პარიზში, ბერლინსა და ნიუ-იორკში).....93

NUGESHA GAGNIDZE

Georgia, Kutaisi

Idea of State Sovereignty in

Grigol Robakidze's Publicism.....96

ნუგეშა გაგნიძე

საქართველო, ქუთაისი

სახელმწიფოებრივი სუვერენობის

იდეა გრიგოლ რობაქიძის პუბლიცისტიკაში.....96

GUNAY GARAEVA

Baku, Azerbaijan

Symbolism of Dzhumhuriyyet and the

Transformation of Symbols in the Azerbaijani

Poetry of 1920-1930-s.....98

KETEVAN GARDAPKHADZE

TAMAR TCHEISHVILI

Georgia, Tbilisi

Nihil Sub Sole Novum

(Ecclesiastes 1.9).....99

ქეთევან გარღაფსაძე

თამარ ჭიჭვილი

საქართველო, თბილისი

Nihil Sub Sole Novum

(Ecclesiastes 1.9).....99

LEVAN GELASHVILI

Georgia, Tbilisi

Cinema Narrative in

Niko Lortkipanidze’s Prose.....101

ლევან გელაშვილი

საქართველო, თბილისი

კინონარატივი

ნიკო ლორთქიფანიძის პროზაში.....101

TAMAR GELASHVILI

Georgia, Tbilisi

From Easter Rising to “Oyster Monday”

(Easter Rising in James Joyce’s *Ulysses*

and *Finnegans Wake*).....103

თამარ გელაშვილი

საქართველო, თბილისი

აღდგომის აჯანყებიდან „ხამანკების ორშაბათამდე“

(აღდგომის აჯანყება ჯეიმზ ჯოისის რომანებში

„ულისე“ და „ლამისთევა ფინეგანისათვის“).....103

ANASTASIA GERMANOVICH

Russia, Moscow

Narodnik Critics as the Opponents of

“Legal Marxists” in Discussions about

the Special Path of Russia.....105

A.A.ГЕРМАНОВИЧ

Россия, РФ

Критики-народники как оппоненты

«легальных марксистов»

в дискуссиях об особом пути России.....105

RAHILYA GEYBULLAYEVA

Baku, Azerbaijan

Alphabet as a Factor of National Identity.....107

MARIAM GIORGASHVILI

Georgia, Tbilisi

Desert, as a Punishment And Metaphor

(About Otia Patchkoria).....109

მარიამ გიორგაშვილი

საქართველო, თბილისი

უდაბნო, როგორც სასჯელი და მეტაფორა

(ოტია პაჭკორიას შესახებ).....109

NANA GONJILASHVILI

Georgia, Tbilisi

Grigol Megrelishvili –

Sense of Life and Death, Georgia.....111

ნანა გონჯილაშვილი

საქართველო, თბილისი

გრიგოლ მეგრელიშვილი –

სიკვდილ-სიცოცხლის საზრისი, საქართველო.....111

ANDREW GOODSPEED

Macedonia, Tetovo

Pinter, State Power,

Mountain Language & One for the Road.....114

KONRAD GUNESCH

United Arab Emirates, Dubai,

Comparing Political Illusion and Cultural Reality in Scientific and Fictional Literature: Concepts and Dreams of Cosmopolitanism as Cultural World Citizenship, and of Multilingualism as Interactive Intercultural Competence, in Academic Writing and Popular Bestsellers.....115

OLENA GUSEVA

Ukraine, Mariupol

**The Third Garment of Hero
(literary afterword to Plato's ideal state).....116**

ЕЛЕНА ГУСЕВА

Украина, Мариуполь

**Третье облачение героя
(литературное послесловие к идеальному государству Платона).....116**

OLENA HALETA

Ukraine, Lviv

1918, or Revolution(s) as a Crucial Point of Self-identification: Yuri Mezhenko's Archive as a Personal Project and a Collective Projection of Ukrainian Modernism.....118

DORIS HAMBUCH

United Arab Emirates, Al Ain,

**'No Nation Now but the Imagination':
Caribbean Poets and their Imagined Communities.....119**

VIKTORIJA IVANENKO

Ukraine, Chabany

A Never-Ending Trip: Specters of Scotland in James Robertson's Novel *And the Land Lay Still*..... 119

MAIA JALIASHVILI

Georgia, Tbilisi

**Symbolic-mythical Paradigms of State Freedom
(Grigol Robakidze ‘s „Guards of Grail“).....120**

მანია ჯალიაშვილი

საქართველო, თბილისი

**სახელმწიფოებრივი თავისუფლების
სიმბოლურ-მითოსური პარადიგმები
(გრეგოლ რობაქიძის „მცველნი გრაალისა“).....120**

MZIA JAMAGIDZE

Georgia, Tbilisi

**From State Failure to Cultural
Trauma: Reflections on the Publicist
and Documental Prose by Nikolo Mitsishvili
in Colonial/Post-colonial Context.....122**

მზია ჯამაგიძე

საქართველო, თბილისი

**სახელმწიფოებრიობის მარცხიდან
კულტურულ ტრავმამდე
ნიკოლო მინიშვილის პუბლიცისტიკისა
და დოკუმენტური პროზის გააზრება
კოლონიურ/პოსტკოლონიურ კონტექსტში.....122**

SALOMIA JASTRUMSKYTE

Lithuania, Vilnius

An Interrelation of the Politics and the Art.....125

GRIGOL JOKHADZE

Georgia, Tbilisi

**Osip Mandelstam on the Art and
Culture of Independent Georgia.
Hermeneutic Interpretations.....125**

ბრიგოლ ჯოხაძე

საქართველო, თბილისი

**ოსიპ მანდელშტამი დამოუკიდებელი
საქართველოს ხელოვნებაზე.**

ჰერმენევტული ინტერპრეტაციები.....125

MAKA JOKHADZE

Georgia, Tbilisi

The Idea of State Sovereignty in

the 20th-century Georgian Novel.....127

მაკა ჯოხაძე

საქართველო, თბილისი

სახელმწიფოებრივი სუვერენობის

იდეა მე-20 საუკუნის ქართულ რომანში.....127

LIA KARICHASHVILI

Georgia, Tbilisi

“New Rustaveli” – Symbol of the Revived

Country in Galaktioni’s Art.....130

ლია კარიჭაშვილი

საქართველო, თბილისი

„ახალი რუსთაველი“ –

აღორძინებული ქვეყნის სიმბოლო

გალაკტიონის შემოქმედებაში.....130

ETER KAVTARADZE

Georgia, Tbilisi

Grigol Robakidze, Irreconcilable

with the Totalitarian Rule.....132

ეთერ კავთარაძე

საქართველო, თბილისი

ტოტალიტარულ რეჟიმთან

შეურიგებელი გრიგოლ რობაქიძე.....132

AIBENIZ KAZIBEYOVA
Azerbaijan, Baku
Azerbaijan Institute of Tourism and Sport
Status of the Language
in Political Discourse.....135

MARY KHUKHUNAISHVILI-TSIKLARI
Georgia, Tbilisi
Amirani as a Symbol
of Indomitable Georgia.....135

ZEINAB KIKVIDZE
Georgia, Kutaisi
Caucasian Imbalance in the
Contemporary Palimpsest.....136

ზეინაბ კიკვიძე
საქართველო, ქუთაისი
კავკასიური დისბალანსი
თანამედროვე პალიმფსესტში.....136

LARISA S. KISLOVA
Russian Federation, Tyumen
Deconstructions of the “Social Utopia”
Motif in Boris Pilnyak’s Artistic
Prose of the 1930s.....139

Л. С. КИСЛОВА
РФ, Тюмень
Деконструкция мотива социальной
утопии в художественной прозе
Бориса Пильняка 1930-х годов.....139

GOCHA KUCHUKHIDZE
Georgia, Tbilisi
Anti-Soviet Spirit in Lado Asatiani’s Works.....141

გონა კუჭუხიკა

საქართველო, თბილისი

ანტისაბჭოთა სულისკვეთება

ლადო ასათიანის შემოქმედებაში.....141

RAHILA HUSEYN GIZI KULIYEVA

Azerbaijan, Baku

Artistic Quests of Azerbaijani

Literature in Boundary of

XX-XXI Centuries.....144

NONA KUPREISHVILI

Georgia, Tbilisi

Georgian Modernistic Press

in 1918-1921s.....146

ნონა კუპრეიშვილი

საქართველო, თბილისი

ქართული მოდერნისტული

პრესა 1918-1921 წლებში.....146

NESTAN KUTIVADZE

Georgia, Kutaisi

Lado Kotetishvili – Representative of

the Georgian Literary ‘Underground’.....148

ნესტან კუტივაძე

საქართველო, ქუთაისი

ლადო კოტეტიშვილი –

ქართული ლიტერატურული

„ანდერგრაუნდის“ წარმომადგენელი.....148

SHARLOTA KVANTALIANI

Georgia, Tbilisi

Absurd as a Soviet Lifestyle in

Rezo Cheishvili’s Stories.....151

შარლოტა კვანტალიანი

საქართველო, თბილისი

**აბსურდი, როგორც საბჭოთა ცხოვრების წესი,
რეზო ქვიციანიის მოთხრობებში.....151**

MANANA KVATAIA

Georgia, Tbilisi

**A Concept of the State in the
Context of Literary Discourse.....152**

მანანა კვატაია

საქართველო, თბილისი

**სახელმწიფოს კონცეფცია
ლიტერატურული დისკურსის
კონტექსტით.....152**

JURATE LANDSBERGYTE-BECHER

Vilnius, Lithuania

**The Statehood in Contemporary
Lithuanian Cultural Discourse.....155**

KAKHABER LORIA

Georgia, Tbilisi

**Chola Lomtadze – Marxist and
Modernist at the Same Time?!.....156**

კახაბერ ლორია

საქართველო, თბილისი

**ჭოლა ლომთათიძე –
მარქსისტიც და მოდერნისტიც?!.....156**

MANFRED MALZAHN

United Arab Emirates, Al Ain

**“A Nation. Once. Again? Shapes and
Shades of Literary Scottishness”.....159**

FARRUKH MAMED OGLU MAMMADOV

Baku, Azerbaijan

**The Great Truth in the Literature of the
20th Century by the “Writets-Sixties”160**

ESMA MANIA

Georgia, Tbilisi

**Mark of the Regime: Materials from
the Private Archives of the
Soviet Period Scientists.....161**

ესმა მანია

saqarTvelo, Tbilisi

**რეჟიმის დამლა: მასალები
საბჭოთა პერიოდის მეცნიერთა
პირადი არქივებიდან.....161**

IRINE MANIZHASHVILI

Georgia, Tbilisi

**The Antisocial Spirit in the
Stories of Mikheil Javakhishvili.....163**

ირინე მანიჯაშვილი

საქართველო, თბილისი

**ანტისაბჭოური სულისკვეთება
მიხეილ ჯავახიშვილის მოთხრობებში.....163**

DAVID MAZIASHVILI

Georgia, Tbilisi

**Princess Diana, Shakespeare’s
Hamlet and Cordelia.....166**

დავით მაზიაშვილი

საქართველო, თბილისი

**პრინცესა დაიანა, შექსპირის
ჰამლეტი და კორდელია.....166**

TATIANA MEGRELISHVILI

Georgia, Tbilisi

In the Mirror of Memory

(Political self-identification as a problem of emigrant memoir consciousness).....167

ТАТЬЯНА МEGРЕЛИШВИЛИ

Грузия, Тбилиси

В зеркале памяти

(политическая самоидентификация как проблема эмигрантского мемуарного сознания).....167

DAREJAN MENABDE

Georgia, Tbilisi

The Personal and State Aspects in the

Memoirs of Sopio Chijavadze-Kedia.....169

დარეჯან მენაბდე

საქართველო, თბილისი

პიროვნული და სახელმწიფოებრივი

სოფიო ჩიჯავაძე-კედიას მემუარებში.....169

LILI METREVELI

Georgia, Tbilisi

Totalitarian Regime and

Image of the Leader in the Essay-writing

and Artistic work of Grigol Robakidze.....171

ლილი მეტრეველი

საქართველო, თბილისი

ტოტალიტარული რეჟიმი და ბელადის სახე

გრიგოლ რობაქიძის ესეისტიკასა და

მხატვრულ შემოქმედებაში.....171

SABA METREVELI

Georgia, Tbilisi

**The Political Discourse of
Shalva Amirejibi and Undisclosed
Peculiarities of his Private Life.....**173

საბა მეტრეველი

საქართველო, თბილისი

**შალვა ამირეჯიბის პოლიტიკური
დისკურსი და პირადი ცხოვრების
უცნობი ნახნაგები.....**173

INGA MILORAVA

Georgia, Tbilisi

**Valerian Gaprindashvili –
Poet-theorist of the Free Epoch.....**175

ინგა მილორავა

საქართველო, თბილისი

**ვალერიან გაფრინდაშვილი –
თავისუფალი ეპოქის პოეტი-თეორეტიკოსი.....**175

IRINE MODEBADZE

Georgia, Tbilisi

**The Idea of National Self-identification and
Typology of Artistic Forms of its Depiction
(Janis Rainis, Ilya Chavchavadze, Vazha-Pshavela).....**178

ИРИНЭ МОДЕБАДЗЕ

Грузия, Тбилиси

**Идея национального самоопределения и
типология художественных форм ее воплощения
(Янис Райнис, Илья Чавчавадзе, Важа-Пшавела).....**178

GALINA MORIEVA <i>Ukraine, Mariupol</i> Linguistic Rhetorics of Political Discourse.....	180
Г.Г. МОРЕВА <i>Украина, Мариуполь</i> Лингвистическая риторика политического дискурса.....	180
BELLA MUSAYEVA <i>Azerbaijan, Baku</i> Literary Criticism during the \ Period of the Azerbaijan Democratic Republic.....	182
FIDANA MUSAEVA <i>Baku Azerbaijan</i> Period of the Azerbaijan Democratic Republic as Described in the Novel “Ali and Nino” by Gurban Said.....	182
MAIA NACHKEBIA <i>Georgia, Tbilisi</i> “Normalization” and Prohibited Author.....	183
მაია ნაჭყეზია <i>საქართველო, თბილისი</i> „ნორმალიზაცია“ და აკრძალული ავტორი.....	183
SVETLANA NAMESTIUK <i>Ukraine, Chernivtsi</i> The Motive of the New Statehood in the Novel by U. Dombrovsky “Faculty of Unnecessary Things”.....	185

СВЕТЛАНА НАМЕСТИЮК

Украина, Черновцы

Мотив новой державности

в романе Ю. Домбровского

«Факультет ненужных вещей».....185

OLGA NAUMOVA

Russia, Nizhny Novgorod

The Problem of Self Determination

and the Artistic Forms of Its

Embodiment in the Novels by M. Lewycka:

the Multicultural Dialogue.....187

О.А. НАУМОВА

Россия, Нижний Новгород

Проблема национального

самоопределения и художественные

формы ее воплощения в романах М. Левицкой:

мультикультурный диалог.....187

ADA NEMSADZE

Georgia, Tbilisi

The lidea of Freedom and

Suppressed Freedom in

“The Basket” by Otar Chiladze.....190

ადა ნემსაძე

საქართველო, თბილისი

თავისუფლების იდეა და ჩაკლული

თავისუფლება ოთარ ჭილაძის „გოდორში“190

AVTANDIL NIKOLEISHVILI

Georgia Kutaisi

National and Political

Belief of Nikolo Mitsishvili.....192

ავთანდილ ნიკოლეიშვილი

საქართველო, წუთაისი

ნიკოლო მინიშვილის

ეროვნულ-პოლიტიკური მრწამსი.....192

RUSUDAN NISHNIANIDZE

Georgia, Tbilisi

The Symbol of Dreams in the Georgia

Emigrant’s Literature.....194

რუსუდან ნიშნიანიძე

საქართველო, თბილისი

სიზმრის სიმბოლიკა ქართულ ემიგრანტულ

ლიტერატურულ ტექსტებში.....194

SVETLANA NOVIKOVA

Russia, St.Petersburg

Thomas Bernhard and 1968:

Political Views and Author’s Image.....197

С. Ю. НОВИКОВА

РФ, Санкт-Петербург

Томас Бернхард и 1968 г.: политические

взгляды и авторский имидж.....197

TATIA OBOLADZE

Georgia, Tbilisi

Idea of the National Identity

in the Art of Blue Horns.....199

თათია ობოლაძე

საქართველო, თბილისი

ეროვნული იდენტობის იდეა

ცისფერყანწელთა შემოქმედებაში.....199

KETEVAN PATARAIA

Georgia, Tbilisi

In Search of National Freedom

(Erlom Akhvedian – from

Literature to the Cinema).....200

ქეთევან პატარაია

საქართველო, თბილისი

ეროვნული თავისუფლების ძიებაში

(ერლომ ახვლედიანი –

ლიტერატურიდან კინომდე).....200

E. V. PONOMAREVA

Russia, Chelyabinsk

Inaccuracy the Small Prose of the

1920s as a Form of Destruction

of Political Illusions.....203

Е. В. ПОНОМАРЕВА

РФ, Челябинск

Инакомыслие в малой прозе 1920-х

годов как форма разрушения

политических иллюзий.....203

NINO POPIASHVILI

Georgia, Tbilisi

The Soviet Science and Political Discourse –

the Georgian Scientists and Stalin.....205

ნინო პოპიაშვილი

საქართველო, თბილისი

საბჭოთა მეცნიერება და პოლიტიკური

დისკურსი – ქართველი

მეცნიერები და სტალინი.....205

NANA PHRUIDZE

Georgia, Tbilisi

Civil Belief of Mikheil Javakhishvili.....208

ნანა ფრუიძე

საქართველო, თბილისი

მიხეილ ჯავახიშვილის

მოქალაქეობრივი მრწამს.....208

NADEZHDA PURIAEVA

Russia, Moscow

Theme of Politics in

K.Pavlova's Poetry.....210

Н.Н. ПУРЯЕВА

РФ, Москва

Тема политики

в творчестве К.К.Павловой.....210

NESTAN RATIANI

Georgia, Tbilisi

A Sacrificed Title.....212

ნესტან რატიანი

საქართველო, თბილისი

მსხვერპლად შეწირული სათაური.....212

ALI REZAEYAN

MAJID BAHREVAR

Shiraz, Iran

Gilan and Caucasia in

Jan Kolář's Memoir (1917-1921).....214

SHORENA SHAMANADZE

NATELA CHITAU

Georgia, Tbilisi

Dynamics of Change in Political

Illusions in Georgian

Texts Created Abroad.....215

შორენა შამანაძე

საქართველო, თბილისი

პოლიტიკური ილუზიების ცვლილებათა

დინამიკა საზღვარგარეთ შექმნილ

ქართულ მწერლობაში.....215

MANANA SHAMILISHVILI

MARI TSERETELI

Georgia, Tbilisi

Representation of Georgian Regional

Conflicts of 1918-1921s in Media.....218

მანანა შამილიშვილი

მარი წერეთელი

საქართველო, თბილისი

საქართველოს რეგიონული

კონფლიქტების რეპრეზენტაცია

1918 -1921 წლების პრესაში.....218

GEORGIA SIMAKOU

Greece, Athens

Sovereignty and Bare Life in Caryl

Phillips' *The Nature of Blood*.....220

NATIA SIKHARULIDZE

Georgia, Tbilisi

Native Ephemera –

Elegy about Lost Independence.....221

ნათია სინარულიძე

საქართველო, თბილისი

„მშობლიური ეფემერა“ – ელეგია

დაკარგულ დამოუკიდებლობაზე.....221

HAYATE SOTOME

Japan, Tokio

**The Problems of National Self-identification
and the Possibility of its Resolution**

in 19th-20th Century’s Georgian Literature.....224

ჰაიატა სოტომა

იაპონია, ტოკიო

ნაციონალური თვითგამორკვევის

პრობლემები და მისი გადაჭრის

შესაძლებლობა მე-19-მე-20 საუკუნის

ქართულ ლიტერატურაში.....224

GUZEL STRELKOVA

Russia, Moscow

**Idea of the State Sovereignty and
Ways of Reaching it as Presented in**

Contemporary Hindi Prose.....226

Г.В.СТРЕЛКОВА

РФ, Москва

Отражение в современной прозе

хинди идеи государственного

суверенитета и путей его достижения.....226

KHATUNA TABATADZE

Georgia, Tbilisi

Existential Problems as the Main Narrative

Factor of Memoir Literature.....228

ХАГУНА ТАБАТАДЗЕ

Грузия Тбилиси

**Экзистенциальная проблематика как
основной нарративный фактор
мемуарной литературы.....228**

SOLOMON TABUTSADZE

Georgia, Tbilisi

**Political Narrative in
Rezo Cheishvili's Works.....230**

სოლომონ ტაბუცაძე

საქართველო, თბილისი

**პოლიტიკური ნარატივი
რეზო ჭეიშვილის შემოქმედებაში.....230**

LALI TIBILASHVILI

Georgia, Tbilisi

**Idea of the State Independence
in Shio Aragvispireli's Literature.....231**

ლალი თიბილაშვილი

საქართველო, თბილისი

**სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის
იდეა შიო არაგვისპირელის შემოქმედებაში.....231**

MIRANDA TKESHELASHVILI

Georgia, Tbilisi

**Historical Reality in Aleksandre Kutateli's
Epic Novel "Face to Face".....233**

მირანდა ტყეშელაშვილი

საქართველო, თბილისი

**ისტორიული რეალობის ასახვა
ალექსანდრე ქუთათელის
რომან-ეპოპეაში „პირისპირ“.....233**

ARCHIL TSEREDIANI

Georgia, Tbilisi

From Realism to

Modernism via Independence.....236

არჩილ წერეთელი

საქართველო, თბილისი

რეალიზმიდან მოდერნიზმამდე –

დამოუკიდებლობის გავლით.....236

LIA TSERETELU

Georgia, Tbilisi

State Independence of

Georgia and Rustaveli.....239

ლია წერეთელი

საქართველო, თბილისი

საქართველოს სახელმწიფო

დამოუკიდებლობა და რუსთაველი.....239

MAIA TSERTSVADZE

Georgia, Tbilisi

The Memoires and Literary Style

of Zurab Avalishvili.....241

მაია ცერცვაძე

საქართველო, თბილისი

ზურაბ ავალიშვილის მემუარული

ლიტერატურა და მისი მხატვრული ენა.....241

TAMAR TSITSISHVILI

Georgia, Tbilisi

Ilia Zurabishvili's and Anton Dekanozishvili's

National Activity and Kita Abashidze's

Reception of their Texts.....243

თამარ ციციშვილი

საქართველო, თბილისი

**ილია ზურაბიშვილისა და ანტონ დეკანოზიშვილის
ეროვნული მოღვაწეობა და მათი ტექსტების**

კიტა აბაშიძისეული რეცეფცია.....243

ZOIA TSKHADAIA

Georgia, Tbilisi

The Illusory and Realistic in Georgian

Poetic Narrative (1918-1921).....245

ზონა ცხადია

საქართველო, თბილისი

**ილუზორული და რეალისტური
ქართულ პოეტურ ნარატივში**

(1918-1921).....245

PETYA TSONEVA

Bulgaria, Gabrovo

The “Passing Clouds” of

Nationalism in Kapka Kassabova

and Anthea Nicholson.....248

ALYONA TYCHININA

Ukraine, Chernivtsi

Us / Them within the Context of Bosnian

Multicultural Environment

(Ivo Andrić «The Bridge on the Drina»).....249

АЛЁНА ТЫЧИНИНА

Украина, Черновцы

Свои / чужие в контексте боснийской

мультикультурной среды

(Иво Андрич «Мост на Дрине»).....249

MARINE TURASHVILI

Georgia, Tbilisi

**Soviet Trauma and the Discourse Analysis
of the Narratives in Oral Histories.....251**

მარინე ტურაშვილი

საქართველო, თბილისი

**საბჭოთა ტრავმა და თხრობის დისკურსული
ანალიზი ზეპირ ისტორიებში.....251**

YANINA YUKHYMUK

Ukraine, Kiev

T. H. Shevchenko Institute of Literature

**National Peculiarities of a Word Master’s
Artistic Image Creation
(based on works by K.Funke,
Y.Izdryk, G. Petrović).....253**

ULKER YUSIFOFA

Baku, Azerbaijan

**Azerbaijan Democratic Republic and
Azerbaijani Folklore Issues.....254**

JERRY WHITE

Halifax, Nova Scotia, Canada

**“Republican Difficulties: Noé Jordania’s
Difficultéssocialistes, Antoni Rovirii Virgili’s
L’Estat català, and the Vagaries of Exile Writers in Paris”.....255**

ELIZABED ZARDIASHVILI

Georgia, Tbilisi

**Akaki Tsereteli and Russian-Georgian Relations
(according to the banned works).....256**

ელისაბედ ზარდიაშვილი

საქართველო, თბილისი

აკაკი წერეთელი და

საქართველო-რუსეთის ურთიერთობები

(აკრძალული თხზულებების მიხედვით).....256

S.N. ZOTOV

Russia, Taganrog

Intellectual and Stylistic

Self-determination of

Russian Writer in the XX century.....259

С.Н. ЗОТОВ

Россия, Таганрог

Интеллектуальное и стилевое

самоопределение русского

писателя в XX в.259

I.ZUMBULIDZE

V.KVANTRE

Georgia, Kutaisi

Publicism of Russian

Abroad – Mark Aldanov.....261

И.ЗУМБУЛИДЗЕ

В.КВАНТРЕ

Грузия, Кутаиси

Публицистика русского

зарубежья – Марк Алданов.....261

ZAZA ABZIANIDZE

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

A Fateful Illusion of the Great Realist

(Niko Nikoladze's "The Downfall of Russia and the Fate of Georgia")

Today, exactly a century after the initial publication, we go back to the major Georgian public figure and activist Niko Nikoladze's one of the harshest publications, "The Downfall of Russia and the Fate of Georgia". This article appeared in the magazine *Sakartvelo*, in the March issue of 1918, but in the Soviet times already, in practically every library, had been torn out of the magazines. We were only able to find it in the writer's historic house museum.

It is paradoxical that "The Downfall of Russia and the Fate of Georgia" belongs to the pen of the writer whose work was considered a bridging of Russian-Georgian literary worlds. The harshness with which Niko Nikoladze talks of "the Russian phenomenon" expresses the horror of a man awakened by the tragedy of an apocalyptic magnitude. The high-spirited student of St. Petersburg University could not have imagined that the country that bore Tolstoy and Dostoevsky would have turned into the field of one of the history's most horrendous and massive slaughters.

But – although freed from the former illusions – Nikoladze's "political perception" is blurred by another illusion: the illusion that Russia has already fallen, is breathing its last breath and is way beyond any harm for Georgia. Niko Nikoladze was soon to experience the chilling breath of that "reawakened dragon".

After the "sovietization" of Georgia, this great realist, confined to his self-imposed seven-year "house arrest", must have surely thought of how often people take their longing for reality and how sour is the yield such blemished "political vision" can bring.

I can think of only few articles, written a full century ago, that can be read today with the same interest, and that can have such a grave lesson to teach – with its perception of historicity, with its foundational spirit of national dignity, with its bitter insights, but, alas, also with its "immortal" illusions...

ზაზა აზზიანიძე

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

დიდი რეალისტის საბედისწერო ილუზია (ნიკო ნიკოლაძის „რუსეთის დამხობა და საქართველოს ბედი“)

დღეს, ზუსტად ერთი საუკუნის შემდეგ პირველი პუბლიკაციიდან, ჩვენ ვუბრუნდებით ნიკო ნიკოლაძის ერთ-ერთ ყველაზე მძაფრ პუბლიცისტურ წერილს „რუსეთის დამხობა და საქართველოს ბედი“. ეს სტატია გაზეთ „საქართველოს“ 1918 წლის 22, 24 და 27 მარტის ნომერებში გამოქვეყნდა, მაგრამ, უკვე საბჭოთა დროს, პრაქტიკულად, ყველა ბიბლიოთეკაში, ამოხეული იყო საგაზეთო კომპლექტებიდან და სრული სახით მხოლოდ დიდი ჯიხაიშის სახლ-მუზეუმში მივაკვლიეთ (იხ. ჩვენი პუბლიკაცია ჟურნალ „ქართული მწერლობის“ 2010 წლის იანვრის ნომერში).

გაზეთი „საქართველო“ ეროვნულ-დემოკრატიული პარტიის ბექდვითი ორგანი გახლდათ და ნიკო ნიკოლაძის (როგორც ამ პარტიის ერთ-ერთი იდეოლოგის) იმჟამინდელი პუბლიცისტის უმეტესი ნაწილი სწორედ ამ გაზეთის ფურცლებზე ქვეყნდებოდა.

პარადოქსია, რომ „რუსეთის დამხობა და საქართველოს ბედი“ ეკუთვნის კალამს იმ მწერლისა, რომლის მოღვაწეობაც რუსულ-ქართულ ლიტერატურულ სამყაროთა შემაერთებელ ხიდად აღიქმებოდა და რომელსაც არაერთი საყვედური მოუსმენია რუსეთში მრავალწლიანი მოღვაწეობის გამო. ის გამეტება, რომლითაც ნიკო ნიკოლაძე „რუსულ ფენომენზე“ ლაპარაკობს, აპოკალიფსური მასშტაბის ტრაგედიით თვალახელილი ადამიანის შეძრწუნებაა. პეტერბურგის უნივერსიტეტის ზეატაცებულ სტუდენტს ვერ წარმოედგინა, რომ ტოლსტოისა და დოსტოევსკის ქვეყანა გადაიქცეოდა კაცობრიობის ისტორიაში ერთ-ერთი ყველაზე ამაზრზენი მასიური კაცთაკვლის ასპარეზად.

მაგრამ ძველი ილუზიებისაგან თავისუფალ ნიკოლაძისეულ „პოლიტიკურ თვალსაწიერს“ ახალი ილუზია დაბინდავს – ილუზია იმისა, რომ რუსეთი უკვე დაიშალა, სულს ღაფავს და საქართველოს ველარას ავნებს. ნიკო ნიკოლაძემ მალე იწვინა ამ „გაცოცხლებული გველეშაპის“ სუსხიანი სუნთქვა.

საქართველოს „გასაბჭოების“ შემდეგ, თავის შვიდწლიან ნებაყოფლობით „შინაპატიმრობაში“ გამომწყვდეული დიდი რეალისტი უთუოდ ფიქრობდა, რა ხშირად აღიქვამენ ადამიანები სასურველს – რეალობად და რა მწარე შედეგები მოაქვს „პოლიტიკური მხედველობის“ ამგვარ დეფექტს.

ცოტა მეგულება ერთი საუკუნის წინ დაწერილი პუბლიცისტური წერილი, დღეს ასეთი ინტერესით რომ იკითხებოდეს და ასეთი ჭკუის სასწავლებელი რომ იყოს – ისტორიზმის თავისი აღქმითაც, ეროვნული ღირსების მამკვიდრებელი სულითაც, თავისი მწარე წვდომებითაც, მაგრამ, ვაი, რომ – თავისი „უკვდავი“ ილუზიებითაც...

IVANE AMIRKHANASHVILI

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Problem of Free Space in Givi Maghularia's Novel “The Return”

In the second half of the twentieth century, the Georgian realistic novel is mostly of three kinds: a conjunctural novel that is created on “prescription” of the state ideology and officially termed socialist realism; a subtext novel that depicts reality using hints; a dissident novel that directly reflects reality but is not printed as it is considered to be banned literature.

One of such works is Givi Maghularia's dissident novel, “The Return”, written in 1961 and published only in 1989, during democratization accepted from above in the Soviet Union.

Givi Maghularia was twenty two when he was arrested on political charges and sent to a concentration camp. He spent eight years in the special camp for prisoners in Zhezkazgan. He was released in 1956. After returning home, he started writing a novel. He described what he had experienced and what he had seen with his own eyes – everyday life of the Soviet camp, torture of prisoners, suffering and inhuman existence. Before publishing this work, he wrote “Meeting on the Avenue”, which is a continuation of the first novel. A ‘civic’ face of totalitarianism is shown.

Thus, in his novel “The Return” Givi Maghularia depicts the prisoners’ life, and in the second novel – the prisoners of life, i.e. ordinary citizens at liberty are also prisoners because the whole country is in prison. At first glance, these different, polar planes have a common ground, and it is the spirit of leveling, which equally corrupts morals whether it is in a civil space or behind a barbed wire of the prison camp.

The main character of “The Return”, Juansher Samtavneli, sicks from the camp of prisoners but soon returns, because he realizes that fleeing is senseless, one cannot obtain freedom by escaping, because wherever you flee, jail is everywhere. Juansher tells one of the characters: “The imprisonment in the sense you understand it for me doesn’t exist any longer .. what you call freedom is not freedom for me”.

If freedom is not attained, then why the prisoner tires to escape by fleeing. It seems that in the life of a political prisoner the moment comes when this question “why I flee” is more important than the fact of imprisonment. The escape is instinct, the instinct of freedom.

ივანე ამირხანაშვილი

საქართველო, თბილისი

მოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

თავისუფალი სივრცის პრობლემა გივი მაღულარიას რომანში „უკუქცევა“

მეოცე საუკუნის მეორე ნახევარში ქართული რეალისტური რომანი ძირითადად სამსახოვანია: კონიუნქტურული რომანი, რომელიც სახელმწიფო იდეოლოგიის „რეცეპტით“ იქმნება და ოფიციალურად სოციალისტურ რეალიზმს უწოდებენ; ქვეტექსტური რომანი, რომელიც მინიშნებებით აღწერს სინამდვილეს; დისიდენტური რომანი, რომელიც პირდაპირ ასახავს ცხოვრებას, ოღონდ არ ქვეყნდება, რადგან აკრძალულ ლიტერატურად ითვლება.

ერთ-ერთი ასეთი ნაწარმოებია გივი მაღულარიას დისიდენტური რომანი „უკუქცევა“, რომელიც 1961 წელს დაიწერა და მხოლოდ 1989 წელს, საბჭოთა კავშირში ზემოდან დაშვებული დემოკრატიის დროს გამოქვეყნდა.

ოცდაორი წლის იყო გივი მალულარია, როდესაც პოლიტიკური ბრალდებით დააპატიმრეს და საკონცენტრაციო ბანაკში გაუშვეს. რვა წელი დაჰყო ჯესკაზგანის პატიმართა სპეცბანაკში. 1956 წელს გათავისუფლდა. შინ დაბრუნებისთანავე შეუდგა რომანის წერას. მან აღწერა ის, რაც გადაიტანა და რაც თავისი თვალთ ნახა – საბჭოთა ლაგერის ყოველდღიურობა, პატიმართა წამება, ტანჯვა, არაადამიანური ყოფა. ამ ნაწარმოების გამოქვეყნებამდე დაწერა „შეხვედრა გამზირზე“, რომელიც პირველი რომანის ერთგვარი გაგრძელებაა. აქ ნაჩვენებია ტოტალიტარიზმის „სამოქალაქო“ სახე.

ამრიგად, გივი მალულარიამ „უკუქცევაში“ გვიჩვენა პატიმრების ცხოვრება, ხოლო მეორე რომანში – ცხოვრების პატიმრები, ანუ დაგვანახვა, რომ თავისუფლებაში მყოფი ჩვეულებრივი მოქალაქეებიც პატიმრები არიან, რადგან მთელი ქვეყანა საპატიმროა. ერთი შეხედვით, ამ განსხვავებულ, პოლუსურ სიბრტყეებს საერთო საფუძველი აქვს, ეს არის ნიველირების სული, რომელიც ერთნაირად ხრწნის მორალს, სამოქალაქო სივრცეში იქნება თუ საპატიმრო ბანაკის ეკლიან წრეში.

„უკუქცევის“ მთავარი გმირი ჯუანშერ სამთავნელი პატიმართა ბანაკიდან გაიპარება, მაგრამ მალე უკანვე ბრუნდება, რადგან ხვდება, რომ გაქცევა უაზრობაა, გაქცევით თავისუფლებას ვერ მოიპოვებ, რადგან სადაც უნდა გაიქცე, ყველგან ციხეა. ჯუანშერი ერთ-ერთ პერსონაჟს ეუბნება: „პატიმრობა იმ გაგებით, როგორც შენ გესმის, ჩემთვის კარგა ხანია, აღარ არსებობს... ის, რასაც შენ თავისუფლებას ეძახი, მე თავისუფლებად არ მიმაჩნია“.

თავისუფლებას თუ ვერ მოიპოვებს, მაშ, რატომღა გარბის პატიმარი? როგორც ჩანს, პოლიტპატიმრის ცხოვრებაში დგება მომენტი, როდესაც ეს კითხვა – „რატომ გავრბივარ“ – უფრო მნიშვნელოვანია, ვიდრე პატიმრობის ფაქტი. გაქცევა არის ინსტინქტი, თავისუფლების ინსტინქტი.

GIA ARGANASHVILI

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

**Motif of Maintaining of the National Consciousness in the
Art of Basil Melikishvili**

Politically complicated and dramatic 20s of the past century has coincided with the period of sharing of the western cultural-esthetical experience in our literature and re-consideration of the national identity. Modernism, as the literary movement, with its different forms and striving for liberty, perfectly matched with the emotional state of the society conditioned by declaration of state independence of Georgia and its further loss.

In this respect, the readers know the art of Vasil Barnov, Mikheil Javakhishvili, Geronti Kikodze, Konstantine Gamsakhurdia, Grigol Robakidze, Niko Lortkipanidze, Leo Kiacheli, though, it would be impossible to properly understand the modernist processes in our country without paying proper attention to the texts of early deceased writer Basil Melikishvili (1904-1930).

The writer was direct eyewitness and (supposedly) the participant of the uprising in 1924. He suffered loss of the country's independence, disappointment caused by unsuccessful uprising with the intensity of a romanticist and joined the literary movement aiming to save the spiritual values and maintain the national consciousness.

Basil Melikishvili's worldview and style characteristics were particularly influenced by the writer and public figure, Erekle Tatishvili. Synthesis of the national values and western trends allowed the writer to add to his feelings certain esthetical orientation and stressed individual nature.

In this respect, Basil Melikishvili's story "A Swallow with the Smoked Chest". The keynote of the story is maintenance of the national consciousness – national originality, consciousness, language. Image of Alexander Batonishvili (Prince Alexander) fighting against Russian Empire appeared for the first time as the symbol of the fight for independence in this story.

His outstanding miniature "Kvirinai" expresses the idea of lost liberty.

Basil Melikishvili's long story "Turmani" should be regarded as one of the best samples of Georgian modernist literature. Here there clearly seen Nietzsche's idea of eternal returning, the Biblical story of re-birth as a child, poetic version of Georgia's conversion to Christianity and the mystical-symbolic layer of the story that remains as an outstanding example of human self-cognition and spiritual continuity in the reader's memory.

The presentation offers analysis of this work. Regarding current political situation and modern views of literary criticism, the writer's texts indeed allow reinterpretation.

ბია არბანაშვილი

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

„სახის შერჩენის“ მოტივი ბასილ მელიქიშვილის შემოქმედებაში

გასული საუკუნის პოლიტიკურად რთული და დრამატული 20 -იანი წლები ჩვენს ლიტერატურაში დასავლური კულტურულ-ესთეტიკური გამოცდილების გაზიარებისა და ნაციონალური იდენტობის ხელახალი გააზრების პერიოდს დაემთხვა. მოდერნიზმი, როგორც ლიტერატურული მიმდინარეობა, განსხვავებული ფორმებით და თავისუფლებისადმი სწრაფვით ზუსტად მოერგო საზოგადოების იმ ემოციურ განწყობას, რომელიც ქართული სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის გამოცხადებით და შემდეგ მისი დაკარგვით იყო გამოწვეული.

ამ მიმართულებით მკითხველი იცნობს ვასილ ბარნოვის, მიხეილ ჯავახიშვილის, გერონტი ქიქოძის, კონსტანტინე გამსახურდიას, გრიგოლ რობაქიძის, ნიკო ლორთქიფანიძის, ლეო ქიაჩელის შემოქმედებას. თუმცა შეუძლებელი იქნება ჩვენში მოდერნიზტული პროცესების სრულყოფილად გააზრება თუ ადრე გარდაცვლილი მწერლის (1904-1930) ბასილ მელიქიშვილის მხატვრულ ტექსტებსაც არ დავუთმობთ სათანადო ყურადღებას .

მწერალი უშუალო მონმე და (სავარაუდოდ) მონაწილეც იყო 1924 წლის აჯანყებისა. მან რომანტიკოსის სიმძაფრით განიცადა ქვეყნის დამოუკიდებლობის დაკარგვა, წარუმატებელი აჯანყებით

გამონწვეული იმედგაცრუება და აქტიურად ჩაერთო იმ ლიტერატურულ მოძრაობაში, რომელიც სულიერი ღირებულებების გადარჩენას და ეროვნული ცნობიერების შენარჩუნებას ისახავდა მიზნად.

ბასილ მელიქიშვილის მსოფლმხედველობასა და სტილურ თავისებურებებზე განსაკუთრებული გავლენა მწერალმა და საზოგადო მოღვაწემ ერეკლე ტატიშვილმა მოახდინა. სწორედ ეროვნული ღირებულებების დასავლურ ტენდენციებთან სინთეზმა შეაძლებინა მწერალს, თავისი განცდებისთვის გარკვეული ესთეტიკური მიმართულება და მკვეთრად გამოხატული ინდივიდუალური სახე მიეცა.

ამ მხრივ ძალზე მნიშვნელოვანია ბასილ მელიქიშვილის მოთხრობა „მკერდშებოლილი მერცხალი“. მოთხრობას ლაიტ-მოტივად „სახის შერჩენის“ – ეროვნული თვითმყოფადობის, ცნობიერების, ენის შენარჩუნების იდეა მიყვება. ნაწარმოებში დამოუკიდებლობისთვის ბრძოლის სიმბოლოდ პირველად ჩნდება რუსეთის იმპერიის წინააღმდეგ მებრძოლი ალექსანდრე ბატონიშვილის მხატვრული სახე.

დაკარგული თავისუფლების იდეაა გამოხატული მის შესანიშნავ მინიატურაში „ქვირინაი“

ქართული მოდერნისტული მწერლობის ერთ-ერთ საუკეთესო ნიმუშად უნდა ჩაითვალოს ბასილ მელიქიშვილის ვრცელი მოთხრობა „თურმანი“, სადაც ერთდროულად ჩანს ნიცშეს მარადიული დაბრუნების იდეა, ხელახლა ბავშვად დაბადების სახარებისეული იგავი, ქართლის გაქრისტიანების პოეტური ვერსია და ნაწარმოების ის მისტიურ-სიმბოლური პლასტი, რომელიც ადამიანის თვითშემეცნებისა და სულიერი უწყვეტობის შესანიშნავ მაგალითად რჩება მკითხველის მეხსიერებაში.

მოსხენებაშიც სწორედ ეს ნაწარმოებები იქნება გაანალიზებული. დღევანდელი პოლიტიკური ვითარების და თანამედროვე ლიტერატურათმცოდნეობითი ხედვების გათვალისწინებით მწერლის მხატვრული ტექსტები ნამდვილად იძლევა რეინტერპრეტაციის საშუალებას.

I.L BAGRATION-MOUKHRANELI

Russia, Moscow

St. Tikhon Orthodox University

On One Educational Institution of the Georgian Democratic Republic

The independent government of Georgia implemented a large-scale programme of educational institutions. In addition to the establishment of the national University (which was debated since the 70s of the 19th century, updated in connection with the arrival of Alexander II in Georgia, then in the early twentieth century), a number of Georgian public figures, in particular Niko Nikoladze, defended the value for the national identification of University education. At the same time, other equally effective institutions have emerged, albeit on a smaller scale. The French Lyceum, opened in 1918 and existed before the arrival of Soviet power, left a significant mark on Georgia's culture of the twentieth century. Its graduates, who studied only 4 years in this institution, continued to meet for many years and celebrate the memory of the Lyceum, designed to carry out real European integration for the younger generation of Georgians. Attended high school representatives of the best Georgian families -- Leonida Bagration of Mukhrani, later the wife of Vladimir Kirillovich Romanov, heir to the Russian throne. Pr. Ketevan N. Cholokashvili (in marriage pr. Mikeladze), pr. Leonid Davidovitch Bagration of Mukhrani, WWII veteran, honored engineer of the Republic, George Z., Jishkariani, George Gedevanishvili, the son of the first radiologist, Georgia, Lily Gvaramadze-soloist of the Tbilisi Opera and ballet theatre, vol.Elizaveta and Mary Bagration-Mukhranskii.. The program was intended for wide acquaintance of pupils with economy, history, geography and literature of France and Europe. Students had to enroll to continue their studies at Sorbonne.

However, these plans weren't fated to come true. The Soviet government ceased the activities of The French Lyceum.

И.Л. БАГРАТИОН-МУХРАНЕЛИ

РФ, Москва

Православный Свято-Тихоновский Гуманитарный Университет

Об одном учреждении образования Демократической Республики Грузии

Независимое правительство Грузии осуществляло широко-масштабную программу создания образовательных учреждений. Помимо создания национального университета (споры о котором велись с 70-х годов 19 века, актуализированные в связи с приездом Александра II в Грузию, затем в начале XX века), ряд общественных деятелей Грузии, в частности Нико Николадзе, отстаивали ценность для национальной идентификации университетского образования.

Наряду с этим возникали и другие не менее эффективные учреждения, хотя и менее масштабные по замыслу. Французский Лицей, открытый в 1918 году и просуществовавший до прихода советской власти, оставил значительный след в культуре Грузии XX века. Его выпускники, проучившиеся лишь 4 года в этом заведении, продолжали многие годы встречаться и отмечать память Лицея, призванного осуществлять для молодого поколения грузин реальную европейскую интеграцию. В Лицее учились представители лучших грузинских фамилий – кн. Леонида Георгиевна Багратион-Мухранская, в последствии супруга Владимира Кирилловича Романова, наследника Российского престола. Кн. Кетеван Николаевна Чологашвили (в замужестве кн. Микеладзе), кн. Леонид Давидович Багратион-Мухранский, ветеран ВОВ, заслуженный инженер республики, Георгий Захарович Джишкариани, Георгий Гедеванишвили, сын первого рентгенолога Грузии, Лили Гварамадзе – солистка Тбилисского театра оперы и балета, кн. Елизавета и Мария Багратион-Мухранские и др.. Программа была рассчитана на широкое знакомство учеников с экономикой, историей, географией и литературой Франции и Европы. Ученики должны были поступать для продолжения обучения в Сорбонну.

Однако планам этим не суждено было сбыться. Советская власть прекратила деятельность Французского Лицея.

MAJID BAHREVAR
GHASEM SALARI

Iran, Shiraz
Yasouj University

**A Quest for Identity and Security:
Representing Aftermath of World War I in Iranian
Historical Novels**

The Anglo-Russian colonial rivalry for Persia reached its climax during the World War I which agitated many local reactions especially to the British (S.P.R) and Russian troops against their territorial occupation and unlawful interference. Actually Persia had announced formally the country's neutrality. The immediate result was a great famine and genocide in Persia during 1917-1919 and conversely strives for independence and Civil war kept held in Persia till 1921. There were some local resistances and uprisings like "Tangestanis" in the south led by Rais-ali Delvari and "Jangalis" in the north launched by Mirza Khucak Khan.

For analyzing those movements here two historical nonfictions, *Deliran-e-Tangestani* (The Brave Ones of the Tangestan) by M. H. Roknzadeh Adamiyat (1931) and *Sardar-e-Jangal* (The Commander of the Forrest) by Ibrahim Fakhrai (1965) are exploring Iranian the independence and security as narratives in order to answer how a historical context would be fictionalized or represented discursively. The writers, who are searching for the modern Iranian national self-identification, deplored the narratives by patriotic heroes as the national savers also embroidered it with documents and illustrations for publicizing.

NINO BALANCHIVADZE

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

The Illusions Crashed by the Oral Histories

It is acknowledged that people (Homo Sapiens) are intelligent and is in constant conflict between the values of individualism and socialism. The essence of this confrontation along with variety of material is preserved in the oral histories as well, in which the freedom of the individual in a different forms is infringed by the regime pursued by the states. All this revives the past of our country.

In this regard, the fate of the people who became the puppets of the state during the Soviet era's domination is interesting – how unconsciously individuals appeared to be the victims of a tragedy caused by the total regime.

Any event in the consciousness of a young person is perceived as a “past time”, for an older generation, not as a “present time” not because of personal memories, but because of its imbibed culture, but it depends not only on generation, but on what he knows.

The fact is that some of them are still unaware of the reasons that are causing the hard reality and they cannot explain why they were being oppressed without being in blame and why he still considers “the past” to be sweet.

Various documentary materials, though, preserved the reality of the time, but unlike them, the oral histories are protected from fraud. This is important for the future generation – to properly assess the past and draw the correct conclusions in order to break all the illusions that embellish his emotions.

ნიმუ ბალანსიკა

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

ზეპირი ისტორიებით დამსხვრეული ილუზიები

აღიარებულია, რომ ადამიანი (Homo Sapiens) გონიერია და ინდივიდუალობისა თუ სოციალურად დამორჩილების ღირებულებებს შორის მუდმივ კონფლიქტში იმყოფება. ამ დაპირისპირების არსი სხვადასხვა მასალასთან ერთად შემონახულია ზეპირ ისტორიებშიც, რომლებშიც წარმოდგენილია ამა თუ იმ სახელმწიფოში გამეფებული რეჟიმის მიერ სხვადასხვა ფორმით ხელყოფილი პიროვნების თავისუფლება. ყოველივე ეს კი აცოცხლებს ჩვენი ქვეყნის წარსულს.

ამ მხრივ საინტერესოა საბჭოთა ეპოქის ბატონობის პერიოდში სახელმწიფოს მარიონეტებად ქცეული პერსონაჟების ბედი – როგორ ხდება ესა თუ ის პიროვნება ტოტალური რეჟიმით გამონეული ტრაგედიის მსხვერპლი ისე, რომ თავადაც ვერ ხვდება ამას.

ნებისმიერი მოვლენა ახალგაზრდა ადამიანის ცნობიერებაში „წარსულ დროდ“ აღიქმება, უფროსი თაობის წარმომადგენლისათვის კი – „ანმყო დროის“ ცნებად, არა იმიტომ, რომ პირადი მოგონებები აკავშირებს, არამედ იმიტომ, რომ თავისი კულტურით მასთან არის წილნაყარი, თუმცა ეს დამოკიდებულია არა მხოლოდ იმაზე, რომელ თაობას ეკუთვნის კაცი, არამედ იმაზე, რა იცის მან. ამიტომ აუცილებელია ზეპირი ისტორიების შესწავლა და ანალიზი, რათა ადამიანს ანმყოს განჭვრეტა არ გაუჭირდეს და ილუზიების ტყვეობაში არ აღმოჩნდეს.

ფაქტია, რომ ზოგი გაორებულია, დღემდე ვერ გაუცნობიერებია მძიმე რეალობის გამომწვევი მიზეზები და მათი შედეგები, ვერ აუხსნია, რატომ იყო უდანაშაულოდ რეპრესირებული და რატომ მისტირის „წარსულ დროს“.

ტოტალიტარული სახელმწიფო, ხომ როგორც წესი, ცდილობს ქმედითი კონტროლი გაუწიოს ადამიანის არა მხოლოდ ქცევას, არამედ მის აზრსაცა და გრძნობებსაც. ზოგი თუ შიშითა და მორჩილებით ეგუება არსებულ ვითარებას, ზოგი უმჯობეს სამყაროში ყოფნას-სიკვდილს ამჯობინებდა.

სხვადასხვა დოკუმენტურმა მასალამ, მართალია, შემოგვინახა იმდროინდელი რეალობა, მაგრამ მათგან განსხვავებით ზეპირი ისტორიები გაყალბებისაგან დაცულია. ნდობა იმდენად დიდია, რომ არ იძლევა რეალური (არა ილუზირებული) წარსულის დავინყების საშუალებას და ავლენს განვლილი ჟამის თავისებურებას. ეს კი მნიშვნელოვანია მომავალი თაობისათვის – სწორად შეაფასოს წარსული და გამოიტანოს მართებული დასკვნები, რათა დაამსხვრიოს ყველა ის ილუზია, რომლებიც მის ემოციებს ასაზრდოებდა.

NUNU BALAVADZE

Georgia, Tbilisi

St. Tbilisi Pupil-Youth House

Gaming as a Resistance to The Political Regime in

Georgian Poetry of The 1970s-1980s:

Lia Sturua, Besik Kharanauli

The paper discusses The cultural reality of Georgia of The second half of The 20th century, when The poetry of Lia Sturua and Besik Kharanauli becomes influential by means of innovating poetic forms and new ways of self- representation.

In post totalitarian times, starting from the Thaw, The Soviet Political regime is no more accepted by an individual as life-threatening, although the fear of physical aggression is transformed into the fear of moral aggression, when inner world of an individual is a subject of political manipulations. On the other hand, we can see, how the interest towards the cultural legacy of European Modernism is revived and how the problems related to Modernist philosophy, including existential fear are re-entering in Georgian poetry. Unlike the totalitarian times, an individual is not seeking anymore the ‘reason of happiness’ (M. Mamardashvili). When poet gains personal and aesthetical self-confidence, he/she starts to protect own inner autonomy, as well as the autonomy of own poetic text.

Together with the theme of the fear, Lia Sturua and Besik Kharanauli introduce the theme of gaming in their poetry. This is no more a fatal game with the regime, nor the poet is playing role of an obedient artist, orising the regime. The poet claims that his/her own texts is an area for gaming/ living and he/shi is establishing own rules within this arena. Poet is willing to found own ideal state, where he/she will not know the tear. He/she disines own texts as a utopia, where he/she can be an ordinary person, or a theatre director; can act in a leading role, or be a spectator. Thus, widin own text, the poet regains freedom and starst 'own game' (B. Kharanauli)

Poetry by Lia Sturua and Besik Kharanauli plays a major role in shaping 'alternative culture' (B. Tsipuria) in Georgian literature of the 1970s-1980s. It's characterized by quest-for the reason and for the ideal form and orientation towards the Western culture beyond the Iron Curtain. In their poetry we see the readiness and the will for cultural renewal, which is the result of resistance to the Soviet system, as well as empowered by the contemporary Western poetical tendencies.

ნუნუ ბალავაძე

საქართველო, თბილისი

ქ. თბილისის მოსწავლე –ახალგაზრდობის სახლი

თამაში, როგორც პოლიტიკურ რეჟიმთან წინააღმდეგობა

1970-1980-იანი წლების ქართულ პოეზიაში:

ლია სტურუა, ბესიკ ხარანაული

მოხსენება ეხება XX საუკუნის II ნახევრის, 1970-1980-იანი წლების, კულტურულ ქართულ რეალობას, რომელზედაც ლია სტურუასა და ბესიკ ხარანაულია პოეტური ტექსტები მნიშვნელოვან ზეგავლენას ახდენს-როგორც პოეტური ფორმის განახლების, ისე ინდივიდის თვითგამოხატვის ახალი გზების ძიების თვალსაზრისით.

პოსტკოტალიტარულ ეპოქაში, დათბობის პერიოდიდან მოყოლებული, საბჭოთა რეჟიმთან მიმართება შემოქმედისათვის აღარ უკავშირდება ფიზიკური განადგურების შიშს, თუმცა ჩნდება მორალური აგრესიის, ინდივიდის შინაგან სამყაროზე ძალადობის,

რეჟიმის მიერ მანიპულირების შიში. მეორე მხრივ, ამ პერიოდში აღდგება მოდერნიზმის ლულტურულ-მსოფლმხედველობრივი პრობლემებისადმი ინტერესი და, შესაბამისად, პოეზიაში ბრუნდება ეგზისტენციალური შიშის თემა. ინდივიდი „ბედნიერების საბაბს“ (მ. მამარდაშვილი) აღარ ეძებს, როგორც ეს ტოტალიტარულ ხანაში ხდებოდა. როცა პოეტიმ ოიპოვებს პიროვნულ-მსოფლმხედველობრივ და ესთეტიკურ თავდაჯერებას, საბჭოური რეჟიმის პირობებშიც, მას უჩნდება საკუთარი შინაგანი ავტონომიურობის განცდა და იწყებს საკუთარი ტექსტის ავტონომიურობის დაცვასაც.

როგორც ბესიკ ხარანაულის, ისე ლია სტურუას პოეტურ შემოქმედებაში შემოდის თამაშის თემა. ამჯერად ეს არ არის რეჟიმთან, როგორც ბედისწერასთან თამაში, არც რეჟიმის მორჩილი პოეტის როლის თამაში. პოეტი აცხადებს, რომ მისთვის თამაშის/ცხოვრების სივრცე საკუთარი ტექსტია, და ამ ტექსტში საკუთარი თამაშის წესებს ადგენს. ინდივიდს უჩნდება მოთხოვნილება, შექმნას თავისი იდიალური სახელმწიფო, სადაც შიშის გარეშე იცხოვრებს. ის ქმნის ტექსტს, როგორც ერთგვარ უტოპიას, სადაც პოეტს შეუძლია იყოს ხან ჩვეულებრივი ადამიანი, ხან რეჟისორი, ხანაც – მთავარი როლის შემსრულებელი ან მაყურებელი. ხოლო იქ ეძლევა სრულ თავისუფლებას. მკითხველს თავს „პოეტ-გამთამაშებლად“ (ბ. ხარანაული) წარმოუდგენს.

ლია სტურუას და ბესიკ ხარანაულის პოეტურ ტექსტებში ვლინდება „ალტერნატიული კულტურის“ (ბ. ნიფურია) ნიშნები: მაძიებლობა, თანადროულ დასავლურ კულტურაზე ორიენტირება, განახლების რესურსის შენარჩუნება, რაც, ერთი მხრივ, საბჭოთა სისტემისადმი პროტესტის შედეგია, ხოლო, მეორე მხრივ, დასავლური პოეტური აზროვნების გავლენით იჩენს თავს.

TAMAR BARBAKADZE

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

The Sonnet Form as a Sense of Georgia's Freedom

The history of the sonnet, which begins from the 30s of the 19th century in Georgia, is closely linked with the 1832 conspiracy and the Polish sonnet: on the one hand, Adam Mitskevich's sonnets are translated by Giorgi Eristavi who was sent into exile in Poland, and on the other hand, being in Poland Grigol Orbeliani writes the non-canonical sonnet "Hey, Iveria!" (1832) expressing the violent protest of a country that has lost her freedom ("a stranger having come from afar to my homeland reproaches me).

The famous Slovak poet Pavol Orszagh's poem "Bloody Sonnets" (1914) is translated into Georgian by Moris Potskhishvili and famous the desire of independence: "All the rivers perform solo and everybody is proud of the past".

The intrusion of Bolshevik Russia into Georgia was protested by Ioseb Grishashvili with several sonnets expressing rebellious spirit ("Avlabari", "*** Sang Glory", "The sonnet of the tram in the old town", etc.).

By means of noncanonical sonnets, Giorgi Leonidze renders his inner grief over the loss of his country's freedom ("Biblical Testimony", "Tbilisi Masters") in 1927-1928.

In 1921, Razhden Gvetadze called his noncanonical sonnet "reverse" which in a peculiar way represents the "unblessed and boring times"; in 1940, Ioseb Noneshvili published the "A reverse sonnet to Shah-Abas". In a short review written by Shalva Radiani concerning this poem published under a pen-name in "Literary Newspaper" (1941) this sonnet is condemned as a formalist poem. In the forties, Grigol Abashidze was strongly criticized for including two of his provocative sonnets in the poem "The Birth of Amirani". Mirian Abuladze's sonnet "Solomon Lionidze" (1942), the epigraph of which most accurately reflects the spirit of the patriots like a "Great Counscilor", dated 1942. Otar Chelidze's sonnets written in the 90s of the 20th century are considered confession of the Georgian intellectuals, the victims of totalitarian regime.

In the last twenty years of the 20th century the sonnet again took on the function of a poetic form expressing the content of Georgia's freedom. The

tragedy of refugees from Abkhazia is reflected in Geno Kalandia's sonnets and Otar Mikadze's sonnets "The Obscure Contours" preserve the story of the refugees fled through the Sakeni pass.

The "Crown of Sonnets" acquired a special value during the tragic events of April 9, 1989: in David Mchedluri's, Jemal Injia's, Jenet Vekua's "crowns of sonnets" are interpreted by the authors as a requiem for the heroes who sacrificed themselves. Tugu Meburishvili's "Three Sonnets to Georgia's Freedom" adequately reflect the joy of the independence of our homeland in the 90s of the 20th century

თამარ ბარბაქაძე

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

სონეტის ფორმა, როგორც საქართველოს თავისუფლების საზრისი

სონეტის ისტორია, რომელიც საქართველოში XIX საუკუნის 30-იანი წლებიდან იწყება, მჭიდროდ უკავშირდება 1832 წლის შეთქმულებასა და პოლონურ სონეტს: ერთი მხრივ, ადამ მიცკევიჩის სონეტებს თარგმნის პოლონეთში გადასახლებული გიორგი ერისთავი, მეორე მხრივ კი, პოლონეთში მყოფი გრიგოლ ორბელიანი წერს არაკანონიკურ სონეტს „ჰე, ივერიავ!“ (1832), რომელიც თავისუფლებადაკარგული ქვეყნის მძაფრ პროტესტს გამოხატავს („შორით მოსული ჩემს მამულში მყვედრის ცხოვრებას...“).

ცნობილი სლოვაკი პოეტის პაველ-ორსაგ ჰვიეზდოსლავის „სისხლიანი სონეტები“ (1914 წ.) ქართულად მორის ფოცხიშვილმა თარგმნა და საკუთარი სამშობლოს სულისკვეთებაც ჩაატკბოვა, როდესაც დამოუკიდებლობის სურვილი ამგვარად აამეტყველა: „ყველა მდინარე ასრულებს სოლოს და თავის სიღრმით ამაყობს ყველა“.

ბოლშევიკური რუსეთის შემოჭრა საქართველოში იოსებ გრიშაშვილმა რამდენიმე მემამბოხე სულისკვეთების გამომხატველი სონეტით გააპროტესტა („ავლაბარი“, „***იმღერეს დიდება“, „სონეტი შუაბაზრის ტრამვაის“ და სხვ.).

არაკანონიკური სონეტების მეშვეობით გამოხატა გიორგი ლეონიძემ საქართველოს თავისუფლების დაკარგვით გამოწვეული თავისი შინაგანი ტრაგიაში („ბიბლიური ჩვენება“, „თბილისის ოსტატები“) 1927-1928 წლებში.

„უკუღმართი“ უნოდა რაჟდენ გვეტაძემ 1921 წელს თავის არაკანონიკურ სონეტს, რომელმაც ორიგინალურად წარმოუდგინა მკითხველს „ხანი უკურთხი და მოსაწყენი“; 1940 წელს იოსებ ნონეშვილმა დაბეჭდა „უკუღმა სონეტი შაჰ-აბასს“. ამ ლექსზე დანერილ შალვა რადიანის მოკლე რეცენზიაში, რომელიც ფსევდონიმით გამოქვეყნდა „ლიტერატურულ გაზეთში“ (1941 წ.), ეს სონეტი დაგმობილია, როგორც ფორმალისტური ლექსი. ასევე დაგმეს 40-იან წლებში გრიგოლ აბაშიძის პოემაში „ამირანის დაბადება“ ჩართული ორი სონეტი. 1942 წლით არის დათარიღებული მირიან აბულაძის სონეტი „სოლომონ ლიონიძე“, რომლის ეპიგრაფად წამძღვარებული სიტყვები უაღრესად ზუსტი ანარეკლია „დიდი მსაჯულის“ მსგავსი პატრიოტების სულისკვეთებისა; XX ს. 90-იან წლებში დაწერილი ოთარ ჭელიძის სონეტები აღსარებაა ტოტალიტარული რეჟიმის მსხვერპლი ქართველი ინტელიგენციისა.

XX ს. უკანასკნელ ოცნლეულში სონეტმა კვლავ იტვირთა საქართველოს თავისუფლების შინაარსის გამომხატველი სალექსო ფორმის ფუნქცია. აფხაზეთიდან დევნილთა ტრაგედია აისახა გენო კალანდიას სონეტებში; ოთარ მიქაძის სონეტები „ბუნდოვანი კონტურები“ კი საკენის უღელტეხილის ავსახსოვრად შემონახულა.

განსაკუთრებული ღირებულება შეიძინა 1989 წლის 9 აპრილის ტრაგედიის გამოხატვის დროს „სონეტების გვირგვინმა“: დავით მჭედლურის, ჯემალ ინჯიას, ჯენეტი ვეკუას „სონეტების გვირგვინები“ გააზრებულია ავტორთა მიერ, როგორც რეკვიემი მსხვერპლად შეწირული გმირებისა.

ტაგუ მეზურიშვილის „სამი სონეტი საქართველოს თავისუფლებას“ ადეკვატურად ასახავს ჩვენი სამშობლოს დამოუკიდებლობის მოპოვების სიხარულს XX ს. 90-იან წლებში.

LEVAN BEBURISHVILI

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

The Concept of Homeland in Galaktion Tabidze's Lyrics in the Period of Independence of Georgia

„Homeland“ or „Fatherland“ is the central concept of the Georgian literature. The theme of homeland was developed in didactic-moral terms in the Georgian literature of the XIX century. Even at the outset Galaktion Tabidze rejected the realistic manner of writing from the standpoint of artistic embodiment of the aforesaid concept. It has been noticed that even in the earlier poetry of Galaktion Tabidze (“Poems” 1914) there appears “the feeling of living in the homeland without a homeland“. In addition, in the symbolic lyrics of the poet the theme of being a stranger in his own country and not being aware of his own homeland is already presented as a firm motif (the poems: „Snow”, “Grieving Seraphs”, “Prepare for Departure”). The poems “Ship Daland” and “Return”, in which the motif of returning to the fatherland is embodied through the approach unusual to the Georgian literature, are worth paying attention. In the poet’s literary writings of this period the concept of homeland does not coincide with his real country at all (“ I do not have any other homeland, that’s snowy my homeland – “Ofort”). Despite the fact, that in Galaktion’s symbolistic poetry the contact is made with his country, the poet averts from the declarative-pathetic manner established in the Georgian literature and emphasizes the emotional-psychological aspects of proximity with the homeland (“Homeland”). After the declaration of the independence of Georgia the patriotic pathos is becoming stronger and stronger and the poet offers a number of shining examples of lyrics.

ლევან გეგუჩიანი

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

სამშობლოს კონცეპტი გალაკტიონ ტაბიძის საქართველოს დამოუკიდებლობის პერიოდის ლირიკაში

„სამშობლო“, „მამული“ ქართული მწერლობის ცენტრალური კონცეპტია. მამულის თემა XIX საუკუნის ქართულ ლიტერატურაში დიდაქტიკურ-მორალისტურ ჭრილში დამუშავდა. გალაკტიონ ტაბიძემ, ხსენებული კონცეპტის მხატვრული განსახიერების თვალსაზრისით, იმთავითვე უარყო ქართული რეალისტური მწერლობის გზა. შენიშნულია, რომ გალაკტიონის ადრეულ პოეზიაშივე („ლექსები“, 1914) თავს იჩენს „სამშობლოში უსამშობლობის განცდა“. პოეტის სიმბოლისტურ ლირიკაში უკვე მყარ მოტივად გვევლინება სამშობლოსაგან გაუცხოების, სამშობლოს „ვერ ცნობის“ თემა (ლექსები: „თოვლი“, „მგლოვიარე სერაფიმები“, „მზადება გასამგზავრებლად“). საყურადღებოა ლექსები „გემი დალანდი“, და „დაბრუნება“, რომლებშიც ქართული მწერლობისათვის აქამდე უჩვეულო მიდგომითაა განსახიერებული სამშობლოში დაბრუნების მოტივი. პოეტის ამ პერიოდის შემოქმედებში სამშობლოს ცნება ზოგჯერ სრულიადაც არ ემთხვევა ფიზიკურ სამშობლოს („სხვა სამშობლო არ გამაჩნია, ეს თოვლია ჩემი სამშობლო“, – „ოფორტი“). მიუხედავად ამისა, გალაკტიონის სიმბოლისტურ პოეზიაში სამშობლოსთან კონტაქტი მაინც არ წყდება, ოღონდაც პოეტი ზურგს აქცევს ქართულ მწერლობაში დამკვიდრებულ დეკლერაციულ-პათეტიკურ გზას და მამულთან სიახლოვის გრძობად-ფსიქოლოგიური ასპექტების აქცენტირებას ახდენს („მამული“). საქართველოს დამოუკიდებლობის გამოცხადების შემდეგ გალაკტიონის პოეზიაში სულ უფრო ძლიერდება პატრიოტული პათოსი. პოეტი ახალი ქართული სახელმწიფოს დიდ გულშემატკივრად გვევლინება. ამ პერიოდში გალაკტიონი ქმნის პატრიოტული ლირიკის არაერთ ბრწყინვალე ნიმუშს, რომლებიც, ერთი მხრივ, ეყრდნობა ქართული ლიტერატურის ტრადიციას, ხოლო, მეორე მხრივ, კი პოეტის ინდივიდუალური მანერითაა აღბეჭდილი.

DALILA BEDIANIDZE

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

The Idea of National Self-determination in Poetry of Murman Lebanidze and Mukhran Machavariani

For long history of its existence, Georgian nation had to live under the yoke of conquerors many times. As a result, Georgian people had to fight for the national self-determination. This fight was particularly extensive in the soviet period, when the goal of the Soviet Union was to form unified soviet nation with Russian as the national language.

In Georgian literature, the idea of national self-determination has always been very strong. This was the case in the soviet period as well. Art of Murman Lebanidze and Mukhran Machavariani is excellent example of this.

None of Georgian poets was able to conceal anything from the communist criticism and Main Administration for Literature and Press but in 60s of 20th century so called “warming” commenced, further followed by preparation for “transformation”. Since then, Patriotic verses by Mukhran Machavariani and MurmanLebanidze have been published and printed by Georgian press. The forces came to the government of Soviet Georgia that had unshackled hands of the creative intellectuals and allowed them to speak loudly about the fate of their native land. In 1978, the issue of Georgian language was arisen and efforts of Georgian people have fended off great Soviet Russia and this has reflected in Georgian poetry as well.

In the art of both, MurmanLebanidze and Mukhran Machavariani, four key issues are the most prominent ones: 1. Issue of separation of Georgian from the Soviet Union; 2. Issue of territorial integrity of Georgia; 3. Seeking for the new hero; 4. Issue of Georgian language (see Mukhran Machavariani’s poems “Two Things”, “My Land”, “Saba”, “What can I say to a Georgian”, “Like Kura”, “Bright day is coming” etc., as well as Murman Lebanidze’s verses: “Ask me and I shall tell”, “Drop of blood-color poppy at Uplistsikhe”, “This man set his heart on Abkhazia”etc.).

Mukhran Machavariani's and Murman Lebanidze's poetry describes the idea of national self-determination using rich colors. Both poets use allegory in number of verses and at the same time, in number of verses they openly state their positions.

დალილა გეღინიძე

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

ნაციონალური თვითგამორკვევის იდეა მურმან ლებანიძისა და მუხრან მაჭავარიანის პოეზიაში

ქართველ ხალხს თავისი ხანგრძლივი არსებობის მანძილზე ხშირად უხდებოდა ცხოვრება დამპყრობლის უღელქვეშ, რაც იწვევდა ქართველი ხალხის ბრძოლას ნაციონალური თვითგამორკვევისათვის. ეს ბრძოლა განსაკუთრებით გამძაფრებული იყო საბჭოთა პერიოდში, როცა საბჭოთა კავშირის მიზანი იყო ერთიანი საბჭოთა ხალხის ჩამოყალიბება, რომლის სახელმწიფო ენაც რუსული უნდა ყოფილიყო.

ქართულ მწერლობაში ნაციონალური თვითგამორკვევის იდეა მუდამ მძაფრად გაისმოდა. ასე იყო ეს საბჭოთა პერიოდშიც. ამის თვალსაჩინო მაგალითია მურმან ლებანიძის და მუხრან მაჭავარიანის შემოქმედება.

კომუნისტურ კრიტიკას და მთავლიტს ვერც ერთი ქართველი პოეტი ვერაფერს გამოაპარებდა, მაგრამ საქმე იმაში იყო, რომ XX საუკუნის 60-იან წლებში დაიწყო ე.წ. „დათბობა“, რასაც მოჰყვა „გარდაქმნისათვის“ მზადება. აქედან მოკიდებული, როცა მუხრან მაჭავარიანის და მურმან ლებანიძის პატრიოტული სულისკვეთებით განმსჭვალული ლექსები გამოიცემოდა და იბეჭდებოდა ქართულ პრესაში საბჭოთა საქართველოს ხელისუფლებაში მოვიდნენ ძალები, რომელთაც შემოქმედებით ინტელიგენციას ხელ-ფეხი გაუხსნეს და სამშობლოს ბედზე ხმამაღლა ლაპარაკის უფლება მისცეს. 1978 წელს დაისვა ქართული ენის საკითხიც და ქართველი ხალხის ძალისხმევამ დიდ საბჭოთა რუსეთს უკან დაახევინა, რაც აისახა ქართულ პოეზიაშიც.

როგორც მურმან ლებანიძის, ასევე მუხრან მაჭავარიანის შემოქმედებაში თავი იჩინა ოთხმა ძირითადმა თემამ: 1. საქართველოს საბჭოთა კავშირისაგან გამოყოფის საკითხი, 2. საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობის საკითხი, 3. ახალი გმირის ძიება, 4. ქართული ენის საკითხი (იხ. მუხრან მაჭავარიანის ლექსები: „ორი რამე“, „მინავ ჩემო“, „საბა“, „მე ისეთ ქართველს რა ვუთხრა“, „ვითარცა მტკვარი“, „დღე მოიწევს კრიალა“, და სხვ. ასევე იხ. მურმან ლებანიძის ლექსები: „მკითხე და გეტყვი“, „უფლისციხესთან სისხლისფერი ყაყაჩოს წვეთი“, „აფხაზეთზე ამ კაცს თვალი უჭირავს“, და სხვ.).

მუხრან მაჭავარიანის და მურმან ლებანიძის პოეზიაში ნაციონალური თვითგამორკვევის იდეა მდიდარი ფერებით არის ასახული. ორივე პოეტი იყენებს ალეგორიას რიგ ლექსებში და ამავე დროს რიგ ლექსებში შეუფარავად ამბობს თავის სათქმელს.

KONSTANTINE BREGADZE

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

The Issue of Political Orientation and Anti-colonial (anti-Russian, anti-Bolshevik) Discourse in *Dionysus Smile* by Konstantine Gamsakhurdia

In Georgian modernist works the expressionist novel *Dionysus Smile* by Konstantine Gamsakhurdia (1893-1975) is distinguishable by its anti-colonial (anti-Russian, anti-Bolshevik) discourse and pathos. Gamsakhurdia began writing the novel during the First World War, in Germany, in 1915, then continued working on it during the years of Georgia independence (1918-1921), namely the first republic and finally completed and published it after the Russian Bolshevism invasion in Georgia (1925).

Thus, the novel was created in an epoch of global and local political turmoil – the First World War (1914-1918), February and October Revolutions of Russia (1917), the German Revolution of November (1918), the overthrow of monarchist empires in Europe and the Middle East (Germany,

Austria, Ottoman Empire) and “renewal” in a new, modernized form (the foundation of *the Soviet Bolshevik-Communist Empire* in December 1922 or the Soviet Union), the restoration of Georgian independence (1918) and its loss (1921), the anti-Bolshevik uprising in Georgia (1924).

That’s why it’s not accidental that in the novel, due to its genre specificity, in the conversations and critical opinions of the characters and, namely in the visions of the main character (Konstantin Savarsamidze) and his adventures (for example, his life in Berlin during the November Revolution) explicitly or implicitly the political events of the period are reflected (compare the dialogue between Savarsamidze and Dr. Patenphoor, the Indian patriot, participant of the Indian mutiny against the British. See chapter of the novel *The Admonition of Dr. Patenphoor*).

In fact, the main character Savarsamidze in the novel reflects the position of the author himself – namely the pro-German and pro-western political and cultural orientation, which Gamsakhurdia openly transmitted in essays and publications of the XX century (*An open letter to Ulyanov Lenin, Apolitical letters, Metaphysics diary, “ANNO 1923”* etc.). This anti-colonial position and spirit, Germanophilic and pro-western cultural-political orientation Gamsakhurdia firstly outlined in a booklet published in Weimar, Germany in 1916 (under the auspices of the Georgian Independence Committee, which was based in Geneva and whose member Gamsakhurdia himself was) entitled *The Caucasian World War (“Der Kaukasus im Weltkrieg”)*.

Aside from the anti-colonial position, the novelty of the novel is the depiction of the political orientation of the author, which can be characterized as ‘*Occidentosis*’: hence, the political, economic, technological and cultural point of view is drawn towards the West, Europe, which is explicitly shown in the chapter called *Vineyard*. In this chapter, Savarsamidze dreams of a politically and militarily stronger, scientifically and technologically advanced Georgia that is impossible because of the Russian Bolshevik occupation and annexation. In this regard, Bolshevism is demonstrated as the new Mongolic-oriental-technological backwardness and anti-cultural, anti-civic and barbaric topos, and the vision of Georgian independence as the only prerequisite for the country’s Western development.

კონსტანტინე ბრეგაძე

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

პოლიტიკური ორიენტაციის საკითხი და ანტიკოლონიური (ანტირუსულ-ანტიბოლშევიკური) დისკურსი კონსტანტინე გამსახურდიას რომანში „დიონისოს ღიმილი“

ქართულ მოდერნიზტულ მწერლობაში თავისი ანტიკოლონიური (ანტირუსული-ანტიბოლშევიკური) დისკურსითა და პათოსით მკვეთრად გამოირჩევა კ. გამსახურდიას (1893-1975) ექსპრესიონისტული რომანი „დიონისოს ღიმილი“, რომლის წერაც ავტორმა ჯერ კიდევ პირველი მსოფლიო ომის დროს 1915 წელს გერმანიაში დაიწყო, შემდეგ საქართველოს დამოუკიდებლობის წლებში (1918-1921), ანუ პირველი რესპუბლიკის დროს გააგრძელა და ბოლოს რუსული ბოლშევიზმის საქართველოში შემოჭრის შემდეგომ დაასრულა და გამოსცა (1925).

ამგვარად, რომანი იწერებოდა გლობალური და ლოკალური პოლიტიკური კატასტროფების ფონზე – პირველი მსოფლიო ომი (1914-1918), რუსეთის თებერვლისა და ოქტომბრის რევოლუციები (1917), გერმანიის ნოემბრის რევოლუცია (1918), ევროპასა და ახლო აღმოსავლეთში მონარქისტული იმპერიების დამხობა (გერმანიის, ავსტრიის, რუსეთის, ოსმალეთის იმპერიები) და ახალი მოდერნიზებული სახით კვლავწარმოქმნა (1922 წლის დეკემბერში *საბჭოთა ბოლშევიკურ-კომუნისტური იმპერიის*, სსრკ-ს დაარსება), საქართველოს დამოუკიდებლობის აღდგენა (1918) და მისი დაკარგვა (1921), ანტიბოლშევიკური აჯანყება საქართველოში (1924).

ამიტომაც, შემთხვევითი არაა, რომ რომანში, – თავად თხზულების *რომანიულობის*, ანუ მისი ჟანრობრივი სპეციფიკის გამო, – პერსონაჟთა საუბრებსა და კრიტიკულ მოსაზრებებში, მთავარი პერსონაჟის (კონსტანტინე სავარსამიძის) სიზმარეულ და წარმოსახვით ვიზიონებში თუ მის თავგადასავლებში (მაგ., მისი ბერლინში ცხოვრება *ნოემბრის რევოლუციის* დროს) ექსპლიციტურად თუ იმპლიციტურად აისახა, უფრო ზუსტად, აირეკლა აღნიშ-

ნული პოლიტიკური მოვლენები (შდრ. თუნდაც სავარსამიძისა და ინდოელი პატრიოტის, ბრიტანეთის წინააღმდეგ მოწყობილი ინდოელთა ამბოხების მონაწილის, დოქტორ ფატენპურის დიალოგი, იხ. რომანის თავი „დოქტორ ფატენპურის შეგონება“).

ფაქტიურად, სავარსამიძე რომანში, ერთგვარად, ახმოვანებს თავად ავტორის იმ ანტიკოლონიურ (ანტირუსულ, ანტიბოლშევიკურ) პოზიციას, ერთი მხრივ, და გერმანოფილურ და მედასავლეთე პოლიტიკურ-კულტურულ ორიენტაციას, მეორე მხრივ, რომელთაც კ. გამსახურდია 20-იანი წლების ესსეებსა და პუბლიცისტურ წერილებში ღიად გადმოსცემდა (შდრ., „ღია წერილი ულიანოვ-ლენინისადმი“, „აპოლიტიკოსის წერილები“, „მეტაფიზიკოსის დღიური“, „1923“ და სხვ.). ეს ანტიკოლონიური პოზიცია და სულისკვეთება, გერმანოფილური და მედასავლეთე კულტურულ-პოლიტიკური ორიენტაცია კ. გამსახურდიამ ჯერ კიდევ 1916 წელს გერმანიაში გამოქვეყნებულ ბროშურაში „კავკასია მსოფლიო ომში“ (**“Der Kaukasus im Weltkrieg”**) გააცხადა, რომელიც მან ქალაქ ვაიმარში გამოსცა „საქართველოს დამოუკიდებლობის კომიტეტის“ ეგიდით, რომელიც ქალაქ ყენევაში იყო დაფუძნებული და რომლის აქტიური წევრიც თავად კ. გამსახურდია იყო.

როგორც ითქვა, გარდა ანტიკოლონიური პოზიციისა რომანი გამოირჩევა იმითაც, რომ აქ გაცხადებულია ავტორისეული პოლიტიკური ორიენტაციაც, რაც მკვეთრად *ოქციდენტოცენტრისტულია*: ანუ, ორიენტაცია პოლიტიკური, ეკონომიკური, ტექნოლოგიური და კულტურული თვალსაზრისით აღებულია დასავლეთზე, ევროპაზე, რაც ექსპლიციტურადაა გამოვლენილი თავში „ვენახი“. რომანის ამ თავში სავარსამიძის პერსონაჟი სიზმარში ხედავს პოლიტიკურად და მილიტარისტულად ძლიერ, სციენტისტურად განვითარებულ და ტექნოლოგიურად დაწინაურებულ საქართველოს, რასაც რუსული ბოლშევიკური ოკუპაციისა და ანექსიის ვითარებაში აღსრულება არ უწერია. აქ *ბოლშევიზმი* ვლინდება, როგორც ახალი მონგოლოიდურ-აზიატურ-აღმოსავლური ტექნოლოგიური ჩამორჩენილობისა და ანტიკულტურულ-ანტიცივილიზატორული ბარბაროსობის ტოპოსი, ხოლო სიზმრად ვიზიონირებული საქართველოს სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობა, როგორც დასავლური განვითარების შესაძლებლობის ერთადერთი წინაპირობა.

LEVAN BREGADZE

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

The Idea of State Independence in the Post Second World War Georgian Poetry

Despite the fact, that the soviet republics were formally granted the right to quit Soviet Union, which was stipulated by paragraph 72 of the constitution, even a hint about the possibility of state independence was strongly tabooed until the end of 80s of last century, until the “perestroika” forcedly allowed from above due to economic difficulties, entered into its last stage. But the idea of escaping the political and economic dependence from Moscow had been spreading gradually among the Georgian people, especially after the death of Joseph Stalin. Every attempt of manifesting that disposition of people was strongly prohibited and severely punished, as an example it would suffice to remember the lots of Zviad Gamsakhurdia and Merab Kostava. In those circumstances, a part of Georgian poets still managed to make inklings about the idea of independence and the reader too was skilled in reading the ideas leaked “between the lines”.

To express the idea of independence, it was used various forms of mystification (to attribute one’s own thoughts to a person who lived long ago in another historical environment, to declare an original verse as a translation, to make a phony dedication), peculiarities of literary tropes to give a hint about the prohibited content, creation a context needed for the ambiguous interpretation of a phrase, etc.

Those poems enhanced the desire for state independence among Georgian people. The public mood prepared by this kind of poetry, played an important role in the fight for the national Georgian state independent from the soviet imperium.

ლევან ბრეგვაძე

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის იდეა მეორე მსოფლიო ომის შემდგომ ქართულ პოეზიაში

მიუხედავად იმისა, რომ საბჭოთა რესპუბლიკებს კონსტიტუციის 72-ე პარაგრაფის თანახმად ფორმალურად გარანტირებული ჰქონდათ სსრ კავშირის შემადგენლობიდან გასვლის უფლება, რესპუბლიკების სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის შესაძლებლობაზე მინიშნებაც კი მკაცრად იყო ტაბუირებული გასული საუკუნის 80-იანი წლების ბოლომდე, ვიდრე ეკონომიკური სირთულეების გამო ზემოდან იძულებით დაშვებული „პერესტროიკა“ თავის უკანასკნელ ფაზაში შევიდოდა. არადა, ქართველ ხალხში, მეტადრე იოსებ სტალინის გარდაცვალების შემდეგ, სულ უფრო და უფრო იკიდებდა ფეხს მოსკოვზე პოლიტიკური და ეკონომიკური დამოკიდებულებისთვის თავის დაღწევის იდეა. ხალხის ამ განწყობის გამოხატვა სასტიკად იკრძალებოდა და ისჯებოდა, რის მაგალითად ზვიად გამსახურდიასა და მერაბ კოსტავას ხვედრის გახსენებაც კმარა. ასეთ ვითარებაში ქართველი პოეტების ერთი ნაწილი მაინც ახერხებდა დამოუკიდებლობის იდეაზე ნართაულად მინიშნებას და მკითხველიც განაფული იყო „სტრიქონებს შორის“ გაპარებული აზრების ამოკითხვაში.

სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის იდეის გამოსახატავად გამოიყენებოდა მისტიფიკაციის სხვადასხვა ფორმა (საკუთარი სათქმელის მიწერა დიდი ხნის წინ, სხვა ისტორიულ ვითარებაში მცხოვრები პიროვნებისათვის, ორიგინალური ლექსის თარგმანად გასაღება, ყალბი მიძღვნა), ტროპული მეტყველების თავისებურებათა გამოყენება აკრძალულ შინაარსზე მისანიშნებლად, ფრაზის ორაზროვანი ინტერპრეტაციისათვის საჭირო კონტექსტის შექმნა და სხვ.

ეს ლექსები აძლიერებდა სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის სურვილს ქართველ ხალხში. ამგვარი ლექსებით შემზადებულმა საზოგადოებრივმა განწყობამ მნიშვნელოვანი როლი ითამაშა საბჭოთა იმპერიისაგან დამოუკიდებელი ეროვნული ქართული სახელმწიფოსათვის ბრძოლის პროცესში.

RŪTA BRŪZGIENĖ

Lithuania, Vilnius

Mykolas Romeris University

Nostalgic Poetry by Salomėja Nėris of the Second World War Years: Musicality of the Form

Salomėja Nėris (1904-1945) is one of the best Lithuanian poets of the 20th century, who was often controversially assessed because of her complex biography. Her lyrical poetry of the Second World War Years is particularly dramatic, where the motifs of nostalgia for Homeland appear to be perhaps some of the brightest in the whole 20th century Lithuanian literature. Several of her poems became folk songs, professional composers also created music for many of them. The poetry of S. Nėris from the war years carries special melodiousness, passion and drama, although, works of the poet are probably the most researched in Lithuanian literary science, but these poems practically have not been analysed from the point of view of musicality of the form. Therefore, this paper will discuss the main poetic images of nostalgia, analyse the trends of musicality of a poetic form in terms of intermediality and other aspects. The text will be based on the works of Algirdas Julius Greimas, Eero Tarasti, Werner Wolf, Rita Tūtlytė, Elena Baliutytė, Viktorija Daujotytė, Vytautas Kubilius, Juozapas Girdzijauskas, Rima Malickaitė, Viktor Bobrovskij and others, comparative methodology will be used.

РУТА БРУЗГЕНЕ

Литва, Вильнюс

Университет им. М. Ромериса,

Ностальгические стихи о Родине Саломеи Нерис в годы Второй мировой войны: музыкальность формы

Саломея Нерис – одна из лучших литовских поэтесс 20 века, которая в силу своей сложной биографии зачастую оценивается противоречиво. Особым драматизмом отличается ее лирика периода Второй мировой войны, в которой мотивы тоски по Родине проявляются,

пожалуй, наиболее ярко во всей литовской литературе 20 века. Некоторые стихотворения стали народными песнями, ко многим из них написали музыку профессиональные композиторы. Лирика военных лет С. Нерис отличается особой мелодичностью, страстностью, драматизмом, однако, хотя творчество поэтессы максимально изучено в литовском литературоведении, в плане музыкальности формы эти стихи почти не анализировались. Поэтому в сообщении будут рассмотрены основные поэтические образы ностальгии по Родине, проанализированы тенденции музыкальности поэтической формы в концепции интермедальности и других аспектах. В тексте мы будем опираться на работы Альгирдаса Юлюса Греймаса, Ээро Тараста, Вернера Вольфа, Риты Тутлите, Эяны Балютите, Виктории Дауйотите, Витаутаса Кубилуса, Юозапаса Гирдзияускаса, Виктора Бобровского и других авторов, использовать компаративистскую методологию.

OLHA CHERVINSKA

Ukraine, Chernivtsi

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

The Intellectual Sovereignty of the Province

The province's anthology begins to crystallize quite well in the humanitarian field as a sociocultural phenomenon (see collective monograph: Imperative provincia, Chernivtsi, 2014). The province is interpreted in the paradigm of the so-called imperial society, which assumes the center as the guiding criterion for all creative programs. We should remember that any of the empire has its own unique, always impressive «cultural composition», depending on historical time, geography and context, with its complex and special «cultural landscape» (Heidegger's paradigm) unthinkable without the province as such. In this case, our topic is a specific dilemma about the status of the province as an obligatory component in the formula of imperial composition. The phenomenon of the empire, includes an expressive constant. Thus, the empire should be interpreted as an invariably functioning, «working model» of a certain configuration based on two stable components – center and periphery. The paradigm of the imperial model repeats the contour

of the monotheistic model of the universe with various connections between the center and the most remote outskirts. Nevertheless, the intellectual sovereignty of the province should not be interpreted as a paradox. The significance of the province's potentialities on the culturological level lies precisely in its periphery, formed by an exceptional place, its way and people, a qualitatively different, actually closed communicative space. As a rule, it is the province that supplies the center with new forms, which the center then identifies as its own. This article will consider its specific examples.

О. В. ЧЕРВИНСКАЯ

Украина, Черновцы

Черновицкий национальный университет имени Юрия Федьковича

Интеллектуальный суверенитет провинции

Антология провинции, еще осознанная весьма приблизительно, начинает все-таки достаточно выпукло кристалizоваться в гуманитарной области как социокультурологический феномен (см. коллективную монографию: Императив provincia, Черновцы, 2014). Провинция интерпретируется в парадигме так называемого имперского социума, который предполагает центр как руководящий критерий всех творческих программ. Следует учитывать, что любая из империй имеет свою неповторимую, всегда впечатляющую «культурную композицию», зависящую от исторического времени, географии и контекста, со своим несомненно сложным и особым «культурным ландшафтом» (парадигма М. Хайдеггера), невысказанным без провинции как таковой. В данном случае наша тема представляет собой специфическую дилемму о статусе провинции как обязательной составляющей в формуле имперской композиции. Феномен империи, отсюда, включает в себя выразительную константу. Таким образом, империю следует интерпретировать как неизменно функционирующую, «рабочую модель» определенной конфигурации на базе двух устойчивых компонентов – центра и периферии. Парадигма имперской модели провинциально повторяет контур монотеистической модели мироздания с различными связями между центром и самыми отдаленными окраинами. Тем не менее, интеллектуальный суверенитет провинции не

стоит интерпретировать как некий парадокс. Значение возможностей провинции в культурологическом плане заключается именно в ее периферийности, сформированной исключительным местом, его укладом и людьми, качественно иным, фактически замкнутым коммуникативным пространством. Как правило, именно провинция поставляет центру новые формы, которые центр затем идентифицирует как свои собственные. В предложенной статье будут рассмотрены конкретные примеры.

EKA CHIKVAIDZE

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

**Georgian Theological Writings of the
10th-20th Years of the 20th Century
(Basic trends)**

10-20 years of the 20th century is characterized by a literary atmosphere of political situation. The Georgian theological writings of this period create a spiritual thesis, Catholicos Patriarchs of Georgia, bishops, clergy, many of which have been merited by the Georgian Church as saints (KalistrateTsintsadze, Kirion Second (Sadzaglishvili), AmbrosiKhelaia, Nikita Talakvadze, Timothy Sakhokia, David Kachakhidze and others).

Their activities can be divided into two terms and conditions (although both is connected to serve Georgia and Georgian people and their lifestyle): Public and literary activities. And in turn, literary contributions are spread in two directions: Science, Analytics, Homology, Historiography, and Epistolary Heritage, a large part of which is personal letters. What was the literary direction of these figures and what was the main pathology of the theological system? The answer is clear: to awaken the country, self-awareness, to walk through the truth path and to obtain clerical independence (In this sense some of them are logically comparable to Ilia Chavchavadze). From the 1880s, the struggle to restore the autocephaly of the Georgian Church in 1917 resulted. Whole this literary epoch created by Georgian clerics (hierarchies called autocephalists) is the preparation for autocephaly, It was imbued with under-

standing of the role and function of the Georgian nation until the beginning of the 20th century and prepared for the ideological, cultural, ethnical-language revision that would be base of the authenticity of the Georgians after the announcement of autocephaly. In this context, important monuments of Georgian clerics are considered: , Travel in Racha-Lechkhumi “,” Iveria’s Cultural Role in Russian History “, paying attention to a different version (from the Shatberd-Chelischer edition) of the Conversion of Kartli (chronicle), or resurrecting the stories of the historical role of Georgians for their contemporaries: Understanding the role of David Gareja Desert, the role of the saints (Assyrian fathers), Holy Kings (David Aghmashenebeli, Tamar), GiorgiMtatsmindeli (theologian Pythidos) and representing the immense importance of them. Their multifaceted activities can be freely, consistently compared to the successful movement of the GrigolKhandteli epoch by the idea of “Brilliant Kartli”. However, unlike the 9th-10th centuries, the literary and public work of these hierarchies produced only three years of actual result and long-term cultural-intensive result.

ეკა ჩიკვაძე

საქართველო, თბილისი

მოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

მე-20 საუკუნის 10-20-იანი წლების ქართული სასულიერო მწერლობა (ძირითადი ტენდენციები)

მე-20 საუკუნის 10-20-იანი წლები პოლიტიკური ვითარებით გაჯერებული ლიტერატურული გარემოთი გამოირჩევა. ამ პერიოდის ქართული სასულიერო მწერლობის „ამინდს“ ქმნის სასულიერო დასი, საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქები, ეპისკოპოსები, სამღვდელოება, რომელთაგან არაერთისნორედ განეული ღვანლის გამო მოგვიანებით ქართულმა ეკლესიამ წმინდანებად შერაცხა (კალისტრატე ცინცაძე, კირიონ მეორე (საძაგლიშვილი), ამბროსი ხელაია, ნიკიტა თალაკვაძე, ტიმოთე სახოკია, დავით კაჭახიძე და სხვანი). მათი მოღვაწეობა შეიძლება ორ პირობით და ურთიერთგანპირობებულ ნაწილად დავყოთ (თუმცა ორივე საქართველოსა და ქართველი ერის მსახურებას, მათ უშუალო ცხოვრე-

ბის წესს უკავშირდება): საზოგადოებრივი და ლიტერატურული საქმიანობა. ხოლო, თავის მხრივ, ლიტერატურული ღვაწლიც ორი მიმართულებით არის გაშლილი: მეცნიერება, ანალიტიკა, ჰომილეტიკა, ისტორიოგრაფია და ეპისტოლარული მემკვიდრეობა, რომლის დიდ ნაწილსაც შეადგენს პირადი წერილები.

როგორი იყო ამ მოღვაწეთა ლიტერატურული მიმართულება და რა განაპირობებდა სასულიერო დასის ძირითად პათოსს? პასუხი ცალსახაა: ქვეყნის გამოფხიზლება, თვითშემეცნება, ჭეშმარიტების გზით სვლა და სასულიერო დამოუკიდებლობის მოპოვება (ამ თვალსაზრისით ზოგიერთ მათგანს სავსებით ლოგიკურად ადარებენ ილია ჭავჭავაძესაც). 1880-იანი წლებიდან სათავედადებულია ბრძოლამ საქართველოს ეკლესიის ავტოკეფალიის აღსადგენად შედეგი 1917 წელს გამოიღო. მთელი ეს ლიტერატურული ეპოქა, რომელსაც ქმნიდნენ ქართველი სასულიერო პირები (ავტოკეფალისტებად წოდებული იერარქები) განმსჭვალულია სწორედ ავტოკეფალიისთვის მზადებით, იმ როლისა და ფუნქციის გააზრებით, რითაც მოაღწია ქართველმა ერმა მე-20 საუკუნის დასაწყისამდე და იმ იდეოლოგიური, კულტურული, ეთნიკურ-ენობრივი თვითაღქმის მზადებით, რომელიც საფუძვლად უნდა დასდებოდა ქართველთა სულიერ ერთობას ავტოკეფალიის გამოცხადების შემდგომ. სწორედ ამ კონტექსტში განიხილება ქართველი სასულიერო პირების შემოქმედების მნიშვნელოვანი ძეგლები: „მოგზაურობა რაჭა-ლეჩხუმში“, „ივერიის კულტურული როლი რუსეთის ისტორიაში“, ქართლის მოქცევის შატბერდულ-ჭელიშურისაგან განსხვავებული რედაქციისთვის ყურადღების მიპყრობაან ქართველთა ისტორიული როლის ამსახველ თხზულებათა ხელახალი გაცოცხლება თანამედროვეთა წინაშე: დავით გარეჯის უდაბნოს, თვით წმინდანთა (ასურელი მამების), წმინდა მეფეთა (დავით აღმაშენებლის, თამარის), გიორგი მთაწმიდლის (სასულიერო პიიტიკოსის) როლის გააზრება და მასშტაბურობის წარმოჩენა. მათი მრავალმხრივი მოღვაწეობა მიზანდასახულებით, თანმიმდევრულობითა და ერთიანი ხედვით თავისუფლად შეგვიძლია, შევადაროთ გრიგოლ ხანძთელის ეპოქის მოღვაწეთა წარმატებულ სვლას „ფრიადი ქართლის“ იდეისკენ. თუმცაღა მე-9-მე-10 საუკუნეებისგან განსხვავებით, ამ იერარქთა ლიტერატურულ-საზოგადოებრივმა მოღვაწეობამ მხოლოდ სამწლიანი ფაქტობრივი შედეგი და ხანგრძლივი იდეურ-კულტურული ნაყოფი გამოიღო.

EKA CHKHEIDZE

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Totalitarianism and Freedom Problem According to Grigol Robakidze's Works

Extensive essay written in 1944 year has the special place in Grigol Robakidze publications; the author (as he writes) leaves as a will for the Georgians. This is “Sakartvelos Sataveni”, in the final part of which Grigol Robakidze writes: the main reason why I left the Soviet Union: the idea carried in the essay reflects the problem of losing the culture of Georgians and other peoples as well. [Because] culture, “international by its content and national by its form”, is the culture of anonymous, is no culture. It is clear why I work abroad”

Searching for God in “the epoch without mythology” (when according to Grigol Robakidze, “the untold unmatched totemic force of the universe came out”) the main idea of the novel “The Stifled Spirit” – whole life was suffering and torturing the author. He is obvious could not just cope with the problem by cold mind and observe the reality from distance, the reality that throw him away to the strange bank. Grigol Robakidze, like the hero of his novel, was in the paralyzed lurch of totalitarianism and looked as if he was obscuring the “ungodly reality”

In the foreword of the second edition of “The Stifled Spirit”, the author wrote, I demonstrated in this book demonic root of Bolshevism and predicted 1937 repression. He could not accept the idea that the writers being left in Georgia were serving this demonic ideology, and its European friends could not even accept Grigol Robakidze's “concession” to nationalist-socialism and for its complete loneliness.

Thus, the fate of Georgian writers (in Georgia and emigration) was so tragic, as it was an epoch of the when art was used only for ideological purposes.

ეკა ჩხეიძე

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

ტოტალიტარიზმი და თავისუფლების პრობლემა გრიგოლ რობაქიძის შემოქმედების მიხედვით

გრიგოლ რობაქიძის პუბლიცისტიკაში განსაკუთრებული ადგილი უჭირავს 1944 წელს დაწერილ ვრცელ ნარკვევს, რომელსაც ავტორი (როგორც თვითონ წერს) ქართველობას ანდერძად უტოვებს. ეს არის „საქართველოს სათავენი“, რომლის დასკვნით ნაწილშიც გრიგოლ რობაქიძე წერს: „მთავარი მიზეზი იმისა, თუ რად დავტოვე მე საბჭოეთი: ამ ნარკვევში გატარებული გაგებით, ყოველ კულტურას ბოლო ედება, როგორც კულტურას ქართველების, ისე სხვა ხალხთა. [რადგან] კულტურა, „შინაარსით ინტერნაციონალური და ფორმით ნაციონალური“, არის კულტურა ანონიმისა, უსახო, ესე იგი არავითარი კულტურა. გასაგებია, თუ რად გადმოვიტანე ჩემი მუშაობა უცხოეთში“.

ღმერთის ძიება „უმიტო ეპოქაში“ (როდესაც, გრიგოლ რობაქიძის თქმით, „სამყაროს არნახული ტოტემური ძალის კაცი მოევლინა“) – რომან „ჩაკლული სულის“ ეს ძირითადი თემა – მთელი ცხოვრება ტანჯავდა და აწვალებდა ავტორს. იგი, ცხადია, მხოლოდ გარეშე დამკვრვებლად ვერ დარჩებოდა და ცივი გონებით ვერ გაანალიზებდა იმ სასტიკ რეალობას, რომელმაც თავად მწერალი უსულო ნაფოტივით უცხო ნაპირზე მოისროლა. გრიგოლ რობაქიძე, საკუთარი რომანის გმირივით, ტოტალიტარიზმის შეუბრალებელ მარწუხებში იყო მოქცეული და თითქოს შიგნიდან აკვირდებოდა „უღმერთო სინამდვილეს“.

„ჩაკლულ სულის“ მეორე გამოცემის წინასიტყვაობაში ავტორი წერდა, ამ წიგნით გამოვამკარავე ბოლშევიზმის დემონური ფესვები და ვინინასწარმეტყველე 1937 წლის რეპრესიებიო. იგი ვერ ეგუებოდა იმ აზრს, რომ საქართველოში დარჩენილი მწერლები ამ დემონურ იდეოლოგიას ემსახურებოდნენ, მისი ევროპელი მეგობრები კი ვერ შეეგუენ გრიგოლ რობაქიძის „დათმობას“ ნაციონალ-სოციალიზმის წინაშე და სრული მარტოობისთვის განირეს იგი.

ასე რომ, ერთნაირად ტრაგიკული იყო ქართველი მწერლების ბედი (საქართველოშიცა და ემიგრაციაშიც), რადგან საშინელი იყო თავად ის ეპოქა, რომელშიც ხელოვნებას იდეოლოგიური მიზნებისთვის იყენებდნენ.

ANA CHKUASELI

Georgia, Tbilisi

Ilia state university

Music as a Form of Collective Identity Formation in the National Self-Determination Process

Music is primarily considered part of the aesthetic field, but in addition to this basic function it has a completely different social role and actively participates in the political process. It is known that political rulers used the songs as an instrument to replicate their ideological messages. Rhythm, melody, and text all three components of music show a feeling of solidarity and unity in the society, which is an important factor in the process of state change: unification, separation (separation) or other forms of transformation. It can be said that revolutionary and patriotic songs as a unique form of illustrations of national feelings have not only changed the political reality of a number of countries, but also contributed to the formation of national identity.

The aim of our report is to demonstrate whether the national music as one of the marker of national identity in Georgian experience had a turning point in the historic processes directed against the Soviet occupation. From this point, we shall analyze two important Georgian events, on the one hand, the period of independence – the demonstrations of April 1989 and on the other hand, the 2003 “Rose Revolution” of Free Georgia. Judging by how much the melodies and texts of traditional songs were able to circulate national value and become a symbol of the unity of the society in the fight for future victories.

The results of the survey show that two historic processes for Georgian identity: the national manifestations of 1989 and the 2003 Rose Revolution associated with specific songs in the memory of society highlight the fact that Music was really one of the components tuned by these movements.

ანა ჭკუასელი

საქართველო, თბილისი

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი

მუსიკა როგორც კოლექტიური იდენტობის ფორმირების ინსტრუმენტი ნაციონალური თვითგამორკვევის პროცესში

მუსიკას უპირველესად განიხილავენ როგორც ესთეტიკის სფეროს ნაწილს, თუმცა ამ ძირითადი ფუნქციის გარდა, მას სრულიად განსკუთრებული სოციალური როლი აქვს და აქტიურად მონაწილეობს პოლიტიკურ პროცესებში. ცნობილია, რომ პოლიტიკური მმართველები სწორედ სიმღერებს იყენებდნენ საკუთარი იდეოლოგიური მესიჯების ტირაჟირების ინსტრუმენტად. რიტმი, მელოდია და ტექსტი მუსიკის სამივე კომპონენტი საზოგადოებაში სოლიდარობისა და ერთიანობის გამორჩეულ გრძნობას აჩენს, რომელიც მნიშვნელოვან ფაქტორად გვევლინება სახლმწიფოებრივი ცვლილებების: გაერთიანების, გამოყოფის (სეპარაციის) თუ სხვა ტიპის ტრანსფორმაციების პროცესში. შეიძლება ითქვას, რევოლუციურმა და პატრიოტულმა სიმღერებმა როგორც ნაციონალური გრძნობების ილუსტრირების უნიკალურმა ფორმამ, არამხოლოდ შეცვალა რიგი ქვეყნების პოლიტიკური რეალობა, არამედ ხელი შეუწყო ნაციონალური იდენტობის ფორმირებასაც.

ჩვენი მოხსენების მიზანია, ვაჩვენოთ, ქართულ გამოცდილებაში იყო თუ არა ეროვნული იდენტობის ერთ-ერთი მარკერი ნაციონალური მუსიკა და რამდენად ჰქონდა მას გარდამტეხი ფუნქცია იმ ისტორიულ პროცესებში, რომელიც საბჭოთა ოკუპაციის წინააღმდეგ იყო მიმართული. ამ კუხით გაავანალიზებთ ორ მნიშვნელოვან ქართულ მოვლენას, ერთი მხრივ, დამოუკიდებლობისთვის ბრძოლის პერიოდს – 1989 წლის აპრილის დემონსტრაციებს და მეორე მხრივ, უკვე თავისუფალი საქართველოს 2003 წლის „ვარდების რევოლუციას“. ვიმსჯელებთ, რამდენად შეძლო ტრადიციული სიმღერების როგორც მელოდიებმა ისე ტექსტებმა ეროვნული ღირებულებების ტირაჟირება და საზოგადოების ერთიანობის სიმბოლოდ ქცევა მომავალი გამარჯვებისთვის ბრძოლაში.

კვლევის შედეგები გვიჩვენებს, რომ ქართული იდენტობისთვის მნიშვნელოვანი ორი ისტორიული პროცესი: 1989 წლის ეროვნული მანიფესტაციები და 2003 წლის ვარდების რევოლუცია საზოგადოების მეხსიერებაში კონკრეტულ სიმღერებთან ასოცირდება, რაც ხაზს უსვამს იმას, რომ მუსიკა ნამდვილად იყო ამ მოძრაობების მაკონსტრუირებელი ერთ-ერთი კომპონენტი.

RUSUDAN CHOLOKASHVILI

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Georgian Folk Poetry and Folkloristics of the Soviet Period

In the aftermath of the defeat of the Soviet army in the bloody war with the Russian army in Georgia, on the basis of the loss of liberty, the country came under the artificially created system framework. This total pain has fueled us by the economic hardship and repression made for the preservation of the government.

People's predisposition and difficulties caused by the system should be reflected in the folklore, but on the background of universal fear, it did not happen. For today only the samples worshipping the Soviet System and the leaders of the system are preserved. Folklore works, which are transmitted from generation to generation, should endure at least one hundred year. Mainly the press papers preserved the weak but full of pathetic inspiration poetry written by the narrative authors.

These systems were not spread in public and in newspapers it was systematically printed for propaganda. There were poems containing negative tones reflecting reality. Today, only a small part of them have been preserved and they became vivid only in the 21st century. In the Soviet period there were published a number of genuine folk works, but they were ideally altered and distorted by censorship.

The issue of the popularity of the poems of this epoch was controversial for folklorists, but mostly they were paid positive estimation. This position of folklorists had some justification, since the authorities were demanding from the representatives of all spheres to establish loyalty and support for maintaining power

რუსუდან ჩოლოყაშვილი

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

საბჭოური პერიოდის ქართული ხალხური პოეზია და ფოლკლორისტიკა

საქართველოში საბჭოთა ხელისუფლება რუსეთის არმიასთან სისხლისმღვრელ ბრძოლაში დამარცხების შემდეგ დამყარდა, რის საფუძველზეც თავისუფლების დაკარგვის გარდა, ქვეყანა მოექცა ხელოვნურად შექმნილი სისტემის ჩარჩოებში. ამ საყოველთაო ტკივილს ჩვენში ამძაფრებდა ეკონომიური სიდუხჭირე და ხელისუფლების შესანარჩუნებლად განხორციელებული რეპრესიები.

ხალხის მაჯისცემის გადმომცემ ზეპირსიტყვიერებაში ეს სირთულეები უნდა ასახულიყო, მაგრამ საყოველთაო შიშინობის ფონზე, ასე არ მომხდარა. დღეისათვის ამ პერიოდის ხალხური პოეზიის მხოლოდ ის ნიმუშები შემოგვრჩა, რომლებიც ხოტბას ასხამს საბჭოთა სისტემას, მის ბელადებს, წარმატებებსა და ნათელ მომავალს. ფოლკლორულმა ნაწარმოებმა, რომელიც თაობიდან თაობას გადაეცემა ასი წელი მაინც უნდა გაძლოს. ჩვენ კი, ძირითადად, პრესის ფურცლებმა შემოგვინახა ავტორ-მთქმელების დანერგილი მხატვრული თვალსაზრისით სუსტი, მაგრამ პათეტიკით გაჟღენთილი ლექსები.

ეს ტექსტები საზოგადოებაში არ ვრცელდებოდა, გაზეთებში კი სისტემატიურად იბეჭდებოდა აგიტაცია – პროპაგანდის მიზნით. ხალხში არსებობდა რეალობის ამსახველი უარყოფითი ტონალობის შემცველი ლექსებიც. დღეისათვის შემოგვრჩა მათი მხოლოდ მცირე ნაწილი, რომლებიც მხოლოდ 21-ე საუკუნეში გახდა ცნობილი. საბჭოთა პერიოდშიც გამოქვეყნებულა თითო-ორო-ლა ჭეშმარიტად ხალხური ნაწარმოები, მაგრამ ისინი ცენზურის მიერ იყო იდეურად შეცვლილი და დამახინჯებული.

ამ ეპოქის ლექსების ხალხურობის საკითხი ფოლკლორისტიკისათვის საკამათო იყო, მაგრამ ძირითადად მაინც მას დადებითი შეფასება ეძლეოდა. ამგვარად ხდებოდა ნახალისება საბჭოეთის მეხოტბე ავტორმთქმელებისა. ფოლკლორისტიკის ამ პოზიციას

გარკვეული გამართლება ჰქონდა, რამდენადაც ხელისუფლება ყველა სფეროს მოღვაწეთაგან მოითხოვდა ერთგულების დასტურსა და თანადგომას ძალაუფლების შესანარჩუნებლად. ამ მოთხოვნებისადმი ურჩობა პირველათნელულში სიცოცხლისათვის სარისკო იყო, მოგვიანებით კი სამეცნიერო დარგის შესანარჩუნებლად და განვითარების ხელშეწყობისათვის გახდა აუცილებელი.

DODO CHUMBURIDZE

Georgia, Tbilisi

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Institute of History and Ethnology

**National Identity and the Issue of European Integration in
the Works by Ideologists of the First Republic of Georgia**

(Akaki Chkhenkeli, Grigol Lortkipanidze, Noe Ramishvili,

Irakli Tsereteli)

National identity, as an integral feature, is revealed in its highest form in the concept of an independent nation state. On May 26, 1918, the above mentioned concept was implemented through establishing the First Republic of Georgia. The State of Georgia was to find its own place and determine its role in the project of creating a “New World Order”, which started since the World War I. At the first stage of establishing the national identity and national self-determination, the top priority was to ensure a complete isolation from the modernized Russian Empire and commitment to European integration, which necessitated founding new public institutions, modernizing all the existing spheres, and not only maintaining ethno historic and cultural traditions in ongoing wide-scale reforms, but also development and introduction of European standards. Independent statehood and European integration was considered as main expression of national identity in the epistolary and theoretical works of the ideologists of the first Republic of Georgia. In the epistolary texts of this period much attention was paid to both above mentioned priorities, and to the debates on political orientation of Georgia and on the idea of independence of Georgia. These epistolary works include corre-

spondence between politicians and those diplomats, who represented the republic in the post-imperial new states and sometimes theoretically considered the possibility of the victory of Russian democracy and the possibility of a state order based on links with Russia, which was unacceptable for the group, the Georgian right wing social-democrats belonged to. This group strived to achieve a full independence of the State of Georgia and its integration into European structures – membership of Georgia in the League of Nations and the military alliances of European states.

In the present report we discuss the opinions expressed by Akaki Chkhenkeli, Grigol Lortkipanidze, Noe Ramishvili and Irakli Tsereteli on key issues such as Georgia joining the military and political alliances of Europe, organization of public institutions of Georgia and the priorities envisaged in the Constitution of Georgia, concerning national identity and determining the place and the role of the State of Georgia in the Union of European states.

დოღო ჭუმგურიძე

საქართველო, თბილისი

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი ისტორიისა და ეთნოლოგიის ინსტიტუტი

ნაციონალური იდენტობისა და ევროპული ერთობის საკითხი საქართველოს პირველი რესპუბლიკის იდეოლოგთა ნააზრევში (აკაკი ჩხენკელი, გრიგოლ ლორთქიფანიძე, ნოე რამიშვილი, ირაკლი წერეთელი)

ეროვნული იდენტობა, როგორც ინტეგრალური ნიშანი, უმაღლესი ფორმით დამოუკიდებელი ეროვნული სახელმწიფოს იდეაში ვლინდება. 1918 წლის 26 მაისს საქართველოს პირველი რესპუბლიკის გამოცხადებით ეს იდეა განხორციელდა. პირველი მსოფლიო ომის შემდეგ დანყებული „ახალი მსოფლიო წესრიგის“ შექმნის პროექტში ქართულ სახელმწიფოს თავისი ადგილი და როლი უნდა ეპოვა. ნაციონალური იდენტობის, ეროვნული თვით-გამორკვევის პირველ ეტაპზე უნდა მომხდარიყო სრული იზოლა-

ცია მოდერნიზებული რუსული იმპერიისაგან, ქვეყანას უნდა აეღო ევროპული ორიენტაცია, რაც უპირობოდ ითვალისწინებდა ახალი სახელმწიფო ინსტიტუტების ჩამოყალიბებას, ყველა სფეროს მოდერნიზაციას, ფართო რეფორმისტულ მოძრაობაში ეთნოსტორიული და კულტურული ტრადიციების არა მარტო წინ წამოწევის, არამედ განვითარებასა და ევროპული სტანდარტების დამკვიდრებას. დამოუკიდებელი სახელმწიფოებრიობა და ევროპული ორიენტაცია პირველი რესპუბლიკის იდეოლოგთა ეპისტოლურ თუ თეორიულ ნაშრომებში ეროვნული იდენტობის მთავარ გამოხატულებად გაიაზრებოდა. ორივე ამ მიმართულებას, კამათს პოლიტიკური ორიენტაციისა თუ საქართველოს დამოუკიდებლობის იდეაზე, დიდი ადგილი ეთმობა ამ პერიოდის ეპისტოლურ ტექსტებში. ესაა პოლიტიკოსთა და იმ დიპლომატთა მიმონერები, რომლებიც პოსტიმპერიულ ახალ სახელმწიფოებში წარმოადგენდნენ რესპუბლიკის წარგზავნილებს და ზოგჯერ თეორიულად უშვებდნენ რუსული დემოკრატიის გამარჯვების შესაძლებლობას და მასთან კავშირზე გათვლილ მომავალ სახელმწიფო მონყობას, რაც მიუღებელი იყო იმ ჯგუფისთვის, რომელსაც ეკუთვნოდა ქართველ სოციალ დემოკრატთა მემარჯვენე ფრთა. ეს ჯგუფი იბრძოდა საქართველოს სრული სახელმწიფო დამოუკიდებლობისა და მისი ჩართვისათვის ევროპული ქვეყნების ერთობაში, ერთა ლიგასა და ევროპის ქვეყნების სამხედრო კავშირებში საქართველოს განწევრიანებისათვის.

მოსხენებაში განვიხილავთ ა. ჩხენკელის, გრ. ლორთქიფანიძის, ნ. რამიშვილის და ი. წერეთლის შეხედულებებს ევროპის სამხედრო და პოლიტიკურ კავშირებში საქართველოს შესვლის, ქართული სახელმწიფო ინსტიტუტების მონყობის შესახებ, ქვეყნის კონსტიტუციაში შეტანილ იმ ძირითად მიმართულებებს, რაც ნაციონალური იდენტობის და ევროპულ ერთობაში საქართველოს სახელმწიფოს ადგილისა და როლის განსაზღვრას ეხებოდა.

JOHN K. COX

Fargo, North Dakota, USA

North Dakota State University

**Oases, Ghettos, and the Balkan *Bastille*:
Politics in the Writings of Biljana Jovanović**

Biljana Jovanović (1953-1996) was an innovative and highly regarded Serbian writer. She was also a major figure in the civil society of the late Yugoslavia and Milošević-era Serbia. Her name is usually associated with political movements of the 1990s, in which she worked for causes that were, in common parlance, pro-democratic, anti-nationalist, and anti-war, and which in fact reveal themselves upon closer examination to be pacifist and anarchist. As an intellectual historian and a literary translator (including of her works), I argue that her fiction and plays supplement these aspects of her public political profile. Employing a blend of hermeneutics and poetics allows us to see, for instance, in her last novel *Duša, jedinica moja* (1984; Eng. *My Soul, My One and Only*), a kind of “familial activism.” This multi-generational, multi-ethnic, woman-centered, and religiously open thinking is contrasted with the calculating, event-centered, security- and hierarchy-focused, male-dominated world of communist politics. Concepts from Jovanović’s own nonfiction writings, such as *oases* (small free spaces for civil society participants), *ghettos* (large and vulnerable spaces for anti-party or anti-government citizens), and the *Bastille* (state apparatus captured by militaristic elites), can be used to establish the political significance of several of her novels and plays.

In my estimation, this paper would fit into either of the following panels listed in your Call for Papers: “Writers about Politics: Official and Unofficial Publicist Writing” or “Regime and the Writer’s Fight for Intellectual Sovereignty.” It might also reasonably fall under the rubric “Political Illusions and Cultural Reality.”

Thank you for considering this proposal.

JALAL FARZANEH DEHKORDI

Iran, Tehran

Imam Sadiq University

Innocuous or Psychologically Dead?

The Coupling of Modern Psychiatry and State Sovereignty in

Howard Barker's *Claw*

Among the modern sociologists Michel Foucault studies the spreading forms of modern surveillance and social control over the citizens. According to Foucault's genealogical studies of psychiatry, the categories of disciplinary power and social control go hand in hand with mental and medical segregation of people on hygienic pretexts. In Foucault's genealogy of insanity, the first glimmerings of modern medical and psychiatric sciences move along with the social moves towards internment and isolation. More importantly, Foucault maintains that the coupling of police function and psychiatric function in the Totalitarian Soviet Union was a project which started within modernity. Such unity is staged in Howard Barker's *Claw*. Barker belongs to the 1968 generation of British playwrights who comprised an alternative theater for criticizing the political means that the radical right and conservative governments devised to assume power. In his *Claw* Barker depicts an anti-hero who acts against the establishment and then is silenced in a mental asylum. The extermination or intimidation of a dissident in a mental asylum shows that the unity between coercion of power and psychiatry can be seen in *Claw*. Therefore, the researcher in this article, analyses the deterrent role of psychiatry against the sociopolitical dangers in *Claw*'s modern Britain. The theoretical framework is based on Foucauldian ideas about psychiatric means of policing society. This approach at its micro-level provides the idea of state sovereignty in a modern play, and at its macro-level offers a critique about the Totalitarianism of the social context which *Claw* is produced in.

TEIMURAZ DOIASHVILI

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

The Formula of National Sovereignty by Ilia Chavchavadze and Galaktion Tabidze

From the 30s of the previous century in the Georgian Soviet literature purposefully was established and strengthened an ideologically motivated false viewpoint that Galaktion Tabidze gladly embraced the Georgian sovietisation or the country's occupation and annexation by "Red Russia". In reality, Galaktion like a true patriot till the end of his life stood next to those who protected his homeland's sovereignty. Moreover, the poems written by the poet in 1921-1922 (especially the first issues) strongly express Galaktion's self-sacrifice pathos, his pain and desperation caused by the defeat of his homeland as well as by the loss of country's independence.

In the crucial historical situation Galaktion called out the words of a character from *The Traveller's Letters* by Ilia Chavchavadze. Mokheve Lelt Gunia who dreams about the freedom and independence of his native country says that "ourselves should belong to us". From the 60s of XIX century these words have become the national sovereignty formula. In the poem with tragic sound "clouds look like muddying brains" Georgia's sovietisation is evaluated as an annihilation of the ideals of freedom. Like, the end of Lelt Gunia's national way – the "Mokhevi's way".

As formula itself, "ourselves should belong to us" by Galaktion was used only at the end of the 30s. Before that in Soviet Georgia, nearly for two decades, the mere mentioning of the name of "the reactionary and national-chauvinist" Ilia Chavchavadze was quite dangerous. The writer's "rehabilitation" by Communists took place only in 1937 when Ilia was proclaimed as a national-independence movement flag-bearer, a predecessor of Marxism as well as a thinker and a dreamer about socialism. Thus, was created a myth that the Bolsheviks made Ilia Chavchavadze's national ideals reality and that Georgia gained her true sovereignty in the frames of USSR.

Those texts, wherein Galaktion uses the formula of sovereignty by Ilia, represents official "mythological" viewpoint, however, the same formula, in my opinion, combines the allusion function as well. This way, in

a reader's conscious, a corresponding passage from *The Traveller's Letters* is actualized. Moreover, the contrasting between Ilia's text and socialistic reality reveals the incompatibility between Ilia Chavchavadze's national conception and communistic deception.

At the end of poet's life, for Galaktion the content of the official soviet sovereignty became the subject for hidden irony and parody (untitled poem *The Ship Does Not Know*). The unpublished lines, preserved in the poet's archive openly demonstrates the author's mood and emotions: "Ourselves do not belong to us anymore, / We suffocate, cannot breathe.

თეიმურაზ დონიაშვილი

საქართველო, თბილისი

მოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

ეროვნული სუვერენიტეტის ილიასეული ფორმულა და გალაკტიონ ტაბიძე

მეოცე საუკუნის 30-იანი წლებიდან ქართულ საბჭოთა სალიტერატურო კრიტიკაში მიზანმიმართულად მკვიდრდება იდეოლოგიურად მოტივირებული, ყალბი თვალსაზრისი, თითქოს გალაკტიონ ტაბიძე სიხარულით შეხვდა საქართველოს სოვეტიზაციას ანუ „ნითელი რუსეთის“ მიერ თავისი ქვეყნის ოკუპაციასა და ანექსიას. რეალურად გალაკტიონი, ბოლომდე ერთგულად იდგა სამშობლოს სუვერენიტეტის დამცველთა შორის, ხოლო პოეტის 1921-1922 წლების ლექსებში (განსაკუთრებით, თავდაპირველ რედაქციებში) მკაფიოდ იგრძნობა მამულისთვის თავდადების პათოსიც, დამარცხების ტკივილიც და დამოუკიდებლობის დაკარგვით გამოწვეული სასონარკვეთაც.

კრიზისულ ისტორიულ სიტუაციაში გალაკტიონმა ილიას „მგზავრის წერილებიდან“ გამოიხმო თავისუფლებაზე მეოცნებე პერსონაჟი – მოხვევ ლელთ ღუნია, რომლის სიტყვები – „ჩვენი თავი ჩვენადვე გვეყუდნეს“ მეცხრამეტე საუკუნის 60-იანი წლებიდან ეროვნული სუვერენიტეტის ფორმულად იქცა. ტრაგიკული ჟღერადობის ლექსში „ღრუბლები ჰგვანან ამღვრეულ ტვინებს“ საქართველოს გასაბჭოება შეფასებულია, როგორც თავისუფ-

ლების იდეალების დალუპვა, როგორც „მოხვევის გზის“ – ლელთ ლუნიას ეროვნული გზის დასასრული.

საკუთრივ ფორმულა „ჩვენი თავი ჩვენადვე გვეყუდნეს“ გალაკტიონთან 30-იანი წლების მიწურულს გახშირდა. მანამდე, თითქმის ორი ათეული წლის განმავლობაში, ილია ჭავჭავაძის, როგორც „რეაქციონერისა და ნაციონალ-შოვინისტის“, სახელის ხსენებაც კი სახიფათო იყო. მწერლის „რეაბილიტაცია“ მხოლოდ 1937 წელს მოხდა, როდესაც ილია ეროვნულ-გამათავისუფლებელი მოძრაობის მედროშედ, მარქსიზმის უშუალო წინამორბედად და სოციალიზმზე მეოცნებე მოაზროვნედ გამოცხადდა. გაჩნდა საბჭოური მითიც, თითქოს ილია ჭავჭავაძის ეროვნული იდეალი ბოლშევიკებმა აქციეს რეალობად, რომ საქართველომ ქვეშარიტი სუვერენიტეტი სსრკ-ის ფარგლებში მოიპოვა

ტექსტებში, რომლებშიც გალაკტიონი სუვერენიტეტის ილიასეულ ფორმულას ახსენებს, ოფიციალური „მითოლოგიური“ თვალსაზრისია გატარებული, მაგრამ იგივე ფორმულა, ჩემი აზრით, ალუზიის ფუნქციასაც ითავსებს. ამ ხერხით მკითხველის ცნობიერებაში „მგზავრის წერილების“ შესაბამისი პასაჟი აქტუალიზდება, ხოლო ილიას ტექსტისა და სოციალისტური რეალობის შეპირისპირება ილია ჭავჭავაძის ეროვნული კონცეფციისა და კომუნისტური სიცრუის შეუთავსებლობას ააშკარავებს.

სიცოცხლის მიწურულს გალაკტიონისათვის სუვერენიტეტის ოფიციალურ-საბჭოური შინაარსი ფარული ირონიისა და პაროდირების საგანი ხდება (ლექსი „...გემი ვით არ იცნობს“), ხოლო პოეტის გამოუქვეყნებელი სტრიქონები შეუფარავად ამჟღავნებს ავტორის რეალურ განწყობასა და განცდას: „ჩვენვე ჩვენი თავი აღარ გვეყუდნების, / სული გვეხუთების, სუნთქვა გვეხუთების“.

ROMAN DZYK
LILIA SHUTIAK

Ukraine, Chernivtsi

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

State Sovereignty of Ukraine and Cultural Reality: Attempts of Critical Reflection

The year 1991 became a turning point in the geopolitical history of the XX century. This is not so much about the collapse of the USSR, as about the appearance as a result of this of a number of independent states. As Zbigniew Brzezinski stated the emergence of an independent Ukraine “marked the end of imperial Russia”, and “it is more than the end of the communist USSR, it is the end of the last empire in Europe”. However, numerous visions of implementation of independence that were developed in the course of the long struggle for independence turned out to be very far from reality. The given independence was no less problematic than the long-dreamt independence. Ukrainian modern reality is in a unique phenomenon of state sovereignty and independence. This uniqueness has historical roots that are connected with uneasy relationships with the imperial center. As a consequence it manifests itself in “Ukrainian ambivalence” (M.Riabchuk), which is confirmed by various sociological surveys, and the coexistence of various often mutually exclusive “projects” of Ukraine. Each of them produces its own discourse and cultural mythologemes. These discourses have already become a subject of careful research in various aspects and from different methodological viewpoints. It seems productive to consider the works that represent the Ukrainian view on the problem (Mykola Riabchuk, “From Malorossia to Ukraine: Paradoxes of Belated Nation-Building”, Kyiv, 2000, “Dilemmas of the Ukrainian Faustus: civil society and development of the state”, Kyiv 2000), diaspora view on the problem (Myroslav Shkandrij “Russia and Ukraine: Literature and the Discourse of Empire From Napoleonic to Postcolonial Times”. McGill-Queen’s UP, 2001; Marko Pavlyshyn “Literature, Nation and Modernity”, Lviv, 2013) and foreign view on the problem (Ola Hnatiuk “Pożegnanie z imperium.Ukraińskiedyskusje o tożsamości”. Lublin, 2003).

РОМАН ДЗЫК
ЛИЛИЯ ШУТЯК

Украина, Черновцы

Черновицкий национальный университет им. Юрия Федьковича

Государственный суверенитет Украины и культурная реальность: попытки критического осмысления

1991 г. стал переломным в геополитической истории XX в. И речь может идти не столько о распаде СССР, сколько о появлении в его результате ряда независимых государств. Появление независимой Украины, как утверждал Збигнев Бжезинский, «ознаменовало конец имперской России», а «это больше, чем конец коммунистического СССР, это конец последней империи в Европе». Однако выработанные в ходе многолетней борьбы за независимость многочисленные визии ее реализации, столкнувшись с реальностью, на проверку оказались весьма от нее далекими. Независимость как данность оказалась не менее проблематичной независимости вымечтанной. Украинская современная реальность представляет во многом уникальный феномен государственного суверенитета и независимости. Эта уникальность имеет исторические корни, связанные с непростыми отношениями с имперским центром. Как следствие она проявляется в «украинской амбивалентности» (М. Рябчук), которая подтверждается различными социологическими опросами, и в сосуществовании различных, часто взаимоисключающих «проектов» Украины. Каждый из них продуцирует собственный дискурс и культурные мифологемы. Собственно, эти дискурсы уже стали предметом тщательных исследований в различных аспектах и с разных методологических позиций. Нам представляется продуктивным рассмотреть в этом ключе работы, репрезентирующие украинский взгляд на проблему (Микола Рябчук «Від Малоросії до України: парадокси запізнілого націєтворення». Киев, 2000; «Дилеми українського Фауста: громадянське суспільство і „розбудова держави“». Киев, 2000), диаспорный (Myroslav Shkandrij «Russia and Ukraine: Literature and the Discourse of Empire From Napoleonic to Postcolonial Times». McGill-Queen's UP, 2001; Marko Pavlyshyn «Література, нація і модерність». Львов, 2013) и зарубежный (Ola Hnatiuk «Pożegnanie z imperium. Ukraińskie dyskusje o tożsamości». Lublin, 2003).

KETEVAN ELASHVILI

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Past in the Present

(“Data Tutashkhia” by Chabua Amirejibi)

The destiny of each nation has its “Historical Loop”, which outlines the shape and characteristics of the nation by itself and gets intensive during the boundaries of eras by the national motivation – expressed by deep attachment or loud political accents.

That is why, almost every nation (besides rare exceptions) repeats one and the same historical mistakes, avoiding of which is need to be searched in artistic thinking sometimes, especially in the nation, such as Georgian – Creator one of the oldest Writing and its own Alphabet.

This is the reason that in Georgian writing is encrypted not only the tendencies of historical discourses, but the concepts of self-perception. And this, with its side, excludes the perception of own nation or country only by range feeling and gives the nation opportunity to form such ideology of self-esteemor self-cognition the mission of which is to “Create National State”.

The Georgian Writing of the XX century, had also faced such dilemma –by its national memory and the spectrum of self-cognition, that created in artistic thinking the tendencies of “reading the present by the past”. The illustration of which is “Data TuTashkhia” by Chabua Amirejibi.

Beyond the suggestions is located the main concept of the Author –the great pain of losing the love of freedom, homeland, nationality and the path of salvation, “the historical necessity of which should be created and afterwards the nation, that takes such mission, should have talent, energy and will to fight till the end”.

But most important is, that before the nation appears on such level of self-perception, it makes own liquidation by the nearest surroundings and loses the main will – to be protected among other nation and to have its own voice.

ქეთევან ელაშვილი

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

წარსული ანმყოში

(ჭაბუა ამირეჯიბის „დათა თუთაშხია“)

ნებისმიერი ერის ბედისწერას თავისი „ისტორიული მარყუჟი“ აქვს, რომელიც თავადვე გამოჰკვეთს ხოლმე ერის ზნეს, რაც ეპოქათა მიჯნაზე მძაფრდება ეროვნული მოტივაციით – მკვეთრად გამოხატული ემოციური მიჯაჭვულობითა თუ ხმამაღალი პოლიტიკური აქცენტებით.

აღბათ ამიტომაცაა, რომ თითქმის ყველა ერი (იშვიათი გამონაკლისის გარდა...) ერთსა და იმავე ისტორიულ შეცდომებს იმეორებს, რომელთაგან თავის დაღწევის მცდელობა ზოგჯერ მხატვრულ აზროვნებაშია საძიებელი, მით უფრო იმგვარ ერში, როგორც ეს ქართველი ერია – უძველესი მწერლობის წარმომშობი და საკუთარი ანბანის შემქმნელი.

სწორედ ამან განაპირობა ქართულ მწერლობის ისტორიული დისკურსის წიაღში ნაციონალური თვითგამორკვევის კონცეფციების წარმოჩენა, რაც თავის მხრივ, იძლეოდა საშუალებას ჩამოაყალიბებულიყო თვითშეფასებისა თუ თვითაღქმის იმგვარი იდეოლოგია, რომლის მიზანიც ეროვნული სახელმწიფოს შექმნა გახლდათ.

მაგრამ ამ ტენდენციამ ვერ იმძლავრა და სწორედ მაშინ, XIX საუკუნეში, როცა „ნაციონალიზმის ტალღამ მნიშვნელოვნად შეცვალა ევროპის რუკა“, საბედისწერო სიკეთის (ერთმორწმუნე რუსეთის...) წნეხქვეშ მოქცეულმა საქართველომ ლამის მთლიანად დაკარგა სახელმწიფოებრივი ცნობიერება. ილიას პოლიტიკური თვითშეგნება და ზნეობრივი სიმძაფრე რომ არა, ქართველი ერი ნაციონალური იდენტობის შეცნობის ურთულეს გზას დიდი დაგვიანებით დაადგებოდა.

სამწუხაროდ, ამ დილემის წინაშე XX საუკუნის ქართული მწერლობაც აღმოჩნდა – ნაციონალური მეხსიერებითა თუ თვითგამორკვევის რეალური სპექტრით, რამაც მხატვრულ აზროვნებაში წარმოშვა „წარსულის ანმყოთი“ ნაკითხვის ტენდენციები. ამ

ფენომენის ილუსტრაციაა ჭაბუა ამირეჯიბის „დათა თუთაშხიაც“, რომლის პირველი გამოცემის (1973 წელი) სარედაქციო ანოტაცია ამგვარია: „რომანის მოქმედება სწარმოებს XIX საუკუნის დასასრულისა და XX საუკუნის დამდეგის საქართველოში. სიუჟეტი აგებულია მწვავე სიტუაციებზე და ეხება მრავალ ეთიკურ პრობლემას“.

არადა, სწორედ ამ მინიშნებათა მიღმა მოქცეული ავტორის უმთავრესი კონცეფცია – თავისუფლების, სამშობლოს სახელმწიფოებრიობის დაკარგვის დიდი ტკივილი და ხსნის გზა, რომლის „ისტორიული საჭიროება უნდა შეიქმნას... ერს, რომელიც ამა თუ იმ მისიას იკისრებს, საამისო ნიჭი, ენერგია, ბრძოლისა და ძლევამოსილობის ჟინი უნდა მოსდგამდეს“.

ამავე ნაწარმოებში იკვეთება ერთი დიდი საშიშროებაც: სანამ ამ ნაციონალური თვითგამორკვევის სიმაღლეზე აღმოჩნდება ერი, ის ხშირად თავადვე ახდენს თვითლიკვიდაციას უახლოესი გარემოცვის მეშეობით და კარგავს უმთავრეს ნებას – იყოს დაცული სხვა ერთა შორის და გააჩნდეს საკუთარი, განუმეორებელი ხმა.

MAKA ELBAKIDZE

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Political Illusions of Georgian Emigration during the Second World War

The outbreak of World War II caused nonuniform response in Georgian emigration. One part dominated by Social Democrats, had no confidence in Germany and regarded Great Britain and France as their allies while the other part considered the defeat of the Soviet Union with Nazi Germany as the only means of restoring the independence of Georgia. In turn, Germany also used the nationalistic and anti-Bolshevik sentiments of the Caucasian and Asian peoples living within the Soviet Union in its own interests. In the ranks of the German army, there were several national legions, which included mainly emigrants and captured soldiers fighting in the ranks of the Red Army.

Among the Georgian émigrés living in Germany there were individuals who enjoyed the special trust, political influence and authority of high-ranking officials of the Nazi government. Among them was a leader of the Georgian emigration, Mikheil Kedia, who, like one part of émigrés, believed that the liberation of Georgia from Bolshevik annexation was possible only with the support of the Nazi Germany. With Kedia's direct mediation a group of paratroopers "Tamar I" and "Tamar II" was trained to land in Georgia. In October 1943 under his leadership, a "liaison headquarters" was established, which was supposed to put in order those military units in which the Georgians withdrawn from the concentration camps on the initiative of the Germans were listed. However, as it turned out later, the faith in the German "patrons" was devoid of any foundation. The Nazi program on the arrangement of post-war world order did not take into account any material resources for independent countries, including Georgia in the strategically important, oil-rich region of the Caucasus.

On the basis of the documents found in the archives of Italy, it is shown in the paper how the roads of Mikhail Kedia and another Georgian emigrant, the famous theologian and Kartvelologist Mikheil Tarkhnishvili were intersected during the World War II. The cherished dream of both was the restoration of the independence of Georgia, but they choose different ways to achieve the goal, although the efforts of both proved futile.

მაკა ელზაქიკა

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

ქართული ემიგრაციის პოლიტიკური ილუზიები

მეორე მსოფლიო ომის წლებში

II მსოფლიო ომის დაწყებამ ქართულ ემიგრაციაში არაერთ-გვაროვანი რეაქცია გამოიწვია. ერთი ნაწილი, რომელთა შორისაც სოციალ-დემოკრატები სჭარბობდნენ, გერმანიას უნდობლად უყურებდა და თავის მოკავშირედ დიდ ბრიტანეთსა და საფრანგეთს მიიჩნევდა, მეორე ნაწილს კი საქართველოს დამოუკიდებლობის აღდგენის ერთადერთ საშუალებად საბჭოთა კავშირის ნაცისტურ გერმანიასთან დამარცხება მიაჩნდა. თავის მხრივ, გერმანიამაც

თავის სასარგებლოდ გამოიყენა საბჭოთა კავშირის ფარგლებში მცხოვრები კავკასიისა და აზიის ხალხების ნაციონალისტური და ანტიბოლშევიკური განწყობა. გერმანიის არმიის რიგებში შედიოდა რამდენიმე ეროვნული ლეგიონი, რომლებშიც შედიოდნენ, ძირითადად, ემიგრანტები და ნითელი არმიის რიგებში მებრძოლი, ტყვედ ჩავარდნილი ჯარისკაცები.

გერმანიაში მოღვაწე ქართველ ემიგრანტთა შორის იყვნენ პიროვნებები, რომლებიც ნაცისტური მთავრობის მაღალჩინოსანთა განსაკუთრებული ნდობით, პოლიტიკური გავლენითა და ავტორიტეტით სარგებლობდნენ. მათ შორის იყო ქართული ემიგრაციის ლიდერი, მიხეილ კედიას, რომელიც ემიგრაციის ერთი ნაწილის მსგავსად ფიქრობდა, რომ საქართველოს ბოლშევიკური ანექსიისგან განთავისუფლება მხოლოდ ნაცისტური გერმანიის მხარდაჭერით შეიძლებოდა. კედიას უშუალო შუამდგომლობით მომზადდა საქართველოში გადმოსასხმელი პარაშუტისტთა ჯგუფები „თამარ პირველი“ და „თამარ მეორე“. 1943 წლის ოქტომბერში მისივე ხელმძღვანელობით დაარსდა „სამეკავშირო შტაბი“, რომელსაც წესრიგში უნდა მოეყვანა ის სამხედრო ერთეულები, რომლებშიც ირიცხებოდნენ გერმანელთა ინიციატივით ბანაკებიდან გამოყვანილი ქართველები. თუმცა, როგორც მოგვიანებით აღმოჩნდა, გერმანელი „მფარველებისადმი“ კედიას რწმენა ყოველგვარ საფუძველს იყო მოკლებული. ნაცისტების პროგრამაში ომისშემდგომი მსოფლიოს მოწყობის შესახებ არ იყო გათვალისწინებული არავითარი მატერიალური რესურსი სტრატეგიულად მნიშვნელოვანი, ნავთობით მდიდარი კავკასიის რეგიონში არსებული დამოუკიდებელი ქვეყნებისათვის, მათ შორის საქართველოსთვის.

იტალიის არქივებში აღმოჩენილ დოკუმენტებზე დაყრდნობით მოხსენებაში ნაჩვენებია, თუ როგორ გადაიკვეთა მეორე მსოფლიო ომის წლებში მიხეილ კედიასა და კიდევ ერთი ემიგრანტი ქართველის, ცნობილი თეოლოგისა და ქართველოლოგის, მიქელ თარხნიშვილის გზები. ორივეს სანუკვარი ოცნება საქართველოს დამოუკიდებლობის აღდგენა იყო, ოღონდ მიზნის მისაღწევად მათ განსხვავებული გზები აირჩიეს, თუმცა ორივე მათგანის ძალისხმევა ამაო გამოდგა.

MELEIKA ELIASOVA

Azerbaijan, Baku

Baku Slavic University

Women Images in the Works by Jalil Mammadguluzadeh

In the late XIX and early XX centuries were rich for preconditions for a democratic state in Azerbaijan. This situation along the problems of national self-awareness and raising of the national idea has been reflected in the literary works of this period. One of the brightest representatives within this tendency was Jalil Mammadguluzadeh who not only put questions about national identity but also emphasized the importance of women's' education, which could save the society from retrograde troubles. He repeatedly stressed that "when a woman is well informed, the whole family becomes educated". Jalil Mammadguluzadeh also stated the question about women's voting rights, which was realised through proclaiming during the Azerbaijan Democratic Republic, and Azerbaijan became the first country in the East to grant women with the right to vote.

MARIA FILINA

Tbilisi, Georgia

Tbilisi Ivane Javakhishvili State University

Georgian Slavic Studies in the Last Decades of Soviet Power: Relationship with Ideology and "Aesopian Language"

An attempt was made to analyze the processes characteristic of the development of philology of the last decades of the Soviet period, taking into account the time distance that separates us from the collapse of the USSR. The main problems of Georgian-Slavic studies in the 1970-1980s were discussed. The humanities were always connected with the requirements of a certain period and its ideology, obeying it, trying to circumvent it or developing in a confrontation regime. In a democratic state, ideology is not comprehensive; in Soviet reality, it has penetrated all levels of life and defined what is permitted in science.

The article examines the period when there were no special repressions against the intelligentsia with the exception of dissidents. Unlike the “center”, in Georgia the situation was in a certain sense special. In those years, there was almost no obsessed party ideologists who sincerely believed in building communism. In addition, various forms of the literary process are considered here: printed works, informal meetings, conferences, and the education of students in the learning process.

Georgian Slavic Studies never was, and could not be openly dissident, but never was orthodox socialist, that is, it was devoid of socialist realism and rhetoric. It absorbed various scientific trends and national mentality, at the most different stages, made maximum use of the possibilities of relative freedom of expression and printed word, and made a significant contribution both to the actual Russian studies and the establishment of a school of Georgian-Russian literary, linguistic and cultural interrelations.

МАРИЯ ФИЛИНА

Грузия, Тбилиси

Тбилисский государственный университет им. Ив.Джавахишвили

Грузинская славистика в последние десятилетия советской власти: взаимоотношения с идеологией и «эзопов язык»

Последние десятилетия СССР дают интересный материал для анализа взаимоотношений ученых-гуманитариев и власти, приспособления к требованиям идеологии и попытки ее игнорирования. В работе анализируются процессы, характерные для развития грузинской русистики и славистики в 1970-1980-е годы с учетом временной дистанции, которая отделяет нас от развала СССР. Гуманитарные науки всегда связаны с идеологией своего периода, однако эта связь многомерна: это служение ей, подчинение или в редких случаях попытка ее обойти или развиться в режиме противостояния. В демократическом государстве идеология не является всеобъемлющей, в советской же действительности она проникала на все уровни жизни и определяла дозволенное и недозволенное в науке в разные периоды с различной степенью жесткости. В статье исследуется тот период, когда уже не было откровенных репрессий интеллигенции и в Грузии положение

было в определенном смысле особым, отличным от «центра». На закате советской власти в Грузии уже почти не было идейных партийных идеологов, которые искренне верили в построение коммунизма. В работе рассматриваются различные формы литературоведческого процесса – печатные труды, неформальные встречи, конференции, воспитание студентов в процессе обучения.

Грузинская русистика и зарождающаяся славистика никогда не были, да и не могли быть откровенно диссидентскими, но и никогда не были ортодоксально социалистической, то есть они были лишены соцреалистического пафоса и риторики. Грузинская славистика впитала в себя различные научные направления и национальный менталитет, была тесно связана со всеми областями грузинской гуманитарной науки, на разных этапах максимально использовала возможности относительной свободы высказывания и печатного слова и внесла значительный вклад как в собственно русистику, так и в создание школы грузино-русских литературных, лингвистических и культурных взаимосвязей, а позже – в развитие компаративистики.

JULIETA GABODZE

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

RUSUDAN KOBAKHIDZE

Georgia, Tbilisi

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

**The Theme of Georgia's Independence in Émigré Memoirs
(Georgian émigré periodicals in Paris, Berlin and New York)**

The activity and creative work of Georgian emigrants is an integral part of Georgia's political and cultural heritage. After a hundred years since the announcement of Georgia's state independence even more important is their heritage, which is quite rich in genre and contains invaluable information on the short period of independence and its predecessor or post period is even more important.

Georgian immigrants worked in different parts of the world and besides political struggle, contributed to the development of the world science and culture. They printed monographs, books, translated Georgian literary monuments into European languages, issued magazines and newspapers, scholarly works. In this regard, Georgian emigrant journalism is absolutely outstanding.

As it is known, in the first half of the 20th century, several dozen magazines and newspapers were published in Georgian and foreign languages in France, Poland, England, Germany, America, Argentina...

The Georgian Emigrant Museum of Tbilisi Ivane Javakhishvili State University houses a large part of emigrant heritage, which was brought together by Professor Guram Sharadze. Especially noteworthy is the memoir literature preserved in immigrant publications, which is often the true source of historical, political, military or cultural-literary processes. More importantly, they are a continuous process of fighting for independence of Georgia.

The most remarkable memories of the outstanding representatives of the Georgian political emigre: Mikhako Tsereteli, Grigol Robakidze, Viktor Nozadze, Givi Kobakhidze, Grigol Diasamidze, Isidore Mantskava and others contain extremely important information on Georgian politics and culture as seen by the emigrant writers. Grigol Robakidze's memoir proves our supposition that the inscription on the stake of the Republic of Georgia is performed with his hand.

The conference report will discuss Georgian immigrant magazines: "Georgian Nation" (1943-1944), Berlin, ed. Viktor Nozadze, "Bedi Kartlisa" (1948-1993), Paris, ed. Kalistrate Salia and "Collection" (1957), New York, ed. Givi Kobakhidze).

ჯულიეტა გაბოკა

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

რუსუდან კობახიძე

საქართველო, თბილისი

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

საქართველოს დამოუკიდებლობის თემა ემიგრანტთა მემუარებში

**(ქართული ემიგრანტული პერიოდული გამოცემები პარიზში,
ბერლინსა და ნიუ-იორკში)**

ქართველ ემიგრანტთა მოღვაწეობა და შემოქმედება საქართველოს პოლიტიკური და კულტურული მემკვიდრეობის ორგანული ნაწილია. საქართველოს სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის გამოცხადების ასი წლის თავზე კიდევ უფრო მნიშვნელოვანია მათი მემკვიდრეობა, რომელიც საკმაოდ მდიდარია ჟანრობრივად და ფასდაუდებელ ინფორმაციას შეიცავს დამოუკიდებლობის ხანმოკლე ეპოქისა და მისი წინარე თუ შემდგომი პერიოდის შესახებ.

ქართველი ემიგრანტები მოღვაწობდნენ მსოფლიოს სხვადასხვა კუთხეში და გარდა პოლიტიკური ბრძოლისა, მნიშვნელოვანი წვლილი შეჰქონდათ მსოფლიო მეცნიერებისა და კულტურის წინსვლაში. ბეჭდავდნენ მონოგრაფიებს, წიგნებს, თარგმნიდნენ ქართულ ლიტერატურულ ძეგლებს ევროპულ ენებზე, გამოსცემდნენ ჟურნალ-გაზეთებს, სამეცნიერო კრებულებს. ამ მხრივ, სრულიად გამორჩეულია ქართული ემიგრანტული ჟურნალისტიკა.

როგორც ცნობილია, მე-20 საუკუნის პირველ ნახევარში გამოდიოდა რამდენიმე ათეული ჟურნალ-გაზეთი ქართულ და უცხო ენებზე საფრანგეთში, პოლონეთში, ინგლისში, გერმანიაში, ამერიკაში, არგენტინაში...

თსუ ქართული ემიგრაციის მუზეუმში განათავსებულია ემიგრანტული მემკვიდრეობის დიდ ნაწილი, რომელსაც თავი მოუყარა პროფესორმა გურამ შარაძემ. განსაკუთრებით საყუ-

რადღებოა ემიგრანტულ გამოცემებში დაცული მემუარული ლიტერატურა, რომელიც, ხშირად, ისტორიული, პოლიტიკური, სამხედრო თუ კულტურულ-ლიტერატურული პროცესების ამსახველი უტყუარი პირველწყაროა. რაც მთავარია, მათში წარმოდგენილია საქართველოს დამოუკიდებლობისათვის ბრძოლის უწყვეტი პროცესი.

ქართული პოლიტიკური ემიგრაციის თვალსაჩინო წარმომადგენლებს: მიხაკო წერეთლის, გრიგოლ რობაქიძის, ვიკტორ ნოზაძის, გივი კობახიძის, გრიგოლ დიასამიძის, ისიდორე მან-ნკავასა და სხვათა უაღრესად საინტერესო მოგონებები მეტად საგულისხმო ცნობებს შეიცავენ ემიგრანტ მწერალთა თვალით დანახული ქართული პოლიტიკისა და კულტურის შესახებ. გრიგოლ რობაქიძის მოგონებით კი დასტურდება ჩვენი მოსაზრება, რომ წარწერა საქართველოს რესპუბლიკის ღერძზე მისი ხელითაა შესრულებული.

საკონფერენციო მოხსენებაში განხილული იქნება ქართული ემიგრანტული ჟურნალები: „ქართველი ერი“ (1943-1944), ბერლინი, რედ. ვიკტორ ნოზაძე, „ბედი ქართლისა“ (1948-1993), პარიზი, რედ. კალისტრატე სალია და „კრებული“ (1957), ნიუ-იორკი, რედ. გივი კობახიძე).

NUGESHA GAGNIDZE

Georgia, Kutaisi

Akaki Tsereteli State University

Idea of State Sovereignty in Grigol Robakidze's Publicism

The idea of state sovereignty takes an important place in Grigol Robakidze's publicism. Studying the issue we should take into consideration his articles written as in Georgian as well as in German. Despite his involvement in great political events and two emigrations Robakidze didn't change his opinion about the idea of Georgia's state sovereignty. This issue is also very important as the article published in Georgian and European newspapers were written in the original language. His other literary works generally were translated from Georgian into German or, on the contrary, from German into Georgian.

Robakidze started his journalistic activities in 1911 publishing articles “Tragedy of Russia”, “Bolsheviks’ Rebellion”, “Guria and Socialism” in the newspapers *The Temi*, *The Sakhalkho Gazeti*, *The Sakartvelo*. It’s also worthy to note articles “Georgia and Crusades”, “Prometheus and his Descendants”, “Imam Shamil, Fighter for Freedom” and “Sacred Mountains” published in „Brüssler Zeitung“ in 1942. In these, articles as Robakidze mentions himself, he avoids political themes and focuses on the past of Georgia and its great history of struggle for independence and freedom.

The main idea of the articles can be expressed by Grigol Robakidzes predictive words that Georgia has its own way of development and Georgian national independence movement must not be destroyed by anarchy. Regretfully since that Georgia has lost its independence for many times and even today a great part of it is occupied by Russia. Thus Robakidze’s publicism as well as the idea of the state sovereignty are still very relevant today.

წუგეუა გაცნიქი

საქართველო, ქუთაისი

აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

სახელმწიფოებრივი სუვერენობის იდეა გრიგოლ რობაქიძის პუბლიცისტიკაში

სახელმწიფოებრივი სუვერენობის იდეას გრიგოლ რობაქიძის პუბლიცისტიკაში დიდი ადგილი უჭირავს. ამ საკითხზე მსჯელობისას უნდა გავითვალისწინოთ მისი როგორც ქართული, ასევე გერმანულენოვანი სტატიები. მიუხედავად იმისა, რომ მწერალი მონაწილე იყო დიდი პოლიტიკური მოვლენების, რომელთა გამო მას ორჯერ მოუხდა ემიგრაციაში წასვლა, საქართველოს სახელმწიფოებრივი სუვერენობის იდეასთან დაკავშირებით არსებითად არ შეუცვლია შეხედულებები. ეს საკითხი განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია მის შემოქმედებაში იმის გამოც, რომ რობაქიძის ქართულ და ევროპულ პრესაში დაბეჭდილი სტატიები ორიგინალის ენაზეა შემორჩენილი, განსხვავებით პროზაული ნაწარმოებებისაგან, რომლებიც ქართულიდანაა გერმანულად თარგმნილი, ან პირიქით – გერმანულიდან ქართულად.

გროგოლ რობაქიძე პუბლიცისტურ საქმიანობას იწყებს 1911 წლიდან, როცა იგი ნაშრომებს აქვეყნებს გაზეთებში „თემი“, „სახალხო გაზეთი“ და „საქართველო“. განსაკუთრებით საყურადღებოა: „ერის სული და შემოქმედება“, „ირაკლი წერეთელი“, „რუსეთის ტრაგედია“, „ბოლშევიკების აჯანყება“, „გურია და სოციალიზმი“ და სხვ. ასევე საყურადღებოა „ბრიუსლერ ცაითუნგში“ 1942 წელს დაბეჭდილი სტატიები: „საქართველო და ჯვაროსნები“, „ივანე ქართველი ჰაგენი“, „პრომეთეს ნაშიერნი“, „თავისუფლებისათვის მებრძოლი იმამ შამილი“ და „წმინდა მთები“. მათში რობაქიძემ, როგორც თავად აღნიშნა „გულნადებში“, „პოლიტიკური აქცენტები თავიდან აიციდინა“ და ყურადღება გაამახვილა საქართველოს წარსულზე, რომელიც დამოუკიდებლობისა და თავისუფლებისათვის ბრძოლის დიდი ისტორიაა.

რობაქიძის მთელს პუბლიცისტიკას წითელ ზოლად გასდევს მის მიერ 1917 წელს წინასწარმეტყველურად თქმული: „ჩვენ საკუთარი გზა გვაქვს, – და ვეცადოთ ყველა ძალების შემოკრებას, რომ რევოლუციაში შობილი ეროვნული განთავისუფლების გზა ანარქიით არ მოვსპოთ.“ სამწუხაროდ, მას შემდეგ მრავალგზის განადგურდა საქართველოს ეროვნული თავისუფლების გზა. დღეს, როცა ქვეყანა დამოუკიდებელია, მისი ტერიტორიის დიდი ნაწილი რუსეთის მიერ ოკუპირებულია. ამდენად, ისევე როგორც რობაქიძის პუბლიცისტიკა, საქართველოს სახელმწიფოებრივი სუვერენობის იდეაც აქტუალობას არ კარგავს.

GUNAY GARAEVA

Baku, Azerbaijan

Academy of Sciences

Symbolism of Dzhumhuriyyet and the Transformation of Symbols in the Azerbaijani Poetry of 1920-1930-s

The history of the Dzhumhuriyyet in Azerbaijan or the Azerbaijan Democratic Republic and its national and ideological heritage remains an important period, which existed for a short period of time. The renewal process, observed during periods of change of certain systems, accompanying

each new ideology, leads to the changes in the structure of a literary thought. When it comes to the place and function of poetic thought with the relation of both pre-ADR and post-ADR periods, it is an obvious emergence of a new symbolic system associated with the ethnopsychological context and Sufi thinking.

The formation of national ideology, the regaining of national self-consciousness and national identity had a reflection in the literary works with the interest to ethnic memory. It is also important to note here that although the reconstruction of the national memory was redrawn, they are not simply repeated, but were filled with the new semantic nuances and turning into new symbols. The artistic embodiment of the period Dzhumhuriyyet (Azerbaijan Democratic Republic) has an interesting symbolic system, where each had a become polyfunctional and multi-dimensional character.

This paper deals with the abovementioned problems based on the poetry of the 1920-1930-s years.

KETEVAN GARDAPKHADZE

TAMAR TCHEISHVILI

Georgia, Tbilisi

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Nihil Sub Sole Novum

(Ecclesiastes 1.9)

Censorship and banning of literature has its roots in a more distant past than the Soviet period. “Cursed” writers appeared several centuries ago. In all epochs, literature was mainly banned for political as well as moral and religious purposes. This article discusses works by the prominent Russian poet, Joseph Brodsky, from two perspectives: the rendering of pain inflicted by the totalitarian regime on the one hand and the poet’s spiritual affinity with those Roman writers who were marginalized by the state for some reasons. To express his attitude to his “native” Empire, the poet does not refrain from comparing himself to great Roman lyric poets. As it is known, Brodsky constantly made references to Roman literature both in Russia and the United States. He was closely familiar with the biographies of Roman poets: in his poem *Let-*

ters to a Roman Friend, which abounds in allusions and references to Roman poetry, Brodsky draws a clear line between Ovid, banished by force of the Emperor's decree, Horace, who enjoyed official favour and retired to his own estate, and Martial, who was "internally banished".

Brodsky's poems composed in immigration closely resemble Ovid's *Tristia* and *Epistula ex Ponto* by the mood and philosophy they convey. Like Ovid, Brodsky remained loyal to his principles. Both of them had to choose between the regime and the readership, i.e. the voice of conscience, which they never betrayed. Although Brodsky never attempted to dramatize the hazards of his life (prison, mental hospital, forced immigration), his poems voice the pain inflicted by banishment: "Теперь уже и вправду – навсегда./ Ведь если может человек вернуться / на место преступления, то туда / где был унижен, он прийти не сможет ("По дороге на Скирос").

ქეთევან გარღაფსაძე

თამარ ჭიჭვილი

საქართველო, თბილისი

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

Nihil Sub Sole Novum

(Ecclesiastes 1.9)

ცენზურა და ლიტერატურის აკრძალვა საბჭოთა კავშირში არ დანყებულა. შერისხული მწერლები საუკუნეების წინ გაჩნდნენ. ყველა ეპოქაში ლიტერატურა ძირითადად პოლიტიკური და მორალურ-რელიგიური მიზეზით იკრძალებოდა. სტატიაში გაანალიზებულია დიდი რუსი პოეტის იოსებ ბროდსკის შემოქმედება სწორედ იმ კუთხით, თუ როგორ აისახა მის ლექსებში, ერთი მხრივ, ტკივილი, მიყენებული ტოტალიტარული რეჟიმის მიერ, ხოლო, მეორე მხრივ, როგორი ხელშესახებია ი. ბროდსკის სულიერი ერთობა რომაული მწერლობის იმ წარმომადგენლებთან, რომლებიც სხვადასხვა მიზეზით გვერდზე განია სახელმწიფომ. თავისი დამოკიდებულების წარმოსაჩენად „მშობლიური“ იმპერიის მიმართ პოეტი არ გაუზრბის საკუთარი ბედის მუდმივ შედარებას დიდ რომაელ ლირიკოსებთან. ი. ბროდსკი, როგორც ვიცით, რუსეთშიც და ამერიკის შეერთებულ შტატებშიც მუდმივად უბრუნდებოდა რო-

მაულ ლიტერატურას, ზედმინევენით იცნობდა პოეტთა ბიოგრაფიას და საფიქრელია, რომ 1972 წლის დასაწყისში (ამ წელს იგი გაასახლეს საბჭოთა კავშირიდან) დაწერილ ლექსში „წერილები რომელ მეგობარს“, სადაც უამრავი სახე და თემა შემოდის, რომლებიც პოეტმა რომაული პოეზიიდან ისესხა, მისთვის მთლიანად ჩამოყალიბებული და გარკვეულია სხვაობა ადმინისტრაციული წესით გადასხლებულ ოვიდიუსს, ოვიციალურად ნაფერებ და შინ დასასვენებლად წასულ ჰორაციუსსა და „მინაგან ემიგრაციაში“ მყოფ მარციალის შორის.

ემიგრაციაში დაწერილი მისი ლექსების ტონალობა, ფილოსოფია ძალიან ახლოსაა ოვიდიუსის მიერ გადასახლებაში შექმნილ თხზულებებთან – სევდიანი ლექსები (თრისტია) და წერილები პონტოდან (პისტულა ეხ ონტო). ოვიდიუსი, ისევე როგორც ი.ბროდსკი ერთგული დარჩა საკუთარი პრინციპებისა. მათ არჩევანის გაკეთება მოუწიათ რეჟიმსა და მკითხველს, საკუთარ სინდისს შორის და მკითხველს და მორალს არ უღალატეს. მიუხედავად იმისა, რომ ი. ბროდსკი არასდროს ცდილობდა საკუთარი ცხოვრების მძიმე მოვლენების დრამატიზებას (ციხე, ფსიქიატრიული კლინიკა, იძულებითი ემიგრაცია), სამშობლოდან განდევნით გამოწვეული ტკივილი ღრმად გასდევს მის ლექსებს: “Теперь уже и вправду – навсегда. / Ведь если может человек вернуться / на место преступления, то туда / где был унижен, он прийти не сможет” (“По дороге на Скирос”).

LEVAN GELASHVILI

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Cinema Narrative in Niko Lortkipanidze’s Prose

Lortkipanidze’s narrative is based on the system of overcoming space; understanding of each space point creates the cinematographic field of a text; the so called visional, condensed plan. Space fields are ordered in time wholeness and create multiformity. Such space fields are protected by literary impermeability. It is impossible to extract from or add something to miniature text; precise words, shot sentences create the capacious and self-sufficient

textual stream. The author creates visual, optical image in the text by means of one or two strokes giving the first impulse to imagination. Lortkipanidze unfolds a story into fragmental styles and achieves the so called picture narrative.

In the narrow frames of a story, under the subtexts is outlined the sharp movement of emotions. The writer draws attention from one moment to another. He may precisely, closely show us some event or a character and then describe specific event generally, in one or two sentences, in panoramic overall view, just as in film or photo, camera shows us something in a close-up and something from far. Nuanced narrative means that behind every phrase is meant the subtext, code intended for a reader, which must be decrypted by a reader and place it meaningfully in the logical chain of second phrase – shot means identification of unknown information, based on which the next phrase – shot is analyzed.

Nikoloz Lortkipanidze's impressionism period miniatures include stylistic systems of painting narrative, musical sounding and cinema narrative. The writer actively uses music, painting and cinema techniques and sublimates them in literary environment.

ლევან გელაშვილი

საქართველო, თბილისი

მოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

კინონარატივი ნიკო ლორთქიფანიძის პროზაში

ლორთქიფანიძის ნარატივი სივრცის გადალახვის სისტემაზეა აგებული ყოველი სივრცული წერტილის შეცნობა ქმნის ტექსტის კინემატოგრაფიულ ველს. ე. წ. ხედვით კონდესირებულ პლანს. სივრცის ველები დალაგებულია დროით მთლიანობაში და ქმნის მრავალპლანიანობას. ეს სივრცული ველები დაცულია ლიტერატურული შეუღწევლობით, მინიატურის ტექსტს ვერც ამოაკლებს რამეს და ვერც დაამატებს, ზუსტი გამოზომილი სიტყვები, მოკლე წინადადები ტევად და თვითკმარ ტექსტუალურ ნაკადს ქმნის. ავტორი ფანტაზიის პირველი იმპულსის მიმცემი ერთი ან ორი შტრიხით ტექსტში ქმნის ვიზუალურ, ოპტიკურ სურათს. ლორთქიფანიძე ამბავს შლის ფრაგმენტულ სტილებად და აღწევს ე. წ. სურათოვან თხრობას.

ლორთქიფანიძის მინიატურებში მოზომილი ზუსტი სიტყვები და დახვეწილი მოკლე წინადადებები გაიძულებს გაჩერდეს სივრცული ველების შეცნობის წერტილებთან, თითქოს ყოველი წინადადება თითო კადრია. კადრის ჩარჩოში საგნების ურთიერთ-მიმართება დროში ორგანიზებულია.

მწერალს ყურადღება გადააქვს ერთი მომენტიდან მეორეზე შეძლება რალაც მოვლენა ან პერსონაჟი ახლოდან სკრუპულოზურად აღწეროს და კონკრეტული მოვლენა ზოგადად ერთი ან ორი წინადადებით ხედვის არეალში პანორამულად საერთო ხედვით დაგვანახოს ისევე, როგორც ფილმში ან ფოტოში ობიექტივი რალაცას ახლოდან გვანახებს, რალაცას შორიდან. ნიუანსირებული თხრობა გულისხმობს რომ ყოველი ფრაზის მიღმა ნაგულისხმევია მკითხველში ჩაფიქრებული ქვეტექსტი, კოდი, რომელიც მკითხველმა უნდა გახსნას რომ აზრობრივად მეორე ფრაზის ლოგიკურ ჯაჭვში განათავსოს. ყოველი ფრაზა – კადრი გულისხმობს უცნობი ინფორმაციის აღმოჩენას, რომელზე დაყრდნობითაც ხდება მომდევნო ფრაზა – კადრის განხილვა.

ამგვარად ნიკოლოზ ლორთქიფანიძის იმპრესიონისტული პერიოდის მინიატურები ფერწერული თხრობის, მუსიკალური ჟღერადობის და კინონარატივის სტილისტურ სისტემებს მოიცავს. მწერალი აქტიურად მიმართავს მუსიკის, ფერწერის და კინოხერხებს და ახდენს მათ სუბლიმაციას ლიტერატურულ გარემოში.

TAMAR GELASHVILI

Tbilisi/Georgia

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

From Easter Rising to “Oyster Monday”

(Easter Rising in James Joyce’s *Ulysses* and *Finnegans Wake*)

In *Ulysses*, Joyce claimed that “We can’t change the country. Let us change the subject”. Thus in 1918, when asked to contribute an article about the political situation in Ireland to a French publication, Joyce declined, arguing that, “the problem of my race is so complicated that one needs to make use of all the means of elastic art to delineate it without solving it. I am

restricted to making a pronouncement on it by the scenes and characters of my poor art.” Joyce’s response may have seemed disingenuous at the time, given the numerous articles he had already written about the Irish politics in earlier years.

The article aims to study the complicated allusions to Easter Rising in *Ulysses* and *Finnegans Wake*. Trying to show his indifference towards the Easter Rising Joyce, on purpose, even set his novel in 1904, somewhat abstaining himself and his novel from Home Rule Crisis and the First World War, those monumental divisions affecting Ireland and Europe. Nevertheless, both *Ulysses* and *Finnegans Wake* are texts engaged in dialogue with the Easter Rising but to a different extent. While references to the Easter Rising in *Ulysses* are anachronistic, there is nothing about the Easter Rising or almost any other subject that is anachronistic to *Finnegans Wake*. As a result, references to the Rising and its leaders can be and are more explicit and more direct in the *Wake*. While in *Ulysses* the most comprehensive treatment of Irish nationalism can be found in the *Cyclops* with Leopold Bloom entering Barney Kiernan’s pub and encountering the Citizen, *Finnegans Wake* shows a more complex and broad approach to the rebellion stretching it from the very first pages to the last chapter when it transforms and takes the shape of “Oyster Monday”.

თაპარ გელაშვილი

საქართველო, თბილისი

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

აღდგომის აჯანყებიდან „ხამანკების ორშაბათამდე“

(აღდგომის აჯანყება ჯეიმზ ჯოისის რომანებში „ულისე“ და „ლამისთევა ფინეგანისათვის“)

„ულისეში“, ჯეიმზ ჯოისი ამტკიცებდა: „ჩვენ ვერ შევცვლით ქვეყანას. მოდი შევცვალოთ საკითხი“. ამიტომაც როდესაც 1918 წელს, ფრანგულმა გამომცემლობამ მას ირლანდიის მიმდინარე პოლიტიკურ სიტუაციაზე სტატიის დაწერა სთხოვა, ჯოისმა უპასუხა, რომ ირლანდიის მდგომარეობს იმდენად რთული ეჩვენებოდა, რომ დიდი ხელოვნება იყო საჭირო მის გადმოსაცემად, რაც

მის ძალებს აღემატებოდა. მიუხედავად ასეთი პასუხისა და ჯოისის მუდმივი მტკიცებისა, რომ პოლიტიკური ცხოვრება ნაკლებად აინტერესებდა, მისი ნაწარმოებები სრულიად სხვა სურათს ქმნიან.

სტატიის მიზანია ჯოისის რომანებში „ულისე“ და „ლამისთევა ფინეგანისათვის“ აღდგომის აჯანყებასთან დაკავშირებული კომპლექსური ალუზიების შესწავლა. იმისათვის, რომ ამ მოვლენისადმი თავისი ინდიფერენტულობა ეჩვენებინა ჯეიმზ ჯოისმა „ულისეს“ მოქმედების თარიღად, საფიქრებელია სპეციალურად, 1904 წელი აიღო, ანუ ლეოპოლდ ბლუმისა და სტივენ დედალოსის ოდისეა აღდგომის აჯანყებამდე 12 წლით ადრე ხდება. მიუხედავად ამისა, ორივე რომანში მრავლადაა ალუზიები აღდგომის აჯანყებაზე. თუმცა სხვადასხვა მიდგომა შეიმჩნევა, მაშინ როცა რომანში „ულისე“ მისი დამოკიდებულება აღდგომის აჯანყებისა და ირლანდიური ნაციონალიზმის მიმართ შეფარვითაა გადმოცემული, „ლამისთევა ფინეგანისათვის“ ჯოისი უკვე ამას დაუფარავად და პირდაპირ აკეთებს. მაშინ როცა „ულისეში“ ციკლოპების ეპიზოდში ლეოპოლდ ბლუმი ბარნი კირნანის ლუდხანაში შეხვდება „მოქალაქეს“, „ლამისთევა ფინეგანისათვის“ შემთხვევაში აღდგომის აჯანყებაზე ალუზიები რომანის პირველივე გვერდებიდან გვხვდება, და ბოლო თავში სრულიად ტრანსფორმირებული „ხამანკების ორშაბათად“ გვევლინება.

ANASTASIA GERMANOVICH

Russia, Moscow

Lomonosov Moscow State University

Narodnik Critics as the Opponents of “Legal Marxists” in Discussions about the Special Path of Russia

Literary-critical discussions between the representatives of “legal Marxism” and the apologists of the Narodism occupied an important place in Russian journalism at the turn of the XIXth and XXth centuries.

For example, after the publication of “Peasants” (1897) by A. P. Chekhov’s, which shows the village life in a state of decline, a heated debate began about the truthfulness of it. Legal Marxists approved the story as a confirma-

tion of his thesis that the peasantry had come to a state of decline because of the influence of objective historical factors. The Narodniks completely disagreed: in their opinion, Russia had a special path, and the ideals of the village commune were supposed to be a basis for a bright future. Therefore the critics of the Narodnik orientation had a skeptical attitude of Chekhov's "Peasants", believing that the author had dramatized.

There was also a long dialogue between Mikhailovsky and A. I. Bogdanovich about the novel "Signs of the Time" (1869) by D. L. Mordovtsev. The novel, which depicted "new people" of the late 1860s – early 1870s as quite unattractive, was criticized by both critics. But one question became the subject of disagreement: had the novel "Signs of the Time" really reflected the mood of "the advanced part of society"? Mikhailovsky strongly disagreed with this. The era of great reforms retained the previous halo for him.

These examples show that literary criticism was often a discussion platform not only for artistic and aesthetic topics, but also for social and political ones.

А.А.ГЕРМАНОВИЧ

Россия, РФ, Москва

Московский государственный университет имени М. В. Ломоносова

Критики-народники как оппоненты «легальных марксистов» в дискуссиях об особом пути России

На рубеже XIX-XX веков важное место в русской публицистике занимают литературно-критические дискуссии между представителями «легального марксизма» и апологетами народнического движения. Например, после выхода в свет рассказа А.П. Чехова «Мужики» (1897), где показана деревенская жизнь в состоянии крайнего упадка, начался горячий спор о правдивости изображенного. Легальные марксисты, в частности П.Б. Струве, приветствовали появление рассказа как подтверждение своего тезиса о том, что крестьянство под воздействием объективных исторических факторов пришло в состояние упадка. Народники не соглашались с такой точкой зрения: по их мнению, России

предстоял особый путь, и основой для светлого будущего они объявляли идеалы деревенской общины. Поэтому критики народнической ориентации, в т. ч. Н.К.Михайловский, скептически отнеслись к «Мужикам» Чехова, полагая, что автор сгустил краски и что в рассказе представлена частная история, не отражающая общего положения дел. Также возник продолжительный диалог между Михайловским и А.И.Богдановичем по поводу романа Д. Л. Мордовцева «Знаменья времени». Роман, изображающий в довольно неприглядном свете «новых людей» конца 1860-х – начала 1870-х, подвергся критике с обеих сторон. Но предметом разногласия стал вопрос о том, действительно ли роман «Знаменья времени» отражал настроения «передовой части общества». Михайловский с этим решительно не согласился. Для него эпоха великих реформ сохраняла прежний ореол, и он был готов уверенно защищать ее последователей.

Приведенные примеры показывают, что литературная критика нередко являлась полем для дискуссий не только на художественно-эстетические, но и на общественно-политические темы. Умы критиков волновал вопрос о том, какие государственные, экономические и социальные преобразования могут изменить к лучшему жизнь в стране, что для этого надо делать и какова роль литературы в этом контексте.

RAHILYA GEYBULLAYEVA

Azerbaijan, Baku

Baku Slavic University

Alphabet as a Factor of nNational Identity

The factor of writing is certainly associated with the alphabet, and writing is a powerful factor for disseminating of literacy and culture. But there are not so many peoples throughout history who can confirm the invention of the “authentic” alphabet. For example, in addition to the well-known facts as Chinese characters based Japanese and Korean script, lesser known fact Phoenician writing based Greek alphabet.

History shows that not only religion, language, but also the *alphabet* on which the people learned to write and read, which became a key to the

other cultures and make literate, turns to a factor of politics, to prove «who is stronger».

In a recent history, a few years after the establishment of the Soviet Union, most of the peoples in a new country switched to Russian based Cyrillic script, since the Russian people were the main constituent of the new country and the “elder brother”, although before many of these people had their own alphabet. Thus, the Muslim peoples of the USSR, like the rest of the Muslim world, wrote their literature in Arabic (first used language as well, as in the western parallel in Latin and Greek, later in the Arabic alphabet but in native language). Prior to this, there was the Orkhon-Yenisei script, although with all these alphabet deletions the language remained the same.

Enlighteners of the XIX century, oriented to the West, undertook endeavour to the alphabet reform, simplifying Arabic alphabet or even to change to the Latin script. This attempt was made by M.F. Akhundov, who, with the appropriate petition applied to the Turkish sultan. Latin script adopted by the establishment of the Azerbaijan Democratic Republic in 1918 and was replaced by the Cyrillic alphabet first ten years of the Soviet period. And in a few decades the bloody collapse of the country (black January 1990), in the light of the new policy priorities, led again to the Latin. Interestingly, for a relatively short period of history during the Soviet time, the Azerbaijanis studied the Arabic alphabet, Latin, Cyrillic.

Proposed paper (roundtable) is suggested to trace the way of the alphabet struggles in a discourse of the changing identity components of identity and dominants of these components on an example of Azerbaijani people. In this context is suggested comparative analysis of the experience of stability of the Georgian alphabet (and other Soviet Christian people) with the change of Soviet state.

MARIAM GIORGASHVILI

Georgia, Tbilisi

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

**Desert, as a Punishment And Metaphor
(About Otia Patchkoria)**

Since the day of Georgian Sovietization many people have been victims of cruel regime. Intellectual freedom was forbidden and punishable. Despite repressions or post second world war shock, the dissident movements didn't stop in Georgia. Georgians secretly formed writer's groups, the members of these groups dreamt about national liberation and actively opposed regime through their words and actions. Otia Patchkoria was a member of this type of groups.

Otia Patchkoria's story is another example of the distorted biography of repressed and rehabilitated youth. Patchkoria's daughter contributed to reconstruction of his biography by telling the story: In autumn, 1947 Patchkoria formed a writer's group with his friends, and published handwritten newspaper called Bell-Tower of Georgia. However, one of the members squealed on the group and the group was accused of preparing terror attack. First, the government wanted to punish the members in an exemplary manner by shooting them in the university yard, but later they have changed their mind and decided to exile them for 25 years – 5 of them were expatriated to Siberia and another 5 to Kazakhstan to the territory that is known as Zhezkazgan today.

After the death of Stalin, the duration of penalties was changed for some of the prisoners, one of them was Otia Patchkoria, he returned back to his homeland in 1958 as a result. However, 8 years spent as a prisoner in the desert as well as working on quarries (Zhezkazgan is one of the cities that was built by prisoners) have greatly influenced his life.

Otia Patchkoria's literary heritage is diverse – short stories, critical reviews and essays. Texts published by Museum of Literature in 2015 are of particular interest, the author is self-reflective as he tells about desert, imprisonment, loneliness, hopelessness and expectations. "I know for sure that there is no cure for poisoned intellect"- he writes. The author's records illustrate how destructive the regime was for youth and how it tied to suppress their creativeness.

მარიამ გიორგაშვილი

საქართველო, თბილისი

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

უდაბნო, როგორც სასჯელი და მეტაფორა

(ოტია პაჭკორიას შესახებ)

საქართველოს გასაბჭოების პირველივე დღიდან ათეული წლის განმავლობაში სასტიკ რეჟიმს უამრავი ადამიანი ემსხვერპლა. იკრძალებოდა და სამაგალითოდ ისჯებოდა ინტელექტუალური თავისუფლება. მიუხედავად რეპრესიებისა თუ მეორე მსოფლიო ომით გამოწვეული შოკისა, საქართველოში არ შეწყვეტილა დისიდენტური მოძრაობა. იქმნებოდა საიდუმლო ლიტერატურული დაჯგუფებები, რომელთა მონაწილენი სიტყვითა თუ საქმით აქტიურად უპირისპირდებოდნენ რეჟიმს და ქვეყნის თავისუფლებაზე ოცნებობდნენ. სწორედ ერთ-ერთი ამგვარი დაჯგუფების წევრი იყო ქართველი მწერალი და კრიტიკოსი ოტია პაჭკორია.

ოტია პაჭკორიას ცხოვრება რეპრესირებული და რეაბილიტირებული ახალგაზრდების დამახინჯებული ბიოგრაფიის კიდევ ერთი მაგალითია. მის რეკონსტრუქციაში მწერლის ქალიშვილის ნაამბობი დაგვეხმარა: 1947 წლის შემოდგომაზე პაჭკორიამ და მისმა მეგობრებმა შექმნეს ლიტერატურული წრე და გამოსცეს ხელნაწერი გაზეთი „საქართველოს სამრეკლო“. თუმცა საიდუმლო დაჯგუფების ერთ-ერთმა წევრმა თანაგუნდელები გასცა. ჯგუფს ტერორისტული აქტის მომზადებაში დაედო ბრალი. ათ ახალგაზრდას დახვრეტა მიესაჯა. თავდაპირველად სურდათ, ახალგაზრდები სამაგალითოდ დაესაჯათ – უნივერსიტეტის პირველი კორპუსის ეზოში დაეხვრიტათ. თუმცა მოგვიანებით გადაიფიქრეს, დახვრეტა 25-წლიანი გადასახლებით შეუცვალეს, 5 მათგანი ციხიბრში, 5 კი – ყაზახეთში, დღევანდელი ქალაქი ყუზყაზანის ტერიტორიაზე გადაასახლეს.

სტალინის გარდაცვალებასთან ერთად ბევრ პატიმარს შეეცვალა სასჯელის ზომა. მათ შორის ოტია პაჭკორიასაც, რომელიც 1958 წელს სამშობლოში დაბრუნდა. თუმცა უდაბნოში 8-წლიანმა პატიმრობამ, ქვის კარიერებზე მუშაობამ (ქ. ყუზყაზანი იმ ქა-

ლაქებს შორისაა, რომელიც რეჟიმის მიერ დევნილი პატიმრების მიერ აშენდა) წარუშლელი კვალი დატოვა მის ცხოვრებაზე.

ოტია პაჭკორიას ლიტერატურული მემკვიდრეობა ჟანრობრივად მრავალფეროვანია – მოთხრობები, კრიტიკული წერილები, ესეები. განსაკუთრებით საყურადღებოა ის ტექსტები, რომლებიც პირველად 2015 წელს ლიტერატურის მუზეუმის მიერ გამოცემულ ოთხტომეულში დაიბეჭდა და რომლებშიც მწერალი ავტორეფლექსიას მიმართავს, ეხება რა უდაბნოს, პატიმრობის, მარტოობის, უიმედობისა თუ მოლოდინის თემებს. „მე კარგად ვიცი, მონამლული ინტელექტი არ იკურნება“ – წერს იგი. მწერლის ჩანაწერებზე დაკვირვება კიდევ ერთხელ ცხადყოფს, როგორ ანადგურებდა და ანაწევრებდა რეჟიმი ახალგაზრდების ცხოვრებას, როგორ ცდილობდა, ჩაეხშო შემოქმედებითობა მათში.

NANA GONJILASHVILI

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Grigol Megrelishvili –

Sense of Life and Death, Georgia

Grigol Megrelishvili, “MtisNiavi” (Mountain Breeze) (1989-1919) – poet, rider and sacrificial lamb, who has given his life to Georgia, poured the verses and blood, sacrificed the words and life, the words proven with the deeds and the deeds confirmed with the blood, worthy life ended with the worthy death. Gathering and driving everything, purpose and sense of existence – sharing the divine love and the native land painted as an icon.

G. Megrelishvili’s chivalry and dedication to integrity of Georgia is indeed rare. Biography of 18-19 years old a young man is illustration of this: on 1918 – battle to liberate Batumi from the Turkish troops; collision at Sachkhere with the Ossetians desiring to create their independent state in the territory of Georgia; war with the Denikin army in the vicinity of Tuapse. And, finally, year 1919 – war with the Ottomans in the area of Akhaltsikhe-Potskhovi, where the poet was killed with four bullets.

G. Megrelishvili's poetry is the outcry sounding with the words of patriotism, knighthood and, "expressive embodiment" of fight with the "river of fate", standing against death and suppressing the fear of death. Sensing of beauty of the world, the native land decorated with "countless colors" as the "incomparable chant" is regarded by the poet as the expression of unachievable beauty created by the divine artist. Joy of sharing the Lord's creatures, delight and pleasure fills G. Megrelishvili, "enslaved by the beauty" with the thirst of reaching this beauty, fills him with the pure love. And he, obsessed with this aspiration, follows the way with pain and torture though, as he says, basis and source for this pain is the sense of joy. Fight with the fear of torture and death and fate is overwhelmed by the poet's desire to create the "blessed future".

And indeed, G. Megrelishvili "crucified the soul" to rescue his country, unify old and new Georgia. His art and life create the image of cross where the horizontal and vertical spheres are linked with accord, saturated with the "torture-beauty" to achieve the supreme. G. Megrelishvili's poetry, "elevated by the prey" brings to the readers the mood shows them the way to understand and see the supreme beauty.

ნანა გონჯილაშვილი

საქართველო, თბილისი

მოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

გრიგოლ მეგრელიშვილი –

სიკვდილ-სიცოცხლის საზრისი, საქართველო

გრიგოლ მეგრელიშვილი, „მთის ნიავი“ (1898-1919) – პოეტი, მხედარი და ტარიგი, საქართველოსთვის დამაშვრალი, ლექსად და სისხლად დაღვრილი, სიტყვა-ზვარაკად და სიცოცხლე-ზვარაკად გაღებულ; სიტყვა საქმით დაბეჭდილი, საქმე სისხლით დამონშული, ღირსეული სიცოცხლე ღირსეული სიკვდილით აღსრულებული. ყოვლივეს შემკრები და მამოძრავებელი, ყოფიერების მიზანი და საზრისი – ღვთაებრივ სიყვარულთან ნაზიარები და ხატად დასახული სამშობლო.

იშვიათია გ. მეგრელიშვილის მსგავსი მხედრობა და თავგანწირვა საქართველოს ერთიანობისთვის. 18-19 წლის ჭაბუკის ბიოგ-

რაფია ამის ცხადყოფა: 1918 წელს – ბრძოლა ბათუმის თურქებისგან გასათავისუფლებლად; საჩხერეში გამართული შეტაკება საქართველოს მიწაზე დამოუკიდებელი სახელმწიფოს შექმნის მოსურნე ოსებთან; ომი დენიკინის არმიასთან ტუაფსეს მიდამოებში. და ბოლოს 1919 წელი – ოსმალებთან ომი ახალციხე-ფოცხოვის მიდამოებში, სადაც პოეტი ოთხი ტყვეით განგმირეს.

გ. მეგრელიშვილის პოეზია მამულიშვილობისა და რაინდობის სიტყვით ამუსიკებული ლაღადია, „ბედის მდინარესთან“ შერკინების, სიკვდილის პირისპირ დგომის და სიკვდილის შიშის დათრგუნვის „ხატი მეტყველი“. სამყაროსეული სილამაზის, „უთვალავი ფერით“ შემკული მამულის „უცხოდ შეთხზულ საგალობლად“ განცდა პოეტისაგან ხელოვანი ღმერთის მიუწვდომელი მშვენიერების გამოვლინებადაა მიჩნეული. შემოქმედის ქმნილებებთან ზიარების სიხარული, აღტაცება-ტკბობა „სიტურფეს დამონებულ“ გ. მეგრელიშვილს ამ მშვენიერებისკენ სწრაფვის დაუოკებელი წყურვილით, წმინდა სიყვარულის ტრფობით აღავსებს. და ამ ლტოლვის ჟინით შეპყრობილი ტანჯვა-ტკივილით მიიკვლევს გზას, თუმც კი, როგორც თავად ამბობს, ამ შეჭირვებას სიხარულის განცდა ესაძირკვლება და კვებავს. ტანჯვა-სიკვდილის შიშთან და ბედისწერასთან დაპირისპირება-ჭიდილი პოეტისაგან „ნეტარი მომავლის“ შექმნის სურვილით იძლევა.

და მართლაც, გ. მეგრელიშვილმა „სული ჯვარს აცვა“ ქვეყნის გამოსახსნელად, ძველი და ახალი საქართველოს შესაერთევლად. მისი შემოქმედება და ცხოვრება ჯვარსახოვნებას ქმნის, რომელშიც პორიზონტალური და ვერტიკალური სფეროები ერთსულოვნებით არის შეკავშირებული, უმაღლესთან ზიარებისთვის „ტანჯვა-სილამაზის“ სიყვარულით გაჯერებული. „ლოცვით სულიერად ამაღლებული“ გ. მეგრელიშვილის პოეზია მკითხველს უმაღლესი მშვენიერების წვდომა-ხილვისათვის განაწყობს და გზას უკვალავს.

ANDREW GOODSPEED

Macedonia, Tetovo

South East European University

Pinter, State Power, *Mountain Language* & *One for the Road*

Harold Pinter's work is notable both for the mastery of his dialogue and silences, and for the trenchancy of his political critiques. Two of his most overtly and deliberately political dramas were *Mountain Language* (1988) and *One for the Road* (1984). These plays, which are quite different stylistically and dramaturgically, are nonetheless both focused upon the abuse of individuals by state power. They look particularly at the crucial right that states arrogate to themselves, simply by virtue of their sovereignty, to detain people, harm them, silence their voices, and in extreme instances rape and kill them.

This paper proposes a dual reading of the plays, in order to examine the commonalities of their depictions (and critiques) of state power. It suggests that Pinter's criticism is that it is the very nature of state power itself to oppress individuals, and that it is the obligation of drama (and art more generally) in free societies to express resistance to the unrestrained use of state power: something that, in Pinter's world, is usually excessive and unrepentant, and is commonly lethal.

KONRAD GUNESCH

United Arab Emirates, Dubai

American University in the Emirates, Dubai

**Comparing Political Illusion and Cultural Reality in
Scientific and Fictional Literature: Concepts and Dreams
of Cosmopolitanism as Cultural World Citizenship, and of
Multilingualism as Interactive Intercultural Competence,
in Academic Writing and Popular Bestsellers**

This research compares the political illusion of cosmopolitanism as a form of world citizenship, and the cultural reality of multilingualism as a form of interactive intercultural competence, as expressed in 20th century literature. Reality in this sense is represented by scientific literature on cosmopolitanism and multilingualism, while illusion is represented by selected popular fiction bestsellers.

Conceptually, cosmopolitanism is defined as personal cultural world citizenship and identity encompassing global and local spheres of action and reflection. Multilingualism is defined as working knowledge of three or more foreign languages beyond the mother tongue. Empirically, the paper links up with a previous study of the author that had established three new types of cosmopolitans, which were called “Advanced Tourist”, “Transitional Cosmopolitan”, and “Interactive Cosmopolitan”.

While academic literature has advanced mainly in conceptual details, they are still characterized by ideas going back centuries or even millennia. Also, the connection between cosmopolitanism and multilingualism has been substantiated in only few writings. By contrast, that connection has been convincingly composed in 20th-century fiction bestsellers by authors such as Ken Follett, Morris West, and Roger Whittaker.

Comparing and evaluating those 20th-century academic and artistic substantiations of multilingualism and cosmopolitanism, this research argues for more inspiring literature in both areas, to bridge the gap between hitherto impractical political illusion and hopefully insightful, intercultural inspiration for the 21st century. This would benefit many political, cultural,

literary and even artistic stakeholders: students and scholars, citizens and politicians, open-minded travelers and language learners, and even poets or moviemakers.

OLENA GUSEVA

Ukraine, Mariupol

Mariupol State University

The Third Garment of Hero

(literary afterword to Plato's ideal state)

Myth and philosophy, the two forms of cognition, are intertwined in fiction. Ancient philosophy develops Myth into a narrative about man and State. According to Plato, the sage, warrior and farmer serve the State in the roles assigned to them: semi-circular chlamys of warrior, long chiton of philosopher, green, gray or brown chiton of farmer determine their social status. The three pillars of Plato's Republic are static; literary heroes are freer in their choice of attire and social roles. Dominiko, the hero of "The First Garment" by Guram Dochanashvili, leaves the house in a peasant garb, he, in a blue suit, participates in life of Beauty-city and returns home to put on the First Garment. The novel is written in the style of magical realism, its heroes are rather persons of communities than of the State. Just as in the era of Plato, literature does not hurry to part with the myth. The state, strictly according to Plato, determines the hero's appointment, shapes his appearance, and dresses him in human attire in the story "Never let me go" by Kazuo Ishiguro. The author's "Utopian realism" is truthful in its own way, but his heroes are no longer human, and it's not because they are clones, the fact is that none of them is a fighter. Literary escapism becomes an artistic embodiment of defeat of man in his opposition to State. In rejection of the human-character literary escapism reaches its peak.

ЕЛЕНА ГУСЕВА

Украина, Мариуполь

Мариупольский государственный университет

Третье облачение героя

(литературное послесловие к идеальному государству Платона)

Миф и философия, две формы постижения мира, своеобразно переплелись в третьей его форме – художественной литературе. Миф, сказание о человеке как существе общинном, античная философия развивает в повествование о человеке и государстве. В идеальном государстве Платона мудрец, воин, земледелец служат государству в предназначенной им роли: пурпурный короткий хитон, полукруглой формы хламис воина, длинная, с подрубленным краем хламида мудреца, зеленый, серый или коричневый хитон земледельца определяют их социальный статус. Три столпа государства Платона статичны, литературный герой более свободен в выборе одеяния и социальной роли. Доминико, герой романа Гурама Дочанашвили «Одарю тебя трижды», в крестьянском одеянии уходит из дома, меняет его на синий костюм обывателя Краса-города и вновь возвращается к Одеянию Первому. Как и в эпоху государств-полисов, литература не спешит расстаться с мифом. Роман Дочанашвили написан в стиле магического реализма, и его герой более человек общинный, чем человек государев. Государство, платоновский персонаж в литературе, выступает антиподом персонажа-человека в произведениях критического реализма, их отношения обозначены в самом названии жанра. Поражение человека в его противостоянии государству, как и закат критического реализма, отражает метафора Э. Хемингуэя «за гребнем волны». В повести Кадзуо Исигуро «Не отпускай меня» государство, строго по Платону, определяет назначение героя, формирует его облик, облачает его в человеческие одеяния. «Утопический реализм» повести по своему правдив, но его герой уже не человек: дело не в том, что персонажи Исигуро – клоны, дело в том, что ни один из них не борец. Художественным воплощением поражения человека становится литературный эскапизм, в отказе от персонажа-человека литературный эскапизм достигает своей вершины.

OLENA HALETA

Ukraine, Lviv

Ivan Franko National University of Lviv

1918, or Revolution(s) as a Crucial Point of Self-identification:

Yuri Mezhenko's Archive as a Personal Project and a

Collective Projection of Ukrainian Modernism

This paper is focused on the end of 1910s – the beginning of 1920s as one of the most interesting, inspiring and complicated periods in the history of Ukrainian culture, with attention to the following consequences during the 20th century (totalitarian 1930s, the war and post-war period of 1940s, the Thaw of 1950-60s). The research is based on the recently opened and still not published archive (more than 4000 items) by the prominent Ukrainian intellectual Yuri Mezhenko, who was a famous literary critic, a founder of the National Library and the Ukrainian Book Chamber, and initiator of several literary and scientific journals of 1920s.

Mezhenko went in 1918 from Moscow to Kyiv (after graduating from the Moscow university) as “his own” place and historical scene and spent here about 10 years as one of the most vibrant organizers of cultural and intellectual life. Considering the city as a place for modern tradition, he perceived the revolution as an aesthetic occasion and as a period of uncertainty, freedom, and choice. In this promising and disturbing situation, when restrictions disappear, but the responsibility is enhancing, he made efforts for development a national modern cultural project emerged through emotional involvement and intellectual contribution.

In a center of the paper is a complex problem of self-identification of individuals and cultural communities, formation of new structures and practices, language choice and professional realization.

HAMBUCH DORIS

*United Arab Emirates, Al Ain,
United Arab Emirates University*

'No Nation Now but the Imagination':

Caribbean Poets and Their Imagined Communities

"I had no nation now but the imagination," is a famous line from Derek Walcott's "The Schooner *Flight*." A preceding line in the same poem states that the lyrical 'I' is either "nobody" or "a nation." National identity as it interrelates with distinct cultural identity was a predominant theme for the twentieth-century poets who witnessed post-colonial independence movements throughout the region. My presentation pursues the extent to which the idea of national self-identification shapes key poems including Walcott's "The Star-Apple Kingdom," Puerto Rican Olga Nolla's "Datos atmosféricos," Édouard Glissant's "Les Héros," and Curaçaoan Gladys do Rego's "Poem." Not only do these four poets write in four different languages, they also represent islands with four unique statehood circumstances. While St. Lucia has been an independent country for almost four decades, Hispanic Puerto Rico is part of the United States, Martinique continues as French so-called "territorial authority," and Curaçao remains a "constituent country" of the Kingdom of the Netherlands. My comparative analysis demonstrates how such diverse conditions lead to a prioritization of regional belonging within the Caribbean postcolonial context.

VIKTORIJA IVANENKO

*Ukraine, Chabany
Kyiv National Linguistic University*

A Never-Ending Trip: Specters of Scotland in -James

Robertson's Novel *And the Land Lay Still*.

In his 1993 book *Specters of Marx* French philosopher Jacques Derrida introduces the term hauntology that refers to the situation of temporal, historical, and ontological disjunction where the apparent presence of being is replaced by a deferred non-origin, represented by "the figure of the ghost as

that is neither present, nor absent, neither dead, nor alive.” According to this spectral logic, there is no temporal point of pure origin but only an “always already absent present.”

James Robertson’s panoramic novel *And the Land Lay Still* seems, in many senses, to represent a never-ending trip of its characters in the labyrinth of Scottish (non)identities and (non)histories, and in the desire “to learn to live finally” within the framework of a spectral moment of “the national”.

MAIA JALIASHVILI

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Symbolic-mythical Paradigms of State Freedom

(Grigol Robakidze ‘s „Guards of Grail“)

Grigol Robakidze presented the symbolic-mythical paradigms of state freedom in his novel „Guards of Grail“. Soviet Georgia was some kind a violation of time and space for Georgian writer Grigol Robakidze, which was fugitive from the homeland. Soviet totalitarian regime banned freedom of creativity, destroyed and crushed any vital energy. Robaqidze thought that this regime with demonic forces persecuted the divine from all over the world. He symbolically restored the Georgia state freedom and created his mythical and poetic model. Thus, he retained a national identity and expressed faith in freedom and survival of Georgia by the way of using symbolic and mythical paradigms. Mythic reality, that is described in the novel, expresses the Bolshevik government’s violence against the people of Georgia. The Cup of Grail is the transformed face of the classic religious symbol. It expresses the soul of national identity.

Grigol Robakidze’s used many poetic, religious and mythical symbols. According to the novel, to be guards of Holy Grail’s Cup, symbolically means, to have freedom. According to the novel, Grail’s Cup has different symbolic meanings. It is Mystical lively heart, and soul of ancestors. Among the defenders of Grail are contemporaries, poets and public figures of 20 – years of twentieth century: Prince George (Symbol of old, independent

Georgia), Levan Orbeli (that mystically sees the nation's spirit) and artists (writers, poets, musicians, painters, stage director). In the novel's characters (Avala, Odiliani, Marjani) are encrypted faces of Georgian faithful knights of artistic word: Titsian Tabidze, Paolo Iashvili, Kote Mardjanishvili.

მანია ჯალიაშვილი

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

სახელმწიფოებრივი თავისუფლების სიმბოლურ-მითოსური პარადიგმები (გრიგოლ რობაქიძის „მცველნი გრაალისა“)

გრიგოლ რობაქიძემ რომანში „მცველნი გრაალისა“ წარმოაჩინა სახელმწიფოებრივი თავისუფლების სიმბოლურ-მითოსური პარადიგმები. სამშობლოდან იძულებით გადახვენილი გრიგოლ რობაქიძისთვის საბჭოური საქართველო იქცა დარღვეულ დრო-სივრცედ, რომელშიც სასიცოცხლო შემოქმედებითი ენერგია მთლიანად ჩაკლა და ჩაანაცვლა ბოლშევიკურმა ტოტალიტარულმა დამანგრეველმა, დემონურმა რეჟიმმა. ლიტერატურა და გერმანული კულტურული სამყარო მისთვის იქცა თავშესაფრად, სადაც იგი სამშობლოს სულიერ გადარჩენას მხატვრულ სამყაროში შეეცადა. ემიგრაციაში გერმანულ ენაზე დაწერილ რომანში „მცველნი გრაალისა“ მან შექმნა აღდგენილი საქართველოს მითოპოეტური სახელმწიფოებრივი მოდელი. ამგვარად, მან შეინარჩუნა ეროვნული იდენტობა და სიმბოლურ-მითოსური პარადიგმების გზით საქართველოს თავდახსნისა და გადარჩენის რწმენა გამოხატა. რომანში აღწერილი „მითური რეალობა“ წარმოაჩენს, ერთი მხრივ, ბოლშევიკური ხელისუფლების ძალადობას ქართველ ხალხზე, სინამდევთა შელახვასა და ტრადიციათა შეურაცხყოფას, პიროვნების ხრწნას, ფსევდოკულტურის დამკვიდრებას, მეორე მხრივ, გრაალის თასის, მწერლის მიერ კლასიკური რელიგიური სიმბოლოს ტრანსფორმირებული ხატის, მცველთა თავგანწირულობას მადლისა და ეროვნული მეობის გადასარჩენად.

რომანში შექმნილ მითოპოეტურ სივრცეში ქართველი ერის ნიალიდან, ცოცხალი ფესვებიდან წამოსული ენერგია წინააღმდე-

გობას უწევს ბნელ ძალებს, სინათლის უფსკრულში ჩანთქმას რომ ესწრაფვიან. ნათლის მხედრები, სიტყვის (უფლის) ერთგულნი, სიბნელეს არ ემორჩილებიან. გრაალის თასის მცველობის სიმბოლური მრავალმნიშვნელობა, უპირველესად, თავისუფლების, ადამიანში ღვთის ხატებისა და მსგავსების გადარჩენას გულისხმობს. გრიგოლ რობაქიძის აზრით, ქართული კულტურა ინახავს ერის სულიერებას, სწორედ ამიტომაც ქმნის ამ რომანში წარმოსახვით აღდგენილ მითოპოეტურ, მისტიკურ დრო-სივრცეს, რომელშიც წარსული, აწმყო და მომავალი განუყოფელია. ამ დრო-სივრცეში უკვდავყოფილნი არიან გრაალის მცველნი, რომელთაც შეძლეს იდეალების ერთგულება და ფასეულობათა გადარჩენა. რომანში მცველნი გრაალის თასისა, რომელიც საქართველოს მფეთქავი, ცოცხალი გულია, ერთი მხრივ, არიან წინაპრები, მეორე მხრივ, თანამედროვენი: თავადი გიორგი (ძველი, დიდებული, დამოუკიდებელი ქვეყნის სიმბოლო), ლევან ორბელი (მისტიკურ-მაგიურად მჭვრეტელი ერის სულისა) და ხელოვანნი (მწერლები, პოეტები, მუსიკოსები, მხატვრები, რეჟისორები). ავალას, ოდილიანის, მარჯანის დაშიფრულ სახეთა მიღმა მწერალმა ქართული სიტყვის ერთგულ მსახურთა: ტიცინან ტაბიძის, პაოლო იაშვილის, კოტე მარჯანიშვილის სახეები წარმოაჩინა.

MZIA JAMAGIDZE

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

**From State Failure to Cultural Trauma: Reflections on the
Publicist and Documental Prose by Nikolo Mitsishvili in
Colonial/Post-colonial Context**

The turn of the 20th century is the period of dramatic changes in political regimes and ideological narratives in the world and in Georgia too. The declaration of Georgia's independent statehood in 1918 was undoubtedly of high political and cultural importance for the formation of the Georgian national identity and the societal consciousness. The fact itself enabled the

representatives of the Georgian cultural space to evade Russia's i.e. the former colonizer's cultural and political center and above all at local level determine the political status and ideological values that would form the basis of the country's future existence. Simultaneously it enabled them to search for their decent position in the Western space.

Nikolo Mitsishvili maintained modernist outlook and was an active participant of the above process. It was in 1918, the year of the declaration of Georgia's statehood, that he joined the Tsisperkantseli Order. His prose and publicist works reflect the political and cultural realities of his time. They show how the national consciousness of the post-colonial Georgian society followed the process of political regime and ideological narrative change, as well as the impact of these changes on the societal experience.

The present paper discusses the process of the writer's outlook and value formation at the post-colonial stage, when he began to live in the politically independent state. It is also shown how the reversal of the situation in a short period of time and re-transition to the colonial, politically subjected space (as a result of the occupation in 1921) transformed both the writer's personal outlook and the cultural/national consciousness. It is argued that the above mentioned changes had cultural trauma effect on both the writings and the Georgian national/cultural identity as a whole.

მზია ჯამაბიძე

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

სახელმწიფოებრიობის მარცხიდან კულტურულ ტრავმამდე ნიკოლო მინიშვილის პუბლიცისტიკისა და დოკუმენტური პროზის გააზრება კოლონიურ/პოსტკოლონიურ კონტექსტში

მე-19 საუკუნის მიწურული და მე-20 საუკუნის დასაწყისი როგორც მსოფლიოში, ასევე, ქართულ გამოცდილებაში სახელმწიფო პოლიტიკური რეჟიმებისა და დიდი იდეოლოგიური ნარატივების ფორმირებისა და ცვლის ეტაპია. ცხადია, 1918 წელს საქართველოს სახელმწიფოებრიობის გამოცხადებას უდიდესი პოლიტი-

კური და კულტურული მნიშვნელობა ჰქონდა ქართველი ხალხის ნაციონალური იდენტობისა და ცნობიერების ფორმირებისათვის, რადგან ამ ფაქტმა ქართულ სამწერლობო/კულტურულ სივრცეში შესაძლებელი გახადა, ქართული კულტურის წარმომადგენლებს რეალურად გვერდი აეველოთ ყოფილი კოლონიზატორი რუსული კულტურული და პოლიტიკური ცენტრისათვის და უპირველეს ყოვლისა, ჯერ ლოკალურ სივრცეში განესაზღვრათ რა ფორმით, როგორი პოლიტიკური სტატუსითა და იდეოლოგიური ღირებულებებით უნდა გაეგრძელებინა ქვეყნის არსებობა და ამადროულად ეძებნათ გლობალურ დასავლურ სივრცეში კუთვნილ ადგილი.

ნიკოლო მინიშვილი, როგორც მოდერნისტული მსოფლმხედველობის მატარებელი შემოქმედი, ცხადია, ამ პროცესის აქტიური მონაწილე გახლდათ. იგი სწორედ 1918 წელს, სახელმწიფოებრიობის აღდენის წელს შეუერთდა ცისფერყანწელთა ორდენს. მისი დოკუმენტური პროზა და პუბლიცისტიკა ასახავს ზუსტად იმ პოლიტიკურ-კულტურული რეალობას, რომელშიც უწევდა ცხოვრება მწერალს და აჩვენებს, თუ როგორ მიჰყვება კოლონიზაციამოვლილი ქართველი საზოგადოების ნაციონალური ცნობიერება პოლიტიკური რეჟიმებისა და იდეოლოგიური ნარატივების ცვლს პროცესებს და რა გამოცდილებას ტოვებს ეს პროცესები მის და ზოგადად საზოგადოების ცნობიერებაში.

მოხსენებაში კოლონიურ/პოსტკოლონიურ მეთოდოლოგიითა და კულტურული ტრავმის თეორიაზე დაყრდნობით ნიკოლო მინიშვილის დოკუმენტური პროზისა და პუბლიცისტიკის ანალიზის მიხედვით ვიმსჯელებთ, რა მნიშვნელობა და გავლენა შეიძლება ჰქონდეს პოსტკოლონიურ ეტაპზე შემოქმედის მსოფლმხედველობისა და ღირებულებების ფორმირების პროცესზე ერთიან პოლიტიკურად დამოუკიდებელ სახელმწიფოებრივ სივრცეში ცხოვრებას და რამდენად ცვლის შემოქმედის პიროვნულ და კულტურულ/ნაციონალურ ცნობიერებას დროის მცირე მონაკვეთში სრულიად ახალ, კვლავ კოლონიურ, პოლიტიკურად დაქვემდებარებულ სივრცეში მოხვედრა (გვულისხმობთ 1921 წლის ოკუპაციას) და რამდენად აქვს ამ პროცესებს კულტურული ტრავმის ეფექტი როგორც მწერლის შემოქმედებაზე, ასევე ზოგადად ქართველთა ნაციონალურ/კულტურულ იდენტობაზე.

SALOMEJA JASTRUMSKYTE

Lithuania, Vilnius

Lithuanian Culture Research Institute (LCRI)

An Interrelation of the Politics and the Art

The report discusses the intimate and attested interrelation of the politics and the art. There are plenty of forms how the politics and the art found the iron bearings and combinations. Some of them could be discerned: a) aesthetisation of the political discourse, b) direct touch of the art pieces and the political events, c) subordination of the art to a political frame, d) resistance against political issues due to contribution of art, e) solid flow of a political sensitivity in an everyday aesthetics. The second and others possible aspects lead to the conclusion, that the structures of politics are inevitably bound with the structures of art. Indeed they are coherent to each other.

GRIGOL JOKHADZE

Georgia, Tbilisi

Ilia State University

Osip Mandelstam on the Art and Culture of Independent Georgia. Hermeneutic Interpretations

This paper discusses the new perception of Osip Mandelstam's article "Something on Georgian Art" which is well-known for the Georgian cultural community but the latent and true meaning of several passages of it is not stand to reason.

It appears that lines from Lermontov's poems which are used by Mandelstam with the new configuration but for the old purposes, includes harshly sarcastic and notoriously "Kulturträgeral" context, and it changes the essence of a whole paragraph.

Tamar of Lermontov-Mandelstam's discourse is not near to the image that has emerged as a dominant figure in the Georgian historical pantheon over the centuries. On the contrary, she is the personification of lust and insidiousness and depicted as a destructive seductress.

The Mandelstam's criticism of the Georgian culture includes the markers the analysis of which makes many things clear: Mandelstam evaluates the contemporary Georgian poets as just the epigones, and this position would never have been the matter of a respectable discussion if not a underlying message, according to which *the Europe* for Georgians should be Russia and its culture and not – for instance – “symbolist France”.

It matters also, that as the metaphor of the Georgian Culture is utilized kvevri, a large earthenware vessel, used for the fermentation and storage of wine, often buried below ground level. All this passage creates an impression that fair price of the contents knows only Russian poet and exactly he has an exclusive right to taste it from time to time.

Consequently, one may say that even humanist Mandelstam could not break free from autocratic cliché and joined in the effort to decline the art and culture of free country which just escaped from Russian dominance.

ბრიგოლ ჯოსაქი

საქართველო, თბილისი

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ოსიპ მანდელშტამი დამოუკიდებელი საქართველოს ხელოვნებაზე. ჰერმენევტული ინტერპრეტაციები

ოსიპ მანდელშტამის სტატიას „ცოტა რამ რამ ქართულ ხელოვნებაზე“ კარგად იცნობს ქართველი კულტურული საზოგადოება. თუმცა მისი რამდენიმე ტოპოსის მნიშვნელობა თავისთავად საგულისხმებელი სულაც არ არის.

ვცადეთ, ხელმეორედ წაგვეკითხა და გაგვეაზრებინა ისინი. გაირკვა, რომ პრეამბულაში ნახსენები და ქრესტომათიულად მიჩნეული სტროფები ლერმონტოვის შემოქმედებიდან, რომელთაც ახლებური კონფიგურაციით და ძველებური მიზნით იყენებს მანდელშტამი, შეიცავს სარკასტულ და ნებისმიერი თვითმპყრობელობისათვის ნიშანდობლივ „კულტურტრეგერულ“ კონტექსტს, რაც ცვლის მთელი აზრის მნიშვნელობას.

ლერმონტოვ-მანდელშტამისეული დისკურსის „თამარი“ სულაც არ არის ლამის მეოთხე იპოსტასად მიჩნეული ქართველი

გვირგვინოსანი: ის სექსუალურ აღვირახსნილობასა და ვერაგობას განასახიერებს. აქამდე არც ეს აღუნიშნავს ვინმეს.

ქართული ხელოვნების მანდელშტამისეული კრიტიკა შეიცავს მარკერებს, რომელთა გაანალიზებითაც ბევრ რამეს ეფინება ნათელი: ევროპული კულტურით გატაცებულ და მისი შემოქმედებითი ათვისების მოსურნე ქართველ პოეტებს მანდელშტამი უნიჭო ეპიგონებად მიიჩნევს – ეს მისი გემოვნებისა და შემოქმედებითი პოზიციის საკითხია და რესპექტაბელურ დისკუსიასაც არ დაიმსახურებდა, რომ არა ქვეტექსტი, რომლის თანახმადაც, ქართველთა *ევროპა* რუსეთი და რუსული კულტურა უნდა იყოს და არა, ვთქვათ, სიმბოლისტური საფრანგეთი.

საგანგებო მნიშვნელობისა გვგონია მანდელშტამის მიერ ქართული კულტურის მეტაფორად „ქვევრის“ გამოყენებაც: მთელი ეს პასაჟი ქმნის შთაბეჭდილებას, რომ მისი შიგთავსის ფასი მხოლოდ რუსმა პოეტმა იცის და დაგემოვნების შეუვალი უფლებაც მას უნდა ჰქონდეს.

ამგვარად, შეიძლება ითქვას, რომ თვით ჰუმანისტმა მანდელშტამმაც ვერ დააღწია თავი თვითმპყრობელურ კლიშეებს და მანაც შეიტანა ნვლილი რუსეთის ბატონობისაგან თავდაღწეული თავისუფალი ქვეყნის კულტურისა და ხელოვნების დაკნინებაში.

MAKA JOKHADZE

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

The Idea of State Sovereignty in the 20th-century

Georgian Novel

The idea of state sovereignty is one of the most essential and fundamental features of the 20th-century Georgian novel. After the occupation of Georgia by the Soviet Union and especially at the beginning of Bolshevik fury, so called “Red Regime” devastated numerous creators’ lives not only physically but morally. Many of them accepted either a hard fate of an emigrant or internal immigration known as “Underground”. First of all, political regimes, repression machines claim lives of writers of great talents. Their private and creative life is full of hazards having mostly a tragic end.

The reason why it happens is that it is vital to a creator to protect and take care of not only his/her personal space and so called “intellectual sovereignty” but also national sovereignty, national values and mentality. The 20th-century Georgian prose, especially Georgian novel, revealed the fate of a creative man, who was fighting for political and personal freedom and state sovereignty during totalitarianism, from different angles. In this regard, we focused on those Georgian novels whose central figures are scientists and people from different spheres of art. For example, a young composer from the novel “Haze” by Otar Chkheidze, the poet Tamaz Enguri from the novel “Dead Soul” by Grigol Robakidze, a young actor from the novel “Iron Theatre” by Otar Chiladze, a writer and musicians from the novels “Oh, World...” and “Requiem” by Zaira Arsenishvili, a young scientist Vakhtang Tashireli from the novel “The Balcony City” by Nikoloz Gabaoni .

Despite the fact that almost every novel refers to one and the same period of Georgian history (the tragic 1920s –the years of loss of sovereignty),each of them reveals the most precious idea and greatest dream about state sovereignty of the contemporary writers in a different style and with different aestheticism.

მაკა ჯოსაძე

საქართველო, თბილისი

მოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

სახელმწიფოებრივი სუვერენობის იდეა მე-20 საუკუნის ქართულ რომანში

სახელმწიფოებრივი სუვერენობის იდეა ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი, შეიძლება ითქვას, ფუნდამენტური იდეა გახლავთ XX საუკუნის ქართულ რომანში. გასაბჭოების მერე, განსაკუთრებით ბოლშევიკური მძვინვარების საწყის ეტაპზე ე.წ. „წითელმა რეჟიმმა“ არაერთი და ორი შემოქმედების ცხოვრება გაანადგურა როგორც ფიზიკურად, ისე მორალურად. ბევრი მათგანი ემიგრანტის მძიმე ხვედრს დასჯერდა, ბევრიც შიდაემიგრაციაში, ე.წ. „ანდერგრაუნდში“ გადავიდოდა. პოლიტიკური რეჟიმების, რეპრესიული მანქანების, პირველ რიგში, სწორედ დიდი ტალანტის მქონე მწერლები ეწირებოდნენ. ხიფათებით აღსავსე მათი

როგორც ცხოვრებისეული, ისე შემოქმედებითი გზა უმეტესად ტრაგიკული აღსასრულით მთავრდება. ეს კი იმიტომ ხდება, რომ შემოქმედისათვის სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვან ღირებულებებს წარმოადგენს როგორც პიროვნული სივრცის, მისი ე.წ. „ინტელექტუალური სუვერენიტეტის“, ისე სახელმწიფოებრივად ჩამოყალიბებული ეროვნული სივრცის, ეროვნული ღირებულებებისა და მენტალობის დაცვა და მოვლა-პატრონობა.

XX საუკუნის ქართულ პროზაში, განსაკუთრებით კი რომანის ჟანრში, მთელი სისავსით, მრავალფეროვანი რაკურსით წარმოჩინდა როგორც ზოგადად, პოლიტიკური თავისუფლების, ისე კონკრეტულად, პიროვნული თავისუფლებისა და სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობისათვის მეზრძოლი ხელოვანი ადამიანების ბედი ტოტალიტარულ სამყაროში...

ამ თვალსაზრისით ჩვენ ყურადღება შევამჩნევთ ქართველ მწერალთა სწორედ იმ რომანებზე, რომელთა ცენტრალურ ფიგურებს, მთავარ მოქმედ გმირებს მეცნიერები და ხელოვნების სხვადასხვა სფეროს ადამიანები წარმოადგენენ: ახალგაზრდა კომპოზიტორი – ოთარ ჩხეიძის რომანიდან „ბორიაყი“; პოეტი თამაზ ენგური – გრიგოლ რობაქიძის რომანიდან „ჩაკლული სული“; ახალგაზრდა მსახიობი – ოთარ ჭილაძის რომანიდან „რკინის თეატრი“; მწერალი და მუსიკოსები – ზაირა არსენიშვილის რომანებიდან „ვა, სოფელო...“ და „რეკვიემი“... ახალგაზრდა მეცნიერი ვახტანგ ტაშირელი – ნიკოლოზ გაბაონის რომანიდან „აივნიანი ქალაქი“. მიუხედავად იმისა, რომ თითქმის ყველა რომანი საქართველოს ისტორიის ერთიდაიგივე პერიოდს მოიცავს (სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის დაკარგვის ტრაგიკულ წლებს XX საუკუნის 20-იან წლებში) სხვადასხვა ხელწერისა და შემოქმედებითი ესთეტიკის მქონე ამ რომანებში მთელი სიმძლავრითა და ფართო სპექტრით გაცხადდა თანამედროვე მწერლების სანუკვარი იდეა და ოცნება ქვეყნის სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის, სახელმწიფოებრივი სუვერენობის შესახებ. ამ იდეისა და ოცნებისათვის გადატანილი განუწყვეტელი, თავგანწირული ბრძოლები.

LIA KARICHASHVILI

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

“New Rustaveli” – Symbol of the Revived Country in Galaktioni’s Art

Galaktioni’s entire art contains impressions from the characters of the “Knight in the Panther’s Skin”, its poetic associations and reminiscences. In addition, Rustaveli’s character that can be found in many poems is of interest as well. . And the concept “New Rustaveli”, in Galaktioni’s imagination is associated with the image of renewed, restored Georgia. There is mentioned in the scientific literature that Galaktioni’s “new Rustaveli” is the attempt of creation of the new messianistic narrative. “Knight in the Panther’s Skin” is an old messianistic narrative and new revolutionary expects “new Rustaveli”, “new messiah”. “New Rustaveli” is a New Testament, giving us the good news about the country’s survival and predicts second coming of Rustaveli” (Zaza Shatirishvili).

Galaktioni clearly understands the substance of Rustaveli’s harmonic world, interrelation between the divine and worldly things, as different steps of a single whole. He perceives “Knight in the Panther’s Skin” as Rustaveli’s dream. This is the dream about supreme human values, love and fidelity. It is the dream about happiness in worldly life and at the same time, “it relies on the heavenly”. For Galaktioni, ideological world of “Knight in the Panther’s skin” is “the youth of the contemporary stage of the European Civilization” (E. Khintibidze).

Tamar’s character is closely linked with Rustaveli, the golden age of the history of Georgia. “Our age still expects Rustaveli” – this is not only awaiting of the new, distinguished poetic voice, only the powerful state, high culture is able to give birth to Rustaveli; thus, expectation of Rustaveli is the hope and expectation of the country’s restoration, its liberty.

In the poem “Letter of Peace” the nation seeks its soul, lost in the course of time, the soul implied by Galaktioni in the character of Nestan-Darejan.

It is notable that in this context, “Rustaveli’s” image first appeared in Orbeliani’s verse “Queen Tamar’s Image in Betania Church” and here as

well, it is associated with the image of restored Georgia. And this requires certain prerequisites: education, high moral, power, love to the native land... and only after this “revival is possible, to hear again Rustaveli’s Georgian words”.

Just similarly, for Galaktioni, Rustaveli is not only past, rather, he is the future of the country.

ლია კარიჭაშვილი

საქართველო, თბილისი

მოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

„ახალი რუსთაველი“ – აღორძინებული ქვეყნის სიმბოლო გალაკტიონის შემოქმედებაში

„ვეფხისტყაოსნის“ მხატვრული სახეები, პოეტური ასოციაციები და რემინისცენციები გალაკტიონის მთელ შემოქმედებას გასდევს. გარდა ამისა, საყურადღებოა თვით რუსთაველის სახეც, რომელიც არაერთ ლექსში ჩანს. ხოლო ცნება „ახალი რუსთაველი“ გალაკტიონის წარმოსახვაში განახლებული, აღორძინებული საქართველოს ხატს უკავშირდება. სამეცნიერო ლიტერატურაში შენიშნულია, რომ გალაკტიონისეული „ახალი რუსთაველი“ ახალი მესიანისტური ნარატივის შექმნის ცდაა. „ვეფხისტყაოსანი“ – ესაა ძველი მესიანისტური ნარატივი, ახალი რევოლუციური დროკი ელის „ახალ რუსთაველს“, „ახალ მესიას“. „ახალი რუსთაველი“ ახალი აღთქმაა, რომელიც ქვეყნის გადარჩენის კარგ ამბავს გვახარებს და რუსთაველის მეორედ მოსვლას წინასწარმეტყველებს“ (ზაზა შათირიშვილი).

გალაკტიონისთვის ნათელია რუსთაველისეული ჰარმონიული სამყაროს არსი, საღვთოსა და მიწიერის მიმართება, როგორც ერთი მთლიანობის სხვადასხვა საფეხურისა. „ვეფხისტყაოსანს“ იგი რუსთაველის ოცნებად აღიქვამს. ეს არის ოცნება უმაღლეს ადამიანურ ფასეულობებზე, სიყვარულსა და ერთგულებაზე. იგი ამქვეყნიურ ბედნიერებაზე ოცნებაა და ამავე დროს ზეციურსაა მინდობილი“. გალაკტიონისთვის „ვეფხისტყაოსნის“ იდეური სამყარო „ევროპული ცივილიზაციის თანამედროვე ეტაპის ახალგაზრდობა“ (ე. ხინთიბიძე).

რუსთაველთან გადაჯაჭვულია თამარის სახე, საქართველოს ისტორიის ოქროს ხანა. „ჩვენი დრო ისევ რუსთაველს ელის“, – ეს მხოლოდ ახალი, გამორჩეული პოეტური ხმის მოლოდინი არ არის, რუსთაველს შობს ძლიერი ქვეყანა, მაღალი კულტურა, ამდენად, რუსთაველის მოლოდინი ქვეყნის აღორძინების, თავისუფლების იმედი და მოლოდინია.

პოემაში „მშვიდობის წიგნი“ ერი ეძებს ჟამთა სვლის შედეგად დაკარგულ საკუთარ სულს, რომელიც გალაკტიონმა ნესტან-დარეჯანის სახეში მოიაზრა („ის ვით ნესტანი, მყოფი საფრთხესთან, მოელის ვეფხს და მოელის არწივს“).

საყურადღებოა, რომ „რუსთაველის“ სახე ამ კონტექსტში პირველად ჩნდება გრიგოლ ორბელიანის ლექსში „თამარ მეფის სახე ბეთანიის ეკლესიაში“ და აქაც სწორედ აღორძინებული საქართველოს ხატს უკავშირდება. მის გამორჩენას კი გარკვეული წანამძღვრები სჭირდება: განათლება, ზნეამაღლება, ძლიერება, სამშობლოს სიყვარული... მხოლოდ ამის შემდგომ შეიძლება „გაგვიცოცხლდეს, რომ კვლავც მოგვესმეს სიტყვა ქართული რუსთაველისა“.

სწორედ ასევე, გალაკტიონისთვის რუსთაველი მხოლოდ წარსულის კუთვნილება არ არის. ის ქვეყნის მომავალია.

ETER KAVTARADZE

Georgia, Tbilisi

Kekelidze Georgian National Center of Manuscripts

Grigol Robakidze, Irreconcilable with the Totalitarian Rule

Grigol Robakidze is a figure so significant that no any researcher of Georgian culture of 20th century may disregard him. He had a very complicated and many-sided temper and his life was heavy and full of troubles as well. Eternally existing mutually excluding senses of hope and hopelessness, doubts and firmness in his soul resulted in fierce internal battle in him. The main belief of the writer was permanent winner in these battles – feeling of eternity and vivid sense of eternal values. In one of his notes he wrote: “my freedom is a sea but a one without any shores”. Though he used to build

such “shores” to his freedom himself, to place the systems of general values. Entire his philosophy was subordinated to these values up to the end of his life and even further. As he used to say, “Can death liberate the author from what he has said”.

Grigol Robakidze has generalized the national image in him. Con-
juncture offered by the time hangs over each generation like Damocles’
sword. Worth of the society and each individual is determined by the degree
of accepting of conjuncture and the degree of maintaining of the personal
freedom. And free people make free society. Soviet totalitarian regime at-
tempted to remove from the society’s thinking the main concepts of human
identity – god, personal dignity, native land...

Gogol Robakidze understood that in his native land the regime would
never allow development of free society and physically escaped from that
situation. His personal letters clearly show that this was not a decision made
for the sake of survival. He principally and finally opposed the communist
thinking and made the effective steps in this direction. When he escaped from
the country of “satanocracy” he shared the ideas of anti-Bolshevik organiza-
tions established by Georgian political emigrants though he did not regard
himself as a politician.

Grigol Robakidze has deeply studied the spiritual-cultural achieve-
ments of Georgian nation, attempted to gain thorough understanding of its
roots and find out the contribution and mission of Georgians in the history of
civilization.

Grigol Robakidze has chosen this way of fight.

ეთერ ქავთარაძე

საქართველო, თბილისი

*კორნელი კეკელიძის სახელობის საქართველოს ხელნაწერთა
ეროვნული ცენტრი*

ტოტალიტარულ რეჟიმთან შეურიგებელი

გრიგოლ რობაქიძე

გრიგოლ რობაქიძე იმ რანგის მოღვაწეა, XX საუკუნის ქარ-
თული კულტურის მკვლევარი გვერდს რომ ვერ აუვლის. მას რთუ-
ლი, მრავალნახნაგოვანი სულიერი წყობა ჰქონდა, ცხოვრებაც
მძიმე და განსაცდელით სავსე ერგო. მისი სულის მუდმივი თან-

მდევი იყო ურთიერთგამომრიცხავი იმედი და უიმედობა, დაეჭვება და სიმტკიცე, რაც დიდ შინაგან ბრძოლებში ატრიალებდა. ამ ბრძოლაში გამარჯვებული ყოველთვის მწერლის მთავარი მრწამსი რჩებოდა – მარადისობის განცდა და მარადიული ღირებულებების მძაფრი შეგრძნება. ერთ ჩანანერში წერდა: „ჩემი თავისუფლება ზღვაა, ოღონდ ნაპირების გარეშე“. თუმცა ამ თავისუფლებას თავად უშენებდა „ნაპირებს“ ზოგად ღირებულებათა სისტემების განსალაგებლად. მთელი მისი ცხოვრებისეული ფილოსოფია ამ ფასეულობებს ექვემდებარებოდა სიცოცხლის ბოლომდე და შემდეგაც. როგორც თვითონ ამბობდა, „ნუთუ სიკვდილი ათავისუფლებს ავტორს ნათქვამისგან“.

გრიგოლ რობაქიძემ შეძლო, თავის თავში განეზოგადებინა ეროვნული ხატი. ყოველი თაობის თავზე დამოკლეს მახვილივით კიდია დროის მიერ შემოთავაზებული კონიუნქტურა. საზოგადოებისა და თითოეული ადამიანის ღირსება იმით განისაზღვრება, თუ რა ხარისხით იღებს კონიუნქტურას და რამდენად ინარჩუნებს პიროვნულ და ინტელექტუალურ თავისუფლებას. თავისუფალი ადამიანები კი ქმნიან თავისუფალ საზოგადოებას. საბჭოთა ტოტალიტარული რეჟიმი ისწრაფვოდა, საზოგადოების აზროვნებიდან ამოეშალა ადამიანის იდენტობის მთავარი კონცეპტები – ღმერთი, პიროვნული ღირსება, სამშობლო...

გრიგოლ რობაქიძე ხვდებოდა, რომ მის სამშობლოში რეჟიმი არ დაუშვებდა თავისუფალი საზოგადოების შექმნას, ხვდებოდა და ფიზიკურად გაეცალა შექმნილ ვითარებას. მისი პირადი წერილებიდან ნათლად ჩანს, რომ ეს არ იყო თავის გადარჩენის მიზნით მიღებული გადაწყვეტილება. ის პრინციპულად და საბოლოოდ დაუპირისპირდა კომუნისტურ აზროვნებას და ქმედითი ნაბიჯებიც გადადგა. „სატანოკრატიის“ ქვეყნიდან გაღწეულმა გაიზიარა ქართული პოლიტიკური ემიგრაციის მიერ დაარსებული ანტიბოლშევიკური ორგანიზაციების იდეები, თუმცა თავს პოლიტიკურ მოღვაწედ არ მიიჩნევდა.

გრიგოლ რობაქიძე ჩაულრმავდა ქართველი ერის სულიერ-კულტურულ მონაპოვარს, ცადა ჩანვდომოდა მის ფესვებსა და განესაზღვარა ქართველთა წილი და მისია საკაცობრიო ცივილიზაციის ისტორიაში.

გრიგოლ რობაქიძემ ბრძოლის ასეთი გზა აირჩია.

AIBENIZ KAZIBEYOVA

Azerbaijan, Baku

Azerbaijan Institute of Tourism and Sport

Status of the language in political discourse

The development of language is influenced by various factors occurring in society. Especially in transition periods, with changing political attitudes both in the world and in the regions, vocabulary changes. There are new words not only related to the development of technology but also borrow words from the new dominant language. At the present stage, English gradually and step by step in the post-Soviet space comes to replace the former political dominant, penetrating both the sphere of the academic and colloquial language.

This research focuses on the problem of reciprocity and changing the status of languages in the post-Soviet period in Azerbaijan.

MARY KHUKHUNAISHVILI-TSIKLARI

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Amirani as a Symbol of Indomitable Georgia

Amirani is a leading hero of the Georgian Epos. Various epic stories, myths and legends about the Theomachist Titan chained to the crag of the Caucasus can be divided into three cycles: the birth of Amirani by the Goddess of hunting Dali, his exploits and the punishment of Amirani.

The first literary inspiration from the folk hero came to the writer of the Medieval Georgia Mose Khoneli and Amirani became a central figure of the secular prose romance “Amiran-Darejaniani”.

In the XIX century in the poems of the leaders of the National-Liberation Movement the image of invincible Amirani represented a symbol of Georgia.

The third literary revival of the Epos of Amirani is connected to the XX century, when innovative and creative generation of the writers conquered the literary space, Georgia declared longed Independence, but soon

the Independence was lost. Georgia returned into the orbit of Russia, this time under the Bolshevik Regime. Progressive writers were executed. Those who survived started searching for creative shelter in folklore and historical themes or in translation of Western authors .

Galaktion Tabidze was one of the very first dedicating a cycle of verses to the Chained Hero. Later on he used his inventiveness for creating the original poem “Amirani”. It is noteworthy that in 1937 young Grigol Abashidze when most of his relatives were victims of political repression wrote the emotional poem “The Birth of Amirani”, where hostility of two brothers symbolized politically divided Georgia and the birth of Amirani was an omen of a happy future of the country.

ZEINAB KIKVIDZE

Georgia, Kutaisi

Akaki Tsereteli State University

Caucasian Imbalance in the Contemporary Palimpsest

One of the most significant themes of the Georgian political discourse – statehood, evaluation of the political situation of the country and statement of its position – has been represented in various ways in earlier and present-day literary texts. Continuous struggle for Georgia’s independence for the last two centuries have shaped contradicting positions. Activities of a part of Georgians the country’s independence were contradicted by others’ treacherous deeds and their loyal attitude to the conqueror.

The problem was acute in the 19th century determining the principal theme of the literature of the time. In his *Traveler’s Letters*, Ilia Chavchavadze began to place basic accents on the Caucasus and transformed the Caucasian landscape into artistic images.

The problem in point is still critical in our days being peculiarly reflected in literature. By means of the method of palimpsest, the Georgian writer Aka Morchiladze creates a text using the writings by the 19th century Georgian (Ilia Chavchavadze, Alexandre Kazbegi) and British (Arthur Conan Doyle) authors.

“Holmes’ Sugar Bowl” is story written in accordance with postmodernist aesthetics in which the subject matter has been rendered with extre-

me epistemological suspicion, by way of the author's mask and irony. By mixing the travelogue and detective genres, the writer presents the Caucasian imbalance as a palimpsest: the public divided into two generation (fathers and sons) absolutely contradicting each other ideologically and politically; this is portrayed by Ilia Chavchavadze in the images the Terek river and a glacier, the French passenger and the Russian coachman. A. Morchiladze reiterates and diversifies it by introducing British characters and by personifying the contradiction of the generations.

Ironic details, by means of which 19th century writers created Russia's glowing color, have been functionally elaborated in contemporaneity, thus becoming a means for ridiculing those with slavish obedience to the empire.

ზინაზ კიკვიძე

საქართველო, ქუთაისი

აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

კავკასიური დისბალანსი თანამედროვე

პალიმფსესტში

ქართული სალიტერატურო დისკურსის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი თემა, – სახელმწიფოებრივი არსებობა, ქვეყნის პოლიტიკური მდგომარეობის შეფასება და პოზიციის ფიქსაცია, – სხვადასხვაგვარი რაკურსით ვლინდება ადრეული ეპოქებისა და თანამედროვეობის ლიტერატურულ ტექსტებში. ბოლო ორი საუკუნის განმავლობაში საქართველოს დამოუკიდებლობისათვის მუდმივმა ბრძოლამ საზოგადოებრივ შემეცნებაში კონტრასტული პოზიცია ჩამოაყალიბა. ქართველთა ერთი ნაწილის მოღვაწეობას თავისუფლების მისაღწევად ყოველთვის უპირისპირდებოდა მეორე ნაწილის მოღალატური საქმიანობა და დამპყრობელი (ან ოკუპანტი) სახელმწიფოსადმი ლოიალური დამოკიდებულება.

აღნიშნული პრობლემა საკმაოდ მწვავედ იდგა მეცხრამეტე საუკუნეში და მაშინდელი მწერლობის ძირითად თემას განსაზღვრავდა. ქართველ ავტორთა თხზულებებში მოქალაქეებრივი პოზიციის, სამშობლოსადმი ერთგულება-ღალატის ფიქსაცია ამ ეპოქის მთავარ ლაიტმოტივად იქცა.

ეროვნული იდეოლოგიის დამამკვიდრებელმა მწერალმა ილია ჭავჭავაძემ, მოგზაურული ჟანრის თხზულებაში „მგზავრის წერილები“ ძირეული აქცენტების გაკეთება კავკასიიდან დაიწყო და კავკასიური ლანდშაფტის მხატვრულ სახეებად გადაქცევით, პერსონაჟთა აზროვნებისა და ქცევის კონტრასტიზაციით დააფიქსირა საკუთარი პოზიცია.

აღნიშნული საკითხი აქტუალურია დღესაც და თავისებურ ანარექსს თანამედროვე ლიტერატურაში ავლენს. ქართველი მწერალი აკა მორჩილაძე პალიმფსესტის მეთოდით ქმნის ტექსტს, რომელშიც გამოყენებულია მეცხრამეტე საუკუნის ქართველი (ი. ჭავჭავაძე, ალ. ყაზბეგი) და ინგლისელი (ა.კონან დოილის) მწერლების თხზულებები.

„ჰოლმსის საშაქრე“ პოსტმოდერნისტული ესთეტიკის მიხედვით დაწერილი მოთხრობაა, რომელშიც ძირითადი აზრი უკიდურესი ეპისტემოლოგიური დაეჭვებით, ავტორის ნიღბითა და ირონიით ვლინდება. მოგზაურული და დეტექტივური ჟანრების შერევით მწერალი კავკასიურ დისბალანსს პალიმფსესტურად წარმოადგენს: ორ თაობად (მამებად და შვილებად) გაყოფილი საზოგადოება აბსოლუტურად კონტრასტულია მსოფლმხედველობრივი და პოლიტიკური თვალსაზრისით; რასაც ი.ჭავჭავაძე თერგისა და მყინვარის, ფრანგი მგზავრისა და რუსი მეეტლის სახეთა სიმბოლიკაში დებს, რასაც ალ.ყაზბეგი საკუთარი ბიოგრაფიული თუ მხატვრული პასაჟებით ააშკარავებს, მას ა.მორჩილაძე იმეორებს და ამრავალფეროვნებს ინგლისელი პერსონაჟების შემოყვანითა და საქართველოს ისტორიაში არსებული თაობათა დაპირისპირების პერსონიფიცირებით.

ირონიული დეტალები, რომლითაც მეცხრამეტე საუკუნის მწერლები რუსეთის კოლორიტს ქმნიან, თანამედროვეობაში ფუნქციურად განივრცობა და იმპერიისადმი მონური მორჩილების მქონეთა დაცინვის საშუალებად იქცევა.

LARISA S. KISLOVA

*Russian Federation, Tyumen
Tyumen State University*

Deconstructions of the “Social Utopia” Motif in Boris Pilnyak’s Artistic Prose of the 1930s

The prose of Boris Pilnyak acquires new interpretations after a devastating campaign, provoked by the publication of the story “Mahogany” (1929). It indicates the last period of the author’s creative activity, which continues up to the 1937, when the writer was arrested. At this time, he wrote “Volga Flows into the Caspian Sea” (1930), “OK. American Novel” (1933), “Fruit Ripeness” (1935), “Tajikistan –Soviet the seventh “ (1931), a collection of “Selected Stories” (1935), the novel “Salt Barn” (1937). The latter was published only in 1990. Andronikashvili-Pilnyak B.B. considered the novel “Salt Barn” to be the most autobiographical.

For B. Pilnyak works, written in the 1930-ies, are the final period. Many researchers believe that it should be perceived as a time of crisis. The natural fact of artistic development was complicated by external circumstances. The only way for the author to tell his feelings in the 1930s was to create a dual artistic system. The phenomenon of dual literature is to be considered by taking into account its ambivalent nature. B. Pilnyak was not the only one who used the “dual-layer works” to send his message to the reader. This technique was also applied by other writers, such as B. Yasensky, I. Ilf and E. Petrov, L. Leonov.

Boris Pilnyak was one of the first to write a novel about the revolution (“Naked Year, 1922”). He “changed his skin” quite early, and as well as his characters, the author gradually began to feel the incredible weight of this new skin. In this regard, it is necessary to pay special attention to the third period of Boris Pilnyak’s creative life. That is the same time that in his works there can be traced the destruction of the “social utopia” motif. Thus, the idea that the novel “Volga Flows into the Caspian Sea” was based on the preconceived notions of repentance and treason is to be reconsidered. Boris Pilnyak stayed authentic throughout his literary career. And this thesis should play a decisive role in the study of the creative heritage of the writer.

It's just during the 1930ies that the process of creating some "other reality" takes place in B.Pilnyak's artistic world. The destruction of the "social Utopia" motive which began in his works in 1920ies rises on the new level in the new social conditions. The 3d step in B.Pilnyak's creativity based upon the principles of the "adaptive art" (the term was introduced by A. Zholkovsky) appears to be the result of the change in the cultural epochs (moving from myth to ideologeme, from game to ritual).

Л. С. КИСЛОВА

РФ, Тюмень

Тюменский государственный университет

**Деконструкция мотива социальной утопии
в художественной прозе Бориса Пильняка
1930-х годов**

После разгромной кампании, спровоцированной появлением повести «Красное дерево» (1929), проза Бориса Пильняка обретает новое звучание. Эта кампания открывает последний период его творчества, продолжающийся вплоть до ареста писателя в 1937 году. В это время созданы такие произведения, как «Волга впадает в Каспийское море» (1930), «О'кэй. Американский роман» (1933), «Созревание плодов» (1935), «Таджикистан – седьмая советская» (1931), сборник «Избранные рассказы» (1935), роман «Соляной амбар» (1937), который был опубликован лишь в 1990 году. Б.Б. Андроникашвили-Пильняк считал роман «Соляной амбар» наиболее автобиографичным текстом Бориса Пильняка.

Тридцатые годы в творчестве Б. Пильняка – этап заключительный. По мнению ряда исследователей, он должен восприниматься как период творческого кризиса писателя. Естественное движение художественного развития было отягощено обстоятельствами внешнего характера. Единственная возможность сказать читателю то, что Б. Пильняк считал необходимым, заключалась в создании двойственной художественной системы. Изучать явления двойственной литературы необходимо с учетом ее амбивалентной природы. С помощью «двус-

лойных произведений» со своим читателем разговаривал не только Б. Пильняк, но и другие художники (Б. Ясенский, И. Ильф и Е. Петров, Л. Леонов).

Борис Пильняк, одним из первых написавший роман о революции («Голый год», 1922) и довольно рано «сменивший кожу», как и его герои, постепенно начинает ощущать невероятную тяжесть своей новой кожи. В связи с этим именно третьему периоду в творчестве Б. Пильняка необходимо уделять особое внимание, поскольку в это время в его произведениях происходит разрушение мотива «социальной утопии», что позволяет говорить о переходе творчества Б. Пильняка в новое качество. Таким образом, сложившееся мнение о покаянии и измене самому себе в романе «Волга впадает в Каспийское море» требует переосмысления. Б. Пильняк как художник остается верен себе на протяжении всего творческого пути. И этот тезис призван играть определяющую роль при изучении творческого наследия писателя. Процесс создания некой «второй реальности» происходит в художественном мире Бориса Пильняка именно в 1930-е годы. Разрушение мотива социальной утопии, начавшееся в его произведениях еще в 1920-е годы, выходит на новый уровень именно в новых условиях. Третий этап в творчестве Бориса Пильняка, основанный на принципах «искусства приспособления» (А. Жолковский), является результатом смены культурных эпох (движение от мифа к идеологеме, от игры к ритуалу).

GOCHA KUCHUKHIDZE

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Anti-Soviet Spirit in Lado Asatiani's Works

The paper discusses those poems of Georgian poet Lado Asatiani (1917 – 1943) in which hidden anti-Soviet feeling can be seen.

The Poem “Trouts at the Agricultural Exhibition” depicts a Soviet exhibition that used to be held in Moscow. Trouts confined to an aquarium are swimming around restlessly remembering rough mountain river Enguri.

They are colliding with the aquarium wall and they are being likened with warriors... At the end of the poem an ironic tone can be felt: the poet describes “the working class people” gaping at the trouts, and how surprised “a Stakhanov worker from Moscow” is. First showing Georgian warrior spirit and then mentioning common Soviet terms (“working class people,” “Stakhanov worker”) the poet creates a contrasting environment thus indicating that Georgia will not give up fighting to regain independence.

In the poem “a Day Off” the poet describes what a beautiful sight it is when dawn breaks; people are having a day off but a poet isn’t, because he is always writing poems. Then the poet says that for him even a day off is a workday. The term “workday”, which was used in the Soviet Union in conjunction with collective work, and last stanzas impart an air of irony to the poem.

In this regard, the well-known poem “Salagobo” deserves attention. In it the author seems to want to create an amusing atmosphere: “Isn’t my wife beautiful? I want her to be more beautiful,” but later on the author uses such words that in fact expresses his wish for Georgia to be independent and strong: “Isn’t this Georgia beautiful? But I want it to be more beautiful, spread out and painted like Queen Tamar’s palace” (line-by-line translation). Mentioning Queen Tamar brings the image of the Georgia of the 12th century to readers. Back then Georgia was a free and powerful country, and the poet is dreaming about such a country.

In the paper several poems are discussed from this point of view.

გორა კუჭუხიძე

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

ანტისაბჭოთა სულისკვეთება ლადო ასათიანის შემოქმედებაში

მოსხენებაში განხილულია ლადო ასათიანის ლექსები, რომლებშიც, ვფიქრობთ, შემაღული ფორმით ანტისაბჭოთა განწყობილება არის გამოხატული.

ლექსში – „კალმახები სასოფლო-სამეურნეო გამოფენაზე“ დახატულია ერთი სურათი საბჭოთა ხალხთა გამოფენისა, რო-

მელიც მოსკოვში იმართებოდა ხოლმე: აღწერილია, თუ რა მოუსვენრად წრიალებენ საქართველოს პავილიონის შესასვლელთან აკვარიუმში გამოკეტილი კალმახები, რომელთაც თითქოს სვანეთის მთები და აბობოქრებული ენგურის ტალღა გახსენებით, როგორ ეჯახებიან აკვარიუმის კედლებს, თევზები მეომრებთან არიან შედარებულნი, ნახსენებია „ვაჟკაცური ლილე“... ლექსის ბოლო სტროფებში უეცრად ირონიული ტონი ჩნდება, პოეტი გვიხატავს, თუ რა გაცობით შეჰყურებს ამ სანახაობას „ხალხი მშრომელი“, გაკვირვებულია „მოსკოველი სტახანოველი“. ჯერ ქართული მეზობლური სულის დახატვით, შემდეგ კი გავრცელებული საბჭოთა ტერმინების ხსენებით კონტრასტულ გარემოს ქმნის პოეტი და ცხადყოფს, რომ საქართველო თავისუფლების დაკარგვას ვერ ეგუება.

ლექსში – „დასვენების დღე“ აღწერილია, თუ რა ლამაზად თენდება, ნათქვამია, რომ ხალხი ისვენებს და პოეტს კი დასვენების დღე არა აქვს, რადგან ის სულ „ლექსის სტრიქონებს ებრძვის“, ბოლოს ვკითხულობთ: პოეტი „ნავა და შრომადღეს ეტყვის, / დასვენების და გართობის ამბავს“, ლამაზი დილის დახატვის შემდეგ საკოლმეურნეო პრაქტიკაში ფართოდ დამკვიდრებულ ტერმინ „შრომადღის“ ხმარება და, საერთოდ, სტილი ირონიულ ინტონაციას სძენს ლექსს.

ამ ასპექტიდან საინტერესოა ცნობილი ლექსი – „სალაღობო“. იგი ისეა დაწერილი, თითქოს მხოლოდ სახუმარო განწყობილების შექმნა სურს პოეტს: „ხომ ლამაზია ეს ჩემი ცოლი, მაგრამ მე უფრო ლამაზი მინდა“, მაგრამ ლექსში ისეთი სიტყვები წერია, რომლებშიც ფაქტიურად სახელმწიფოებრიობის მქონე, თავისუფალ, ძლიერ საქართველოზე ოცნებაა შეფარული: „ხომ ლამაზია ეს საქართველო, მაგრამ მე უფრო ლამაზი მინდა, ფართოდ გაშლილი და მოხატული თამარ დედოფლის დარბაზივითა“. საქართველოს საბჭოთა რესპუბლიკაზე ლამაზად იმ საქართველოს წარმოადგენს ლადო ასათიანი, რომელიც „ფართოდ გაშლილი“, თავისუფალი, ლალი იქნება, „თამარის დედოფლის დარბაზის“ ხსენება ძლიერი სახელმწიფოებრიობის მქონე საქართველოს ასოციაციას იწვევს და ცხადყოფს, რომ სწორედ ასეთ სამშობლოზე ოცნებობს პოეტი.

მოსხენებაში ამ ასპექტიდან არაერთი ლექსია განხილული.

RAHILA HUSEYN GIZI KULIYEVA

Azerbaijan, Baku

Baku Slavic University

Artistic Quests of Azerbaijani Literature in Boundary of XX-XXI Centuries

In Azerbaijani literature of the “thaw” period, a pleiad of writers, writing in Russian language was formed. In the same time these writers aspired to uncover the psychology of the national Azerbaijani character. As a result, although the action of literary works takes place in the soviet period, in their works collision between two mentalities (national and soviet one), two worldviews and cultures are observed. The innovation of the new pleiad of writers was displayed not only in the thematic range and figurative system of their works, but also in the new poetics, which affected both in the language and in genre form of the narrative. For the first time in Azerbaijani literature, everyday life was considered not in the everyday aspect only, but in the philosophical and ethical context also. In comparison with the traditional soviet novel, this process is associated with the de-heroization of the characters (it must be pointed out, that such association in some cases isn't grounded).

These new, intellectual, deeply thinking heroes at the same time they were able of acting in a certain psychological situation and were distinguished by a special spirituality. Being a reflection of their generation, these heroes, in turn, formed a new intelligentsia. It is not occasional, that the works of Rustam Ibragimbekov, Maksud Ibrahimbekov, Anar, Chingiz Huseynov and others became not only literary fact, but the fact of the whole national culture. The prose of that period was translated into many world languages, and both Azerbaijani and soviet cinematography addressed to its screening.

Later, that literature got the name “urban prose”, in contrast to the “village prose”, which was represented in the Azerbaijani literature by Akram Aylisli, Isi Melik-zade, Isa Huseynov, Sabir Azeri, Sabir Ahmedli, Tahir Huseynov. Urban prose in Azerbaijani literature appeared simultaneously with the Russian urban prose (it was typological process, characteristic of all Soviet literature of that period). In Azerbaijan, it was reflected in the works of Anar, Rustam and Maksud Ibrahimbekov, Chingiz Huseynov, Elchin, and

others. In the context of artistic searches “thaw” literature, works of these writers distinguished by national identity.

Without “thaw” period the talking about the trends of a free world-view, spiritual cultural renewal would be impossible. This generation of writers was perfectly educated, they were free from preconceived ideology and worked not only in literature sphere, but also wrote plays for the theater, created screenplays.

So, from one hand these writers got a soviet education, perceived the traditions of Russian literature, and through it learned traditions of world literature. From the other hand it is impossible to ignore thousands years of Azerbaijani culture development, with its unique mentality (even within the whole of Middle East), embodied primarily in poetry and philosophy, which has become an integral part of Oriental culture.

Chingiz Huseynov tried to generalize those ideas in the novel “Fatal Fatali”. In XXI century, the desire to bring together the cultures of the East and the West in modern Azerbaijan literature is seen in works by Kamal Abdullah (“The Choice of Paris”, “Charon, charitable Charon”, “Response to Ancient Maya”, etc.). While widening the boundaries of the national mentality, Azerbaijani literature absorbs the values of universal culture.

Thus, in the modern situation (in epoch of globalization) – the boundaries of national literature are expanding and moral and ethical searches in Azerbaijani literature resonate with the search of all world literature.

Modern Azerbaijani literature can not be considered either as the Oriental or the Western phenomenon. Having perceived the achievements of classical Russian literature, and by means of Russian language the achievements of world literature, Azerbaijani literature could find its own place in the context of the East-West dichotomy. Perhaps, that’s reason, that radical Islam has not taken roots here. The secular principle, as well as the high level of education of the population (it was one of the achievements of the soviet period), let Azerbaijani literature, get over national borders and reach universal values.

NONA KUPREISHVILI

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Georgian Modernistic Press in 1918-1921s

The most important event of the last century was the announcement of Georgia's independence. In our literature this fact is discussed in the framework of the Unified Modernist Project, which refers to the renewal of all fields of Georgian culture. Of course, the philosophical-aesthetic and literary nature, which began in the 900-10s of the century, created a new tradition of literary press that not only popularized young writers, but also the readers who could adequately receive the news. It is noteworthy that the first periodical published in 1918-21s was the magazine "Prometheus". The famous mythological character who was a symbol of freedom became the first sign of the time.

The literary press of the mentioned period reveals several major trends: A) Successfully launched new typographic journals "Golden Fleece" and "Blue Horns" and the process of modernization, known as Georgian symbolism ("Dreamer Nammers" – editors V. Gaprindashvili, S. Tsirekidze; "Archery" – editor Tsirekidze). These magazines are apolitical and elitist by their character; B) In addition, symbolic forces are represented that are beyond the symbolism, most of which are aimed at establishing new poetics, stylistic and artistic forms using other directions of modernism (eg Impressionism, Expressionism); C) Increasingly more sensitive to the issue of cultural orientation, which imposes fear of the loss of its own identity in the conditions of independence and in the sense that it loses its own identity (Gen. Leila, V. Kotetishvili, "Asia" – 1920 № 2, I. Grishashvili). D) European type of so called Scholtan magazines ("Seven Luminaries", edited by P. Kakabadze) successfully awaken a certain multilateralism, which is revealed through the diversity of scientific issues and reaffirms the aspiration to revive Georgian culture; E) Critical-analytical thinking is becoming increasingly clear and the critics and researchers' corps (though some critics write pseudonym).

ნონა კუპრაიშვილი

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

ქართული მოდერნისტული პრესა 1918-1921 წლებში

გასული საუკუნის ყველაზე მნიშვნელოვანი მოვლენა საქართველოს დამოუკიდებლობის გამოცხადება იყო. ჩვენს ლიტმცოდნეობაში ეს ფაქტი განხილულია ერთიანი მოდერნისტული პროექტის ფარგლებში, რომელიც ქართული კულტურის ყველა სფეროს განახლებას გულისხმობდა. ცხადია, ის ფილოსოფიურ-ესთეტიკური და ლიტერატურული ხასიათის ძიებები, რომლებიც ჯერ კიდევ საუკუნის 900-10-იან წლებში დაიწყო, ქმნიდა ლიტერატურული პრესის ახალ ტრადიციას, რომელსაც არა მარტო პოპულარიზაცია უნდა გაენია ახალგაზრდა მწერლებისთვის, არამედ შეექმნა მკითხველთა ის აუდიტორიაც, რომელიც ამ სიახლეთა ადეკვატურ მიღებას შეძლებდა. ნიშანდობლივია, რომ 1918-21 წლებში გამოცემული რიგით პირველი პერიოდული ორგანო ჟურნალი „პრომეთე“ იყო. თავისუფლების სიმბოლოდ ქცეული ცნობილი მითოლოგიური პერსონაჟი, მართლაც, დროის უპირველეს ნიშნად იქცა.

აღნიშნული პერიოდის ლიტერატურული პრესა რამდენიმე ძირითად ტენდენციას ავლენს: ა) წარმატებით გრძელდება 10-იან წლებში ახალი ტიპოლოგიური ჟურნალებით „ოქროს ვერძი“ და „ცისფერი ყანწები“ დაწყებული და ქართული სიმბოლიზმის სახელით ცნობილი მოდერნიზების პროცესი („მეოცნებე ნიამორები“ – რედ. ვ. გაფრინდაშვილი, ს. ცირეკიძე; „შვილდოსანი“- რედ. ს. ცირეკიძე). ამასთან ეს ჟურნალები თავისი ხასიათით აპოლიტიკურია და ელიტარულიც; ბ) წარმოდგენილია სხვა, სიმბოლიზმს მიღმა მდგარი, სამწერლო ძალები, რომელთა დიდი ნაწილი მიზნად ისახავს მოდერნიზმის სხვა მიმართულებათა (მაგ. იმპრესიონიზმი, ექსპრესიონიზმი) გამოყენებით ასევე ახალი პოეტიკის, სტილისტიკისა და მხატვრული ფორმის დამკვიდრებას; გ) სულ უფრო მეტ აქტუალობას იძენს კულტურული ორიენტაციის საკითხი, რომელიც დამოუკიდებლობის პირობებში უცხო კულტურათა იმიტა-

ციისა და ამით საკუთარი იდენტობის დაკარგვის შიშითაა ნაკარნახევი (ჟ. ლეილა, ვ. კოტეტიშვილი „აზიისაკენ“ – 1920, №2, იქვე ი. გრიშაშვილი „მეფუნუნის თვალებით“). დ) ევროპული ტიპის ე.წ. სქელტანიანი ჟურნალები (მაგ. „შვიდი მნათობი“, რედ. პ.კაკაბაძე) წარმატებით ამკვიდებენ ერთგვარ მრავალპლანიანობას, რაც წარმოდგენილ საკითხთა, სამეცნიერო პრობლემათა მრავალფეროვნებით მჟღავნდება და კიდევ ერთხელ ადასტურებს სწრაფვას ქართული კულტურის აღორძინებისკენ; ე) სულ უფრო ნათლად იკვეთება კრიტიკულ-ანალიტიკური აზრი და მასთან ერთად კრიტიკოსთა და მკვლევართა კორპუსი (თუმცა ზოგიერთი კრიტიკოსი ფსევდონიმსაა ამოფარებული).

NESTAN KUTIVADZE

Georgia, Kutaisi

Akaki Tsereteli State University

Lado Kotetishvili – Representative of the Georgian Literary ‘Underground’

The first quarter of the 20th century was a difficult and controversial epoch in the history of Georgia. Historical documents, information published in magazines and newspapers, records and artistic texts by well-known figures demonstrate a life-and-death struggle between the generations with significantly different opinions, dramatic cataclysms of physical and spiritual life.

Cultural profile of this period was created by the representatives of the Georgian literature and art who are publicly recognized today and repeatedly gave examples of civic heroism. However, they often had to take account of the totalitarian regime and publish compromised texts or refuse the publication.

It is logical, that unpublished works were found later in the archives of many well-known writers, and even several unknown authors appeared with time. It is important for the Georgian “Underground” in terms of determining its phenomenon, scale and character traits. Lado Kotetishvili belongs to this type of writers. The wider society learned about him a few years

ago when the magazine “Literaturuli Palitra” (Literary Palette) published his works written in the 1920s-1930s.

In Lado Kotetishvili’s stories the main characteristics of the Bolshevik epoch are masterfully transformed, the mental changes of a man and the events threatening personal dignity are highlighted. The author managed to find a masterful, artistic solution to the topics that had been well-explored in the Georgian literature by that time (‘Faded Shadows’, ‘Gochmana’ ...). In almost every text, especially in the literary fairy tales (‘Fairy Tales of Lepers’, ‘Gveliandari’s Ancestry’), the essence of the modernized Soviet empire was highlighted in a symbolic-allegorical way; through code concepts (magical pool, desert, lepers, five-pointed stars ...) the most important anti-Soviet plane of works was created.

The author, who died in 1940, expressed his protest against the loss of the independence of the country in an artistic form and believed that the irreconcilable struggle was the only solution. Although Lado Kotetishvili’s literary heritage is not rich, it is clear that his works marked by individualism are the notable texts of the Georgian National Narrative.

ნესტან კუტივაძე

საქართველო, ქუთაისი

აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ლადო კოტეტიშვილი – ქართული ლიტერატურული „ანდერგრაუნდის“ წარმომადგენელი

XX საუკუნის პირველი მეოთხედი საქართველოს ისტორიაში რთული და წინააღმდეგობრივი ეპოქა იყო. ისტორიული დოკუმენტები, ჟურნალ-გაზეთებში დასტამბული ინფორმაცია, ცნობილ მოღვაწეთა ჩანაწერები თუ მხატვრული ტექსტები კარგად აჩვენებს სამკვდრო-სასიცოცხლო ომს თვისებრავად განსხვავებული შეხედულებების მქონე თაობებს შორის, ფიზიკური და სულიერი ყოფის დრამატულ კატაკლიზმებს.

ამ პერიოდის კულტურულ პროფილს ქმნიდნენ ქართული მწერლობისა და, ზოგადად, ხელოვნების დღეს უკვე საყოველთაოდ აღიარებული წარმომადგენლები, რომელთაც არაერთხელ გამოავლინეს სამოქალაქო გამირობის მაგალითები, მაგრამ ხშირად მათაც

უხდებოდათ ტოტალიტარული რეჟიმისათვის ანგარიშის განწევა, კომპრომისული ტექსტების გამოქვეყნება ან საერთოდ უარის თქმა პუბლიკაციაზე. ლოგიკურია, რომ შემდგომში არაერთი ცნობილი მწერლის არქივში აღმოჩნდა დაუსტამბავი ნაწარმოებები, დროთა განმავლობაში კი გამოჩნდნენ უცნობი ავტორებიც, რომელთა წარმოჩენა მნიშვნელოვანია ე.წ. ქართული „ანდერგრაუნის“, როგორც მოვლენის, მასშტაბებისა და ნიშან-თვისებების განსასაზღვრად. სწორედ ამ ტიპის მწერალთა რიგს შეიძლება მივაკუთვნოთ ლადო კოტეტიშვილი. მის შესახებ ფართო საზოგადოებამ რამდენიმე წლის წინ შეიტყო, როდესაც ჟურნალმა – „ლიტერატურულმა პალიტრამ“ – გამოაქვეყნა მისი, 1920-1930-იან წლებში დაწერილი, თხზულებები.

ლადო კოტეტიშვილის მოთხრობებში ოსტატურად ტრანსფორმირდა ბოლშევიკური ეპოქის უმთავრესი მახასიათებლები, გამოიკვეთა ადამიანის მენტალური ცვლილებები, პიროვნული ღირსების დამამცირებელი მოვლენები. ავტორმა შეძლო ამ დროის ქართულ ლიტერატურაში კარგად დამუშავებული თემებისთვისაც კი საკმაოდ ოსტატური მხატვრული გადანყვება მოეძებნა („მიმქრალი ჩრდილები“, „გოჩმანა“...). თითქმის ყველა ტექსტში, განსაკუთრებით კი ლიტერატურულ ზღაპრებში („კეთროვანთა ზღაპრები“, „გველიანდარის მოდგმა“) სიმბოლურ-ალეგორიულად აისახა საბჭოთა რეჟიმი, მთელი სიღრმით გამოიკვეთა მოდერნიზებული საბჭოთა იმპერიის არსი, კოდური კონცეპტებით (ჯადოაუზი, უდაბნო, კეთროვანები, ხუთქიმიანი ვარსკვლავი...) შეიქმნა თხზულებათა უმნიშვნელოვანესი – ანტისაბჭოთა პლანი.

1940 წელს გარდაცვლილმა ავტორმა მხატვრული ფორმით გამოხატა პროტესტი ქვეყნის დამოუკიდებლობის დაკარგვის გამო და შეურიგებელი ბრძოლა მიიჩნია ერთადერთ გამოსავლად. მართალია, ლადო კოტეტიშვილის ლიტერატურული მემკვიდრეობა დიდი არაა, მაგრამ ცხადია, რომ ინდივიდუალიზმით აღბეჭდილი მისი თხზულებები ქართული ნაციონალური ნარატივის საგულისხმო ტექსტებია.

SHARLOTA KVANTALIANI

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Absurd as a Soviet Lifestyle in Rezo Cheishvili's Stories

1. Rezo Cheishvili expresses the absurdity of Soviet life with grotesque and satire. (“Smoke”, “Choreographer Meskhoridze”).

2. The world described by Rezo Cheishvili is real and also unrealistic.

3. Rezo Cheishvili's first stories were light – the last stories were psychological – philosophical (“Fourth Symphony”, “Blue Mountains”).

4. The struggle between good and evil is the writer's environment in the depths of his own soul.

His characters are waiting for the non-existent Savior and they lose feelings of reality (“Fourth Symphony”, “Return of Winds”).

5. The desire to immortality, spiritual tragedy of characters, hidden pain and joy expressed in symbols

შარლოტა კვანტალიანი

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

აბსურდი, როგორც საბჭოთა ცხოვრების წესი,

რეზო ჭეიშვილის მოთხრობებში

რეზო ჭეიშვილი საბჭოთა ცხოვრების აბსურდს გროტესკისა და სატირის გამოყენებით გამოხატავს („კვამლი“, „ქორეოგრაფი მესხორაძე“).

რე ჭეიშვილის დახატული სამყარო რეალურიცაა და არარეალურიც. ბოლომდეა გაშიშვლებული ეპოქის ტრაგიზმი. ბედს დამორჩილებული „ბედნიერი“ ადამიანები ან მთელი ცხოვრება ამოაოჭანწყვეტაში, უნდობლობაში, სიცრუეში ცხოვრობენ ან ჩუმად, უთქმელად იფერფლებიან.

რეზო ჭეიშვილის პირველი მოთხრობების სილაღეს, ბოლო წლებში, ღრმა ფსიქოლოგიური განსჯა და გროტესკი ენაცვლება, სადაც რეალობა შემაძრუნებელია და მისი შეცვლა, მისგან გაქ-

ცევა შეუძლებელია („რასემინი“, „მეოთხე სიმფონია“, „ცისფერი მთები“).

უსივრცობა და უჟამობა, სიკეთისა და ბოროტების დაუსრულებელი ბრძოლა საკუთარი სულის სიღრმეში ჩაძირული მწერლის სამოქმედო გარემოა. კომუსტური იდეოლოგიური წნეხით დათრგუნული, რეპრესიებით დაშინებული ადამიანი არარაობადაა ქცეული და არარსებული მხსნელის დაუსრულებელი მოლოდინია. ადამიანები კარგავენ რელობის შეგრძნებას, იქცევიან არაადეკვატურად და ხშირად „ფარვანას ეფექტით“ საკუთარი ნებით „ინვებიან“.

აღსანიშნავია რეალისტურ-რომანტიკული ნაკადი, რომელიც რეზო ჭეიშვილის შემოქმედებას დასაწყისიდან დასასრულამდე გასდევს („მეოთხე სიმფონია“, „მუსიკა ქარში“, „ქარების დაბრუნება“).

ნიშანდობლივია რეზო ჭეიშვილის შემოქმედებაში ეპოქის ტრაგიზმის, აბსურდის სიმბოლო-მინიშნებები (დედის სამარიდან დანახული თავდაყირა დარგული ხეები, კვამლში გახვეული სამყარო, ყრუ-მუნჯთა ქორეოგრაფიული ანსამბლი, საფლავის მიწების განანილება და სხვ.).

MANANA KVATAIA

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

A Concept of the State in the Context of Literary Discourse

An attempt to define the forms and functions of the state has been going on for many centuries. Thinkers from different periods of time created different state models. Plato's theory of ideal state is the reflection of his philosophy. For Aristotle, human beings' essence is fulfilled by living in a state. In Hegel's view, the state is the highest expression of ethical ideal and human freedom. According to the founders of the Anglo-American theory, Thomas Hobbes and John Locke, the main thing for the state is political responsibility. Max Weber defines the state as the institution that claims the monopoly of the legitimate use of force within a given territory. Thomas Paine considers that government is a "necessary evil" and so forth.

The process of searching for a new model of the state system began actively in Georgia of the beginning of the last century. This is evidenced from the program of the Georgian National-Democratic Party of the progressists created with participation of I.Chavchavadze in 1905 and theoretical works on the theme of the statehood. Conceptual is Mikhako Tsereteli's book "The Nation and Humanity" (1910), the first sociological monograph studying the paradigms of the nation and state in the global context. According to this theory, the state is only one form of publicity. The nation is superorganism, which represents an organic link between humans. According to Archil Jorjadze, Georgian nationality and Georgian statehood are closely linked with each other: Georgian state created Georgian nationality and national knowledge. For Vakhtang Kotetishvili, the state is a well-organized organization, one of the main means that strengthens national awareness. Geronti Kikodze calls the beginning of the XX century the epoch of the national idea. According to his conclusion, nationality – the living organism – suffers acute pains until it finds an appropriate political form. Grigol Robakidze perceives the nationality as an ontological reality that is realized in a complicated individuality. The authority stands for a right to rule, which implies the enforcement of norms, etc. Robakidze calls into question the right of the socialists to rule because in his view, a socialist psychologically fails to use this right. The issue of the Georgian statehood was also highlighted in the works of: M. Javakhishvili, K. Gamsakhurdia, V. Nozadze, Sh. Amirejibi, the Blue Horns and others.

The four main signs of a sovereign state are: 1. People; 2. The territory within which a state's sovereignty extends; 3. The government; 4. Independence. The concept of artistic-publicist representation of these concepts occupies an appropriate place in 20th-century Georgian literary discourse.

მანანა კვატაია

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

სახელმწიფოს კონცეფცია ლიტერატურული დისკურსის კონტექსტით

სახელმწიფოს ფორმათა და ფუნქციების შემეცნების მცდელობა მრავალ საუკუნეს ითვლის. სხვადასხვა დროის მოაზროვნეები მის განსხვავებულ მოდელებს ქმნიდნენ. პლატონის იდეალური სახელმწიფოს თეორია მისი ფილოსოფიის ანარეკლია. არისტოტელეს გაგებით, სახელმწიფოებრივი ცხოვრება ადამიანისათვის ბუნებრივი არსია. ჰეგელის შეხედულებით, სახელმწიფო ეთიკური იდეალისა და ადამიანის თავისუფლების უმაღლესი გამოხატულებაა. ანგლო-ამერიკული თეორიის ფუძემდებლების თომას ჰობსისა და ჯონ ლოკის მოსაზრებით, სახელმწიფოსათვის უმთავრესი პოლიტიკური პასუხისმგებლობის საკითხია. მაქს ვებერის დეფინიციით, სახელმწიფო არის ორგანიზაცია, რომელსაც გარკვეულ ტერიტორიაზე ძალის გამოყენების ლეგიტიმური უფლება გააჩნია. ტომ პეინი სახელმწიფოს აუცილებელ ბოროტებას უწოდებს და ა.შ.

გასული საუკუნის დასაწყისის საქართველოში აქტიურად დაიწყო ქვეყნის მონყოფის ახლებური მოდელის ძიების პროცესი, რასაც 1905 წელს ი. ჭავჭავაძის მონაწილეობით შექმნილი საქართველოს პროგრესისტთა ეროვნულ-დემოკრატიული პარტიის პროგრამა და სახელმწიფოებრიობის თემატიკაზე შექმნილი თეორიული ოპუსებიც მოწმობს. კონცეპტუალურია მიხაკო წერეთლის ნიგნი „ერი და კაცობრიობა“ (1910), პირველი სოციოლოგიური მონოგრაფია, რომელიც ერისა და სახელმწიფოს პარადიგმებს გლობალური კონტექსტით სწავლობს. ამ თეორიის თანახმად, სახელმწიფო მხოლოდ ერთი ფორმაა საზოგადოებრიობისა. ერი სუპერორგანიზმია, რომელიც ადამიანთა შორის ორგანული კავშირს წარმოადგენს. არჩილ ჯორჯაძის თქმით, ქართული ეროვნებისა და ქართული სახელმწიფოებრიობის შემეცნება ერთიმეორესთან შესისხლხორცებულნი არიან: ქართულმა სახელმწიფომ შექმნა ქართული ეროვნება და ეროვნული შემეცნება. ვახტანგ კოტეტიმ-

ვილისათვის სახელმწიფო არის გარეგნულად მონესრიგებული ორგანიზაცია, ერთი მთავარი საშუალებათაგანი, რომელიც განამტკიცებს ეროვნულ შეგნებას. გერონტი ქიქოძე XX საუკუნის დასაწყისს ეროვნული იდეის ეპოქას უწოდებს. მისი დასკვნით, ეროვნება – ცოცხალი ორგანიზმი – მწვავე ტკივილებს განიცდის, სანამ შესაფერ პოლიტიკურ ფორმას იპოვიდეს. გრიგოლ რობაქიძე ეროვნებას ონტოლოგიურ რეალობად აღიქვამს, რომელიც რთულ ინდივიდუალობაში სახიერდება. სახელმწიფოსათვის აუცილებელია ხელმწიფებითი უფლება, რომელიც ნორმების გასაყვანად ძალდატანებასაც გულისხმობს და ა.შ. რობაქიძე ეჭვქვეშ აყენებს სოციალისტების ხელმწიფებით უფლებას, რადგან, მისი აზრით, ამ უფლებას სოციალისტი ფსიქოლოგიურად ვერ ითვისებს. ქართული სახელმწიფოებრიობის პრობლემატიკაზე წერდნენ: მ. ჯავახიშვილი, კ. გამსახურდია, ვ. ნოზაძე, შ. ამირეჯიბი, ცისფერყანწლები და სხვა შემოქმედნი.

სუვერენული სახელმწიფოს ოთხი ძირითადი ნიშანი გამოიყოფა: 1. ხალხი, 2. ტერიტორია, რომელზეც სახელმწიფოს სუვერენიტეტი ვრცელდება, 3. ხელისუფლება, 4. დამოუკიდებლობა. XX საუკუნის ქართულ ლიტერატურულ დისკურსში ამ კონცეპტთა მხატვრულ-პუბლიცისტურ რეპრეზენტირებას სათანადო ადგილი ეთმობა.

JURATE LANDSBERGYTE-BECHER

Lithuania, Vilnius

Lithuanian Culture Research Institute

The Statehood in Contemporary Lithuanian Cultural Discourse

In Lithuania are many cultural events regarding 100 Anniversary of Independed State in 2018. Different ideas projects are towering like improving columns in Lithuanian Statehood interpretative discourse. They could be named: as “barock” appealing for continuity; as “day-dreams” in prewar times; as “homelands transcendental landscapes”and”games of theatre”enjoying the last postmodernism carnivals...

The barock is maybe the most successful project in literature. The Lithuanian writer and doctor of arts history Kristina Sabaliauskaite (*1974) created four books named "Silva rerum" (2008-2015) about personal lives of Lithuanian nobles in 17-18 centuries. She reopened the source of inspiring ideas integrating genealogy and Statehood as one concept, enlightening and reconceptualising The Republic of Two Nations as good example of European relations lost later in Russian Empire.

The Day -dreams project is more controversial and its aim is search for safety in prewar times, regarding WWII. This discourse is centralised on Kaunas University professor Kazys Pakštas (1893-1960) with his utopya how to save Lithuania from its aggressive neighbors and transfer to safe place in the world. This idea was mocked by contemporary writer Marius Ivaškevičius (*1973) in his theater play "Madagascar".

The third project is becoming very complicated because of different accounts in history, regarding holocaust, deportations and "war after war". The person, who centralised it, was partisan leader and memoir author Adolfas Ramanauskas-Vanagas (1918-1957). This year was officially dedicated to him. He actualised Lithuanian contemporary Lithuanian cultural and political discourse.

The last project is new postmodern opera, full of grotesque mystery and theatre games with analogy of history "games" between God and Evil. The composer Gintaras Sodeika (*1961), writer Sigitas Parulskis (*1965) and director Oskaras Koršunovas (*1969) just in March, 2018, created opera "Post futurum" about Lithuania's fate as a State. This project could be explained as entertaining and funny, but also controversial in the means of long lasting cultural context.

KAKHABER LORIA

Georgia, Tbilisi

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Chola Lomtadze – Marxist and Modernist at the Same Time?!

Chola Lomtadze is an especially noteworthy representative of prose of the beginning of the XX century. As a writer he did not get any recognition when he was alive: he remained known to the public only as a politician,

a remarkable figure of the Social-democratic movement and member of the Duma of the Russian Empire. It was only in 1925, ten years after the writer's death, that his creative activity received proper attention with the publication of his two-volume collection of stories.

On the one hand, Chola's creative legacy should undoubtedly be seen in the perspective of the Marxist literature of the period. The writer is rightly considered the one who introduced and established Revolutionary Romanticism in Georgian literature. However, he was belonging to the Menshevik fraction of the Social-democrat party, which was characterised by more reformist and moderate political approaches rather than vulgar and revolutionary. Accordingly, it is important to highlight his attitude towards political beliefs and party-related activities as well as towards what is often seen as an extremely radical revolutionary ambience in his creative activity.

Recognition of his creative work is essentially important and interesting when seen in relation to the attitudes of those modernist literary tendencies which appeared in European literature already in the XIX century and then were further developed especially in the first half of XX century. However, unexpected and strange it may seem in the case of Chola as a Marxist and a revolutionary writer, the description of existentialist problematics, interest in the aesthetics of silence, "stream of consciousness", etc. is evident in his writings. Chola artistically treats this type of ideas and issues and, at the same time, uses stylistic approaches and forms which ultimately distinguish and detach his creative work from the principles of classic and also non-classic Realism. Therefore, Chola's creative work is an original and organic constituent of Georgian modernist literature.

კახაბერ ლორია

საქართველო, თბილისი

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ჭოლა ლომთათიძე – მარქსისტიც და მოდერნისტიც?!

ჭოლა ლომთათიძე მეოცე საუკუნის დასაწყისის ქართული პროზის ერთ-ერთი უაღრესად საყურადღებო წარმომადგენელია. მას, როგორც მწერალს, სიცოცხლეში არ ეღირსა აღიარება: საზოგადოებისათვის იგი ცნობილი დარჩამხოლოდ როგორც პოლიტი-

კოსი, სოციალ-დემოკრატიული მოძრაობის თვალსაჩინო მოღვაწე და რუსეთის იმპერიის სათათბიროს წევრი. მხოლოდ მას შემდეგ, რაც 1925 წელს, მწერლის გარდაცვალების ათი წლის თავზე, მისი ნაწარმოებების ორტომეული გამოვიდა, ჭოლას შემოქმედებამ სათანადო ყურადღება დაიმსახურა.

ჭოლას მხატვრული მემკვიდრეობა, ერთის მხრივ, უეჭველად უნდა განვიხილოთ მისი თანადროული მარქსისტული ლიტერატურის ჩრილში. მწერალიაშკარად აღიქმება როგორც რევოლუციური რომანტიკის ერთ-ერთი შემომტანი და დამამკვიდრებელი იმდროინდელ ქართულ ლიტერატურაში. თუმცა, გამომდინარე ჭოლას ორგანიზაციული კუთვნილებიდან სოციალ-დემოკრატიის მენშევიკური ფრთისადმი, რომელსაც რეფორმისტული და ზომიერი პოლიტიკური მიდგომები უფრო ახასიათებდა, ვიდრე ვულგარულ-რევოლუციური, საჭიროა, უფრო კონკრეტულად გაირკვეს და წარმოჩინდეს მიმართება, ერთის მხრივ, ჭოლას პოლიტიკურ მრწამსსა და პარტიულ საქმიანობას, ხოლო, მეორეს მხრივ, მის მხატვრულ შემოქმედებაში არცთუ იშვიათად გამოხატულ მართლაც რომ ძალზედ მკვეთრ რევოლუციურ სულისკვეთებას შორის.

უაღრესად საინტერესო და მნიშვნელოვანია განისაზღვროს აგრეთვე ჭოლას შემოქმედების მიმართება იმ მოდერნისტულ ლიტერატურულ ტენდენციებთან, რომლებმაც ევროპულ ლიტერატურაში ჯერ კიდევ მეცხრამეტე საუკუნეში იჩინეს თავი და რომელთაც შემდგომი განვითარება მიეცათ მეოცე საუკუნის, განსაკუთრებით კი მისი პირველი ნახევრის, განმავლობაში. რაც არ უნდა მოულოდნელი და უცნაური ჩანდეს მარქსისტი თუ რევოლუციონერი მწერლის შემთხვევაში, ჭოლას ლიტერატურულ მემკვიდრეობაში მაინც სახეზეა საკმაოდ მკვეთრად გამოხატული ეგზისტენციალური პრობლემატიკა, დუმილის ესთეტიკით აშკარა დაინტერესება, “ცნობიერების ნაკადი” და ა.შ. ჭოლა მხატვრულად ამუშავებს ისეთიდეებსა თუ თემებს და, იმავდროულად, იყენებს ისეთ სტილისტურ ფორმებსა და საშუალებებს, რომელნიც მის შემოქმედებას აშკარად განასხვავებენ და ამორებენ კლასიკური და არამარტო კლასიკური რეალიზმის პრინციპებისაგან. შედეგად, ჭოლას შემოქმედება გვევლინება ქართული მოდერნისტული ლიტერატურის ორგანულ და ორიგინალურ ნაწილად.

MANFRED MALZAHN

United Arab Emirates, Al Ain

United Arab Emirates University

A Nation. Once. Again?

Shapes and Shades of Literary Scottishness

For centuries, literature has played a major part in expressing, promoting and preserving as well as in questioning, challenging and changing the notion of Scottishness as a national identity. At a time when the continued existence of the United Kingdom seems less and less certain, Scottish writers can be seen either as the spearhead of an ‘indy’ movement towards political independence, or as the vocal tip of an iceberg of non-separatist sentiment based on the belief that Scottish cultural distinctness is sustainable within the UK.

At the same time, however, Scottish literature is facing a new challenge. It was long seen as highlighting the faultlines between Scotland and the other parts of the UK – most importantly, of course, England – while pondering ideas and images of Scottishness that could serve to unify the country and its people, and to heal ethnic, linguistic, religious, political or other divisions. Nowadays, conditions have changed dramatically: the question is no longer how to represent Scottish identity, but how to do so in an increasingly post-national world.

I shall try to chart the development of Scottish writing and of Scottishness as a descriptive and a normative concept, during as well as before and after the 20th century.

FARRUKH MAMED OGLU MAMMADOV

Baku, Azerbaijan

Associate Professor of the Baku Slavic University

The Great Truth in the Literature of the 20th Century by the “Writers-Sixties”

The writers of the sixties came to literature in the early fifties of the twentieth century. Usually, they are divided into three following groups: 1. Writers who came to literature in the early 1950's. 2. Writers who created masterpieces in the 60s. 3. Writers who came to literature in the 1960's. In our opinion, many of them came from the essay style prose of Valentin Ovechkin, Efim Dorosh, and others. They are united by telling the people the truth tired of “conflict-free works”.

The novel “The Living and the Dead” by Russian Soviet writer Konstantin Simonov as approved in concordance with the novel “War and Peace” about the Great Patriotic War. There were works that interpreted the past, history, and revolution in a new interpretation. For example, the Kazakh writer (representative of 1960's) Abdizhamil Nurpeisov in the novel “Blood and Sweat” showed true characters of the folk, which was called by the literary critic Lev Anninsky “the national epic of a huge artistic force” and “a kind of psychological encyclopedia of the steppe.” Azerbaijani writer Ismail Shikhli in the novel “Wild Kura” creates unique, colorful national characters, for a long time forgotten and “buried” in Azerbaijani literature. Some critics compared the novel with Sholokhov's “Quiet Don”. It should be noted that other writers of the sixties – Theodore Abramov in Russia, Chingiz Aytmatov in the Kyrgyz, Isi Melikzade in Azerbaijan, Ion Drutse in the Moldovan literature also represented the whole truth of the twentieth century.

The proposed paper will deal with the peculiarities of these rewriting of history

ESMA MANIA

Georgia, Tbilisi

Kekelidze Georgian National Center of Manuscripts

Mark of the Regime: Materials from the Private Archives of the Soviet Period Scientists

Researching of the “marked” by the soviet regime is a significant sector of soviet studies. There are studied the sources, official documents (records of interrogation of the repressed, materials of the Committee of Internal Affairs, political bureau), vertical rhetoric of the press and mass media, as well as the pieces of art (art, music, paintings and graphical works), ideological contours and backgrounds but there are not properly studied the private arches of the public figures of 20th century, as the sources for studying of the factors that have conditioned their choices.

In the first half of 20th century the fates of the soviet thinkers were drastically different – they became the victims of the soviet terror on one hand and of conformism – on the other. All they were the victims of mass massacre, those, who were executed simply because they wore the cross and those, who started to write motto-marching-pathetic poetry and historical novels (as this seemed to be relatively harmless) or used the nomenclature word-blocks to balance the scientific arguments and thus tried to save themselves.

Goal of the report is analysis of the reflection, contours of the soviet regime in the private archive materials of Georgian scientists (*Grigol Tsereteli, Niko Berdzenishvili, Ivane Javakhishvili etc.) and reconstruction of some trends on their basis: what was the kind of conformism – internal (where an individual changes his/her views and values) or external one (where an individual attempts to be like all others but this is only for visibility); methods of psychological struggle of individual public figures, what are their forms (deep mental crises, stresses, contradictions, marginalization, aggression, psychical disorders...), showing the way to conformism and how lack of alternative, choice, activates conformism, as behavior against terror and violence; how the soviet society assess heritage of these scientists and what methods were applied for their “rehabilitation” initially in soviet and later – in post-soviet Georgia.

ესმა მანია

საქართველო, თბილისი

*კორნელი კეკელიძის სახელობის საქართველოს ხელნაწერთა
ეროვნული ცენტრი*

რეჟიმის დამლა: მასალები საბჭოთა პერიოდის მეცნიერთა პირადი არქივებიდან

საბჭოთა რეჟიმით „დალდასმულობის“ კვლევა სოვიეტოლო-გიაში მნიშვნელოვანი მიმართულებაა. სწავლობენ წყაროებს, ოფიციალურ დოკუმენტებს (რეპრესირებულთა დაკითხვის ოქმებს, შინსახკომის, პოლიტბიუროს მასალებს), პრესისა და მასობრივი ინფორმირების საშუალებების ვერტიკალურ რიტორიკას, ასევე შემოქმედებითი პროდუქციის (მხატვრული, მუსიკალური, ფერწერული თუ გრაფიკული ნაწარმოებები) იდეოლოგიურ კონტურებსა თუ ფონებს, მაგრამ ნაკლებად შესწავლილია მეოცე საუკუნის საზოგადო მოღვაწეთა პირადი არქივები, როგორც მათივე არჩევანის განმაპირობებელი ფაქტორების, ე. ი კონტექსტის, კვლევის წყარო.

მეოცე საუკუნის პირველ ნახევარში საბჭოთა მოაზროვნეთა ბედი პოლარულად გაიყო – ერთი მხრივ, საბჭოთა ტერორის და, მეორე მხრივ, კონფორმიზმის მსხვერპლებად. მსხვერპლი იყო ყველა, ვინც თუნდაც ჯვრის ტარების საბაბით მასობრივ რეპრესიებში მოჰყვა და ვინც ლოზუნგურ-მარშირებულ-პათეტიკურ პოეზიასა თუ ისტორიულ რომანს (რადგან შედარებით უწყინრად ჩანდა) შეაფარა თავი ან ნომენკლატურული სიტყვა-ბლოკები მეცნიერული არგუმენტების საპირწონედ გამოიყენა და ამაში ეძია თავის გადარჩენის საშუალება.

მოხსენების მიზანია ქართველ მეცნიერთა (გრიგოლ წერეთელი, ნიკო ბერძენიშვილი, ივანე ჯავახიშვილი და სხვა) პირად საარქივო მასალებში საბჭოთა რეჟიმის ანარეკლის კონტურების ანალიზი და მათ საფუძველზე ზოგიერთი ტენდენციის რეკონსტრუქცია: რა სახის კონფორმიზმთან გვაქვს საქმე – შინაგანთან (როცა ადამიანი შეხედულებებსა და ფასეულობებს იცვლის) თუ გარეგნულთან (როცა ის გაურბის, იყოს განსხვავებული საზოგა-

დოებისგან, თუმცა ეს ხდება მხოლოდ მოჩვენებითად); რომელ მოღვაწეს რა ფსიქოლოგიური ბრძოლის მეთოდები აქვს, რა ფორმებით (ღრმა სულიერი კრიზისები, სტრესები, მძაფრი წინა-ლობებით, მარგინალიზაცია, აგრესია, ფსიქიკური აშლილობა...) ვლინდება კონფორმისტული არჩევანისკენ მიმავალი გზა და როგორ განაპირობებს უალტერნატივობა, არჩევანწარმეულობა კონფორმიზმის, როგორც ტერორისა და ძალადობის საპირისპირო ქცევის, აქტუალიზაციას; როგორ აფასებს საბჭოთა საზოგადოება ამ მეცნიერთა მემკვიდრეობას და რა მეთოდებს მიმართავს მათ „სარეაბილიტაციოდ“ ჯერ საბჭოთა, შემდეგ კი პოსტსაბჭოთა საქართველოში.

IRINE MANIZHASHVILI

Georgia, Tbilisi

David Agmashenebeli University of Georgia

The Antisocial Spirit in the Stories of Mikheil Javakhishvili

Mikheil Javakhishvili had to work in a very difficult time. The Soviet regime embraced writings in ideological frames and recognized the only socialist realism in the sole creativity. Such an objection, the atmosphere without oxygen restricted M. Javakhishvili's creative freedom, but it was so full of national energy, Georgian honesty and talent that he managed to express his critical imagination in his artistic sense. However, sometimes it is very ironic and cynical sarcasm, masked by a parody method, but the subtext is obviously its civic-aesthetic belief. Of course, his works were incorrectly evaluated during the Soviet period and many of the attacks and insults were written by the author. Only read the writer's rehabilitation (1954).

In spite of ideological pressure, the writer in his artistic works impartially showed up with all the problems that were fraught with the Soviet era. Of course, the literary criticism of this time tend to cover these issues tentently.

The essence of our sculpture will be the stories in which the tone of the Soviet regime whispered in a very strong sense, and in fact such bold protests, the writer became a victim of the brutal regime. These are: "Invite Me",

which was printed in 1928 in the magazine “Ariffin” and has caused great excitement from both critics and the authorities; Its transformed, molded variant is “Iron Sachet”, “Damping Chain”, “Grandfather Diomo”. The outcome of the revolutionary spirit is shown in these stories, how the Soviet ideology; the way of treating people from moral principles and ethical commands had great effect; how he turned the backs of the Lord and became an “unworthy man” (Akbar Bakradze). The author sharply exposed the Communist new man.

“Grandfather Diomo” gives us an amazing emotional charge of a tragic human life. This theme is more widely used in its novels and other stories. How people stayed away from the revolution without any sympathy and support. M. Javakhishvili is uncompromising to the fact what Bolsheviks established in Georgia.

Records made in the book of the writer show a clear picture of how ungrateful it was for the Soviet regime: “Today’s epoch doesn’t have a soul and if it has, hatred is its name. “ (M. Javakhishvili 2011: 201).

ირინე მანიჟაშვილი

საქართველო, თბილისი

საქართველოს დავით აღმაშენებლის უნივერსიტეტი

ანტისაბჭოური სულისკვეთება მიხეილ ჯავახიშვილის მოთხრობებში

მიხეილ ჯავახიშვილს უაღრესად რთულ პერიოდში მოუხდა მოღვაწეობა. საბჭოთა რეჟიმმა იდეოლოგიურ ჩარჩოებში მოაქცია მწერლობა და ერთადერთ შემოქმედებით მეთოდად სოციალისტური რეალიზმი აღიარა. ამგვარმა წინააღმდეგობამ, უჟანგბადო გარემომ, მართალია შეზღუდა მის. ჯავახიშვილის შემოქმედებითი თავისუფლება, მაგრამ ის იმდენად იყო სავსე ეროვნული ენერგიით, ქართული პატიოსნებითა და ნიჭიერებით, რომ მაინც მოახერხა კრიტიკულ-ოპოზიციური განწყობის გამოხატვა თავის მხატვრულ ნააზრევში. თუმცა, ზოგჯერ ძალიან შეფარულად, ირონიული და ცინიკური სარკაზმით, პაროდული ხერხით შენიღბა საკუთარი სათქმელი, მაგრამ ქვეტექსტი აშკარად ავლენდა მის მოქალაქე-

ობრივ-ესთეტიკურ მრწამსს. რასაკვირველია, საბჭოთა პერიოდში არასწორად ფასდებოდა მისი ნაწარმოებები და არაერთი თავდასხმა და შეურაცხყოფა იცემა ავტორმა. მხოლოდ მწერლის რეაბილიტაციის (1954წ.) შემდეგ გახდა შესაძლებელი მისი შემოქმედების მართებულად წაკითხვა.

მიუხედავად იდეოლოგიური წნეხისა, მწერალმა თავის მხატვრულ ნაწარმოებებში მიუკერძოებლად, მოქალაქეობრივი შეგნებით წარმოაჩინა ყველა ის პრობლემა, რომელმაც მწვავედ იჩინა თავი საბჭოთა ეპოქაში. იმდროინდელმა სალიტერატურო კრიტიკამ, რა თქმა უნდა, ტენდენციურად გააშუქა ეს საკითხები.

ჩვენი კვლევის საგანი იქნება ის მოთხრობები, რომლებშიც განსაკუთრებული სიმძაფრით გაიჟღერა საბჭოთა რეჟიმის მამხილებელმა ტონმა და ფაქტიურად, ასეთი გაბედული პროტესტით მწერალი მსხვერპლი გახდა იმ სასტიკი რეჟიმის. ესენია: „დამპატიჟე“, რომელიც 1928 წელს დაიბეჭდა ჟურნალ „არიფონში“ და გამოიწვია დიდი ვნებათაღელვა როგორც კრიტიკოსების, ასევე ხელისუფალთა მხრიდან; მისი ტრანსფორმირებული, შერბილებული ვარიანტი „რკინის საცერი“, „დამდნარი ჯაჭვი“, „პაპა დიმო“. ამ მოთხრობებში ნაჩვენებია, თუ რა შედეგი მოიტანა რევოლუციურმა სულისკვეთებამ, საბჭოთა იდეოლოგიამ, როგორ განიძარცვა ადამიანი ზნეობრივი პრინციპებისა და ეთიკური მცნებებისგან, როგორ შეაქცია ზურგი უფალს და იქცა „უღირსებო კაცად“ (ა.ბაქრაძე). ავტორმა მწვავედ ამხილა კომუნისტური ახალი ადამიანი.

„პაპა დიმო“ საოცარი ემოციური მუხტით გადმოგვცემს ნაკაცარი ადამიანის ცხოვრების ტრაგიზმს. ეს თემა ავტორმა უფრო ფართოდ გაშალა თავის რომანებში და სხვა მოთხრობებშიც. რევოლუციიდან გარიყული ადამიანები როგორ დარჩნენ ყოველგვარი თანაგრძნობისა და თანადგომის გარეშე. მიხ. ჯავახიშვილი უკომპრომისოა იმ სინამდვილისადმი, რომელიც დაამყარეს ბოლშევიკებმა საქართველოში.

მწერლის უბის წიგნაკში გაკეთებული ჩანაწერები ნათელ წარმოდგენას გვიქმნის, თუ რამდენად მიუღებელი იყო მისთვის საბჭოთა რეჟიმი: „დღევანდელ ეპოქას სული არა აქვს და თუ აქვს, მძულვარებაა მისი სახელი“ (მ. ჯავახიშვილი).

DAVID MAZIASHVILI

Georgia, Tbilisi

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Princess Diana, Shakespeare's Hamlet and Cordelia

The goal of the paper is to study the metamorphoses that Hamlet undergoes in London's one of main theatres in 2017. For this purpose, Shakespeare's two plays have been studied: *Hamlet* with its contemporary stage version and *King Lear*.

Paper studies the latest interpretation of the Great Bard's tragedy *Hamlet* (directed by Robert Icke; Staring Andrew Scott), staged at the Almeida Theatre and Shakespeare's play *King Lear*. Special attention has been paid to Hamlet and Ophelia's similar fortune. The article considers Hamlet and Cordelia a metaphor for Princess Diana.

The research has showed that Shakespeare still has a great influence on contemporary English social and cultural life, and that the themes and problems of his works remain still actual today.

დავით მაზიაშვილი

საქართველო, თბილისი

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

პრინცესა დაიანა, შექსპირის ჰამლეტი და კორდელია

სტატია შეისწავლის შექსპირის ორი ცენტრალური პერსონაჟის – ჰამლეტისა და კორდელიას მეტამორფოზას თანამედროვე ინგლისის პოლიტიკურ და კულტურულ რეალობაში. ამ კონტექსტში გააზრებულია 2017 წელს ლონდონში, თეატრში „ალმეიდა“ დადგმული შექსპირის „ჰამლეტი“, რომელშიც ჰამლეტი ბრიტანეთის პრინცესა დაიანას მეტაფორაა.

სტატიაში, „ჰამლეტის“ 2017 წელს ლონდონში დადგმა დაკავშირებულია პრინცესა დაიანას გარდაცვალების 20 წლის თარიღთან, რომელმაც მაყურებელს, შექსპირის „ჰამლეტის“ კონტექსტში კიდევ ერთხელ შეახსენა 1997 წლის ტრაგიკული მოვლენა და პიესის ერთ-ერთ მთავარი შეკითხვა – რა მოხდა რეალურად ელ-

სინორში, ამ შემთხვევაში ბუკინგემში? მოკლულია თუ არა მამა
ჰამლეტის მსგავსად ხალხისთვის სათაყვანებელი პრინცესა თუ ეს
ჰამლეტის სიგიჟის მსგავსად თანამედროვე საზოგადოების ფსი-
ქიკური პარანოიაა?!

TATIANA MEGRELISHVILI

Georgia, Tbilisi

Georgian Technical University

In the Mirror of Memory

**(Political self-identification as a problem of emigrant memoir
consciousness)**

Post-revolutionary emigration from Russia causes increased interest, and its study will take a special place: the exodus of about 2 million people was the result of the dramatic events of 1917 and the fierce civil confrontation that followed. The socio-political cataclysms of 1917-1922 led to the emergence of a phenomenon unique in its scale and consequences – abroad Russia, in which, during the 1920s and 1930s, a culture developed, which according to the American researcher M. Raev, is an important component of the entire world culture in its material, intellectual and spiritual dimension. “Already the emigrants themselves tried to understand the origins of the socio-political drama that led to the split of the country into two camps. And the memoir prose fully reflected these processes.

In the report on the material of the memoirs of the Russian emigration of the “first wave”, questions of the political self-identification of the individual and the embodiment of these aspects of emigrant consciousness in a memorial discourse will be examined and studied.

Methodological basis is the synthesis of methods and principles based on historicism, the principles of objectivity, complexity, and systematic study of the phenomena of memoir literature. Methodological support is the research of emigrant authors, V.A. Tishkov, as well as the author’s own research.

ТАТЬЯНА МЕГРЕЛИШВИЛИ

Грузия, Тбилиси

Грузинский технический университет

В зеркале памяти

(политическая самоидентификация как проблема эмигрантского мемуарного сознания)

Послереволюционная эмиграция из России вызывает повышенный интерес, а ее изучение занимает особое место: исход из страны около 2 млн. человек стал итогом драматических событий 1917 года и последовавшего за ним ожесточенного гражданского противостояния. Социально-политические катаклизмы 1917-1922 годов привели к возникновению уникального по своим масштабам и последствиям явления – зарубежной России, в которой на протяжении 1920-30-х годов сложилась культура, которая, по словам американского исследователя М. Раева, является «важным компонентом всей мировой культуры в ее материальном, интеллектуальном и духовном измерении». Уже сами эмигранты пытались разобраться в истоках той социально-политической драмы, которая привела к расколу страны на два лагеря. И мемуарная проза в полной мере отразила эти процессы.

В докладе на материале мемуарной литературы русской эмиграции «первой волны» будут рассмотрены и изучены вопросы политической самоидентификации личности и воплощения этих аспектов эмигрантского сознания в мемуарном дискурсе.

Методологической базой служит синтез методов и принципов, основывающихся на историзме, принципах объективности, комплексности, системности изучения явлений мемуарной литературы. Методологической поддержкой выступают исследования авторов-эмигрантов, В.А.Тишкова, а также собственные исследования автора.

DAREJAN MENABDE

Doctor of Philological Sciences,

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

The Personal and State Aspects in the Memoirs of Chijavadze-Kedia

In 2002 the memoirs by Sopia Chijavadze-Kedia (1885-1993) entitled *Nasmen-Nakhuli* (“The Heard and the Seen”) was published in Paris. S.Chijavadze-Kedia was the wife of Spiridon Kedia, leader of the National-Democratic Party, who shared the ideas of her husband and supported him in his struggle. “The Heard and the Seen” is a book numbering 600 pages, which was written by the author in emigration during decades. The memoirs are based on historical facts, peripeteia of obtaining independence of Georgia and struggle for its maintaining.

The essential aspect which distinguishes this book from the clichés created by Soviet historiography is the truth and sincerity. The memoirs give an extensive panorama of the period of the independence of Georgia, which reflect the history of struggle for the political freedom of the state, on the one hand, and of a person, on the other one, which is essentially identified with one another in the author-memoirist’s work. The book is not only the history of the life of one woman. It is obvious even from the titles of individual chapters how the fate of the person and the state are interrelated.

It is noteworthy that in the text the spirit of struggle for political freedom is revealed, which was alien for the emigrant memoirists of the preceding period – the 19th c. (G.Ratishvili, N.Onikashvili...), who only lamented hopelessly the loss of the independence of Georgia. Exactly in the memoir texts of the 20th c. the new tendency originated – the idea of active struggle for state sovereignty, which was clearly manifested in the memoirs of S.Chijavadze-Kedia. The book is significant as it also offers interesting material for the study of the life and work of Georgian writers and scientists (I.Chavchavadze, N.Nikoladze, Iv.Javakhishvili, E.Taqaishvili, T.Sakhokia, M.Javakhishvili, Sh.Amirejibi, G.Kikodze...).

დარეჯან მენაბდე

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

პიროვნული და სახელმწიფოებრივი სოფიო ჩიჯავაძე-კედიას მემუარებში

2002 წელს პარიზში დაიბეჭდა სოფიო ჩიჯავაძე-კედიას (1885-1993) მემუარები – „ნასმენ-ნახული“. ს.ჩიჯავაძე-კედია იყო ეროვნულ-დემოკრატიული პარტიის თავმჯდომარის, სპირიდონ კედიას, მეუღლე, თანამოაზრე და თანამებრძოლი. „ნასმენ-ნახული“ 600-გვერდიანი წიგნია, რომელსაც ავტორი ემიგრაციაში ათეული წლების განმავლობაში წერდა. მოგონებები ეფუძნება ისტორიულ ფაქტებს, საქართველოს დამოუკიდებლობის მოპოვებისა და მისი შენარჩუნებისათვის ბრძოლის პერიპეტიებს.

არსებითი, რაც ამ წიგნს გამოარჩევს და განასხვავებს საბჭოთა ისტორიოგრაფიის მიერ შექმნილი კლიშეებისაგან, არის სიმართლე და გულწრფელობა. მემუარები, ზოგჯერ ემოციური, შეიძლება სუბიექტურიც, საქართველოს დამოუკიდებლობის ეპოქის ვრცელი პანორამაა, რომელშიც არისტოკრატიული კულტურით, არაჩვეულებრივი სინატიფითა და მხატვრულობით არის ასახული, ერთი მხრივ, სახელმწიფოსა და, მეორე მხრივ, პიროვნების პოლიტიკური თავისუფლებისათვის ბრძოლის ისტორია, რაც ავტორ-მემუარისტთან არსებითად გაიგივებულია.

ეს წიგნი არ არის მხოლოდ ერთი ქალის ცხოვრების ისტორია. ცალკეული თავების სათაურებიდანაც კი მკაფიოდ ჩანს, თუ როგორ არის გადაჯაჭვული ერთმანეთს პიროვნებისა და სახელმწიფოს ბედი: „საქართველოს დამოუკიდებლობის გამოცხადება“, „სამხედრო მოქმედება ორი კვირის განმავლობაში“, „ჩვენი 2 კვირის ომის დასასრული“, „თბილისის დატოვება“, „საქართველოს დამოუკიდებლობის უკანასკნელი დღეები ბათუმში“, „ჩვენი თბილისში დაბრუნება და ბოლშევიკების რეჟიმი“, „სამხედრო კავშირი და მისი მწარე დასასრული“, „1924 წლის აჯანყება და მისი შედეგები“, „ჩვენი მოგზაურობა ბერლინიდან და პარიზში მისვლა“, „ჩვენი ცხოვრება სპირიდონის სიკვდილის შემდეგ“...

„ნასმენ-ნახული“ ქართველი მკითხველისთვის სათანადოდ არ არის ცნობილი. ჩვენი მოხსენების მიზანია, ემიგრანტი მემუარისტის ეს მხატვრული ღირსებით გამორჩეული მოგონებები შემოვიტანოთ ქართულ სალიტერატურო სივრცეში. ნიშანდობლივია, რომ ტექსტში გამოვლენილია პოლიტიკური თავისუფლებისთვის ბრძოლის სულისკვეთება, რაც უცხოა მანამდე – XIX საუკუნის – ემიგრანტი მემუარისტებისათვის (გ.რატიშვილი, ნ.ონიკაშვილი...), რომლებიც უიმედოდ დასტიროდნენ საქართველოს დამოუკიდებლობის დაკარგვას. სწორედ XX საუკუნის მემუარულ ტექსტებში იჩინა თავი ახალმა ტენდენციამ – სახელმწიფოებრივი სუვერენობისთვის აქტიური ბრძოლის იდეამ, რაც მკაფიოდ გამოვლინდა ს.ჩიჯავაძე-კედიას მემუარებში. წიგნი მნიშვნელოვანია იმიტაც, რომ იძლევა საინტერესო მასალას ქართველ მწერალთა და მეცნიერთა (ი.ჭავჭავაძე, ნ.ნიკოლაძე, ივ.ჯავახიშვილი, ე.თაყაიშვილი, თ.სახოკია, მის.ჯავახიშვილი, შ.ამირეჯიბი, გ.ქიქოძე...) ცხოვრებისა და შემოქმედების შესწავლისათვის.

LILI METREVELI

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Totalitarian Regime and Image of the Leader in the Essay-writing and Artistic work of Grigol Robakidze

Goal of our report is to analyze the attitude of Grigol Robakidze, Georgian modernist writer and thinker, towards soviet government and soviet leader. Gr. Robakidze, the main motif of whose art was seeking of „Georgian Idea“, regarded that clarification of the totalitarianism substance is decisive for national identity determination. On the basis of comparative analysis of the novel published in 1933, in German language „Die Gemordete Seele“ and essay published in 1935 „Stalin, as Ahriman Power“, we describe how the writer, distant from the socialist reality, sees the substance and future of dictatorship, also emphasize the creative forms applied by the author in his narration.

In early 20th century, introduction of the mental-cultural values and conceptual paradigms, into Georgian literature, generally, the process of modernization of Georgian literature, cultural consciousness, was associated with the name of Grigol Robakidze.

Robakidze, chased by the socialist government, the witness of sovietization of Georgia, in early 30s found himself beyond the iron curtain and got the opportunity of observing the events from the long distance. Thus, we regard that the author's assessment of the soviet reality is of particular interest.

ლილი მეტრეველი

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

ტოტალიტარული რეჟიმი და ბელადის სახე გრიგოლ რობაქიძის ესეისტიკასა და მხატვრულ შემოქმედებაში

ჩვენი მოხსენების მიზანია გავანალიზოთ ქართველი მოდერნისტი მწერლისა და მოაზროვნის გრიგოლ რობაქიძის პოზიცია საბჭოთა მმართველობისა და მისი მმართველის მიმართ. გრ. რობაქიძე, რომლის შემოქმედების უმთავრეს მოტივს „ქართული იდეის“ ძიება წარმოადგენს, ეროვნული იდენტობის განსაზღვრისთვის პრინციპულად მნიშვნელოვნად მიიჩნევს ტოტალიტარიზმის არსის დადგენას. 1933 წელს გერმანულ ენაზე გამოცემული რომანის „ჩაკლული სულისა“ და 1935 წელს გამოქვეყნებული ესეს „სტალინი ვითარცა არიმანული ძალმოსილების“ შედარებითი ანალიზის საფუძველზე დავადგენთ, როგორ ხედავს სოციალისტური რეალობიდან დისტანცირებული მწერალი დიქტატორული მმართველობის არსსა და მომავალს, ასევე გამოვკვეთთ იმ მხატვრულ ფორმებს, რომელსაც ავტორი თხრობისას მიმართავს.

XX საუკუნის დასაწყისში ქართულ ლიტერატურულ სივრცეში ევროპული მოდერნიზმის სულიერ-კულტურული ღირებულებებისა თუ კონცეპტუალური პარადიგმების დანერგვა, ზოგადად ქართული ლიტერატურის, კულტურული ცნობიერების მოდერნიზაციის პროცესი გრიგოლ რობაქიძის სახელს დაუკავშირდა.

სოციალისტური მმართველობის მიერ დევნილი რობაქიძე, რომელიც საქართველოს გასაბჭოების თვითმხილველი იყო, 30-იანი

ნლების დასაწყისში რკინის ფარდის მიღმა აღმოჩნდა და მოვლენების დისტანცირებული პოზიციიდან დაკვირვებისა საშუალება მიეცა. ამდენად, განსაკუთრებულად საინტერესოდ მიგვაჩნია საბჭოთა რეალობის ავტორისეული შეფასება.

SABA METREVELI

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

The Political Discourse of Shalva Amirejibi and Undisclosed Peculiarities of his Private Life

Legendary Veriko Anjaparidze was still studying in Kutaisi St. Nino's school when she first met with 11 years older Shalva Amirejibi. A Future "Star" of Georgian theatre was only 17 years old. Veriko was impressed by his future husband, listened carefully to him, respected, but she could not love... She loved a family man Mikheil Chiaureli and married to Shalva Amirejibi. They got married in Kvishkheti. There is an oral legend that Veriko fainted after leaving the church. There were many versions about the fact, but the real reason was only known for bride and her closest friends. Time passed, a daughter was born in Amirejibi family but she was soon dead.

Veriko Anjaparidze was a great passion and poetic inspiration for Shalva Amirejibi. He dedicated her a number of poems and some of them were put into 1920th collection of lyric poetry, which was called "Enamels". Their marriage had not even passed a full one year when this book was published and the poet's last and only love was no longer standing beside him...

It is said that Amirejibi loved her till his last breath and he kept his love till the death. The fact is that Mr. Amirejibi did not get married while being in emigration...

Time will pass, Veriko Anjaparidze will become a scene queen which will be humbly worshiped not only by Georgian Audience. She will be dedicated many exciting poetic lines by Ioseb Grishashvili, Simon Chikovani, Lado Asatiani, Mikheil Gaprindashvili, Ioseb Noneshvili, Ushangi Chkheidze... But Shalva Amirejibi remains a first author, who brought Veriko in Georgian Poetry.

საბა მეტრეველი

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

შალვა ამირეჯიბის პოლიტიკური დისკურსი და პირადი ცხოვრების უცნობი წახნაგები

ქართველი მწერლის, საზოგადო და პოლიტიკური მოღვაწის, შალვა ამირეჯიბის ცხოვრება და შემოქმედება ეროვნულ-პატრიოტული ნიშნითაა დადღასმული. მან მხოლოდ 57 წელი იცოცხლა, აქედან 18 – სამშობლოდან შორს, ემიგრაციაში, გაატარა. თავისთავად, რთული იყო მშობელ მხარიდან გადახვეწილის ცხოვრება. უკვე ემიგრაციაში მყოფი ბევს წერდა, ზოგადად, ქართული პოლიტიკური იდეალის, ჟორდანიას მთავრობის, ბოლშევიკური რეჟიმის შესახებ, თუმცა დუმდა უიღბლო სიყვარულის, განწირული ქორწინების შესახებ. მან თავისზე 11 წლით უმცროსი ვერიკო ანჯაფარიძე გაიცნო. ქართული თეატრის მომავალი „ვარსკვლავი“ მაშინ 17 წლის ყოფილა. ვერიკო აღტაცებული იყო მომავალი მეუღლით, გატაცებით უსმენდა, უდიდეს პატივს სცემდა, მაგრამ ვერ შეიყვარა... უყვარდა ცოლშვილიანი მიხეილ ჭიაურელი და ცოლად გაჰყვა შალვა ამირეჯიბს. ჯვარი დაინერეს ქვიშხეთში. არსებობს ზეპირი გადმოცემა, რომ ეკლესიიდან გამოსულ ვერიკოს გული შეუღონდა. ყველამ სხვადასხვანაირად ახსნა, ნამდვილი მიზეზი იცოდნენ პატარძალმა და მისმა უახლოესმა მეგობრებმა. გავიდა დრო, ამირეჯიბების ოჯახში ქალიშვილიც დაიბადა, მაგრამ მალევე გარდაიცვალა.

ვერიკო ანჯაფარიძე იყო შალვა ამირეჯიბის დიდი გატაცება და პოეტური შთაგონება. მას უძღვნა რამდენიმე ლექსი, ზოგიერთი მათგანი კი შევიდა 1920 წელს გამოსული ლირიკული ლექსების პატარა კრებულში, რომელსაც ჰქვია „მინანქრები“. როცა ეს წიგნი გამოიცა, მათი ქორწინებიდან სრული ერთი წელიც კი არ იყო გასული და უკვე პოეტის გვერდით მისი ერთადერთი და უკანასკნელი სიყვარული აღარ იდგა...

ამბობენ, ამირეჯიბს ბოლო ამოსუნთქვამდე უყვარდა, სიკვდილამდე ერთგულეზადა თავის სიყვარულსო. ფაქტია ისიც, რომ შალვა ამირეჯიბს არც ემიგრაციაში ყოფნისას შეურთავს ცოლი...

გავა დრო, ვერიკო ანჯაფარიძე გახდება ქართული სცენის დედოფალი, რომელსაც მუხლმოდრეკით ეთაყვანება არამხოლოდ ქართველი მაყურებელი. მას მიუძღვნიან არაერთ პოეტურ ამაღლევებელ სტრიქონს იოსებ გრიშაშვილი, სიმონ ჩიქოვანი, ლადო ასათიანი, მიხეილ გაფრინდაშვილი, იოსებ ნონეშვილი, უშანგი ჩხეიძე... მაგრამ, შალვა ამირეჯიბი დარჩა პირველ ავტორად, რომელმაც ვერიკოს სახე შემოიტანა ქართულ პოეზიაში.

INGA MILORAVA

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

**Valerian Gaprindashvili –
Poet-theorist of the Free Epoch**

Modernism, as the most important part of the Georgian literary process of 20th century, presents many aesthetic and aspirational aspects, defines and explains them. Although the tragic change of the political situation of the country (the violent return of the Russian empire in the already Soviet empire) it could not reach the peak of its development, it was terminated, and it could be said, with a multi-column and not a logical point-culminating but still fulfilled. The high-quality texts, the type of system, the writers who have provided the insignificant process of renewal in Georgian literature, create the basis and perspective for further integration of Georgian literature into the modern world. Georgian modernism is based on European modernism and is based on its worldview.

Signing of symbolism is one of the most important events in modernization of the Georgian landmark space. On February 28, 1916, Almanac “Cisferi Kancebi” came out in Kutaisi. Here is the path of Georgian symbolism.

Valerian Gaprindashvili, as a theorist, really played a role in the formation and development of Georgian symbolism.)

It is clear that at the time when Valerian Gaprindashvili appeared in the field, the symbolism in the Georgian literary process was inevitable and necessary – there were brought together several pre-requisites:

- The reality of the outer space – the complexity of political and social life, which requires the new methods of reflection, censorship, analysis or expressions of expressions and expressions that have been taken out of them;
- Philosophical-aesthetic changes in the organic European space for Georgian thinking, which should be logical in the Georgian spiritual truth;
- Strong searching for their place and role in united world culture;
- Existing intellectual-creative resources and theoretical basis.

The combination of these conditions led to the introduction of modern artistic and space modernization and innovations, new types of narratives, spatial models, phonological structures, themes and attributes built on philosophical matrixs, and somehow developed and manipulated. The modernist artistic world is seen in the eyes of Esther, and all the events in it, even the most difficult and painful, is aesthetized. From this it takes the basis of poetic visions and dandyism of the cisterns.

ინგა მილორავა

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

ვალერიან გაფრინდაშვილი – თავისუფალი ეპოქის პოეტი-თეორეტიკოსი

მოდერნიზმი, როგორც მე-20 საუკუნის ქართული სალიტერატურო პროცესის უმნიშვნელოვანესი ნაწილი, ბევრ ესთეტიკურ თუ მოფლმხედელობრივ ასპექტს წარმოაჩენს, განსაზღვრავს და განმარტავს. მართალია, ის შედარებით გვიან შემოვიდა ქართულ სალიტერატურულ სივრცეში და ქვეყნის პოლიტიკური მდგომარეობის ტრაგიკული ცვლილების (ძალადობრივი დაბრუნება რუსეთის ან უკვე საბჭოთა იმპერიაში) გამოვერ მიაღწია თავის განვითარების მწვერვალს, ისე შეწყდა და შეიძლება ითქვას, მრავალწერტილით და არა ლოგიკური წერტილი-კულმინაციით დასრულდა, მაგრამ მაინც შეასრულა ის უმთავრესი ამოცანა, რომელიც ლიტერატურის განახლების საძირკველში იმთავითვე ჩაიდო. ქართული მოდერნიზმი ევროპული მოდერნიზმის საფუძველზე ვითარდება და ეყრდნობა მის მსოფლმხედველობრივ საფუძველს.

სიმბოლიზმის შემოსვლა ქართული სალტერატურო სივრცის მოდერნიზაციის ერთ-ერთი უმთავრესი მოვლენაა. 1916 წლის 28 თებერვალს ქუთაისში გამოვიდა ალმანახი „ცისფერი ყანები“. აქედან დაიწყო ქართული სიმბოლიზმის გზა.

ვალერიან გაფრინდაშვილმა, როგორც თეორეტიკოსმა, მართლაც დიდი როლი შეასრულა ქართული სიმბოლიზმის წარმოქმნასა და განვითარებაში. საგულისხმოა, რომ იგი აზროვნების მონოლითურობით გამოირჩევა. ის დებულებები, რომლებსაც შეიცავს მისი წერილები და ესეები, აისახება პოეზიაში, მხატვრულ სტრუქტურებში და მთლიანობაში შემოქმედებითი ჰარმონიის განცდას აღძრავს.

ნათელია, რომ იმ დროისთვის, როცა ვალერიან გაფრინდაშვილი გამოჩნდა ასპარეზზე, ქართული სალიტერატურო პროცესში სიმბოლიზმის შემოსვლა გარდაუვალი და აუცილებელი იყო, რადგან თავი ერთად მოიყარა რამდენიმე წინაპირობამ:

- გარესამყაროს რეალობა – პოლიტიკური, საზოგადოებრივი ცხოვრების სირთულე, რომელიც უშუალოდ ასახვის, აღწერის, ანალიზის ან მათგან აღძრული შთაბეჭდილებებისა და განცდების გამოხატვის კარდინალურად ახალ ხერხებს მოითხოვს;

- ქართული აზროვნებისათვის ორგანულ ევროპულ სივრცეში მომხდარი ფილოსოფიურ–ესთეტიკური ცვლილებანი, რომლებიც ლოგიკურად უნდა არეკლილიყო მონათესავე ქართულ სულიერ სინამდილეშიც;

- ერთიან მსოფლიო კულტურაში საკუთარი ადგილისა და როლის გამძაფრებული ძიება;

- შესაბამისი ინტელექტუალურ–შემოქმედებითი რესურსის არსებობა და თეორიული საფუძველი.

ამ პირობების თანხვედრამ აღძრა ინტენცია, რომელმაც მთელი მხატვრული დროისა და სივრცის მოდერნიზაციის სახე მიღო და უამრავი სიახლე, ახალი ტიპის ნარატივები, სივრცული მოდელები, ფილოსოფიურ მატრიცებზე აგებული სახეობრივი სტრუქტურები, თემები და ხასიათები შემოიტანა და გარკვეულწილად თავსებურად განავითარა და გამოსახა. მოდერნისტული მხატვრული სამყარო ესთეტის თვალთაა დანახული და მასში ყველა მოვლენა, ყველაზე მძიმე და ტკივილიანიც კი, ესთეტიზებულია. აქედან იღებს საფუძველს ცისფერყანელთა პოეტური ხილვები და დენდიზმიც.

IRINE MODEBADZE

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

The Idea of National Self-identification and Typology of Artistic Forms of its Depiction (Janis Rainis, Ilya Chavchavadze, Vazha-Pshavela)

For the international Congress “Dzīvā dzīve. Aspazija-Rainis-150” (2015) I prepared a report on “Rainis in the field of Georgian culture” (“Rainis gruzīnu kultūrtelpā”, published in a collective monograph “Aspazija - Rainis. Dzīvā dzīve”, Riga: „Zinātne”, 2017, pp. 351-369). The study was conducted for the first time and many of the information collected could not be covered under the chosen topic. In particular, the typological analysis of the creative heritage of Jan Rainis provides an interesting material for analyzing the correlation of artistic forms of expression of similar ideas in the poetic heritage of the Latvian poet and classics of Georgian literature.

The report will include a comparative analysis of the poems “ბედბედნი ერი” /Happy People/ by I. Chavchavadze and “Musu Kultura” /Our Culture/ J. Rainis, appealing to the rise of national consciousness of native people, and “Lauztās Priedes” /Broken Pine/ and “აღწივი” /Eagle/ Vaja-Pshavela Ave., demonstrated the connection of the idea of national self-determination and ethno-cultural symbolism.

As a result of the analysis, we believe it is possible to assert that:

- 1) the major poetic form of appeal to the conscience of the nation is a structure that allows the use of oratorical techniques;
- 2) in the process of creating an artistic image - a symbol of the Freedom Fighter, poets appeal directly to the people’s spiritual culture, which facilitates the decoding of poetic metaphors;
- 3) a high degree of metaphorization gives the images-symbols the importance of ethno-cultural archetypes.

ИРИНЭ МОДЕБАДЗЕ

Грузия, Тбилиси

Институт грузинской литературы им. Шота Руставели

Идея национального самоопределения и типология художественных форм ее воплощения

(Янис Райнис, Илья Чавчавадзе, Важа-Пшавела)

К международному конгрессу «Dzīvā dzīve. Aspazija – Rainis – 150» (2015) мной был подготовлен доклад на тему «Райнис в поле грузинской культуры» («Rainis gruzīnu kultūrtelpā», опубликован в коллективной монографии «Aspazija – Rainis. Dzīvā dzīve», Рига: „Zinātne”, 2017, стр. 351-369). Исследование проводилось впервые и многое из собранной информации не могло быть освещено в рамках выбранной темы. В частности, типологический анализ творческого наследия Яна Райниса дает интересный материал для размышлений о сопряжении художественных форм выражения схожих идей у латышского поэта и классиков грузинской литературы.

В докладе будет представлен сопоставительный анализ стихотворений «დუღბობრიბი ვინც» /Счастливый народ/ И.Чавчавадзе и «Mūsu Kultūra» /Наша культура/ Я.Райниса, апеллирующих к подъему национального сознания родных народов, а также «Lauztās Priedes» /Сломанные сосны/ и «აბრწოვო» /Орел/ Важа-Пшавела, наглядно демонстрирующие связь идеи национального самоопределения и этнокультурного символизма.

В результате проведенного анализа считаем возможным утверждать, что:

1. приоритетной поэтической формой обращения к совести нации является структура, допускающая использование ораторских приемов;
2. в процессе создания художественного образа-символа Борца за свободу поэты апеллируют непосредственно к народной духовной культуре, что облегчает декодировку поэтических метафор;
3. высокая степень метафоризации придает образам-символам значимость этнокультурных архетипов.

GALINA MORIEVA

Ukraine, Mariupol

Mariupol State University

Linguistic Rhetorics of Political Discourse

Political activity plays a special role in the life of any society: the place of the state in the international arena depends on its relationship with other countries and international community in general. Therefore, the definition of the state image is determined by the way its political leaders represent it.

Political discourse is a discourse embodied in the form of governmental documents, parliamentary debates, party programs, speeches of politicians, etc.

Political discourse itself represents a sphere of increased linguistic responsibility. This is the official language of state authorities, whose methods of influence differ from the language methods used in literary, publicistic and colloquial styles.

The study of political discourse lies in the interdisciplinary field and analyses the form, tasks and content of discourse used in specific political situations. One of these disciplines – political philology – explores the relation between the discourse features and the concepts of “power,” “influence,” “authority” etc. Unlike political scientists, philologists consider these factors only in connection with the linguistic peculiarities of the speakers and their speech interpretation.

Public speech stimulates the oratorical creativity of politicians. Political speeches are always acutely publicistic, since they are aimed at the affirmation of a certain political idea, viewpoint or position. This is especially important for a large audience, which always requires pathos – it helps the speaker to express his message through various stylistic means: paraphrases, similes, epithets, metaphors, antitheses, hyperboles; repetitions of certain ideograms, emphasis on certain significant words, etc.

Г.Г. МОРЕВА

Украина, Мариуполь

Мариупольский государственный университет

Лингвистическая риторика политического дискурса

Политическая деятельность играет особую роль в жизни общества: от определенной позиции или ситуации зависит место государства на международной арене, его взаимоотношения с другими государствами и международным сообществом. Поэтому важную роль в определении государственного имиджа играет способ его презентации политическими лидерами.

Политический дискурс – это дискурс политиков, реализуемый в виде правительственных документов, парламентских дебатов, партийных программ, речей политиков.

Политический дискурс представляет собой сферу повышенной языковой ответственности. Это официальный язык государственной власти, способы воздействия которого отличаются от языковых способов, используемых в художественной, публицистической и разговорной речи.

Исследование политического дискурса лежит на пересечении разных дисциплин и связано с анализом формы, задач и содержания дискурса, употребляемого в определенных («политических») ситуациях. Одна из этих дисциплин – **политологическая филология** – исследует, например, соотношение свойств дискурса с такими концептами, как «власть», «воздействие» и «авторитет». В отличие от «чистых» политологов, филологи рассматривают эти факторы только в связи с языковыми особенностями поведения говорящих и интерпретации их речи.

Публичное выступление стимулирует ораторское творчество политиков. Политические речи всегда остро публицистичны, поскольку направлены на утверждение какой-либо идеи, взгляда, направления, идеологической позиции. Это особенно важно при большом количестве слушателей, что всегда требует пафоса, который может выражаться разнообразными лингвистическими средствами: удачными перифразами, сравнениями и сопоставлениями, эпитетами и метафорами, антитезами, повторением определенных идеологем, гиперболами, акцентированием отдельных слов и выражений, окказиональными новообразованиями и др.

BELLA MUSAYEVA

Azerbaijan, Baku

Baku Slavic University

Literary Criticism during the Period of the Azerbaijan Democratic Republic

Declaration of independence by Azerbaijan and establishment of Azerbaijan Democratic Republic is a milestone in the history of the country. Despite of the short existence of ADR just between 1918-1920 years, this period was marked by significant achievements in many spheres of public life, including the development of Azerbaijani literary criticism. The scientific-literary society “Yaşıl qələm” (“Green pen”), founded by prominent writer and critic Seid Huseyn, gathered together such outstanding figures of culture and literature as M.E. Rasulzade, H. Javid, A. Javad, J. Jabbarly and others. Literary-critical works by Y. Y. V.Chemenzemini, A. Ziyadkhanly, M.E. Rasulzadeh, A. Huseynzade were significant contributions both to the research of the classical heritage and to study of the modern literary process. Considering the work of the classics as well as contemporary writers, critics paid special attention to the reflection of the national peculiarities of the Azerbaijani people and the national idea. A number of literary-critical articles have been published in European countries with the purpose to introduce the foreign reader to Azerbaijani literature.

FIDANA MUSAeva

Baku Azerbaijan

Moscow State University named after M.V. Lomonosov (Baku branch)

Period of the Azerbaijan Democratic Republic as Described in the Novel “Ali and Nino” by Gurban Said

During the seventy-year period of the Soviet empire, all political, social and literary texts demonstrated only negative attitude toward the period of the Azerbaijan Democratic Republic which subsisted 1918-1920 years, and its representatives were presented to the public as enemies. The novel

“Ali and Nino” by G. Said (1937) can be considered as the first novel first novel, reflecting this period as a glorious epoch of the history of Azerbaijan. The novel was written outside of the Soviet Empire (in Austria) in 1937. In addition to the love story of the Azerbaijani Ali and the Georgian girl Nino, the novel provides an interesting information about the political situation and atmosphere in Azerbaijan and Baku at the beginning of the 20th century. Ali and his friends are depicted as the representative of the ADR; Ali dies during the struggle for the independence/

This paper analyses the novel also as the source of the historical chronicle of the period of the Azerbaijan Democratic Republic.

MAIA NACHKEBIA

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

“Normalization” and Prohibited Author

After termination of the process of establishing communist regime and repressions connected with it, 60s of the twentieth century in Czechoslovakia were distinguished by liberal atmosphere. In public speeches and private talks it became possible to criticize Stalin’s regime. Great hopes of citizens of the country were associated with this period: these were economic reforms, freedom of speech, opening of borders and others. But the so-called “Golden era” of history of Czechoslovakia, ended by invasion of armies of Warsaw Treaty at the leadership of Soviet Union and by its occupation. A person, acceptable for the Soviet Union was appointed to the post of a leader of the country and it was followed by the so-called “normalization” period (1969-1989) when on the one hand the government made the regime extremely strict and on the other hand it made emphasis on elevation of economic level of the population.

Normalization and 70s brought to Czechoslovakia cadres cleanings, which touched factually all citizens of the country. Political situation conditioned tabooing of urgent public problems, withdrawal of leading persons of art and literature from public life. Newspapers of culture and literature direction were annulled. Those workers of the sphere of art, who were not

loyal to the government, were removed from their offices. It was namely at this period that the government prohibited to Vaclav Havel to work activity not only in his favorite theater, but he was deprived the possibility to work for Czech theatrical stage and he was left only with the publications and plays of “Samizdat” and foreign editions. The main theme of plays and essays was criticism of absurd conditions of “normalization”. The characteristic sign of this dissident production was abundant application of autobiographical elements and it granted the authenticity to the plays.

მანია ნაჭყეზია

საქართველო, თბილისი

მოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

„ნორმალიზაცია“ და აკრძალული ავტორი

ჩეხოსლოვაკიაში კომუნისტური რეჟიმის დამყარების და მასთან დაკავშირებული რეპრესიების დასრულების შემდეგ მე-20 საუკუნის 60-იანი წლები ლიბერალური ატმოსფეროთი გამოირჩეოდა. საჯარო გამოსვლებსა თუ პირად საუბრებში უკვე შესაძლებელი გახდა სტალინის რეჟიმის კრიტიკა. ამ პერიოდთან დაკავშირებული იყო ქვეყნის მოქალაქეების დიდი იმედები: ეკონომიკური რეფორმები, სიტყვის თავისუფლება, საზღვრების გახსნა და სხვა. მაგრამ ჩეხოსლოვაკიის ისტორიის ეს ე.წ. „ოქროს ხანა“ ქვეყანაში საბჭოთა კავშირის მეთაურობით ვარშავის ხელშეკრულების ქვეყნების ჯარების შეჭრით და ოკუპაციით დასრულდა. ქვეყნის მეთაურად დაინიშნა საბჭოთა კავშირისთვის მისაღები ლიდერი, ამას კი მოჰყვა ე.წ. „ნორმალიზაციის“ პერიოდი (1969-1989), როდესაც ერთი მხრივ ხელისუფლებამ უაღრესად გაამკაცრა რეჟიმი, მეორე მხრივ კი აქცენტი მოსახლეობის ეკონომიკური დონის ამაღლებაზე გააკეთა.

„ნორმალიზაციამ“ და 70-იანმა წლებმა ჩეხოსლოვაკიაში მოიტანა საკადრო წმენდები, რომელიც ფაქტიურად ქვეყნის ყველა მოქალაქეს შეეხო, პოლიტიკურმა სიტუაციამ გამოიწვია მნიშვნელოვანი საზოგადოებრივი პრობლემატიკის ტაბუირბა, დაიწყო ჩეხური ხელოვნებისა და ლიტერატურისთვის მნიშვნელოვანი

პიროვნებების გაძევება საზოგადოებრივი ცხოვრებიდან. კულტურული და ლიტერატურული მიმართულების გაზეთები გაუქმდა. ხელოვნების სფეროს ის მუშაკები, რომლებიც არ იყვნენ ლოიალურნი მთავრობის მიმართ, ჩამოაშორეს საქმიანობას. სწორედ ამ დროს ვაცლავ ჰაველსაც აეკრძალა მოღვაწეობა არა მხოლოდ თავის საყვარელ თეატრში, არამედ იგი საერთოდ მოსწყვიტეს ჩეხურ თეატრალურ სცენას და იგი მხოლოდ „სამიზდატის“ და საზღვარგარეთული გამოცემებისა და წარმოდგენების იმედად დარჩა. მისი პიესებისა და ესსეების ძირითადი თემა კი „ნორმალიზაციის“ აბსურდული პირობების კრიტიკა იყო. ამ დისიდენტური პროდუქციის დამახასიათებელი ნიშანი ავტობიოგრაფიული ელემენტების უხვი გამოყენება იყო და ეს, რა თქმა უნდა, პიესებს ავთენტობას სძენდა.

SVETLANA NAMESTIUK

Ukraine, Chernivtsi

BSMU

**The Motive of the New Statehood in the Novel by
U. Dombrovsky “Faculty of Unnecessary Things”**

The processes of the literature’s thematic repertoire updating require aesthetic preparation to the perception of subsequent continuations of traditional structures problems. Such a continuation of Bulgakov’s tradition can be traced in Dombrovsky who, from his own experience, felt all the «delights» of the Gulag and wrote about the decline of the Christian era, with the imprint of the totalitarian system. The writer uses Bulgakov’s technique «plot in the plot». The Gospel becomes a source for the return of the «the lost soul» of the society. It is in the incarnation of Christ that the writer sees the symbol of freedom. Corresponding fragment of the novel contains reminiscences about Bulgakov’s «Evangelical chapters»: Yeshuais the essence of freedom. In both, the ideas of Judas’ betrayal, Pilate’s trial, Christ’s martyrdom play a key role. The evangelical situation is a repetitive phenomenon. In the face of the terrible truth of the era, both writers tried to comprehend the causes of the spiritual crisis. With the help of his hero – Zybin, the writer returns to

everyday life those ideas of universal thought that have repeatedly helped civilizations navigate the thorny path of centuries-old overcoming spiritual slavery. The main characters of the novel survived all the horrors of replacing legal relations with class concepts. Dombrovsky describes the absurdity of the system and his murderous time, although he completes the novel idyllicly: the evil has passed away, justice has triumphed.

СВЕТЛАНА НАМЕСТЮК

Украина, Черновцы

Черновицкий национальный университет им. Юрия Федьковича

Мотив новой державности в романе Ю. Домбровского

«Факультет ненужных вещей»

В докладе анализируется развитие традиционных структур, в частности, булгаковской традиции на материале романа «Факультет ненужных вещей» (1975) Ю. Домбровского – представителя плеяды «писателей лагерников», на собственном опыте испытавшего все «прелести» ГУЛАГа.

Это роман о закате христианской эры, носящей отпечаток тоталитарной системы. Писатель использует булгаковский прием «сюжет в сюжете». Он видоизменен и не столь четок, как у других последователей Булгакова: у Домбровского важным источником для возвращения «потерянной души» общества становится Евангелие. В ипостаси Иисуса Христа писатель видит символ свободы. Соответствующий фрагмент романа содержит реминисценции булгаковских «Евангельских глав».

Как у Булгакова, так и у Домбровского, идея предательства Иуды, суд Пилата, мученичество Христа играют ключевую роль. Для Домбровского евангельская ситуация – это неизменно повторяющееся явление: вечные темы любви и ненависти, предательства и прощения никто не отменял.

В условиях страшной правды эпохи оба писателя пытались отстаивать идею целостности духовного континуума, осмыслить причины духовного кризиса. С помощью своего героя – белой вороны Георгия Зыбина (юриста, историка и археолога, философа по складу характера) Домбровский возвращает в повседневность идеи и

представления, не раз помогавшие цивилизациям сориентироваться на тернистом пути многовекового преодоления духовного рабства.

Зыбин не понимает, почему происходят массовые аресты, глаза у него открываются только в тюрьме. Главные герои романа (Зыбин, Будда, Коланрашвили) пережили все ужасы замены правовых отношений на классовые. Домбровский описывает абсурдность системы своего времени, но завершает роман идиллически: зло миновало, торжествует справедливость.

Анализ трансформации традиционных структур с позиции художественного осознания в романе «новой державности» проводится впервые.

OLGA NAUMOVA

Russia, Nizhny Novgorod

Nizhegorodsky State Linguistic University named for N.A

**The Problem of Self Determination and the
Artistic Forms of Its Embodiment in the Novels by
M. Lewycka: the Multicultural Dialogue**

Marina Lewycka, a modern British writer, tackles the problems of national identity of a certain immigrant diaspora – «*The Ukraine Abroad*». In the debut novel “*A Short History of Tractors in Ukrainian*” (2005) the author depicts the complicated relationships between the three generations of the Ukrainian immigrants, the difficulties of integration into present-day English reality. The characters of the novel suffer the specific immigrant inferiority complex.

The novel “*Two Caravans*” (2007) acquires the form of a grotesque farce “ethnic comedy”, containing cutting caricature on British bureaucracy, parody on the advantages of the civilized democracy “not for everybody”. The book reveals the signs of an ominous anti-utopia framing the zigzags of globalization. Metaphor, symbolism, and allusion penetrate the realistic drawing. The traditional narrative comprises fragments of non-fiction, and comic interludes.

The linguistic aspect is a means of probing the national self-awareness: the recent “*Familiar*” turn into «*the Others*», “*the Diverse*”, «*the Alien*». Due to the hyphenated identity of the author, the hybrid “mongrel language” of the fictional characters, a specific crossbreed lingual concept of immigrant identity is represented.

Various means of reflecting the multicultural dialogue based on ethnic sociolect are suggested: transliteration, loan translation and calque, neologisms, creation of new words, authentic cultural elements for the instrumentation of the ethnic and linguistic differences.

The novels by M. Lewycka maintain the humanistic response to extremist voices against the all-European multicultural experiment. The writer successfully ventures in rejecting the importunate socio-cultural stereotypes. In the age of globalization and political correctness she confirms the right of the author for the thorough linguistic research of the problem of national identity.

О.А. НАУМОВА

Россия, Нижний Новгород

*Нижегородский государственный лингвистический университет
имени Н.А. Добролюбова*

Проблема национального самоопределения и художественные формы ее воплощения в романах М.

Левицкой: мультикультурный диалог

В произведениях современной британской писательницы М.Левицкой находят художественное выражение проблемы национальной идентичности определенной иммигрантской диаспоры – «Украины в эмиграции». В дебютном романе «Краткая история тракторов по-украински» (2005) автор рассказывает о сложных взаимоотношениях трех поколений выходцев из Украины, о трудностях интеграции в английскую действительность, о тяжком историческом багаже и ностальгии по отвергнутой родине. Героев отягощает комплекс иммигрантской второсортности. Для выявления тайных пружин их поведения, втянутых в мультикультурный полилог, автор

сочетает традиционные коллизии реалистического жизнеописания с отработанными техниками постмодернистского письма.

В романе «Два фургона» (2007) действие разворачивается в форме гротескно-фарсовой «этнической комедии», содержащей едкую карикатуру на британскую бюрократию, на преимущества цивилизованной демократии «не для всех». В романе просматриваются черты зловещей антиутопии на изломах глобализации. Гротескно-карикатурная образность соседствует с мягким лиризмом, бытописание поверяется круговой метафорой и символом, насыщается плотным аллюзивным слоем. В привычную сюжетную схему включаются вставные новеллы, фрагменты non-fiction, комические интерлюдии

Языковой аспект как способ зондирования национального самосознания приобретает определяющее значение. В чужой стране вчерашние «другие» становятся «чужими». Национальность-через-дефис автора, билингвизм ее героев формируют особый гибридный образ языка как непрменный атрибут идентичности мигранта. Автора романа отличает чуткий лингвистический слух, внимание к этническому многоголосью. Гремучая смесь слов-полукровок адекватно оформляет поведенческий код. В тексте используются приемы транслитерации, калькированные слова, словотворчество и словоновшество, элементы аутентичной культуры.

Романы М. Левицкой – гуманистический ответ экстремистским выступлениям против всеевропейского «мультикультурного эксперимента». Писательница смело разрушает назойливые социо-культурные стереотипы политкорректности в эпоху глобализации, утверждая право на серьезное исследование проблемы национальной идентичности.

ADA NEMSADZE

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

The Idea of Freedom and Suppressed Freedom in “The Basket” by Otar Chiladze

“The Basket” by Otar Chiladze tells the story of four generations of Kasheli family, while the writer identifies the ways of the family and the nation. In the context of wide range of issues the problem of chronotope is of significance and this is pointed from the beginning – the basket is a micro-model of the strictly limited space where Georgia was in the early 20th century. Chronotope of the novel passes beyond the limits of reality and transforms into the eternal time-space without time. Basket has open top and this leaves the chance of aspiration towards the freedom and this will be later revealed in the fourth generation of the Kashelis.

For each following generation of Kasheli the properties inherited from the basket are the dominant ones and by the end of 20th century this turned into the national problem: crisis of spirituality, crush of the traditions, collapse of the values, perverted being, elimination of all moral norms, including incest and tragedy of a person left along in the world...

Space is perceived as some type of the basket in the novel relatively wide – the yard limited with the high fence of trifoliolate and extremely narrow – chrysalis, expressed by zoomorphic triad: larva-chrysalis-butterfly. One more sign of the choking environment is the swarm of midges of particular type, reviving historical memory and contains hint on the danger of Eristavi.

In the family of basket the first beam of hope is Anton. He is imposed the greatest mission and greatest punishment simultaneously – he has to eradicate the evil at first and than be sacrificed.

The last novel by Otar Chiladze is of such complicated structure with the basket as main semiotic mark. Only young Anton Kasheli manages to break through the totalitarian space and as for return of beauty – transformation of larva into the butterfly – perhaps, this would require regretful life of one or two generations. Character of Liziko, who attempted to commit suicide but survived and pondering over her own (nations) sins leaves the hope of this.

ადა ნამსაქა

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

თავისუფლების იდეა და ჩაკლული თავისუფლება ოთარ ჭილაძის „გოდორში“

ოთარ ჭილაძის „გოდორი“ ერთი ოჯახის, კაშელთა საგვარეულოს ოთხი თაობის ამბავს გადმოგვცემს, თუმც ტექსტში მწერალი გვარის ბედსა და ერის გზას აიგივებს ერთმანეთთან. პრობლემატიკის ფართო სპექტრში მნიშვნელოვანი საკითხია ქრონოტოპის პრობლემა, რაზეც მინიშნება სათაურიდანვე იწყება – **გოდორი** არის მიკრომოდელი იმ მკაცრად შემოსაზღვრული სივრცისა, რომელშიც კიდევ ერთხელ აღმოჩნდა საქართველო XX საუკუნის დასაწყისში. რომანის ქრონოტოპი გადალახავს რეალობის საზღვრებს და მარადიულ, უდროო დრო-სივრცედ იქცევა. გოდორი, ამავდროულად, ზემოდან ღიაა, რაც თავისუფლებისაკენ სწრაფვის შესაძლებლობას ტოვებს და რაც მოგვიანებით გამოვლინდება, კაშელთა მეოთხე თაობაში.

კაშელთა ყველა მომდევნო თაობისთვის გოდორიდან გამოყოფილი თვისებები დომინანტური ნიშნებია, რაც XX საუკუნის მიწურულს ეროვნულ პრობლემებად იქცევა: სულიერების კრიზისი, ტრადიციების მსხვრევა, ღირებულებათა გაუფასურება, გაუკუღმართებული ყოფა, ზნეობის ყოველგვარი ნორმის მოშლა ინცესტის ჩათვლით და სამყაროში მარტოდ დარჩენილი ადამიანის ტრაგედია...

სივრცე-გოდორის ნაირსახეობებად აღიქმება რომანში შედარებით ფართო – ტრიფოლიატის მაღალი ღობით შემოზღუდული **ეზო** და უაღრესად ვიწრო – **ჭუპრი**, რომელიც გამოხატულია ზოომორფული ტრიადით: მატლი-ჭუპრი-პეპელა. ტოტალიტარული სივრცის კიდევ ერთი ნიშანია განსაკუთრებული სახეობის **მუმლი**, რომელიც ისტორიულ მესხიერებას აცოცხლებს და ერისთვის საფრთხის შემცველ მინიშნებას შეიცავს.

გოდორის მოდგმაში იმედის პირველი სხივია ანტონი. მას ერთდროულად აკისრია უდიდესი მისიაც და უდიდესი სასჯელიც – მან

ჯერ ბოროტება უნდა ამოძირკვოს და შემდეგ თვითონ შეენიროს მსხვერპლად.

ასეთი რთული სტრუქტურისაა ოთარ ჭილაძის უკანასკნელი რომანი, რომელშიც უმთავრეს სემიოტიკურ აღმნიშვნელად **გოდორი** გვევლინება: იგი ჩაკლული თავისუფლების პირდაპირი ნიშანია. ტოტალიტარული სივრცის გარდევას მხოლოდ უმცროსი ანტონ კაშელი ახერხებს, რაც შეეხება მშვენიერების დაბრუნებას – მატლის პეპლად ქცევას – რაც თავისუფლების დაბრუნების იდეას წარმოადგენს რომანში, ამას, ალბათ, ერთი ან ორი თაობის სინანულით აღსავსე ცხოვრება მაინც დასჭირდება. ამის იმედს ტოვებს თავის მოკვლის მსურველი, მაგრამ გადარჩენილი და საკუთარ (ერის) ცოდვებზე ჩაფიქრებული ლიზიკოს მხატვრული სახე.

AVTANDIL NIKOLEISHVILI

Georgia Kutaisi

Akaki Tsereteli State University Akaki Tsereteli State University

National and Political Belief of Nikolo Mitsishvili

Among those writers, who created a various literary works in XX century, should also be mentioned Nikolo Mitsishvili (1896 – 1937). Despite the obstacles, related to his view, writer's opinions are definitely important not only for understanding the past, but also for realizing future perspectives of our country.

Although, in his public speeches and writings Nikolo Mitsishvili was expressing the negative attitude towards the Soviet Union, his position was different. In particular, those words that he had heard after two – three years from appearing a new power, made him think that the government will fulfill promises. That's why he decided to serve a new political power. He considered that it was his duty. The writer also thought about visiting Georgian emigrants in Europe in order to promote the Soviet propaganda. This fact, of course, made emigrants think that he was an agent of the government.

The most important thing for revealing Nikolo Mitsishvili's national and political belief is to become closely acquainted with his documentary prose and publications. For example, in the polemic letter “Thoughts about

Georgia,” country’s history and future perspectives are shown in such a nihilistic way, that it still remains as an issue of discussion.

Since 1928 the writer strictly criticized the national politics of the Soviet Union in his letters and public speeches. Unfortunately, as the result, Nikolo Mitsishvili, like other Georgian patriots, became a victim of 1937 year repressions.

აკთავნდილ ნიკოლეიშვილი

საქართველო, ქუთაისი

აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ნიკოლო მინიშვილის ეროვნულ-პოლიტიკური მრწამსი

მეოცე საუკუნეში მოღვაწე იმ ქართველ მწერალთა შორის, რომელთაც ჟანრობრივად მრავალფეროვანი თავიანთი შემოქმედებით საგულისხმო წვლილი შეიტანეს ჩვენი ლიტერატურის ისტორიაში, უსათუოდ უნდა მოვიხსენიოთ ნიკოლო მინიშვილიც (1896-1937 წწ.). აშკარად გამოვლენილ იმ შინაგან წინააღმდეგობათა მიუხედავად, რითაც მისი მსოფლმხედველობა ხასიათდება, მწერლის ნააზრევი არა მარტო შესაბამისი პერიოდის ქართული სინამდვილის საფუძვლიანად შესაცნობადაა საინტერესო, არამედ ჩვენი ქვეყნის სამომავლო პერსპექტივებზე დასაფიქრებლადაც.

მიუხედავად იმისა, რომ თავის ნაწერებშიცა და საჯარო გამოსვლებშიც ნ. მინიშვილი საბჭოთა ხელისუფლებისადმი დროდადრო მეტად მწვავე დამოკიდებულებასაც გამოხატავდა, თავისი პოლიტიკურ-იდეოლოგიური თვალთახედვით იგი ამ ხელისუფლებისადმი ბოლომდე ნეგატიურად განწყობილი მაინც არ ყოფილა და მისი მსოფლმხედველობა ამ თვალსაზრისით აშკარად გაორებულია. კერძოდ, საბჭოთა ხელისუფლების მესვეურთა მიერ სიტყვიერად დეკლარირებულმა დაპირებებმა ნ. მინიშვილს საქართველოს გასაბჭოებიდან ორი-სამი წლის შემდეგ იმის იმედი გაუჩინა, რომ ისინი აღნიშნულ დაპირებებს შეასრულებდნენ. სწორედ აქედან გამომდინარე ჩათვალა მან თავის მოქალაქეობრივ მოვალეობად, აქტიურად ჩამდგარიყო ახალი ხელისუფლების მსახურთა რიგებში და გარკვეული პერიოდის განმავლობაში ევროპა-

შიც წასულიყო იქაურ ქართველ ემიგრანტებში პროსაბჭოური პროპაგანდის გასაწევად. ამ ფაქტმა ქართველ ემიგრანტებს სავსებით ლოგიკურად გაუჩინა ეჭვი იმასთან დაკავშირებით, ნ. მინიშვილი უცხოეთში საბჭოთა ხელისუფლების მიერ გაგზავნილ აგენტს ხომ არ წარმოადგენდა.

ნ. მინიშვილის ეროვნულ-პოლიტიკური მრწამსის წარმოჩენის მხრივ განსაკუთრებით საინტერესოა მისი დოკუმენტური პროზა და პუბლიცისტიკა. ამ თვალსაზრისით პირველ ყოვლისა უნდა გამოვყოთ მისი პოლემიკური წერილი “ფიქრები საქართველოზე,” რომელშიც საქართველოს ისტორიასთან და სამომავლო პერსპექტივებთან დაკავშირებული ბევრი საკითხი იმდენად ნიჰილისტური თვალთახედვითააა გააზრებული, რომ დღემდე რჩება მწვავე განხილვის საგნად.

პირველი სერიოზული ბზარი ნ. მინიშვილის პროსაბჭოურ თვალთახედვას 1928 წელს გაუჩნდა. ამ დროიდან მოყოლებული, თავის პუბლიცისტურ წერილებშიცა და საჯარო გამოსვლებშიც იგი მკაცრად აკრიტიკებდა საბჭოთა ხელისუფლების მესვეურთა მმართველობით და ეროვნულ პოლიტიკას. სამწუხაროდ, ნ. მინიშვილის მიერ ხელისუფლების ამგვარ კრიტიკას ის საბედისწერო შედეგი მოჰყვა, რომ ქართველ მამულიშვილთა არაერთი წარმომადგენელთან ერთად, ისიც იქცა 1937 წლის სისხლიანი რეპრესიების მსხვერპლად.

RUSUDAN NISHNIANIDZE

Georgia, Tbilisi

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

The Symbols of Dreams in Georgia Emigrant's

Literature

It is the undisputed truth that every creator for complete expression of his option has applied to the several genre and expression form. In these cases it is interesting not only “what” but “how”. Accordingly, the history of literature examines the meaning of many transparent or illustrated characters. As for the dream; people gave it a certain meaning from ancient times.

Despite the strictest individual factor of dreams, there were subjects and events that had its unambiguous explanation. I mean the “loud mourning” spread in the folks, or similar category of poems. In the old Georgian poetry the authors had applied dream symbolism many times. Later it was called prophecy and was granted certain function i.e. it got closer to reality, and defined the theoretical importance with the artist. The dream is separate from the other prophecy.

It is interesting the first push that emigrant poets led to decision to deliver his thought to the reader in this way. Many experiments have been conducted in medicine for observation of blind dreams. The focus was made on two categories: blinds from birth and getting blinds in a certain age. In the dreams of blinds from birth turns out that the voices has more importance, in some cases the smell, and the sensations left in touch; And the second category mainly comes from the area of sight, which is memorably reminiscent of the eyes, according to the dose of information he has. Georgian immigrants have left Georgia in different ages. If it wouldn't be a rough parallel, the emigrants often dream and more write about the memories what they remember; a strong impression that has left its mark from childhood, age of youth or a litter bit later. In the poem or narrative, the dream origin and localization are obvious. There are many patriotic texts in the creativity of authors on the foreign land. A now they are looking for another poetic form of expression, and even addressing the dream, and by the symbols associated with it, try to tell the same thing with different poetic strings. The pain and mood is the same, just it is avoided the danger of monotony. In the report is analyzed different poetic or prose literary texts of Giorgi Kipiani, Givi Kobakhidze, Soso Zhorzholiani, Simon Berejian, Giorgi Gamkrelidze.

რუსუდან ნიზნიანიძე

საქართველო, თბილისი

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

სიზმრის სიმბოლიკა ქართულ ემიგრანტულ ლიტერატურულ ტექსტებში

უდავო ჭეშმარიტებაა, ყოველ შემოქმედს თავისი სათქმელის სრულყოფილად გადმოსაცემად არაერთი ჟანრისა და გამოსახვის ფორმისათვის მიუმართავს. ამ შემთხვევებში საინტერესოა

არა მხოლოდ „რა“, არამედ „როგორ“. შესაბამისად, ლიტერატურის ისტორია უამრავი გამჭვირვალე თუ ასახსნელი სიმბოლოს მნიშვნელობას იკვლევს. რაც შეეხება სიზმარს. მას ადამიანები უძველესი დროიდან გარკვეულ დატვირთვას ანიჭებდნენ. მიუხედავად სიზმრის მკაცრად ინდივიდუალური ფაქტორისა, იყო საგნები და მოვლენები, რომელთაც თავისი ერთმნიშვნელოვანი ახსნა ჰქონდათ. ვგულისხმობ ხალხურ ზეპირსიტყვიერებაში გავრცელებულ „ხმით ნატირლებს“, ან მსგავსი კატეგორიის ლექსებს. სიზმრის სიმბოლიკისათვის ძველ ქართულ მწერლობაში არაერთგზის მიუმართავს ავტორს, რომელსაც შემდგომ ხილვა დაურქმევია და ფუნქცია მიუნიჭებია მისთვის, ანუ რეალობასთან კიდევ უფრო დაუახლოვებია და მხატვრულთან ერთად, ფარულად მისთვის თეოლოგიური დატვირთვაც განუსაზღვრავს. სხვაა სიზმარი, სხვაა ხილვა.

საინტერესოა პირველი ბიძგი, რამაც ემიგრანტ პოეტებს გადააწყვეტინა, რომ სათქმელი ამ ფორმით მიეტანათ მკითხველამდე. მედიცინაში არაერთი ექსპერიმენტი იქნა ჩატარებული უსინათლოთა სიზმრებზე დაკვირვებისათვის. ყურადღება ორ კატეგორიაზე გამახვილდა: დაბადებიდან უსინათლონი და გარკვეულ ასაკში, ცხოვრების ამათუიმ პერიოდში დაბრმავებულნი. დაბადებიდან უსინათლოთა სიზმრებში უმთავრესი აღმოჩნდა ხმა, გარკვეულ შემთხვევებში სუნი, საგანთა შეხებიდან დატოვებული შეგრძნებები; ხოლო მეორე კატეგორიას ძირითადად ნანახის არეალიდან ესიზმრება, ანუ რაც მხედველობით დაუმახსოვრებია, თვალთ შეუხედავს, ინფორმაციის რა დოზაც გააჩნია. ქართველმა ემიგრანტებმაც ხომ სხვადასხვა ასაკში დატოვეს საქართველო. უხეში პარალელი თუ არ გამომივა მათ, ემიგრანტებსაც არცთუ იშვიათად ის ესიზმრებათ, უფრო ზუსტად, იმაზე წერენ და იმას იხსენებენ, რაც დამახსოვრებიათ. მძაფრი შთაბეჭდილება, რომელმაც კვალი დატოვა ბავშვობაში, სიყმანვილეში თუ ცოტა უფრო მოგვიანებით. ლექსში ან მოთხრობაში სიზმრისეული წარმოშობა და ლოკალიზაცია ცხადი ხდება. პატრიოტული ხასიათის ტექსტები ბევრია უცხოეთის მიწაზე მყოფი ავტორების შემოქმედებაში. ახლა გამოხატვის სხვა პოეტურ ფორმას ეძიებენ და ამადაც მიმართავენ სიზმარს და მასთან დაკავშირებული სიმბოლოებით ცდილობენ ერთი და იმავე სათქმელის სხვადასხვა პოეტური სტრიქონით გადმოცემას. ტკივილი და განწყობა იგივეა, უბრალოდ, თავიდან აცი-

ღებულის მონოტონურობის საშიშროება. მოხსენებაში გაანალიზებულია გიორგი ყიფიანის, გივი კობახიძის, სოსო ჟორჯოლიანის, სიმონ ბერეჟიანის, გიორგი გამყრელიძის განსხვავებული პოეტური თუ პროზაული ლიტერატურული ტექსტები.

SVETLANA NOVIKOVA

Russia, St.Petersburg

Saint-Petersburg State University

Thomas Bernhard and 1968:

Political Views and Author's Image

The paper examines political and esthetical views of the writer and playwright Thomas Bernhard (1931-1989), widely recognized as one of the major figures of 20th-century Austrian literature, to the mass political protests of the late 60s in Europe. The paper analyzes Bernhard's works of journalism and his public speeches of these period of time (Th. Bernhard. *Der Wahrheit auf der Spur: Reden, Leserbriefe, Interviews, Feuilletons*, Berlin: Suhrkamp, 2011). The analysis is based on the concept of author's "posture", borrowed by the Swiss sociologist Jérôme Meizoz from the works of P. Bourdieu. It deals with the discursive and non-discursive author's identity, which is presented to the public and becomes a part of the author's poetics. In the late 1960s, on the wave of the protest movement, Bernhard intentionally gives his public image the features of an anarchist rebel, creates himself a public mask of a state-driven writer. In Austria where 1968 was marked more by a cultural than by a political revolution, Bernhard himself leaves a mark in the chronical of the main protest events 1968 with his scandalous acceptance speech for the Austrian State Prize for Literature. However, in his works of journalism the writer provokes the sympathetic to the protests German-speaking intellectual community by his conservative statements regarding socialist views. His deep devotion to the classical culture as well as the radical rejection of the political utopianism make the writer give the revolutionary events an extremely negative judgement.

С. Ю. НОВИКОВА

РФ, Санкт-Петербург

Санкт-Петербургский государственный университет

Томас Бернхард и 1968 г.:

политические взгляды и авторский имидж

В докладе освещается политическая и эстетическая позиция одного из признанных классиков австрийской литературы XX в., прозаика и драматурга Томаса Бернхарда (1931-1989) в отношении затронувших Европу массовых политических протестов конца 1960-х гг. Материалом служат статьи и тексты публичных речей Бернхарда этого периода (Th. Bernhard. Der Wahrheit auf der Spur: Reden, Leserbriefe, Interviews, Feuilletons, Berlin: Suhrkamp, 2011).

Анализ публицистики строится вокруг понятия авторской «позиции» (posture), заимствованного швейцарским социологом Жеромом Мезо из работ П. Бурдьё. Термин обозначает дискурсивную и недискурсивную идентичность автора, которую тот предъявляет публике и которая становится частью его поэтики. В к. 60-х, на волне протестных настроений, Бернхард намеренно придает своему публичному образу черты бунтаря-анархиста, создавая публичную маску гонимого государством писателя. В Австрии, где 1968 г. ознаменовался не столько политической, сколько культурной революцией, писатель сам попадает в летопись главных протестных событий года со своей скандальной речью на вручении Австрийской государственной премии по литературе. В публицистике однако Бернхард провоцирует симпатизирующую протестам немецкоязычную интеллектуальную общественность своими консервативными высказываниями в отношении социалистических взглядов. Приверженность классической культуре, а также радикальное неприятие политического утопизма заставляют писателя дать крайне негативную оценку революционным событиям.

TATIA OBOLADZE

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Idea of the National Identity in the Art of Blue Horns

In 10s of the 20th century, the first symbolist group “Blue Horns” with clearly stated purposes and esthetic position has emerged in Georgian literature. This implied renewal of Georgian literature and its inclusion into the western context. Group of the young poets made attempts of broadening of the area of thought and modernization of Georgian culture not only with their art but also through their public activities/ We regard Georgian symbolism as original invariant of the symbolist school, characterized presenting national origins considering political, social and worldview context. Thus, in the art of the Blue Horns seeking of the national identity has formed as very significant motif.

Purpose of our presentation is, on one hand, understanding of the traditional concepts related to the national motifs: images-ideas of mother and father, from the position of modernist esthetics by the symbolist school and on the other – observe change of the esthetical vision of the symbolists after establishment of the soviet totalitarian governance; clarify the forms of seeking of the national identity in the art of the Blue Horns in the conditions of ideological terror.

თათია ობოლაცე

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

ეროვნული იდენტობის იდეა ცისფერყანწელთა შემოქმედებაში

მე-20 საუკუნის 10-იან წლებში ქართულ სალიტერატურო სივრცეში იქმნება პირველი სიმბოლისტური დაჯგუფება „ცისფერი ყანწები“ მკაფიოდ განსაზღვრული მიზნითა და ესთეტიკური პოზიციით, რაც გულისხმობდა ქართული ლიტერატურის განახლებას და მის დასავლურ კონტექსტში ჩართვას. ახალგაზრდა პოეტთა

ჯგუფი არა მხოლოდ მხატვრული შემოქმედებით, არამედ საზოგადოებრივი მოღვაწეობით ცდილობდა სააზროვნო სივრცის გაფართოებასა და ქართული კულტურის მოდერნიზაციას. ქართული სიმბოლიზმი მიგვაჩნია სიმბოლისტური სკოლის ორიგინალურ ინვარიანტად, რომლის თავისებურებას პოლიტიკური, სოციალური თუ მსოფლმხედველობრივი კონტექსტის გათვალისწინებით წარმოადგენს პროექცია ეროვნული სანყისისაკენ. ამდენად, ცისფერყანწელთა შემოქმედებაში ეროვნული იდენტობის ძიება მნიშვნელოვან მოტივად ფორმდება.

ჩვენი მოხსენების მიზანია, ერთი მხრივ, განვსაზღვროთ მოდერნისტული ესთეტიკის პოზიციიდან როგორ გაიაზრებს ქართული სიმბოლისტური სკოლა ეროვნულ მოტივებთან დაკავშირებულ ტრადიციულ კონცეპტებს: დედისა და მამის სახე-იდებებს. მეორე მხრივ, კი დავაკვირდეთ, როგორ იცვლება სიმბოლისტების ესთეტიკური ხედვა საბჭოთა ტოტალიტარული მმართველობის დამყარების შემდეგ; გამოვკვეთოთ იდეოლოგიური ტერორის პირობებში ცისფერყანწელთა შემოქმედებაში ეროვნული იდენტობის ძიების ფორმები.

KETEVAN PATARAIA

Georgia, Tbilisi

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

In Search of National Freedom

(Erlom Akhvediani – from Literature to the Cinema)

The confrontation between supporters and opponents of the Soviet ideology in the sphere of creativity inspired great interest. The idea of state independence and national freedom was a reference point in the direction of which Georgian literature and cinema guided society in many ways.

“I have spent 37 years in the film industry. I am an author and co-author of about 20 films. The most regrettable thing associated with my cinema activity was that it got me detached from literature for a long period of time.

But on the other hand, the role of the cinema was then more important for the public activities, compared to literature,”- Erlom Akhvediani says in

his compendium: “the old and the new”. Being a student, assistant and young friend of his, I was fortunate enough to witness the creation process of the given work. And I was able to see how relevant the topic of national freedom was for him.

This idea can be clearly traced in Akhvlediani’s prose, as well as the films that represent adaptation of his scripts: “The Ascension”, “The Road to Home”, “Three Days of Hot Summer”, “The Story of Ivane Kotorashvili”, “Nameless from Uplistsikhe”, “The Journey of a Young Composer”. The last three movies were based on literary works of Vazha-Pshavela, Guram Rcheulishvili and Otar Chkheidze.

“Usually what happens during a movie production is that the original source either limits the film or deprives it of the originality. Likewise, the film sometimes distorts the artistic and semantic fabric of the original, introducing a blemish into it. ... It’s a very rare case when the original source remains intact, while the film preserves its independent cinematic form.

This difficult goal of keeping the balance was achieved in “The Journey of a Young Composer”, - says writer and critic Akaki Bakradze about Giorgi Shengelaia’s movie. Erlom Akhvlediani based its script on Otar Chkheidze’s novel “Haze”. The ideas presented in this novel were important for Erlom Akhvlediani.

The topic of my research investigates the gains and losses of Otar Chkheidze’s work in the cinematic translation of Erlom Akhvlediani, and the shape it acquired in the film of Giorgi Shengelaia; how the idea of national freedom walked the path called novel-script-movie.

ქეთევან პატარია

საქართველო, თბილისი

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ეროვნული თავისუფლების ძიებაში

(ერლომ ახვლედიანი – ლიტერატურიდან კინომდე)

დაპირისპირება საბჭოთა იდეოლოგიის მომხრეებსა და მონინაალმდეგებს შორის შემოქმედებით სფეროში დიდ ინტერესს იწვევდა. სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობისა და ეროვნული თავისუფლების იდეა იყო ორიენტირი, საითკენაც მიჰყავდა

საზოგადოება ქართულ მწერლობასა და კინოს, ორივეს – სხვადასხვა ფორმით.

„37 ნელინაღია, ვმოღვაწეობ კინოში. ვარ 20-მდე ფილმის ავტორი და თანაავტორი. ამ საქმიანობამ დიდი სინანული მომიტანა იმით, რომ ასე ხანგრძლივად მოვწყდი ლიტერატურას. მაგრამ მეორეს მხრივ, თავისი სპეციფიკის გამო, იმ დროისთვის მოქალაქეობრივი მოღვაწეობისათვის უფრო მნიშვნელოვანი იყო კინო, ვიდრე ლიტერატურა“, – წერს ერლომ ახვლედიანი ესეების კრებულში: „ძველი და ახალი“, რომელზე მუშაობის პროცესსაც თავად ვესწრებოდი, რადგანაც წილად მხვდა ბედნიერება, ვყოფილიყავი ერლომ ახვლედიანის სტუდენტი, შეგირდი და უმცროსი მეგობარი. ვხედავდი, რამდენად მნიშვნელოვანი იყო ეროვნული თვისუფლების თემა მისთვის. ის ფიგურირებს როგორც ერლომ ახვლედიანის პროზაში, ასევე მისი სცენარებით გადაღებულ ფილმებში: „ამაღლება“, „გზა შინისაკენ“, „ცხელი ზაფხულის სამი დღე“, „ივანე კოტორაშვილის ამბავი“, „უსახელო უფლისციხელი“, „ახალგაზრდა კომპოზიტორის მოგზაურობა“. ჩამოთვლილთაგან ბოლო სამი ფილმის სცენარს ვაჟა-ფშაველას, გურამ რჩეულიშვილისა და ოთარ ჩხეიძის ნაწარმოებების ლიტერატურული პირველწყარო უდევს საფუძვლად.

„ჩვეულებრივ, ეკრანიზაციის დროს ორი რამ ხდება: ან პირველწყარო ზღუდავს ფილმს, ჩარჩოში აქცევს და უკარგავს თავისთავადობას, ან, ფილმი შლის, არღვევს პირველწყაროს მხატვრულ-აზრობრივ ქსოვილს, აგონჯებს მას... ძალიან იშვიათი შემთხვევაა, როცა არც პირველწყარო ზიანდება და არც ფილმი კარგავს საკუთარ დამოუკიდებელ კინემატოგრაფიულ სახეს. „ახალგაზრდა კომპოზიტორის მოგზაურობაში“ ეს ძნელად შესაწარმონებელი თანაზომიერება ზუსტად არის დაცული“, – ამბობს ლიტერატორი და კრიტიკოსი აკაკი ბაქრაძე გიორგი შენგელაიას ფილმზე, რომლის სცენარიც ერლომ ახვლედიანმა ოთარ ჩხეიძის რომანის „ბორიყის“ მიხედვით დაწერა. რომანის მთავარი თემა, სათქმელი მნიშვნელოვანი იყო ერლომ ახვლედიანისათვისაც. ჩემი საკვლევი თემაა – რა დაკარგა და რა შეიძინა ოთარ ჩხეიძის ნაწარმოებმა კინოენაზე ახვლედიანისეული „თარგმანისას“ და რა ფორმა მიიღო მან გიორგი შენგელაიას ფილმში; როგორ გადის ეროვნული თვისუფლების იდეა გზას: რომანი – სცენარი – ფილმი.

E. V. PONOMAREVA

Russia, Chelyabinsk

Federal State Autonomous Education Institution of Higher Education

“South Ural State University (national research university)”

Inaccuracy the Small Prose of the 1920s as a Form of Destruction of Political Illusions

Soviet literature of the 1920s, like other forms of art, was intended to become a conductor of the official political doctrine of the young state. The formation of a new country took place in the difficult conditions of civil confrontation of ideas and political positions. The global political illusion of building a single state based on the ideas of collectivism, rationalism and technocracy, depersonalization, loss of independence of decision-making, which from the perspective of today can be conceived as a political utopia, has generated a whole series of phenomena opposing this trend. Analyzing the character of the literary process of this period, it cannot be asserted that this confrontation was massive. However, a whole layer of literature, which is very unlike the genre-style decision, but similar in conceptual terms, produced “cultural reality”, alternative to both the literary mainstream and official ideology.

The amplitude of “oppositionism” varies from frank rejection, denial of the proclaimed model of the new society (the novel anti-utopia of E. Zamiatin “We”) to the doubts about the ability to forcibly make people happy, to search for “universal ethics” (one of the central categories, according to M. Rothbard), allowing to preserve the sovereignty of the individual, explaining its dramatic, and sometimes tragic uncertainty. Writers in Russia (N. Aseev “Tomorrow”, M. Bulgakov (early prose), E. Gaborovich “Lamentation”, I. Erenburg “In the Pink House”, etc.), and beyond (I. Bunin “Nerichnaya spring”, I. Shmelev “Sitting on the shore”, “It was: the story of a strange man”, etc.), expressing their doubt in the justice of what was happening, raised questions about the internal freedom of man, the right to self-determination as the only form of resistance to political realities that caused terrible forms of historical confrontation, clashes between “one’s own” and “another’s”. Aesthetics of

modernism, the use of synthetic art models allowed artists to accurately and voluminously convey the nature of the historical conflict projected on the human consciousness and subconscious.

Е. В. ПОНОМАРЕВА

РФ, Челябинск

Южно-Уральский государственный университет, ЮурГУ

Инакомыслие в малой прозе 1920-х годов как форма разрушения политических иллюзий

Советская литература 1920-х годов, как и другие виды искусства, призвана была стать проводником официальной политической доктрины молодого государства. Становление новой страны проходило в непростых условиях гражданского противостояния, противоборства идей и политических позиций. Глобальная политическая иллюзия построения Единого государства, основанного на идеях коллективизма, рационализма и технократизации, обезличивания, утраты возможности самостоятельности принятия решений, которая с позиций сегодняшнего дня может быть осмыслена как политическая утопия, породила целый ряд явлений, противостоящих этой тенденции. Объективно оценивая характер литературного процесса этого периода, нельзя говорить о том, что это противостояние носило массовый характер. Однако целый пласт литературы, представленный очень непохожими в жанрово-стилевом решении, но сходными в концептуальном плане произведениями, породил «культурную реальность», альтернативную и литературному мейнстриму, и официальной идеологии.

Амплитуда «оппозиционности» колебалась от откровенного неприятия, отрицания провозглашаемой модели нового общества (роман-антиутопия Е. Замятина «Мы») до сомнения в возможности насильно сделать людей счастливыми, поиска «универсальной этики» (одна из центральных категорий, по М. Ротбарду), позволяющей сохранить суверенитет личности, объясняющей ее драматическую, а иногда и трагическую неопределённость. Писатели в России (Н. Асеев «Завтра», М. Булгаков (ранняя проза), Е. Габрилович «Ламентация», И. Эренбург «В розовом домике» и др.), и за ее пределами (И. Бунин

«Несрочная весна», И. Шмелев «Сидя на берегу», «Это было: рассказ странного человека» и др.), выражая свое сомнение в справедливости происходящего, ставили вопросы о внутренней свободе человека, праве на самоопределение как единственной форме сопротивления политическим реалиям, вызвавшим страшные формы исторического противостояния, столкновения «своего» и «чужого». Эстетика модернизма, использование синтетических художественных моделей позволили художникам очень точно и объемно передать характер исторического конфликта, спроецированного на человеческое сознание и подсознание.

NINO POPIASHVILI

Georgia, Tbilisi

Ivane Javajhishvili Tbilisi State University

The Soviet Science and Political Discourse – the Georgian Scientists and Stalin

Following the formation of the Soviet Union the new ideology was established and created with special restrictions. Its service included the science, which had to strengthen a basis with scientifically developed arguments and researches for the Soviet political views. From the political, social and public points of view a particular interest and demand existed towards humanitarian spheres. The main ideological views of the newly formed Union should be reflected and reasoned in science. The Georgian scientists together with other Soviet scientists have contributed to the named process.

Following the development of the Soviet ideology, the Soviet scientific researches have also passed through several periods. Including, the period of the 20-30-ies of the twentieth century, the Stalin era, the Thaw period, Sweet Seventies, the Perestroika (reform) period created politically focused science. From the point of view of development of science and a political discourse, the analysis of the Post-Soviet period science is also interesting, when the former Soviet countries which have become independent created absolutely new scientific theories and views, and that is possible to consider as a certain marker of post-totalitarian science: fierce nationalism, religious influences, etc.

For our research it is important to analyze the Georgian Soviet scientific thought in the first period of formation of the Soviet Union and in the Stalin era as during this period, in the 20-50-ies of the 20th century, main fields of the Georgian philology were established and fundamentally developed, such as Georgian and/or Kartvelian linguistics and the Georgian literature.

Three types of scientific activity can be distinguished:

- researches supporting the Soviet ideology, works of which in the Soviet period were well recognized and legitimized;
- radically opposite researches which resulted in repressions of scientists and their works;
- researches of an intermediate position which didn't impede the Soviet ideology, were more acceptable, and, therefore, scientists were allowed to conduct researches.

From this point of view it is important to observe works of several scientists, including: Niko Mari (1864-1934), Ivane Javakhishvili (1876-1940), Korneli Kekelidze (1879-1962), Giorgi Akhvlediani (1887-1973), Vakhtang Kotetishvili (1893-1937), etc. In the report we will discuss as a result of which prerequisites philological scientific theories and views have been formed, which factors defined formation of the Georgian Soviet scientific thought. We will also note Joseph Stalin's role in the formation of philological researches.

ნიმუ აკოპიაშვილი

საქართველო, თბილისი

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

საბჭოთა მეცნიერება და პოლიტიკური დისკურსი – ქართველი მეცნიერები და სტალინი

საბჭოთა კავშირის შექმნის შედეგად ჩამოყალიბებული ახალი იდეოლოგიის სამსახურში მოაზრებოდა მეცნიერება, რომელსაც საბჭოთა პოლიტიკური ხედვებისათვის მეცნიერულად შემუშავებული არგუმენტებითა და კვლევებით საფუძველი უნდა გაემარებინა. პოლიტიკური, სოციალური და საზოგადოებრივი თვალსაზრისით განსაკუთრებული ინტერესი და მოთხოვნა ჰუმანიტარული დარგების მიმართულებით არსებობდა. აღნიშნულ პრო-

ცესში სხვა საბჭოთა მეცნიერებთან ერთად თავისი წვლილი შეიტანეს ქართველმა მეცნიერებმა.

საბჭოთა იდეოლოგიის განვითარების კვალდაკვალ, საბჭოთა სამეცნიერო კვლევებმაც რამდენიმე პერიოდი გაიარა. მათ შორის, მეოცე საუკუნის 20-30-იანი წლების, სტალინური ეპოქის, „დათბობის“ პერიოდის, „ტკბილი სამოცდაათიანების“, „გარდაქმნის“ პერიოდები ქმნიდა პოლიტიკურად ორიენტირებულ მეცნიერებას. მეცნიერების განვითარებისა და პოლიტიკური დისკურსის თვალსაზრისით საინტერესოა აგრეთვე საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდგომი პერიოდის მეცნიერების ანალიზიც, როდესაც დამოუკიდებლობამოპოვებული ყოფილი საბჭოთა ქვეყნები სრულიად ახლებურ სამეცნიერო თეორიებსა და ხედვებს აყალიბებდნენ და რაც პოსტტოტალური მეცნიერების ერთგვარ მარკერად შეიძლება იყოს მოაზრებული: მძაფრი ნაციონალიზმი, რელიგიური გავლენები და სხვ.

ჩვენი კვლევისათვის მნიშვნელოვანია საბჭოთა კავშირის შექმნის პირველ პერიოდსა და სტალინურ ეპოქაში, ქართული საბჭოთა სამეცნიერო აზრის ანალიზი, რადგან სწორედ აღნიშნულ პერიოდში, მე-20 საუკუნის 20-50-იანი წლებში, იქმნებოდა და ფუნდამენტურად ყალიბდებოდა ქართული ფილოლოგიის ძირითადი დარგები, როგორებიც იყო ქართული და/ან ქართველური ენათმეცნიერება, კავკასიოლოგია და ქართული ლიტერატურა.

შესაძლებელია გამოიყოს სამი ტიპის სამეცნიერო საქმიანობა:

- საბჭოთა იდეოლოგიის მხარდამჭრი კვლევები, რომელთა შრომებს საბჭოთა ეპოქაში დიდი აღიარება და ლეგიტიმაცია ჰქონდა;

- რადიკალურად მონინაალმდევე კვლევები, რაც მეცნიერებისა და მათი ნაშრომების რეპრესიებით სრულდებოდა;

- შუალედური პოზიციის კვლევები, რომლებიც ხელს არ უშლიდა საბჭოთა იდეოლოგიას, უფრო მეტად ეთანხმებოდა და, შესაბამისად, მეცნიერებს კვლევის უფლებას აძლევდნენ.

ამ მხრივ მნიშვნელოვანია რამდენიმე მეცნიერის ნაშრომებზე დაკვირვება, მათ შორის: ნიკო მარის (1864-1934), ივანე ჯავახიშვილის (1876-1940), კორნელი კეკელიძის (1879-1962), გიორგი ახვლედიანის (1887-1973), ვახტანგ კოტეტიშვილის (1893-1937), და სხვ. მოხსენებაში ვისაუბრებთ რა წინაპირობების შედეგად

ჩამოყალიბდა ფილოლოგიური სამეცნიერო თეორიები და შეხედულებები, რა ფაქტორები განსაზღვრავდა ქართული საბჭოთა სამეცნიერო აზრის ფორმირებას. აღვნიშნავთ იოსებ სტალინის როლსაც ფილოლოგიური კვლევების ფორმირების საკითხებში.

NANA PHRUIDZE

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Civil Belief of Mikheil Javakhishvili

Probably, it will be difficult to name a nation or a country, where writing has not fulfilled a special mission; But political, social or cultural situations existing in the country demand not only great talent and diligence from writer, but courage and bravery as well to accomplish that mission. In the beginning of the 20th century, when Mikheil Javakhishvili began his career, was the most tragic in the history of Georgia. It's the period when the "fortune of Kartli (Georgia)" became a common issue again and fulfilling a civic duty and sacrificing were the same for the writer.

Mikheil Javakhishvili followed the steps of Ilia Chavchavadze, that's why the author is always uncompromising about social topics. In his public letters the writer has clearly and impressively established his views about the country's politics, Georgian intellectuals' tasks, the strategies about holding Russian imperial aggression and etc. In this case it's especially interesting the records found in the writer's pocket book where he is more sincere than in publications.

ნანა ფრუიძე

საქართველო, თბილისი

მოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

მიხეილ ჯავახიშვილის მოქალაქეობრივი მრწამსი

(პუბლიცისტური წერილებისა და უბის წიგნაკების

ჩანაწერების მიხედვით)

ალბათ, გაგვიძნელდება ისეთი ერის ან ქვეყნის დასახელება, რომლის ისტორიაშიც განსაკუთრებული მისია არ აქვს შესრულებული მწერლობას; თუმცა ქვეყანაში არსებული პოლიტიკური, სოციალური თუ კულტურული ვითარება მწერლისაგან ამ მისიის შესასრულებლად ხშირად დიდ ნიჭსა და შრომისმოყვარეობასთან ერთად, დიდი გამბედაობასა და ვაჟკაცობასაც ითხოვს. XX საუკუნის დასაწყისი, ანუ ის პერიოდი, როცა მიხეილ ჯავახიშვილი სამწერლო ასპარეზზე გამოვიდა, საქართველოს ისტორიაში განსაკუთრებული ტრაგიზმითაა გამორჩეული. ეს ის ხანაა, როცა კვლავ დადგა დღის წესრიგში „ქართლის ბედის“ საკითხი და როცა მწერლის მხრიდან მოქალაქეობრივი ვალის შესრულება თავგანწირვას გაუტოლდა.

მიხეილ ჯავახიშვილმა ილიას გზით გააგრძელა სვლა, ამიტომაცაა, რომსაზოგადოებრივი მნიშვნელობის საკითხებთან დაკავშირებით ავტორი ყოველთვის პირუთვნელი და უკომპრომისოა. მის პუბლიცისტურ წერილებში ნათლად და შთამბეჭდავადაა ჩამოყალიბებული მწერლის შეხედულებები ქვეყნის პოლიტიკური მოწყობის, ქართველი ინტელიგენციის ამოცანების, რუსეთის იმპერიული აგრესიის შემაკავებელი სტრატეგიებისა და სხვა საკითხების შესახებ. ამ თვალსაზრისით განსაკუთრებით საინტერესოა მწერლის უბის წიგნაკებში დაცული მასალა – აქავტორი ბევრად უფრო გულახდილია, ვიდრე პუბლიკაციისათვის განკუთვნილ ტექსტებში.

NADEZHDA PURIAEVA

Russia, Moscow

Lomonosov Moscow State University

Theme of Politics in K.Pavlova's Poetry

Until the middle of the XIX century the theme of politics was virtually absent in the work of Russian female writers and poets. In those few exceptions (A.Bunina, E.P.Rostopchina) it was solved in safe patriotic manner.

The first (and one of the few) poetesses, who in her work responded to current political events was K.K. Pavlova. Three cycles of poems devoted to notable social and political themes can be singled out in her creative work: the French Revolution of 1848, the Crimean War, the peasant reform of 1861.

These cycles reflect different degree of the author's emotional involvement. Poems dedicated to the revolution of 1848 are rather detached, whereas those describing events of the Crimean War (await of possible war with England, the fall of Sevastopol, the conclusion of a peace treaty) are more emotional, albeit allegorical. The poem "A Conversation in the Kremlin" (1853, published in 1854) even provoked a sharp polemic both in magazines and with the long-standing counterpart of Pavlova, E.Rostopchina.

An important role in the disclosure of political, and later historical theme plaid the image of Roman Empire.

Pavlova's emigration in 1860s and preceding events of her personal life isolated her from the conventional creative and life environment. This isolation gave a new direction to her creativity – an interest in the historical theme in combination with the lyrical. In the cycle "Phantasmagoria" the poetess presents her reflections on the destinies of the world, peoples and countries.

Thus, Pavlova becomes the first poetess who allows herself to express her position on socially significant topics.

Н.Н. Пуряева

РФ, Москва

МГУ им. М.В.Ломоносова

Тема политики в творчестве К.К.Павловой

До середины XIX в. тема политики фактически отсутствовала в творчестве русских писательниц и поэтесс. В тех единичных случаях, когда произведения так или иначе затрагивали политические вопросы (А.П.Булгина, Е.П.Ростопчина), они решались в патриотическом ключе.

Первой (и одной из немногих) поэтесс, которая в своем творчестве отзывалась на актуальные политические события, стала К.К.Павлова. В ее творчестве можно выделить три цикла произведений, посвященных заметным общественно-политическим темам: французской революции 1848 г., Крымской войне, крестьянской реформе 1861 г.

Если стихотворения, посвященные революции 1848 г. довольно отстранены, о событиях Крымской войны (возможная война с Англией, падение Севастополя, заключение мирного договора) Павлова говорит, хотя и аллегорически, но гораздо более эмоционально вовлеченно. Стихотворение «Разговор в Кремле» (1853, опубл. 1854) даже вызвало острую полемику как в журналах, так и с давней визави Павловой – Е.П.Ростопчиной.

Важную роль в раскрытии политической, а позже – и исторической – темы играет образ Рима.

Эмиграция Павловой (1860е гг) и предшествующие этому события ее личной жизни изолировали ее от привычной творческой и жизненной среды. Это изоляция дала новое направление ее творчеству – проявился интерес к исторической теме в сочетании с лирической. В цикле «Фантазмагории» поэтесса представляет свои размышления о судьбах мира, народов, стран.

Таким образом, Павлова становится первой поэтессой, которая позволяет себе высказывать свою позицию по общественно значимым темам.

NESTAN RATIANI

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

A Sacrificed Title

The translation was strictly censored in the USSR. The Soviet reader suffered largely by such a policy. Translators typically tried to find works that would not have been censored. However, there were those who preferred to pay certain price while translating and by means of such changes provided the readers with what had to be said, which, in their opinion, was much more important. For example, Hemingway's novel "A Moveable Feast", the title of which was not original and therefore, the old and new versions of the Russian translation remained the same. The case was different while translating the title of the work by Salinger. The old title did not remain in the new translation, but unfortunately, the new title failed to add to the emphases that were written by the author in English.

Georgian translations were often made from the Russian language in Soviet times. Therefore, the translator was not insured from the errors being transferred unchanged. Yet, even if the translation was done from the original language, a Georgian translator was still obliged to translate what was already present in the Russian language (exceptions were the texts of classics). It was a literary reality that was influenced by politics. However, the point is that literary reality promoted a political illusion. This was apparent in the case of Salinger's novel. The wrong translation of the title worsened the situation. A journalist Reed Johnson in his article published in "New York" tried to explain the reason for the vast popularity of the novel "The Catcher in the Rye" by Jerome David Salinger. He found out that censorship and readers were satisfied: the readers – because the thing was about phoniness and phonies and censorship – because the title of the Russian translation differed from the original one. This article has been talked about widely in scientific circles. Other articles have been written that compared Russian new and old translations with the original ones.

The paper presents how the incorrect translation affected the Georgian reader, what impact the words in the title had to understand the central idea of the work, whether the reader suffered from the wrong translation of the title and whether the literary reality created a political illusion for the reader.

ნესტან რატიანი

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

მსხვერპლად შეწირული სათაური

თარგმანი უმკაცრეს ცენზურას გადაიოდა სსრკ-ში. ამგვარი პოლიტიკის გამო სერიოზულად დაზარალდა საბჭოთა მკითხველი. მთარგმნელები, როგორც წესი, ცდილობდნენ, ისეთი ნაწარმოები შეერჩიათ, რომლებიც გადაურჩებოდა ცენზურას. თუმცა იყვნენ ისეთებიც, რომლებიც ამჯობინებდნენ, მცირე მსხვერპლი გაეღოთ თარგმანისას და ამ ცვლილებების ხარჯზე მიეტანათ მკითხველთან სათქმელი, რაც, მათი აზრით, ბევრად უფრო მნიშვნელოვანი იყო. მაგალითად, არანაირად არ დაზარალებულა ჰემინგუეის რომანი “A Moveable Feast”, რომლის სათაურიც არაა ავტორისეული და, ამიტომაც რუსული თარგმანის ძველ და ახალ ვერსიაშიც ერთნაირად დარჩა. საქმე სხვაგვარადაა სელინჯერის ნაწარმოების სათაურის თარგმანისას. ძველი სათაური არ დარჩა ახალ თარგმანში, თუმცა, სამწუხაროდ, ახალმა სათაურმაც ვერ დასვა ის აქცენტები, რომლებიც გამოკვეთილია ავტორის მიერ ინგლისურ ენაზე.

ქართული თარგმანები საბჭოთა პერიოდში ხშირად რუსული ენიდან კეთდებოდა. ამიტომ მთარგმნელი არ იყო დაზღვეული, შეცდომები უცვლელად გადმოეტანა. მაგრამ, თუნდაც თარგმანი ორიგინალის ენიდან შესრულებულიყო, ქართველი მთარგმნელი მაინც ვალდებული იყო, ეთარგმნა ის, რაც უკვე არსებობდა რუსულ ენაზე (გამონაკლისი იყო კლასიკოსთა ტექსტები). ეს იყო ლიტერატურული რეალობა, რომელსაც განაპირობებდა პოლიტიკა. მაგრამ საქმე ისაა, რომ ლიტერატურული რეალობა ხელს უწყობდა პოლიტიკური ილუზიის გაჩენას. ეს არაჩვეულებრივად გამოჩნდა სწორედ სელინჯერის რომანის შემთხვევაში. ამ ყველაფერს ხელი შეუწყო სათაურის არასწორმა თარგმანმა. ჟურნალისტი რიდ ჯონსონი „ნიუ იორკერში“ გამოქვეყნებულ სტატიაში შეეცადა, აეხსნა ჯერომ დევიდ სელინჯერის რომანის „თამაში ქვავის ყანაში“, არნახული პოპულარობის მიზეზი. მან აღმოაჩინა, რომ ცენზურაც და მკითხველიც კმაყოფილი იყო: მკითხველი იმიტომ, რომ საუბარი იყო სიყალბეზე, ხოლო ცნზურა იმიტომ, რომ რუსული თარგმანის

სათაური განსხვავდებოდა ორიგინალისგან. ამ სტატიამ გამოხმაურება ჰპოვა სამეცნიერო წრეებში. დაინერა სტატიები, რომლებიც ადარებდა რუსულ ძველ და ახალ თარგმანებს ორიგინალთან.

მოხსენებაში განხილულია, როგორ იმოქმედა ქართველ მკითხველზე სათაურის არასწორმა თარგმანმა, რა გავლენა აქვს სათაურში გამოტანილ სიტყვებს ნაწარმოების ცენტრალური აზრის გასაგებად, დააზარალა თუ არა არასწორმა სათაურმა მკითხველი და შეუქმნა თუ არა ლიტერატურულმა რეალობამ მკითხველს პოლიტიკური ილუზია.

ALI REZAEYAN
MAJID BAHREVAR

Iran, Shiraz
Yasouj University

Gilan and Caucasia in Jan Kolář's Memoir (1917-1921)

The Czech engineer and traveler, Jan Kolář (1883-1934) after studying in Berlin in 1910 went to work in an electric industry St. Petersburg. There he became a technical administrator just before the outbreak of World War I. After a long journey in Caucasia, he lived in Batumi then in Baku where he employed by Azerbaijani oil industry. In mid-June of 1921 he was dispatched to Gilan eventually joined to the anti-imperialist movement of socialists in Gilan led by Mirza Khucak Khan (1880-1921) known as “Forrest Uprising.”

In a unique modern memoir of his oriental adventures entitled *Na vlnách revolucev zemi věčným ohněm* (1936), Kolář depicted Gilan's war-time resistance and civil disobedience confronting to the Eurasian atmosphere as an account for his comparative imaging. His long residence in such a chaotic lands and time made his account more significant due to bridging the Iranian movement in Gilan to the Caucasian social and military activities with reference to the Georgian intellectuals. The study is going to investigate the different point of view in his memoir writing as a foreign narrator of Caucasian and Caspian peoples suffered by events at Ottoman front and the Bolsheviks' hesitancy in touch with their neighbors during the aftermath of the October Revolution 1917.

SHORENA SHAMANADZE

NATELA CHITOURI

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Dynamics of Change in Political Illusions in Georgian Texts Created Abroad

The idea of state sovereignty is topical for Georgian literature written abroad:

A. The state sovereignty in these texts is linked with the idea of national identity. The writers staying abroad are characterized by a double/triple/hybrid identity, cross-cultural interaction. These texts reflect various psychosocial identities and aspects (traumatic consciousness, nostalgic discourse, alienation, resentment, identification of the space, cultural distance, adaptation).

B. In the texts created abroad, the imalogical aspect acquires an additional psychological load. The writer sometimes unconsciously tries to protect his state sovereignty/identity, but at the same time he looks at the homeland from different culture, the desire to compare and assess, to see from a distance is strengthening.

A writer living and working abroad perceives state sovereignty not in a local but in a global context. All this creates multifaceted literary representations, receptive pictures.

The émigré literature in the 20th century and contemporary intercultural-migrant literature differ from one another by reasons of emigration, mental spaces, national and intercultural identities, and the quality of literature. The representation of the idea of state sovereignty is also different.

Twentieth-century émigré literature with its “anti-Soviet identity” created a discourse of political illusions, the so-called “political romance” which was reflected in the exalted, idealized, nostalgic, putting hopes on Europe and American assistance, the desire to protect national identity and return to the roots narrative.

Modern intercultural-migrant literature the typical features of which are the intercultural social mental space, everyday themes, the opposition of

traditional and modern values, national and intercultural identities, the issues of differentiation and coincidence of civil and national identity, the observance of inconsistency of political illusions and post-soviet cultural reality from the point which created the basis for certain nihilism and disillusion.

The dynamics of change in political illusions regarding state sovereignty will be considered on the basis of such of the creative works of such writers as Akaki Papava and Nino Kharatishvili.

შორენა შამანაძე ნათელა ჩიტაური

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

პოლიტიკური ილუზიების ცვლილებათა დინამიკა საზღვარგარეთ შექმნილ ქართულ მწერლობაში

სახელმწიფოებრივი სუვერენობის იდეა აქტიუალურია საზღვარგარეთ შექმნილი ქართული მწერლობისათვის:

ა) სახელმწიფოებრივი სუვერენობა ამ ტექსტებში უკავშირდება ნაციონალური იდენტობის იდეას. საზღვარგარეთ მყოფი მწერლისათვის ნიშანდობლივია ორმაგ-სამმაგ-ჰიბრიდული იდენტობა, უცხოთა ვათავისება, კულტურათა ურთიერთშელეწევაობა. ამ ტექსტებში აისახება განსხვავებული ფსიქოსოციალური იდენტობანი და ასპექტები (ტრავმული ცნობიერება, ნოსტალგიური დისკურსი, გაუცხოება, რესენტიმენტი, სივრცის იდენტიფიკაცია, კულტურული დისტანცია, ადაპტაცია).

ბ) საზღვარგარეთ შექმნილ ტექსტებში დამატებით ფსიქოლოგიურ დატვირთვას იძენს იმაგოლოგიური ასპექტი. მწერალი ზოგჯერ გაუცნობიერებლად ცდილობს თავისი სახელმწიფო სუვერენობის/იდენტობის დაცვას, ამავე დროს ის სამშობლოს განსხვავებული კულტურიდან უყურებს, ძლიერდება დისტანციიდან დანახვის, შედარებისა და შეფასების სურვილი და შესაძლებლობები.

საზღვარგარეთ მოღვაწე მწერალი სახელმწიფოებრივ სუვერენობას აღიქვამს არა ლოკალურ, არამედ გლობალურ კონტექ-

სტში. ეს ყოველივე ქმნის მრავალგანზომილებიან ლიტერატურულ რეპრეზენტაციებს, რეცეფციულ სურათებს.

XX საუკუნის ემიგრანტული მწერლობა და თანამედროვე ინტერკულტურულ-მიგრაციული მწერლობა ერთმანეთისაგან განსხვავდება ემიგრაციის მიზეზებით, მენტალური სივრცეებით, ნაციონალური და ინტერკულტურული იდენტობებით, ლიტერატურათა თვისობრიობით. განსხვავებულია სახელმწიფოებრივი სუვერენობის იდეის რეპრეზენტაციაც, რაც უმთავრესად პოლიტიკური ილუზიებისა და კულტურული რეალობის ურთიერთობის დისკურსში გამოიხატება.

XX საუკუნის ემიგრანტულმა მწერლობამ „ანტისაბჭოთა იდენტობით“ სახელმწიფოებრივ დამოუკიდებლობასთან დაკავშირებით შექმნა პოლიტიკური ილუზიების, ე.წ. „პოლიტიკური რომანტიკის“ დისკურსი, რაც აისახა იდეალიზებულ, ნოსტალგიურ, ევროპისა და ამერიკის დახმარების მოიმედე, ნაციონალური იდენტობის დაცვის და ფესვებთან დაბრუნების სურვილის ნარატივში.

თანამედროვე ინტერკულტურულ-მიგრაციულმა მწერლობამ, რომლისთვისაც დამახასიათებელია ინტერკულტურულ-სოციალური მენტალური სივრცე, ყოფითი თემები, ტრადიციულ და თანამედროვე ფასეულობათა, ნაციონალურ და ინტერკულტურულ იდენტობათა ოპოზიციები, მოქალაქეობისა და ნაციონალური იდენტობის უერთიერთგამიჯვნისა და ურთიერთდამთხვევის პრობლემები – „იქიდან“ შენიშნა პოლიტიკური ილუზიებისა და პოსტსაბჭოთა კულტურული რეალობის შეუსაბამობა, რამაც შექმნა გარკვეული ნიჰილიზმის, იმედგაცრუების საფუძველი.

სახელმწიფო სუვერენობასთან დაკავშირებულ პოლიტიკურ ილუზიათა ცვლილებების დინამიკას განვიხილავთ ისეთი ავტორების შემოქმედების საფუძველზე, როგორებიც არიან აკაკი პაპავა და ნინო ხარატიშვილი.

MANANA SHAMILISHVILI

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

MARI TSERETELI

Georgia, Tbilisi

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Representation of Georgian Regional Conflicts of 1918-1921s in Media

The paper provides for the study of historic mechanisms of the ethnic conflicts in two Georgian regions – Abkhazia and the so called South Ossetia. The applicability of the topic is due to the fact that both regions are attributed to the conflict zones of the South Caucasus and historic territories of Georgia and, in general, are crucial in the context of understanding of geopolitical problems of the South Caucasus. The scientific novelty of the research is the review of the periodic publications issued in 1918-1921 (newspapers: “Ertoba”, “Sakhalkho Sakme”, “Georgia”, “The Republic of Georgia”).

The research of the mentioned press in the particular aspect is also relevant because the territorial borders of the country have been determined during a short-term period of existence of the first Republic of Georgia as an independent state in 1918-1921. The said borders changed in 1921, after the annexation of Georgia by the Soviet Russia, and the territorial and political structure of the Soviet Georgia included the Autonomous Republic of Abkhazia and the South Ossetian Autonomic Region (Oblast).

The study of the historic aspects and casual analysis become more relevant and applicable in the geopolitical reality that was formed following the Russia-Georgia war of 8-12 August, 2008. The research of the party press of 1918 – 1921 allows us to identify the major trends of the existing situation during the said period and determine the genesis of the problem. Notwithstanding the particular ideological focus, the said newspapers described from time to time the ongoing events in the Georgian regions and the problems of regional security in our country and the South Caucasus. The processes emerging in Abkhazia and Samachablo were permanently covered in press in the informational, operational and analytical context.

The research process envisages systemizing and classification of the materials of the mentioned periodicals and the contextual and qualitative analysis of some media texts. When analyzing the newspaper products, we also apply to the interdisciplinary approaches. The framing theory is used as the theoretical framework. Such methodology will enable us to analyze the problem comprehensively considering the context-sensitive knowledge.

მანანა შამილიშვილი

საქართველო, თბილისი

მოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

მარი წარეთელი

საქართველო, თბილისი

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

საქართველოს რეგიონული კონფლიქტების რეპრეზენტაცია 1918 -1921 წლების პრესაში

ნაშრომში შესწავლილია საქართველოს ორი რეგიონის – აფხაზეთისა და ე.წ. სამხრეთ ოსეთის ეთნოკონფლიქტებად სახელდებული მოვლენების ისტორიული წანამძღვრები. თემის აქტუალურობას განაპირობებს ის გარემოება, რომ ორივე რეგიონი სამხრეთ კავკასიის კონფლიქტურ ზონებს მიეკუთვნება, წარმოადგენს საქართველოს ისტორიულ ტერიტორიებს და ზოგადად, მნიშვნელოვანია სამხრეთ კავკასიის გეოპოლიტიკური პრობლემების გააზრების თვალსაზრისით. მეცნიერული სიახლეა 1918-1921 წლებში გამომავალი პერიოდული გამოცემების (გაზეთები: „ერთობა“, „სახალხო საქმე“, „საქართველო“, „საქართველოს რესპუბლიკა“) კვლევა დასახული კუთხით.

აღნიშნული პერიოდის პრესის შესწავლა კონკრეტული მიმართულებით საგულისხმოა იმიტომაც, რომ ქვეყნის ტერიტორიული საზღვრები სწორედ 1918 – 1921 წლებში, საქართველოს პირველი რესპუბლიკის არსებობის მოკლე დროში დადგინდა. ეს საზღვრები შეიცვალა 1921 წელს, საბჭოთა რუსეთის მიერ საქართველოს ანექსიის შემდეგ, ხოლო მომდევნოდ, საბჭოთა საქართველოს ტერიტორიული და პოლიტიკური მოწყობის შესაბამისად,

აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკისა და სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქის სახით ჩამოყალიბდა.

2008 წლის 8-12 აგვისტოს რუსეთ-საქართველოს ომის შედეგად შექმნილ გეოპოლიტიკურ რეალობაში კიდევ უფრო აქტუალიზდება საკითხის ისტორიული ასპექტების კვლევა, მოვლენათა მიზეზ-შედეგობრივი ანალიზი. 1918-1921 წლების ძირითადი გამოცემების შესწავლა შესაძლებლობას გვაძლევს, გამოვკვეთოთ მონიშნულ დროში ამ კუთხით არსებული ვითარების მთავარი მახასიათებლები და ვიკვლიოთ პრობლემის გენეზისი. მიუხედავად კონკრეტული იდეური მიზანდასახულობისა, აღნიშნული გაზეთები პერიოდულად ასახავდნენ საქართველოს რეგიონებში მიმდინარე მოვლენებს, ჩვენი ქვეყნისა და სამხრეთ კავკასიის რეგიონული უსაფრთხოების პრობლემებს. აფხაზეთსა და სამაჩაბლოში განვითარებული პროცესები შუქდებოდა როგორც საინფორმაციო – ოპერატიულ, ასევე ანალიტიკურ ფორმატში.

კვლევის პროცესი ითვალისწინებს დასახელებულ გამოცემათა ფურცლებზე მოძიებული მასალის სისტემატიზება – კლასიფიკაციას, ცალკეული მედიატექსტების შინაარსობრივ ანალიზს. საგაზეთო პროდუქციის შესწავლისას მოვშველიებთ ინტერდისციპლინურ მიდგომასაც. თეორიულ ჩარჩოდ გამოვიყენებთ ფრეიშინგის თეორიას. აღნიშნული მეთოდოლოგიით კვლევა საშუალებას მოგვცემს, პრობლემა გავაანალიზოთ კომპლექსურად, კონტექსტური ცოდნის გათვალისწინებით.

GEORGIA SIMAKOU

Greece, Athens

National and Kapodistrian University of Athens

Sovereignty and Bare Life in Caryl Phillips' *The Nature of Blood*

Drawing on Paul Gilroy's argument that it is imperative to examine the possibility that juxtaposing the histories of slavery and of the Holocaust might be very useful, not in order to compare them, but in order to "learn something valuable about the way that modernity operates" (Phillips Casteel 2014: 112), this paper examines the way in which the various stories in

CarylPhillips' novel *The Nature of Blood* (1997) create a genealogy of blood, that is, an archeology of sovereignty's reduction of politics to biopolitics. More specifically, this paper argues that, through the postmodern fragmentation of the narrative, as well as through the potentially subversive use of allusions, Phillips' novel reveals the contiguity of the ghetto, the camp, and other historical forms of circumscribed life, becoming, thus, a powerful illustration of Giorgio Agamben's argument that sovereignty reduces life and the political *bios* to bare life, while simultaneously respecting the specificity of each case. In other words, it is possible to trace in *The Nature of Blood* a process by which sovereign law blurs the distinction between rule and exception, rendering all citizens potential *hominenessacri*. At the same time, while the camp emerges as "the political space itself of modernity" (Agamben 2000: 42), this paper attempts to show how both CarylPhillips' and Giorgio Agamben's overview of society and politics aims at giving a solution, rather than representing a pessimistic closure.

NATIA SIKHARULIDZE

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Native Ephemera – Elegy about Lost Independence

Native Ephemera was published on 7 January, 1923 in *The Journal of Galaktion Tabidze*.

According to the study, concerning *Native Ephemera* some quite significant facts were uncovered. The existence of the above-mentioned facts has been unknown to the scholars.

During the work on the publishing a new academic volume about Galaktion Tabidze, in the poet's archive was found an autograph that kept the identity of the addressee of the poem. According to this autograph, the poem's original title was *To Shalva Amirejib* and it was dedicated to the member of Parliament of free Georgia for the National-democratic fraction, a patriot, a famous poet as well as a significant political figure. This dedication without any specific discussion, in fact, conforms that *Native Ephemera* was dedicated to the tragedy of the loss of Georgia's independence.

On observing the other texts in the same autograph as well as the form of *Native Ephemera*, we have concluded that Galaktion's poem is connected to *Dawn's flow*, a poem by Valery Bryusov. Here, the essential is that Galaktion gives a symbolic content to the Bryusov semantic-versification attempt; He metaphorically describes the picture of independent Georgia being swallowed up in the scarlet flames on the background of the sinister awe tolling from Dariali and thus her becoming "Red".

The main episode of the poem, wherein Amirani motive is detected, according to our observation, had to be created by Giorgi Kuchishvili in the same period (1921) and in response to the two poems written on the same motive. For these two poets Amirani is connected to the independence of Georgia. As opposed to Galaktion, with Giorgi Kuchishvili Amirani is unchained and sovietised Georgia is free. *Native Ephemera* by Galaktion represents a patriotic, polemic response to G. Kuchishvili.

Thus, the facts discovered by us, on the one hand, give us an opportunity to observe the complex creative process regarding *Native Ephemera*, and on the other hand, are extremely important as they bring to light the poet's true national, patriotic spirit towards the tragic fate of free Georgia.

ნათია სისხარულიძე

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

„მშობლიური ეფემერა“ –

ელეგია დაკარგულ დამოუკიდებლობაზე

„მშობლიური ეფემერა“ 1923 წლის 7 იანვარს დაიბეჭდა „გალაკტიონ ტაბიძის ჟურნალში“. დღეისათვის გალაკტიონოლოგთა მიერ დადგენილია, რომ „მშობლიური ეფემერა“ ასახავს პოეტის პოზიციას 1921 წლის თებერვლის ისტორიული მოვლენების მიმართ, რომ ლექსში საქართველოს დამოუკიდებლობის დაკარგვით გამოწვეული დიდი ტკივილია გამოხატული.

ჩვენი კვლევის შედეგად გამოვლინდა „მშობლიურ ეფემერასთან“ დაკავშირებული რამდენიმე მნიშვნელოვანი ფაქტი, რომელთა არსებობა მკვლევართათვის უცნობი იყო:

გალაკტიონ ტაბიძის ახალ აკადემიურ გამოცემაზე მუშაობისას პოეტის არქივში აღმოჩნდა ავტოგრაფი, რომელმაც შემოგვინახა ლექსის ადრესატის ვინაობა. ამ ავტოგრაფის მიხედვით ირკვევა, რომ ნანარმოების თავდაპირველი სათაური იყო „შალვა ამირეჯიბს“ და იგი ეძღვნებოდა ეროვნულ-დემოკრატიულ ფრაქციის წარმომადგენელს დამოუკიდებელი საქართველოს პარლამენტში, ცნობილ პოეტსა და ეროვნული სულისკვეთების პოლიტიკურ მოღვაწეს. ეს მიძღვნა საგანგებო განსჯის გარეშე, ფაქტობრივად გვიდასტურებს, რომ „მშობლიური ეფემერა“ სამშობლოს დამოუკიდებლობის დაკარგვის ტრაგედიას ეძღვნება.

ამავე ავტოგრაფში წარმოდგენილი სხვა ტექსტების შესწავლით და, ასევე, „მშობლიური ეფემერას“ ფორმაზე დაკვირვების შედეგად დავადგინეთ ისიც, რომ გალაკტიონის ლექსი დაკავშირებულია ვალერი ბრიუსოვის ნანარმოებთან „დაისის სიაღე“. გალაკტიონი ბრიუსოვის სემანტიკურ-ვერსიფიკაციულ ცდას სიმბოლურ შინაარსს სძენს: დარიალიდან დაძრული ავის-მომასწავებელი ზარის ხმის ფონზე იგი მეტაფორულად გვიხატავს თავისუფალი საქართველოს მენამულ ალში დანთქმისა და „განითლების“ სურათს.

ლექსის ძირითადი მონაკვეთი, რომელშიც ამირანის მოტივია, ჩვენი დაკვირვებით, შექმნილი უნდა იყოს გიორგი ქუჩიშვილის ამავე ხანებში (1921) და ამავე მოტივზე დაწერილი ორი ნანარმოების საპასუხოდ. ამირანი ორივე პოეტთან საქართველოს თავისუფლებას უკავშირდება, ოღონდ გიორგი ქუჩიშვილთან, გალაკტიონის ლექსის საპირისპიროდ, ამირანი ბორკილაცრილია, ხოლო გასაბჭოებული საქართველო – თავისუფალი. „მშობლიურ ეფემერაში“ პრობლემისადმი რადიკალურად განსხვავებული, პრინციპული დამოკიდებულებაა გამოხატული; ლექსი, გალაკტიონის, როგორც პატრიოტის, პოლემიკური პასუხია გ. ქუჩიშვილისადმი.

ამრიგად, ჩვენ მიერ მიკვლეული ფაქტები, ერთი მხრივ, გვაძლევს საშუალებას, თვალი მივადევნოთ „მშობლიურ ეფემერასთან“ დაკავშირებულ რთულ შემოქმედებით პროცესს, ხოლო მეორე მხრივ, და ეს განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია, ისინი ნათელს ჰფენს გალაკტიონ ტაბიძის ქვეშაირიტად ეროვნულ, პატრიოტულ სულისკვეთებას თავისუფალი საქართველოს ტრაგიკული ბედისადმი.

HAYATE SOTOME

Japan, Tokio

JSPS

**The Problems of National Self-identification and
the Possibility of its Resolution in 19th-20th Century's
Georgian Literature**

We can see Ilia Ch'avch'avadze's idea on national self-identification in his literary as well as journalistic works. His idea is one of the reference points for Post-Soviet and postcolonial Georgia – road to Europe, or more exactly, to the European Enlightenment and science, i.e. European modernity. However, this aspiration to Europe may cause certain danger of Eurocentrism: Among them, for example, there is excessive rationalism, which modernistic state and its system demand and which we can see Ak'ak'I Ts'ereteli's critic verse "To Vazha-Pshavela." Generally, dialect is not necessary for building of centralized government because it is common language that is necessary, and this attitude is not strange to Georgian nationalism of that time (and this attitude has continued in 20th century as well). Therefore, we must rethink the questions of the modernistic rationalism on the field of Georgian literature as well

In this paper, we will pay attention to Vazha-Pshavela's poem "Snake Eater" from the point of literary theories, namely, animal studies and ecocriticism. In the poem Mindia hears Nature's voice. The episode of wheats is especially noteworthy because, instead of reserving and saving themselves, they voluntarily sacrifice themselves for human. In this episode of sacrifice, on the one hand, Nature responds to human's demand with the decision of their death, but, at the same time, it is doubtful whether this response is true, because a cry of the wheat is written at the same place – finally, Nature appears here as a subject. On the other hand, another question is posed that what human can return to Nature in response to the sacrifice, i.e. the gift, how human can accomplish economy of exchange, which is worked by reason. With such series of questions, we can rethink Georgian "national literature" and its literary canon from other aspects.

ჰაიატი სოტომა

იაპონია. ტოკიო

ტოიკოს უნივერსიტეტი/ JSPS

ნაციონალური თვითგამორკვევის პრობლემები და მისი გადაჭრის შესაძლებლობა მე-19-მე-20 საუკუნის ქართულ ლიტერატურაში

ილია ჭავჭავაძის ლიტერატურულ და პუბლიცისტურ ნაწარმოებებში წარმოჩენილია მისი ეროვნული თვითგამორკვევის იდეა, რომელიც პოსტსაბჭოთა და პოსტკოლონიალური საქართველოსთვისაც მისაბაძია – გზა ევროპისკენ, უფრო სწორად, ევროპული განათლებისა და მეცნიერებისაკენ, ე. ი. ევროპული მოდერნიზაციისაკენ. თუმცა, ევროპისადმი ასეთმა მისწრაფებამ შეიძლება ევროცენტრიზმის საფრთხე გამოიწვიოს: მაგალითად, გადაჭარბებული რაციონალიზმი, რომელსაც მოდერნისტული სახელმწიფო და მისი წყობა ითხოვს და რომელსაც აკაკი წერეთლის კრიტიკულ ლექსში – „ვაჟა-ფშაველას“ – ვხედავთ. ზოგადად, დიალექტი ცენტრალიზებული სახელმწიფოს აგებას არ სჭირდება, რადგან საჭიროა საერთო ენა და იმდროინდელი ქართული ნაციონალიზმისთვისაც ეს დამოკიდებულება უცხო არ იყო (ეს დამოკიდებულება მე-20 საუკუნეშიც გაგრძელდა). ამიტომაც მოდერნისტული რაციონალიზმის საკითხები ქართული ლიტერატურის მიმართებითაც უნდა გავიაზროთ.

მოსხენებაში განსაკუთრებულ ყურადღებას მივაქცევთ ვაჟა-ფშაველას პოემა „გველის მჭამელს“ უახლესი ლიტერატურული თეორიების, სახელდობრ, ანიმალ სტუდიეს-ისა და ეკოკრიტიციზმის თვალსაზრისით. პოემაში მინდიას ესმის ბუნების ხმა. განსაკუთრებით საყურადღებოა პურის თავთავების ეპიზოდი, რომელშიც თავთავები საკუთარი თავის შენახვის, გადარჩენის ნაცვლად, ნებაყოფილობით სწირავენ თავს ადამიანს. ამ თვითშენიშვნის ეპიზოდში, ერთი მხრივ, ბუნება ადამიანის მოთხოვნას სიკვდილის გადანწყვეტილებით უპასუხებს, მაგრამ ამავდროულად საეჭვოა ის, რომ ეს პასუხი მართალია, რადგანაც ერთ ადგილას თავთავების ყვირილიც ჩანს – საბოლოოდ აქ გამოჩნდება

ბუნება, როგორც სუბიექტი; მეორე მხრივ კი, წარმოდგენილია სხვა საკითხებიც: რა შეიძლება ადამიანმა ბუნებას დაუბრუნოს თვითშენიშვნის ანუ ნაჩუქარის საპასუხოდ; როგორ უნდა დაასრულოს მან ე.წ. გადაცვლის ეკონომია, რომელიც გონებით მუშავდება. სწორედ ამგვარი საკითხების სერიით ქართული „ეროვნული ლიტერატურა“ და მწერლობა სხვა ასპექტიდან შეგვიძლია გავიაზოროთ.

GUZEL STRELKOVA

Russia, Moscow

IAAS, MSU

Idea of the State Sovereignty and Ways of Reaching it as Presented in Contemporary Hindi Prose

The great multinational country India, whose people differ in nationalities, languages, culture and religions, was not a united state for many centuries. Still, during some periods of Indian history a large part of India was united by Mogul and later British Empire, whose colony India was since 1858. In 1947 India became an independent state, but instead of British India a secular Republic of India and Islamic Republic of Pakistan appeared on the political map of the world. For this long-awaited freedom the both countries had to pay a terrible price, because the division was fulfilled on the religious basis: a secular India, with most of its population Hindu, and Pakistan with Islam as an official religion. As a result of this division millions of Hindu and Muslim people had to leave their homes and run to places where they could live without discrimination on a religious basis. Along with this, terrible crimes happened, and millions of people on the both sides perished. But the both states were established and continue their development. In this paper, on the basis of contemporary Hindi prose, idea of the state sovereignty of India will be discussed. The aim of the National Freedom movement was the achievement of Freedom and establishment of an independent State. There were different variations of a State – from Ram-Rajya (an ideal rule resembling mythological Rama) to creation of a democratic socialist republic, based on Constitution. There were different ways to reach the aim, from Non-cooperation movement up to terror.

Г.В.СТРЕЛКОВА

РФ, Москва

Институт стран Азии и Африки МГУ им. М.В.Ломоносова

Отражение в современной прозе хинди идеи государственного суверенитета и путей его достижения

Великая многонациональная страна Индия, народы которой отличаются не только национальностями, языками, культурой, но и исповедуют разные религии и часто находятся на разных уровнях общественного развития, в течение веков не была единым государством. Большую часть Индии – от Севера до Юга – в определённые периоды истории объединяли Могольская империя или Британская империя, чьей колонией была Индия с 1858 года. В 1947 году она стала независимым государством, но вместо Британской Индии на политической карте мира появились Республика Индия и Исламское Государство Пакистан. За долгожданную независимость обеим странам пришлось заплатить страшную цену, т.к. раздел был осуществлён по религиозному признаку: на светскую Индию, население которой исповедует преимущественно индуизм, и Пакистан, где официальной религией объявлен ислам. В результате раздела единой страны миллионы индусов и мусульман вынуждены были покидать родные места и бежать туда, где они могли бы жить, не испытывая притеснений по религиозному признаку. При этом совершались страшные преступления, миллионы людей – с обеих сторон – погибли. Но оба государства были созданы и продолжают развиваться.

В данном докладе, на основе произведений писателей хинди, будет обсуждаться идея государственности именно Индии. Целью национально-освободительного движения было достижение свободы и образование независимого государства. Варианты государственности были разными, от «Рам раджья» (идеального правления по образу мифологического праведного правителя Рамы, воплощения бога Вишну) до создания государства социалистического образца. Победила идея современного демократического государства, живущего в соответствии с Конституцией. Пути достижения государственности также были

разными: от Движения не сотрудничества, возглавляемого Махатмой Ганди, который руководствовался идеей ненасилия, до террора. Кризис государственности в годы правления Индиры Ганди, которая ввела режим Чрезвычайного положения, также станет предметом обсуждения.

KHATUNA TABATADZE

Georgia, Tbilisi

Georgian Technical University (GTU)

International Black Sea University (IBSU)

Existential Problems as the Main Narrative Factor of Memoir Literature

The article studies the literary life of Russian emigration, its features, which are mainly described in memoirs. The memoirs of the Russian Diaspora have best preserved the examples and the features of this life in its most diverse forms.

It is impossible to consider the creative legacy of the writers of Russian Diaspora without including of memoirs of the writers. After all, these memoirs contain quite significant information, interesting memories and important life facts of writers of the early twentieth century.

For the analysis of the problem stated in this article, the following memoirs were selected: V. Nabokov “Other Shores”, Z. Gippius “Living Faces”, I. Odoevtseva “On the Seine’s Banks”, A. Remizov “Vortical Russia”, etc. The Problem of Learning Literary the life of Russian Paris through the prism of memoirs inevitably leads us to an analysis of the narrative of these memoirs.

It is essential to mention the fact that for emigration, a characteristic element of the author’s self-knowledge and his self-identification is to create an auto-myth. Myth-making was the hallmark of the twentieth century. In this respect, the literary life of the Russian Diaspora is inscribed in a single context of the culture of its time. In literature this was manifested, on the one hand, in the desire of the majority of the older generation of immigrant writers to preserve the traditions of Russian literature, and on the other hand, in the younger generation of writers and immigrant poets being oriented to-

wards the development of the traditions of the Russian Silver Age and searching for new means of artistic depiction of reality, which significantly changed under the influence of what was experienced in the period of the revolution and in exile. The world appeared in their minds as if divided into two parts: life in Russia and life in Paris. From Paris, Russia seemed a mythical country to where the road was lost.

The emigration space was conditionally divided, by analogy with the spatial division of the Russian empire, by the emigrants themselves into the metropolis recognized by Paris and the emigrant periphery.

ХАТУНА ТАБАТАДЗЕ

Грузия Тбилиси

Грузинский технический университет (ГТУ)

Международный черноморский университет (МЧУ)

Экзистенциальная проблематика как основной нарративный фактор мемуарной литературы

В статье рассматривается литературный быт русской эмиграции, его особенности, которые в основном описаны в мемуарной литературе. Мемуаристика русского Зарубежья в своих лучших образцах зафиксировала черты этого быта в его самых разнообразных формах.

Без привлечения мемуарной литературы невозможно детальное рассмотрение творческого наследия писателей русского Зарубежья. Ведь мемуары содержат довольно значимую информацию, интересные воспоминания и важные жизненные факты писателей начала XX века.

Для анализа заявленной в данной статье проблемы избраны следующие мемуарные произведения: **В.Набоков** «Другие берега», **З.Гиппиус** «Живые лица», **И. Одоевцева** «На берегах Сены», **А. Ремизов** «Взвихренная Русь» и др. Проблема познания литературного быта русского Парижа сквозь призму мемуаров неизбежно приводит нас к анализу нарратива этих мемуаров.

Немаловажным является тот факт, что для эмиграции характерный элемент самопознания автора и его самоидентификация заключается в создании автомифа. Мифотворчество стало отличительным знаком XX столетия. В этом плане литературный быт русского Зарубежья вписан

в единый контекст культуры своего времени. В литературе это проявилось, с одной стороны, в стремлении большинства старшего поколения литераторов-эмигрантов сохранить традиции русской литературы, с другой стороны, молодое поколение писателей и поэтов эмиграции было ориентировано на развитие традиций русского Серебряного века и на поиск новых средств художественного изображения действительности, видение которой существенно изменилось под влиянием пережитого в период революции и в изгнании. Мир предстал в их сознании как бы разделенным на две части: жизнь в России и жизнь в Париже. Из Парижа Россия казалась мифической страной, куда утрачена дорога.

Пространство эмиграции условно, по аналогии с пространственным делением Российской империи, самими эмигрантами делилось на метрополию, которой признавался Париж, и эмигрантскую периферию.

SOLOMON TABUTSADZE

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Political Narrative in Rezo Cheishvili's Works

1. Relationship between political and artistic discourse;
2. Mythological aspects of political narrative;
3. The representation of the representation and Soviet reality in the Roman "Iron Man"
4. The Roman narrative narrative narrative as the semantic space of the text and authoritative picture-image factor of the Soviet world

სოლომონ ტაბუცაძე

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

პოლიტიკური ნარატივი რეზო ჭეიშვილის შემოქმედებაში

1. პოლიტიკური და მხატვრული დისკურსის ურთიერთ-მიმართებისათვის;
2. პოლიტიკური ნარატივის მითოლოგიური ასპექტები;
3. რეპრეზენტაციისა და საბჭოთა რეალობის მიმართება რომანში “რკინის სახკომი”;
4. რომან “კუდიანი ვარსკვლავის” ირონიული ნარატივი როგორც ტექსტის სემანტიკური სივრცისა და საბჭოური სამყაროს ავტორისეული სურათ-ხატის მაფორმირებელი ფაქტორი.

LALI TIBILASHVILI

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Idea of the State Independence in Shio Aragvispireli's Literature

With his adherence to the national motifs, Shio Aragvispireli could be regarded as worthy successor of Georgian Sixtiers. “In Warsaw, my love to my native land has turned into craziness” – recognized the writer.

Shio Aragvispireli was delighted by regaining of independence by Georgia in 1918 and expressed this very impressively in his novella “To the Sun of My Native Land” (1919). For the writer Georgia is like a person and no one will humiliate him anymore: I would prefer that your rays burned me than to hear “Akhtigruzo”... [Ah you a Georgian], said the author.

Shio Aragvispireli believes that the malicious intent of Russia – colonization of the neighboring countries – will be eliminated earlier or later. Therefore, the writer, in one of the records in his notebook, predicts ruining

of the northern neighbor and compares this with the end of life of Grigori Rasputin: “Rasputin was killed ... this is the prediction of destruction of Russian Empire ... indeed, this is a prediction ... and this is as it should be”.

Aspiration to the national freedom is felt in Shio Aragvispireli's novella “Its Earth!..”: desperate love of a highlander to his native land and unbearable torture of Georgian people by Russian servants.

Shio Aragvispireli expressed allegorically the idea of the state sovereignty of Georgia in his novella “Chained Amiran”. Love of freedom determines the fate of the main character.

Idea of liberty, really embodied, opened new creative perspective to the writer: emotional impulse, fed by the reality, specific fact, generalized by the psychological depth – gave hope to the writer.

ლალი თიბილაშვილი

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის იდეა

შოო არაგვისპირელის შემოქმედებაში

შოო არაგვისპირელი ეროვნული მოტივის ერთგულებით ქართველ სამოციანელთა ღირსეულ მემკვიდრედ შეიძლება მივიჩნიოთ. „სამშობლოს სიყვარული ვარშავაში სიგიჟემდე მიმივიდაო“, – აღიარებს მწერალი.

1918 წელს საქართველოს დამოუკიდებლობის აღდგენას შოო არაგვისპირელი აღფრთოვანებით შეხვდა, რაც შთამბეჭდავად გამოხატა ნოველაში „ჩემი სამშობლოს მზეს“ (1919. საქართველო ნოველისტისთვის პიროვნებაა, რომელსაც ველარავინ გაუბედავს დამცირებას: „ახ, ტი, გრუზოს“... ამის გაგონებას მიჩვენია შენმა სხივებმა დამწვას და დამანელოს“, – აღნიშნავს ავტორი.

შოო არაგვიდპირელს სწამს, რომ რუსეთის ბოროტ განზრახვას, მეზობელი ქვეყნების კოლონიებად გადაქცევას, ადრე თუ გვიან ბოლო მოეღება. ამიტომაც მწერალი თავისი უბის წიგნაკის ერთ-ერთ ჩანაწერში ჩრდილოელ მეზობელს განადგურებას უწინასწარმეტყველებს და ამ ფაქტს გრიგორი რასპუტინის ცხოვრების დასასრულს ადარებს: „რასპუტინი მოკლეს... ეს წინასწარმე-

ტყველებაა რუსეთის იმპერიის შემუსვრისა... სწორედ რომ წინასწარმეტყველება... ესეც უნდა მოხდეს“.

ეროვნული თავისუფლებისაკენ სწრაფვა იგრძნობა შიო არაგვისპირელის ნოველაში „მინაა“: მთიელი კაცის თავგანწირული სიყვარული მშობლიური მიწისადმი და რუსი მოხელეების მიერ ქართველი ხალხის აუტანელი ტანჯვა.

საქართველოს სახელმწიფოებრივი სუვერენობის იდეა ალეგორიულად გამოხატა შიო არაგვისპირელმა ნოველაში „მიჯაჭული ამირანი“. თავისუფლების სიყვარული განსაზღვრავს მთავარი გმირის ბედისწერას.

თავისუფლების იდეა, რეალურად ხორცშესხმული, ცნობილი ნოველისტის წინაშე ახალ შემოქმედებით პერსპექტივას გადაშლიდა: ემოციური ბიძგი, სინამდვილით ნასაზრდოები, ფსიქოლოგიური სიღრმით განზოგადებული კონკრეტული ფაქტი მწერალს იმედით აღავსებდა.

MIRANDA TKESHELASHVILI

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Historical Reality in Aleksandre Kutateli's Epic Novel “Face to Face”

The Bolshevik regime created ideological dictatorship, introduced a system of thinking through clichés, and declared war on artists' strife for intellectual and expressive freedom. The classical and modernist traditions of Georgian literature proved to be conceptually incompatible with the political and ideological course of the totalitarian system. Those who refused to endure the intellectual terror and spiritual control imposed by the regime, either became ordinary victims, or attempted to subdue the giant monster and thus survive spiritually, but this does not result in any benefit for “conformists”. ‘Ideal’ zombie-writers failed to produce texts that might be either artistically interesting or ideologically convincing. Distorted stories and socio-political developments, despite the authors' talents, made their works useless for and even having adverse effects on the modern society, because they are saturated

with Soviet narrative to the extent that they manage to assure the readers, who are less aware of the historical reality, of the “objectivity” of the content they contain.

An epic novel authored by Aleksandre Kutateli “Face to Face”, which consists of four volumes, is the only historical fiction, which was created and legally published during the Soviet period and the historic fiction which describes the period in the history of Georgia starting from 1917 February revolution, until 1921 annexation of the Democratic Republic of Georgia by Russia and until the establishment of the Soviet Rule.

Aleksandre Kutateli did not collect historical facts from the multi-century past of the country to be used in his novel, instead he described his contemporary era – the history of the short-lived Independent State of Georgia, which started during his lifetime and ended so soon.

The novel tells the story which develops against the background of civil war in Russian Empire, which is on the verge of a breakdown. The Novel was first published in 1933 and, in all, several editions of the novel were published during the Soviet period.

Since any kind of written texts and talks which might contain the hints to the existence of the independent democratic republic was banned in Georgia before early 1990s, students and pupils of that period were deprived of the opportunity to learn about it from history textbooks. Since the restoration of independence of Georgia in 1991, for comparatively long period of time, the above mentioned book was if not the only source, then at least one of the most important sources of information about the three-year-long gap in the history of Georgia, which ensured, and somehow still ensures, the raise of public awareness of the events and developments as well as of the public figures of that period.

In fact, during the Soviet era, under the conditions created by the strong propaganda mechanism, unbiased description of historical events was impossible and, as it becomes clear through studying relevant achieves material, neither Aleksandre Kutateli managed to escape punishment. After publishing the first volume of his novel, Aleksandre Kutateli was accused of distorting historical facts and neglecting the principles of Social realism. In the second edition of his novel. the author considered all the comments his novel had received as a result of censorship, realized what the Bolshevik ideology required from him – as from the writer and author and, adapted his

novel to these very requirements; i.e. his documentary prose took the form required by the Communist Party.

The aim of the novel is to show the conjunctural presentation of the historical events and the historic figures described in the novel.

მირანდა ტყეშელაშვილი

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

ისტორიული რეალობის ასახვა ალექსანდრე ქუთათელის რომან-ეპოპეაში „პირისპირ“

ალექსანდრე ქუთათელის ვრცელი ეპოპეა, ოთხი წიგნისგან შემდგარი ისტორიული რომანი „პირისპირ“, საბჭოთა ეპოქაში შექმნილი და ლეგალურად გამოქვეყნებული ერთადერთი მხატვრული ნაწარმოებია, რომელშიც აღწერილია საქართველოს ისტორიის მონაკვეთი, 1917 წლის თებერვლის რევოლუციიდან, 1921 წელს რუსეთის მიერ საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის ანექსიისა და საბჭოთა ხელისუფლების დამყარების ჩათვლით.

ალექსანდრე ქუთათელმა თავისი რომანისათვის ისტორიული ფაქტები ქვეყნის მრავალსაუკუნოვანი წარსულიდან კი არ გამოიხმო, არამედ აღწერა თავის თანამედროვე ეპოქა, მის თვალწინ დაბადებული და ძალიან მალე დამთავრებული დამოუკიდებელი საქართველოს სახელმწიფოს ისტორია.

რომანში მოქმედება რუსეთის დაშლილ იმპერიაში გაჩაღებული სამოქალაქო ომის ფონზე მიმდინარეობს. რომანი პირველად, 1933 წელს, გამოქვეყნდა და საბჭოთა ეპოქაშივე განხორციელდა მისი რამდენიმე გამოცემა.

ვინაიდან 1990-იანი წლების დასაწყისამდე საქართველოში დამოუკიდებელი, დემოკრატიული რესპუბლიკის არსებობაზე წერა და საუბარი აკრძალული იყო, მის შესახებ ისტორიის სახელმძღვანელოებიც კი არაფერს ეუბნებოდნენ სტუდენტებსა და მოსწავლეებს, საქართველოს დამოუკიდებლობის აღდგენის დროიდან, 1991 წლიდან მოყოლებული, კარგა ხანს, ეს წიგნი იმ გამოტოვებული სამწლიანი ისტორიის შესახებ ინფორმაციის ერთადერთი თუ არა, ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი წყარო გახდა, რომელიც იმ ეპოქის

მოვლენათა და ქართველ მოღვაწეთა შესახებ საზოგადოებრივი აზრის ჩამოყალიბებას უწყობდა ხელს, რაც, რიგ შემთხვევებში, დღემდეც კი გრძელდება.

სინამდვილეში, საბჭოთა ეპოქაში, მძლავრი პროპაგანდისტული კამპანიის პირობებში ისტორიული მოვლენების ობიექტური ასახვა შეუძლებელი იყო, და როგორც საარქივო მასალებით ირკვევა, ეს არც ალექსანდრე ქუთათელს ეპატია, რომანის პირველი ნაწილის გამოსვლის შემდეგ მას ბრალი დასდეს ისტორიული ფაქტების დამახინჯებაში, სოცრეალიზმის პრინციპების უგულვებლყოფაში. მეორე გამოცემაში ავტორმა გაითვალისწინა მისი ნაწარმოებისათვის წაყენებული ყველა პრეტენზია, მიხვდა, რას ითხოვდა მისგან, როგორც მწერლისგან, ბოლშევიკური იდეოლოგია და რომანიც ამ მოთხოვნებს დაუქვემდებარა, მისი დოკუმენტური პროზა გახდა ისეთი, როგორიც იყო კომუნისტური პარტიის დაკვეთა.

მოხსენების მიზანია რომანში აღწერილი მთელი რიგი ისტორიული მოვლენებისა და ისტორიულ პირთა კონიუნქტურული წარმოჩენის ჩვენება.

ARCHIL TSEREDIANI

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

From Realism to Modernism via Independence

Restoration of independence of Georgia, in 1918, was preceded by the activities of Tergdaleulebi of 19th century that has prepared the relevant basis. Iliа Chavchavadze, with his literary texts and publicist activities, attempted to create the space, where the common interests of people living in the territory of Georgia would meet. This was the process wherein common – Georgian identity has actually formed anew. Iliа’s “project” implied transformation from the “cultural nation”, i.e. from mostly passive cultural unity into the political unity that, finally, should have formed finally, into the European-type state nation.

Iliа Chavchavadze, in his article “I and We” distinguished between the personal and public areas and defines meaning and function of each of them.

At the same time, the author, based on the same principle, sets the limit for the literature – where is its “arena” and where is its limit. Such division is the main origin of Georgian realism. Its priority is strengthening of the national identity, identifying the common interests that should be found in the public area. Against this background, the individual and the process of individual seeking moved backwards in the literature. Though such approach has somewhat harmed the literature, one could not reject that the literature has fulfilled the role that Ilia has assigned to it, overall, contributing to maturing of the state independence of Georgia.

Though Ilia’s principle of dividing could not work in the literature for a long time and the new generation – Georgian modernists and first of all, the symbolists opposed this principle; it was time that the literature left this necessary yet rough work and return its focus to person’s individual, intimate sphere. This was TitsianTabidze’s main complaint in his famous letter “With Blue Horns” against Georgian writers of 60s.

While the approach has changed later, seeking of the identity in Georgian literature has not stopped and further it became even more intensive, due to loss of independence. Modernist characters of KonstantineGamsakhurdia, GrigolRobakidze attempted to find their identity, now individually.

არჩილ წერეთელი

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

რეალიზმიდან მოდერნიზამდე – დამოუკიდებლობის გავლით

საქართველოს 1918 წლის დამოუკიდებლობის აღდგენას წინ უძღვოდა მე19ე საუკუნის თერგდალეულთა მოღვაწეობა, რამაც შესაბამისი საფუძვლები შეამზადა. ილია ჭავჭავაძე მისი ლიტერატურული ტექსტებითა თუ პუბლიცისტიკით შეეცადა შეექმნა სივრცე სადაც ისტორიული საქართველოს ტერიტორიაზე მცხოვრები ადამიანების საერთო ინტერესები ერთმანეთს შეხვდებოდა. სწორედ ამ პროცესში ფატიურად ხელახლა ფორმირდებოდა საერთო – ქართული იდენტობა. ილიასეული „პროექტი“ გულისხმობდა „კულტურული ნაციიდან“ ანუ უპირატესად პასიური კულ-

ტურული ერთობისგან გარდაქმნას პოლიტიკურ ერთობადაც, რაც საბოლოოდ ევროპული ტიპის სახელმწიფო ნაციად უნდა ჩამოყალიბებულიყო.

ილია ჭავჭავაძე თავის სტატიაში „მე და ჩვენ“ ერთმანეთისგან მიჯნავს პირად და საჯარო სივრცეს და განსაზღვრავს თვითეულის მნიშვნელობასა და ფუნქციას. ამავდროულად ავტორი იმავე პრინციპით მკაფიო ზღვარს უწესებს ლიტერატურასაც – სად არის მისი „ასპარეზი“ და სად მისი საზღვარი. სწორედ ეს გამიჯვნა არის ქართული რეალიზმის მთავარი ამოსავალი. მისი პრიორიტეტი ნაციონალური იდენტობის გამყარება, საერთო ინტერესების გამოკვეთაა, რისი პოვნაც სწორედ საჯარო სივრცეში უნდა მომხდარიყო. ამ ფონზე უკანა პლანზე გადადის ინდივიდი და ინდივიდუალური ძიების პროცესი ლიტერატურაში. მიუხედავად იმისა რომ მსგავსმა მიდგომამ ლიტერატურა გარკვეულწილად დააზარლა, თუმცა იმისი უარყოფაც შეუძლებელია, რომ მწერლობამ ილიას მიერ დაკისრებული როლი მართლაც შეასრულა, რამაც საბოლოო ჯამში ხელი შეუწყო საქართველოს სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის მომნიჭებას.

თუმცა ლიტერატურაში დიდი ხნით ვერ იმუშავებდა ილიასეული გამიჯვნის პრინციპი და ახალმა თაობა – ქართველი მოდერნისტები და უპირველესად სიმბოლისტები სწორედ ამ პრინციპს დაუპირისპირდნენ; უკვე დრო მოვიდა ლიტერატურას თავი დაენებებინა – მართალია იმ დროისთვის აუცილებელი, მაგრამ მაინც „შავი სამუშაოს“ შესრულებისთვის და ხელახლა დაინტერესებულიყო ადამიანის ინდივიდუალური, ინტიმური სივრცით. სწორედ ამას საყვედურობს ტიციან ტაბიძე თავის ცნობილ წერილში „ცისფერი ყანწებით“ ქართველ სამოციანელებს.

მართალია მიდგომა შეიცვალა, მაგრამ იდენტობის ძიება ქართულ ლიტერატურაში არ შეწყვეტილა, რაც დამოუკიდებლობის დაკარგვამ კიდევ უფრო გაამძაფრა. კონსტანტინე გამსახურდიას, გრიგოლ რობაქიძის მოდერნისტული სულისკვეთების პერსონაჟები უკვე ინდივიდუალურად ცდილობენ საკუთარი იდენტობის პოვნას.

LIA TSERETELU

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

State Independence of Georgia and Rustaveli

Poem the “Knight in the Panther’s Skin” by Shota Rustaveli is the crown of Queen Tamar’s “golden age” in Georgia, its culture and literature. This has been created for many ages and Georgian kings and writers attempted to achieve it. The poem has reflected the most important aspects of Georgian mentality, the basis of the state-level thinking that has always provided basis for Georgian state. “Knight in the Panther’s Skin” offered to Georgian statehood-political ideology of all times the means for protection of the sovereignty and ways of fighting for it.

Georgian independent republic was in some way prepared by Rustaveli, with his “Knight in the Panther’s Skin”, the national identity and the statehood self-consciousness have restored and this can be seen from the over-viewing of the nation.

Wardrops’ merit, lectures of Konstantin Balmont, and his visits to Georgia, his contribution to not only translation of the poem but also in restoring of self-esteem of the Georgians, “returning” of the symbolists to Rustaveli is his new discovery, Rustaveli in Galaktion’s art is identical to the Georgian nation. Grigol Robakidze regarded Rustaveli as the inexhaustible source of inspiration for Georgian artists. Rustaveli by Iakob Nikoladze, illustrations by Mihaly Zichy and portraits of Rustaveli and Tamar painted by Pirosmiani.

It is clear that “Knight of the Panther’s Skin” by Shota Rustaveli created some kind of the political environment and has conditioned existence of Georgia in many respects, though for the short period and ephemerally but it is absolutely clear that the poem determines striving to the state independence.

ლია წერეთელი

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

საქართველოს სახელმწიფო დამოუკიდებლობა და რუსთაველი

შოთა რუსთაველის პოემა „ვეფხისტყაოსანი“ აგვირგვინებს თამარის „ოქროს ხანის“ საქართველოს სახელმწიფოს, მის კულტურასა და მწერლობას, რაც მანამდე იქმნებოდა საუკუნეთა განმავლობაში, რის მიღწევასაც ცდილობდნენ ქართველი მეფეები და მწერლები. პოემაში აისახა ქართველთა მენტალობის უძირითადესი ასპექტები, სახელმწიფოებრივი აზროვნების საძირკველი, რაზედაც ყოველთვის იდგა ქართული სახელმწიფო. „ვეფხისტყაოსანი“ ასწავლიდა ყველა დროის ქართველს სახელმწიფოებრივ-პოლიტიკურ იდეოლოგიას, სუვერენულობის დაცვის საშუალებებსა და ბრძოლის გზებს.

ქართული დამოუკიდებელი რესპუბლიკა ერთგვარად შეამზადა რუსთაველმა- „ვეფხისტყაოსნით“ აღდგა ეროვნული თვითშეგნება, სახელმწიფოებრივი ცნობიერება. ამას მოწმობს ეპოქისათვის თვალის გადავლება :

უორდროშების ღვანლი, კონსტანტინე ბალმონტის ლექციები და სტუმრობები საქართველოში, მისი ღვანლი პოემის არა მხოლოდ თარგმნაში, არამედ ქართველთა თვითშეფასების აღდგენაში, სიმბოლისტების „დაბრუნება“ რუსთაველთან და მისი ახალი აღმოჩენაა, გალაკტიონის რუსთაველი საქართველოს და ქართველი ხალხის იდენტურია. გრიგოლ რობაქიძე რუსთაველს ქართველ შემოქმედთა უშრეტ წყაროდ მიიჩნევს. იაკობ ნიკოლაძის რუსთაველი, მიხაი ზიჩის ილუსტრაციები და ფიროსმანის მიერ დახატული რუსთაველის და თამარის პორტრეტები.

ცხადია, რომ შოთა რუსთაველის „ვეფხისტყაოსანი“ ერთგვარ პოლიტიკურ ველს ჰქმნიდა და დამოუკიდებელი საქართველოს არსებობა ბევრწილად განაპირობა. მართალია, ხანმოკლედ, ეფემერულად, მაგრამ სრულიად ნათელია, რომ პოემა ყველა დროში განსაზღვრავს სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობისაკენ სწრაფვას.

MAIA TSERTSVADZE

Tbilisi, Georgia

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

The Memoires and Literary Style of Zurab Avalishvili

A distinguished scholar Zurab Avalishvili was one of the most significant figures of the first Democratic Republic of Georgia. He was known as a lawyer, historian, literary critic, diplomat, publicist, statesman, professor and he was one of the founders of the National Democratic Party of Georgia.

Zurab Avalishvili was one of the active participants when the text of the Act of Restoration of the Independence of Georgia was being prepared. In 1918 he was appointed a chief adviser of the Government in foreign political affairs. Therefore, he became of one the significant actors regarding the foreign policy of the country. Avalishvili followed the Europe oriented Policy in the Foreign Affairs of Georgia of the period and contributed greatly to the accelerated recognition of Georgia abroad.

In addition, Avalishvili is known to be one of the authors of the Constitution of the Georgian Democratic Republic. After the occupation and annexation of Georgia by Russia, Avalishvili emigrates to France and Germany. He took up active scholarly work and wrote a monograph “Issues regarding “The Man in the Panther’s Skin” (Paris, 1921) and “Teimuras I and his poem “Tortures of Queen Ketevan”. (Paris, 1938).

In 1924 Z. Avalishvili published his most important work “The Independence of Georgia in International Politics of 1918 – 1921” in Russian, in which he criticized foreign policy and diplomatic strategies pursued by the Mensheviks. The Georgian version of this book was published in Tbilisi in 1925, equipped by a foreword from Shalva Eliava, who also was an editor of the book.

The book was published with the dedication “To The memory of the people who died for Georgia, for raising hopes of the living”. The book was published twice (in 1929 and 1990) and in 1940 it was translated into English and published in London.

The memoires of Avalishvili attract the readers’ attention by stylistic devices, specific lexis and semantic features. In addition, the text of the work

includes paragraphs characterized by all the signs of a literary text written by a talented writer.

The paper presented at the symposium will describe the significance of Z. Avalishvili to Georgian literary studies and the memoirs and stylistics features characteristic of his language.

მანია ცერცვაძე

საქართველო, თბილისი

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ზურაბ ავალიშვილის მემუარული ლიტერატურა და მისი მხატვრული ენა

გამოჩენილი ქართველი მეცნიერი ზურაბ ავალიშვილი საქართველოს პირველი დემოკრატიული რესპუბლიკის უთვალსაჩინოესი ფიგურაა. იგი იყო იურისტი, ისტორიკოსი, ლიტერატურათმცოდნე, დიპლომატი, პუბლიცისტი, საზოგადო მოღვაწე, პროფესორი, საქართველოს ეროვნულ-დემოკრატიული პარტიის ერთ-ერთი ფუძემდებელი.

ზ. ავალიშვილის მონაწილეობით მომზადდა საქართველოს სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის აღდგენის აქტის ტექსტი. 1918 წელს იგი დაინიშნა საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობის მთავარ მრჩეველად საგარეო პოლიტიკურ საკითხებში და ქვეყნის საგარეო პოლიტიკის ერთ-ერთი მთავარი შემოქმედი გახდა. ამ პოლიტიკაში ავალიშვილი მკვეთრად გამოხატული ევროპული ორიენტაციის მიმდევარი იყო. მან დიდი ამაგი დასდო საქართველოს საერთაშორისო აღიარების პროცესის დაჩქარებას. ავალიშვილი არის აგრეთვე საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის კონსტიტუციის ერთ-ერთი მთავარი ავტორი.

რუსეთის მიერ საქართველოს ოკუპაციისა და ფაქტობრივი ანექსიის შემდეგ ზ. ავალიშვილი საფრანგეთში და გერმანიაში მოღვაწე პოლიტიკური ემიგრანტია. ემიგრაციაში იგი აქტიურ სამეცნიერო მოღვაწეობასაც ეწეოდა და მოამზადა მონოგრაფიული გამოკვლევები „ვეფხისტყაოსნის“ საკითხები“ (პარიზი, 1921) და „თეიმურაზ I და მისი პოემა „წამება ქეთევან დედოფლისა“ (პარიზი, 1938).

1924 წელს ზ. ავალიშვილმა პარიზში რუსულ ენაზე გამოსცა თავისი უმნიშვნელოვანესი შრომა „საქართველოს დამოუკიდებლობა 1918-21 წლების საერთაშორისო პოლიტიკაში“, რომელშიც მენშევიკების საგარეო პოლიტიკასა და დიპლომატიას აკრიტიკებდა. წიგნის ქართული თარგმანი გამოიცა თბილისში 1925 წელს შალვა ელიავას რედაქციითა და წინასიტყვაობით. წიგნს ახლავს მიძღვნა „საქართველოსათვის აღსრულებულთა ხსოვნას ახალთ საიმედოდ“. 1929 წელს და 1990 წლებში იგი ხელახლა გამოიცა. 1940 წელს ლონდონში გამოქვეყნდა მისი ინგლისური თარგმანიც: *The independence of Georgia in international politics, 1918-1921*, London, 1940.

ზ. ავალიშვილის ეს უაღრესად საინტერესო მემუარები ყურადღებას იქცევს თავისი მხატვრული ენითაც. აღსანიშნავია ტექსტის მხატვრული ლექსიკა და სემანტიკა. მისი ტექსტი უხვადაა გაჯერებული პასაჟებით, რომლებიც მხატვრული ტექსტის თითქმის ყველა ნიშნის მატარებელია და შეიძლება ითქვას, რომ მათ სიამოვნებით მოაწერდა ხელს ნებისმიერი მწერალი.

სიმპოზიუმზე წარმოდგენილი მოხსენება ზ. ავალიშვილის ლიტერატურულ ღვაწლს, დასახელებულ მემუარებსა და მის მხატვრულ ენას ეძღვნება.

TAMAR TSITSISHVILI

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

**Ilia Zurabishvili's and Anton Dekanozishvili's
National Activity and Kita Abashidze's Reception of
their Texts**

After the fall of the Democratic Republic of Georgia in the first half of the twentieth century, there was a possibility of expression critical notions openly, unfortunately it was a short period before the establishment of totalitarian regime. At the end of the nineteenth century and in the first half of the twentieth century Georgian Literature was filled with well-known critics with

different aesthetic-ideological outlook. The unbiased assessment of the literature by a contemporary critic is often a tough assignment. Kita Abashidze one of the most distinguished figure of his epoch predicted a successful future for many young writers and most of these assumptions were justified. The writer's attitude towards the issue of national identity was of great significance for the critic. In kita Abashidze's critical writings about young writers, there is always a great sense of support, this approach is seen in Abashidze's recitation of texts of famous figures and writers Ilia Zurabishvili and Anton Dekanozishvili.

თაგარ ციციშვილი

საქართველო, თბილისი

მოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

ილია ზურაბიშვილისა და ანტონ დეკანოზიშვილის ეროვნული მოღვაწეობა და მათი ტექსტების კიტა აბაშიძისეული რეცეფცია

საქართველოს პირველი რესპუბლიკის დამხობის შემდეგ, მე-20 საუკუნის ოციანი წლების პირველ ნახევარში, ქვეყანაში კრიტიკული აზრის შედარებით თავისუფალი გამოთქმის შესაძლებლობა არსებობდა. სამწუხაროდ, ეს იყო ის მცირე პერიოდი, რომელიც ტოტალიტარული რეჟიმის დამკვიდრებასთან ერთად პირნიმინდად აღიკვეთა. გასული საუკუნის ცხრაასიან, ათიან და ოციან წლებში ქართულ ლიტერატურულ სივრცეში მოღვაწეობდნენ განსხვავებულ ესთეტიკურ-იდეურ პოზიციაზე მდგომი ცნობილი კრიტიკოსები. ლიტერატურის კრიტიკოსისათვის მისი თანამედროვე მწერლობის თვალის მიდევნება და პირუთენელი, ობიექტური შეფასება, ხშირ შემთხვევაში, რთული ამოცანაა. კიტა აბაშიძემ, თავისი ეპოქის ერთერთმა გამორჩეულმა ავტორიტეტმა და აღიარებულმა მეტრმა, მომავალში არაერთ გამორჩენილ მწერალს დაულოცა გზა. საგულისხმოა, ის ფაქტი, რომ მისი ვარაუდები უმთავრესად გამართლდა, რაც აბაშიძის კრიტიკულ ალლოიანობაზე, ჭეშმარიტი ნიჭის შეცნობის უნარსა და სამომავლო პერსპექტივების სწორ წინასწარჭვრეტაზე მეტყველებს. კრიტიკოსისათვის განსა-

კუთრებით მნიშვნელოვანი ნაციონალური იდენტობის საკითხთან დამოკიდებულებაში მწერლის მიმართება იყო. კიტა აბაშიძის კრიტიკულ ნერილებში ახალგაზრდა მწერლების შესახებ ყოველთვის დიდი თანადგომა, „საოცარი სიფაქიზე“ და მხარდაჭერა იგრძნობა. სწორედ ეს პოზიცია გამოიკვეთა ცნობილი მოღვაწეებისა და მწერლების – ილია ზურაბიშვილისა და ანტონ დეკანოზიშვილის ტექსტების აბაშიძისეულ რეცეფციაში.

ZOIA TSKHADAIA

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

The Illusory and Realistic in Georgian Poetic Narrative

(1918-1921)

The announcement of Georgia's independence on May 26, 1918 aroused national joy in Georgians as well as substantial concern of a certain part of the nation who were in euphoria from gaining the independence. From the very beginning, it was clear to them that the preservation of the newly found independence would not be easy. They were afraid that against the background of a clash of the world political forces, Georgia would again face the challenge and appealed to the Georgian society to preserve the gained freedom. Georgian writers also joined the current general situation. The poets instantly responded to the events. In the lyrical texts of these years (1918-1921), one can feel, on the one hand the festive mood caused by this historical fact, and on the other hand, very soon – fear arising from reasonable awareness of the reality and concern about the future of Georgia. The first euphoria was replaced by hopelessness and alarm about the gained freedom. They see an ambushed enemy beyond the boundaries of the independent Georgia, which soon became reality. Three short years of long-awaited freedom and the tragic events followed it, were perfectly described by the Georgian poets. They are poetic stories created in the aftermath of the events, expressing the spirit of the society – with festive beginning and tragic end.

The liberation of Georgia was enthusiastically received by the poet Vaso Tukhishvili (Chokhelashvili) in the poem “Iberia's Liberation”, but

soon it was followed by the texts with quite different mood: “A Red Raven”, “Victory or Death”. Against the background of the red flag the faith in the bright future of Georgia was expressed in the poems by Varlam Rukhadze, David Mechonguri (Kartsivadze) (1920).

Many people saw the salvation of the country in the army, guard. The echo of this is undoubtedly Galaktion Tabidze’s “Guard” (1920); the fear of losing Georgia’s independence is also expressed by Ioseb Grishashvili (his so-called “unpublished verses” written at that time), Giorgi Leonidze, Ioseb Mchedlishvili, Solomon Tavadze known by the pen name Oboli Musha, Razhden Gvetadze, Dutu Megreli, Kolua Nadiradze and others. In their lyrics they painfully expressed the sentiments caused by the loss of Georgia’s independence. In this regard, lyric texts of Kote Makashvili, Aleksandre Abasheli, Grigol Tsetskhladze, Solomon Tavadze are especially impressive. Generally, for the most part, the right sense of reality was manifested in Georgian poetic narrative of these years.

ზოია ცხადია

საქართველო, თბილისი

მთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

ილუზორული და რეალისტური ქართულ პოეტურ ნარატივში (1918-1921)

1918 წლის 26 მაისს საქართველოს დამოუკიდებლობის გამოცხადებამ ქართველთა საერთო-სახალხო სიხარულიც გამოიწვია და, ასევე, საფუძვლიანი საფიქრალიც გაუჩინა თავისუფლების მოპოვებით აღტაცებული ერის გარკვეულ ნაწილს. მათთვის იმ-თავითვე ნათელი იყო, რომ მოპოვებული თავისუფლების შენარჩუნება ძალზე რთული აღმოჩნდებოდა. მათ ემინოდათ იმისა, რომ მსოფლიოს პოლიტიკურ ძალთა შეჯახების ფონზე საქართველო კვლავ განსაცდელის წინაშე აღმოჩნდებოდა, მოუწოდებდნენ ქართულ საზოგადოებას მოპოვებულის დაცვისაკენ; შექმნილ საერთო ვითარებას ქართული მწერლობაც შეუერთდა. მოვლენებს ყველაზე მყისიერად პოეტები რეაგირებდნენ. ამ წლების (1918-1921) ლირი-

კულ ტექსტებში იგრძნობა, ერთი მხრივ, ამ ისტორიული ფაქტით გამოწვეული საზეიმო განწყობა და, მეორე მხრივ, ძალიან მალე – რეალობის გონივრული გააზრებით აღძრული შიში და ნუხილი საქართველოს მომავალთან დაკავშირებით. პირველი ეიფორიების შემდეგ აღარ ჩანდა იმედი და აღფრთოვანება მოპოვებული თავისუფლების გამო. ხედავენ ჩასაფრებულ მტერს დამოუკიდებელ საქართველოს საზღვრებს მიღმა, რაც ძალიან მალე იქცა რეალობად. ქართველმა პოეტებმა ეს ყოველივე – ნანატრი თავისუფლების სამწლიანი გაელვებაც და შემდგომი ტრაგიკული მოვლენები, შეიძლება ითქვას, საუკეთესოდ წარმოსახეს. ისინი მოვლენების კვალდაკვალ შექმნილი პოეტური ისტორიებია, საზოგადოების სულისკვეთების გამომხატველი – ზემოთ დანყებულ და ტრაგიკულად დასრულებული.

საქართველოს თავისუფლებას აღტაცებით მიეგება პოეტი ვასო ტუქსიშვილი (ჩოხელაშვილი) ლექსში „ივერიის შვებას“, მაგრამ მას მალე მოჰყვა მისი სხვა განწყობის ტექსტები: „წითელი ყორანი“, „გამარჯვება ან სიკვდილი“... წითელი დროშის ფონზე საქართველოს ნათელი მომავლის რწმენას გამოხატავდა ვარლამ რუხაძის, დავით მეჩონგურის (ქარცივაძე) ლექსები (1920).

ქვეყნის გადარჩენის იმედად მაშინ ბევრს ჯარი, გვარდია ესახებოდა. ამის გამოძახილია უთუოდ გალაკტიონ ტაბიძის „გვარდია“ (1920); საქართველოს დამოუკიდებლობის დაკარგვის შიშს გამოთქვამენ იოსებ გრიშაშვილი (მისი ე.წ. „დაუბეჭდავი ლექსები“, რომლებიც მაშინ ინერებოდა), გიორგი ლეონიძე, იოსებ მჭედლიშვილი, ობოლი მუშა (სოლომონ თავაძე), რაჟდენ გვეტაძე, დუტუ მეგრელის, კოლაუ ნადირაძის და სხვ. მათ მტკივნეულად გამოავლინეს თავისუფალ საქართველოს დამხობით გამოწვეული განცდები თავიანთ ლირიკაში. ამ მხრივ განსაკუთრებით შთამბეჭდავია კოტე მაცაშვილის, ალექსანდრე აბაშელის, გრიგოლ ცეცხლაძის, სოლომონ თავაძის ლირიკული ტექსტები. ზოგადად, ამ წლების ქართულ პოეტურ ნარატივში მენილად რელობის სწორი შეგრძნება გამოვლინდა.

PETYA TSONEVA

Bulgaria, Gabrovo

“St. Cyril and St. Methodius” University of Veliko Tarnovo,

**The “Passing Clouds” of Nationalism in Kapka Kassabova
and Anthea Nicholson**

Nationalism reemerges from contemporary cultural debates under a panoply of controversial perspectives. In some of them like, for instance, the contemporary fields of border studies and the study of migrant cultures and writing, it fairly often takes the shape of an effort to strengthen hierarchies, hold differences together into ideologically “sterile” supposedly homogeneous units and delimit overflowing identities. What binds a great many such contemporary reassessments is the urge to retrace or excavate past experience of nationalism, especially in cases when its purportedly beneficial properties of sheltering nations are brought to such ends as dictatorship, autocratic and authoritarian rule.

The present article focuses on two juxtaposed responses to an excessively violent form of nationalism which are worth considering because of their borderline status. Both Kapka Kassabova and Anthea Nicholson fall into the category of migrant writers. Of Bulgarian and Georgian descent, both writing in English, each one of them retraces a remembered and oppressive past in an effort that aims to reconstruct the contemporaneity of their countries of origin. Alongside specific contextual details, the investigation will meditate on the common features of their fictional responses to a shared past. A meaningful outcome of their retracings is the critical distance that forms between remembered experience and the contemporary state of their birth lands which illuminates in a creative way the problematic achievement and development of state sovereignty. Though the discussed works originate in the second decade of the twenty-first century they respond to events and processes taking place in the twentieth century from an abroadly construed literary perspective.

ALYONA TYCHININA

Ukraine, Chernivtsi

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

**Us / Them within the Context of Bosnian Multicultural
Environment**

(Ivo Andrić «The Bridge on the Drina»)

The particularities of establishment of the Bosnian national sovereignty using the example of the novel «The Bridge on the Drina» (1945) by Ivo Andrić (1892-1975) are viewed. Above all, it is told about the multi-confessional commonality of Bogomils, Catholics, Orthodox and Muslims, and the confrontation between us and them formed within it. Ethnic images, auto-images, meta-images are interpreted in the novel drawing on the imagological approaches of Mikhail Bakhtin, Martin Buber, Georgy Gachev, Jacques Derrida, Paul Ricoeur.

The bridge is regarded as a central image of the novel which is not only the crossing point of all denominational layers, but also «the only crossing <...>, that connected Bosnia with Serbia, and through Serbia – with the other provinces of the Turkish Empire».

The changes and collapses in the Bosnian national sovereignty (1516-1914) presented in the novel are analyzed in the diachronic aspect, which were stipulated not only by the combination of circumstances but also by the ethnographic geographical peculiarities. They are artistically backed with multiple insert stories.

Mental contradictions are considered using the example of opposite ways of interpretation of the symbology of the bridge, the role of historical characters and events. The completely opposite prayer pleas of Muslims and Orthodox who «met each other with depleted emotionless faces throwing to each other hundreds of words from the dictionary of provincial courtesy» become the mystic note. The special emphasis is placed on the images of us who became them.

The political question is taken into consideration, in particular the one activated at the turn of historical epochs (1900), that marked the end of the happy century using the example of the life of the bridge-side city which

«was a miniature but explicit example of new symptoms of the illness that became common for Europe». The distinctions of perception of the war by Serbs who «at night all pretend to be asleep but in fact do not close their eyes», and Muslims watching «the artillery fight of two Christian armies» are analyzed.

In conclusion the question of typology of collisions of identities as well as their preservation in the multicultural space is arisen.

АЛЁНА ТЫЧИНИНА

Украина, Черновцы

Черновицкий национальный университет имени Юрия Федьковича

Свои / чужие в контексте боснийской мультикультурной среды

(Иво Андрич «Мост на Дрине»)

Рассматриваются особенности толкований в аспекте боснийского национального суверенитета на примере романа Иво Андрича (1892-1975) «Мост на Дрине» (1945). Речь идёт о многоконфессиональном союзе богомилов, католиков, православных и мусульман, в пределах которого обозначилось противостояние своих и чужих. Исходя из имагологических концептов М. Бахтина, М. Бубера, Г. Гачева, Ж. Дерриды, Э. Левинаса, В. Орехова, П. Рикёра, Е. Саида, в романе югославского автора аналитически идентифицируются этнообразы, автообразы, метаобразы.

Представленные в романе перемены и сломы в боснийском национальном суверенитете 1516-1914 годов анализируются в диалогическом срезе, подкрепляясь многочисленными вставными легендарными историями. Выясняется, что таковые обусловлены не только течением исторических обстоятельств, но и этнографически-географическими особенностями.

Во внимание также принимается политический вопрос, особо активизированный на рубеже исторических эпох (1900 г.), «ознаменовавшем конец счастливого столетия». Идея разворачивается на примере примостового города, который «являл собой миниатюрный,

но выразительный пример первых симптомов заболевания, ставшего впоследствии общеевропейским, а затем и общемировым». Анализируются отличия восприятия войны сербами, которые «ночью все притворяются спящими, но на самом деле не смыкают глаз», и мусульманами, наблюдающими над «артиллерийским поединком двух христианских армий».

Ментальные противоречия выражаются через противоположные толкования символики моста, соответствующей роли исторических персонажей и событий. Мистической нотой окрашены кардинально противоположные ночные молитвенные просьбы мусульман и православных, «встречавших друг друга с потухшими, бесстрастными лицами, перебрасываясь сотней слов из словаря провинциальной учтивости».

Особый акцент делается не только на образах своих/чужих, но и на своих, ставших чужими. Таким образом, встаёт вопрос о типологии столкновения идентичностей, а также об их сохранении в мультикультурном пространстве.

MARINE TURASHVILI

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli institute of Georgian literature

Soviet Trauma and the Discourse Analysis of the Narratives in Oral Histories

To the significant categories of the Oral Histories belong not only the main phases of the life (childhood, youth, adolescence, old age) but such separate developments and connected to them family cycles as ill health, religious and political conversions, wars, migration, its results and imprisonment.

Discourse analysis of the Oral Histories confirms that in the context of the political and the social life-story the Soviet period and connected to it the painful processes play important role. They act as life dividing line according to which the narratives are separated into three main and different periods: “It”, “Before” and “After”.

On this occasion we are investigation Soviet trauma on the basis of the discourse analysis of the narratives in the Oral Histories of the Dagestan ethnic group – Avars living Georgia.

Avars settled in Georgia after entering the country the Russian Empire. Part of them settled in the second part of the XIX century. In the 30s and 40s of the XX century there already existed three villages in Kakhetia, Kvareli region: Tivi, Tebeljokhi and Khashalukhti (today's Mtsdziri). In 1944 they were deported to Chechnya where they lived until 1957 and then returned to Georgia.

Narrators in the Oral Histories describe painful processes of the Soviet period, demonstrate personal, family and ethnos tragedy. Each oral history is accompanied with the narrators' subjective evaluation and analysis. They look at the past with the present-day's vision. They are frank and open-hearted, that is determined by the change of the time, the epoch and the society.

მარინე ტურაშვილი

საქართველო, თბილისი

მთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

საბჭოთა ტრავმა და თხრობის დისკურსული ანალიზი ზეპირ ისტორიებში

ზეპირი ისტორიების მნიშვნელოვან კატეგორიებს არა მხოლოდ ცხოვრების ძირითადი ეტაპები (ბავშვობა, ახალგაზრდობა, მოზრდილობა, მოხუცებულობა და მასთან დაკავშირებული საოჯახო ციკლები) განეკუთვნება, არამედ ისეთი ცალკეული მოვლენებიც, როგორებიცაა: ავადმყოფობა, რელიგიური და პოლიტიკური კონვენსია, ომები, მიგრაციები და მისი შედეგები, აგრეთვე, პატიმრობა.

ზეპირი ისტორიების თხრობის დისკურსული ანალიზი ცხადყოფს, რომ თავსგადახდენილი პოლიტიკური და სოციალური მოვლენების კონტექსტში, საბჭოთა პერიოდი და მასთან დაკავშირებული მტკივნეული პროცესები მნიშვნელოვანია. შეიძლება ითქვას, რომ ისინი მოქმედებენ როგორც ცხოვრების გამყოფი ხაზი, რომლის მიხედვითაც მონათხრობები სამ მნიშვნელოვანად განსხვავებულ პერიოდად იყოფა: „ის“, „მანამდე“ და „მას შემდეგ“.

ამჯერად საბჭოთა ტრავმას წარმოვაჩინთ საქართველოში მცხოვრები დაღესტნური ეთნიკური ჯგუფის – ავარიელების (ხუნძების) ზეპირი ისტორიების თხრობის დისკურსული ანალიზის საფუძველზე.

ავარიელები (ხუნძები) საქართველოში დასახლებას იწყებენ ქვეყნის რუსეთის იმპერიაში შესვლის შემდეგ. მათი ერთი ნაწილი XIX ს-ის მეორე ნახევარში ჩამოსახლდა, ხოლო XX ს-ის 30-40-იან წლებში კახეთში, ყვარლის რაიონში უკვე არსებობდა სამი სოფელი: თივი, თებელჯოხი და ხაშალხუტი (დღევანდელი მთისძირი). ისინი 1944 წელს გადაასახლეს ჩეჩნეთში, სადაც 1957 წლამდე ცხოვრობდნენ და შემდეგ დაბრუნდნენ საქართველოში.

ზეპირი ისტორიებში მთხრობელები საბჭოთა პერიოდის თანმდევ მტკივნეულ პროცესებს წარმოაჩენენ პირად, ოჯახის, ეთონისისა და საზოგადოების ტრაგედიას. მძიმე პირად განცდებთან ერთად თითოეულ ზეპირ ისტორიას ახლავს მთხრობელის სუბიექტური შეფასებები და ანალიზი. ისინი თანამედროვე თვალით იყურებიან წარსულში, დაწვრილებით იხსენებენ წლების წინ მომხდარ მტკივნეულ ამბებს. არიან გახსნილი და თავისუფალი მთხრობელები, რაც განაპირობა დროის, ეპოქისა და საზოგადოების შეცვლამ. ისინი, რაც მაშინ არ ან ვერ ითქმოდა, ახლა თავისუფლად ლაპარაკობენ.

YANINA YUKHYMUK

Ukraine, Kiev

National Academy of Science of Ukraine

T. H. Shevchenko Institute of Literature

National Peculiarities of a Word Master's

Artistic Image Creation

(based on works by K.Funke, Y.Izdryk, G. Petrović)

Fiction of the early 21st century continues the traditions started by the writers of the postmodern era. The same game with the reader, unusual forms of meaning rendition, frequent use of metaphors and allegories generate new meanings of the text depending on the reader's experience. The particular

interest is in the representations of national culture in the postmodern works of K. Funke?Yu. Izdryk and G. Petrović. Different at the first sight works have the same common feature: each of the analyzed books (“USB Flash Drive 2GB”, “Shop “Thanks to One’s Good Graces”, “Ink Trilogy”) embodies the special feature of the word master’s creative workshop in Ukraine, Serbia and Germany.

So, for the Ukrainian poet, the character of the essays by Yu. Izdryk, the opportunity to become famous is to balance on the verge of scandal and oblivion, find his selling threshold and be sensitive to the changes of ideological currents. Serbian proofreader from the novel “Shop “Thanks to One’s Good Graces” realizes the consequences of creating lacunae in history, watching how compatriots prefer escape to development. A bookbinder who has the gift of bringing fictional characters and things from fiction to life in real world, knows the results of the original story changes when he gets involved in a dangerous game.

The specifics of the mentioned national literatures are visible even in a brief description and deeper analysis not only emphasizes this, but also points to the author’s clues, with the help of which many historical facts can be decoded.

ULKER YUSIFOFA

Baku, Azerbaijan

Baku Slavic University

Azerbaijan Democratic Republic and Azerbaijani Folklore Issues

Early 20th century was marked by controversial events in Azerbaijan’s political history. Nevertheless, within a short period of time, there have been considerable increases in both our political and cultural history. The interest in literature, especially folklore, has increased. For this reason, textbooks published in the early centuries have addressed more folklore examples. In 1920 it was decided to celebrate Novruz holiday as a national holiday.

Nariman Narimanov is a prominent political and literary figure of his time and in 1919 he was appointed as a state supervisor. N.Narimanov

touched upon issues related to folk literature in a number of critique-publicist articles, emphasizing his special affection for folk music .

Part of Mahmud bey Mahmudbeyov's creative activity coincided with the ADA period, and he spoke about the school reform in the newly created Ministry of Public Education. The author has translated and published many Azerbaijani epics ("Molla Qasim", "Abbas and Gulgas") and a large number of proverbs.

In this article, we tried to explore activities in the field of folklore of prominent writers who associated with the formationADR.

JERRY WHITE

Halifax, Nova Scotia, Canada

Dalhousie University

Republican Difficulties: Noé Jordania's *Difficultéssocialistes*, Antoni Rovirii Virgili's *L'Estat català*, and the Vagaries of Exile Writers in Paris

This paper will discuss the theme of political freedom in the writing of one of the most famous Georgian emigrants of them all, NoéJordania. His 1933 book *Difficultéssocialistes* was published just over ten years after going into exile with the rest of the government of the Democratic Republic of Georgia. But it is defined by the *French* conceptualisations of both democratic socialism and national identity. The book is mostly about struggles in *French*-socialism, and mentions Georgia only in passing. It is a work by someone who has clearly internalised French republican ideals around integration of immigrants; it also shows the degree to which Jordania had found, in the exile experience, a kind of internationalist vision of socialism that is so consistent with French idealism around universalism.

The degree to which this is exceptional among migrant writing can be seen through a comparison with a similar text, *L'Estat català*, written in 1947 by the Catalan exile Antoni RoviriiVirgili. This was also written about a decade after going to France to set up a government-in-exile, but bears little sign of integration. RoviraiVirgili is not only still completely given over to

the details of Catalan political life, but is also still defined by the kinds of tensions that were specific to the Spanish/Catalan situation, especially the tension between republicanism and federalism. That was a minor tension in Georgian politics of the First Republic period, but there is no sign of that in Jordania's *Difficultéssocialistes*. What we find there instead is, unlike the longing for a lost homeland that we see in Roviriai Virgili, a quest to redeem the experience of exile through the full immersion in the historical and political problems of the host country.

ELIZABED ZARDIASHVILI

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli institute of Georgian literature

Akaki Tsereteli and Russian-Georgian Relations

(according to the banned works)

The year 1901 marked 100 years of incorporation of Georgia into the Russian Empire. The Tsar's government decided to celebrate this date with pomposity but failed because the Georgian people and a large part of its intelligentsia did not participate in the celebration. Ilia Chavchavadze refused to work in the commission organizing this "celebration", and Akaki Tsereteli after the celebration, wrote an acute national-political essay "The Truth", which became a victim of censorship of all epochs. This should not be surprising because the poet openly speaks about the bitter truth about the hundred-year policy of Russification without any embellishment to everybody – the laymen, the clerics, and the enemies.

The paper regards those violent methods to which Russia appealed for a century: an attack on faith, education, court, etc. It also gives a thorough analysis of what the Russian-Georgian relations were in the last century, what they are in the present and what they should be in the future.

It is in the "Truth" that Akaki formulated the important considerations about the gradual restoration of Georgia's independence. However, the "Truth" has remained unpublished to the present day.

The same fate shared the poem "The Voice", the bearer of the ideas of "The Truth", which was illegally spread in certain circles in Akaki's life-

time as a writing with no author; the poem “To Vorontsov” written in 1909 in the sacrifice to which (the authorities burned the entire edition) the second volume of Akaki’s “My writings” was brought; also the poem “A Centenary Story” created in the years 1911-12 which title indicates its content.

Many of Akaki’s works failed to reach the addressee, but the purpose of their creation is well expressed by the poet in a phrase said to the listeners during the reading of “A Centenary Story”: “It won’t be published either, but let it remain to the descendants”

Akaki’s banned works have added many interesting traits to the biography of the poet and once again confirmed that he devoted his whole life to the struggle for the restoration of Autocephaly and Georgian statehood.

Akaki passed away in 1915. He could not see the autocephaly of the Georgian Church and restoration of Georgia’s independence. And how close he was to the realization of his cherished dream...

ელისაბედ ზარდიაშვილი

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

აკაკი წერეთელი და საქართველო-რუსეთის

ურთიერთობები

(აკრძალული თხზულებების მიხედვით)

1901 წელს შესრულდა საქართველოს რუსეთთან შეერთების 100 წელი. მეფის ხელისუფლებამ გადაწყვიტა ამ თარიღის პომპეზურად აღნიშვნა, თუმცა ეს პომპეზურობა არ გამოუვიდა, რადგან ქართველმა ხალხმა და მისი ინტელიგენციის ძირითადმა ნაწილმა ზეიმში მონაწილეობა არ მიიღო. ილია ჭავჭავაძემ უარი განაცხადა „დღესასწაულის“ მომწყობ კომისიაში მუშაობაზე, ხოლო აკაკი წერეთელმა ე.წ. ზეიმის შემდეგ დაწერა ისეთი მწვავე ეროვნულ-პოლიტიკური ხასიათის სტატია „სიმართლე“, რომელიც ყველა ეპოქის ცენზურის მსხვერპლად იქცა. ეს გასაკვირი არც უნდა იყოს, რადგან პოეტმა რუსიფიკატორული პოლიტიკის ასწლიანი მწარე სიმართლე მოურიდებლად და მკვახედ პირში მიახალა ყველას – ერსაც, ბერსაც და მტერსაც.

წერილში განხილულია ის ძალადობრივი მეთოდები, რომლებსაც რუსეთი ერთი საუკუნის განმავლობაში მიმართავდა ქართველების გასარუსებლად: შეტევა რჯულზე, განათლებაზე, სამსჯავროზე და ა.შ. ასევე დეტალურადაა გაანალიზებული, თუ როგორი იყო საქართველო-რუსეთის ურთიერთობები წარსულ საუკუნეებში, როგორია აწმყოში და როგორი უნდა იყოს მომავალში.

აკაკიმ სწორედ „სიმართლეში“ ჩამოაყალიბა მნიშვნელოვანი მოსაზრებები საქართველოს დამოუკიდებლობის ეტაპობრივი აღდგენის შესახებ.

„სიმართლე“ ჩვენს დრომდე გამოუქვეყნებელი დარჩა.

ასეთივე ბედი ეწია „სიმართლის“ იდეების მატარებელ ლექს „ხმას“, რომელიც აკაკის სიცოცხლეშივე უავტორო თხზულების სახით არაღეგალურად ვრცელდებოდა გარკვეულ წრეებში; 1909 წელს დაწერილ „ვორონცოვს“, რომელმაც აკაკის „ჩემი ნაწერების“ II ტომი შეინირა – ხელისუფლებამ მთლიანი ტირაჟი დაწვით გაანადგურა; ასევე 1911-12 წლებში შექმნილ პოემას – „ასის წლის ამბავს“, რომლის სათაურიც უკვე მიუთითებს მის შინაარსზე.

აკაკის ბევრი თხზულება ვერ აღწევდა ადრესატამდე, მაგრამ მათი შექმნის მიზანი კარგად გამოხატა პოეტმა იმ ფრაზით, რომელიც მან მსმენელებს უთხრა „ასის წლის ამბის“ კითხვისას: „არც ამას დაბეჭდავენ, შთამომავლობას დარჩეს“.

აკაკის აკრძალულმა თხზულებებმა ბევრი საინტერესო შტრიხი შემატა ბიოგრაფიას და კიდევ ერთხელ დაადასტურა, რომ მან მთელი თავისი ცხოვრება ავტოკეფალიისა და საქართველოს სახელმწიფოებრიობის აღდგენისთვის ბრძოლას შესწირა.

1915 წელს გარდაიცვალა აკაკი. იგი ვერ მოესწრო ქართული ეკლესიის ავტოკეფალიისა და საქართველოს დამოუკიდებლობის აღდგენას. არადა, რა ახლოს იყო პოეტი სანუკვარი ოცნების ასრულებასთან...

S.N. ZOTOV

Russia, Taganrog

Chekhov Taganrog Institut, the branche of Rostov State University of Economics

Intellectual and Stylistic Self-determination of Russian Writer in the XX Century

Russian literary tradition indicates that in the artistic creativity the personality is able to free itself from ideological coercion. In the XX century it is contributed to Khrushchev's thaw. But the mechanism has earned again in accordance with already repressive Soviet tradition.

Pasternak's intellectual self-determination in *Doctor Zhivago* leads to an act of free behavior: by defending artistic sovereignty, he actually makes a political choice. The publication of the novel abroad causes condemnation, but not criminal prosecution. At first, repressive skills of the establishment are supported in the demagoguery of the literary authorities, which does not allow perestroika in the artistic consciousness. Social and political condemnation of Pasternak was soon replaced by the criminal persecution of writers: Brodsky was exiled on a "non-political" article "for parasitism," and Sinyavsky was convicted in 1966 under the article "anti-Soviet agitation and propaganda."

Sinyavsky's literary position is connected with Pasternak's freedom of intellectual and stylistic behavior, however, he is distinguished by the frankness of "crimes": Pasternak's overseas publication was a consistent gesture of a self-conscious off-politics writer and a writer rejected by Soviet censorship. Sinyavsky, on the other hand, ignored Soviet publishing houses, indirectly acknowledging the impossibility of censorship. The style of prose is leveled by the "political component", on which the verdict of the court in the criminal case is based. Given the incompatibility of the scale of works and artists in general, Pasternak and Sinyavsky have a common feature: they claim the sovereignty of the writer. At the same time, Pasternak emphasizes his apolitical nature, and Sinyavsky recognizes himself as a "different" writer, but "a Soviet man," not an "enemy." Exile and conflict with any ideological coercion denote Sinyavsky's individual intellectual self-identity, which brings him closer to Brodsky, who recognizes exile as a movement "outwardly" and "to himself", to the language, but at the same time finds the relative political equivalent of freedom of creativity in the United States.

С.Н. ЗОТОВ

Россия, Таганрог

*Таганрогский институт имени А.П. Чехова (филиал) ФГБОУ ВО
Ростовский государственный экономический университет (РИНХ)*

Интеллектуальное и стилевое самоопределение русского писателя в XX в.

Русская литературная традиция свидетельствует, что в художественном творчестве личность способна освободиться от идеологического принуждения. Этому в XX в. способствовала хрущевская оттепель. Но механизм заработал вновь в соответствии уже с репрессивной советской традицией.

Интеллектуальное самоопределение Пастернака в «Докторе Живаго» приводит к акту свободного поведения: защищая художнический суверенитет, он фактически делает политический выбор. Публикация романа за границей вызывает осуждение, однако не уголовное преследование. Вначале репрессивные навыки власти находят поддержку в демагогии литературного начальства, не допускающего перестройки в художественном сознании. Общественно-политическое осуждение Пастернака вскоре сменилось уголовным преследованием писателей: Бродского сослали по «неполитической» статье «за тунеядство», а Синявский был осужден в 1966 г. по статье «антисоветская агитация и пропаганда».

Литературная позиция Синявского связана с пастернаковской свободой интеллектуального и стилевого поведения, однако отличается откровенностью «преступления»: заграничная публикация Пастернака была последовательным жестом сознающего себя вне политики и отвергнутого советской цензурой писателя, Синявский игнорировал советские издательства, косвенно признавая невозможность подцензурной публикации. Стиль прозы нивелируется «политической составляющей», на которой и основан приговор суда по уголовному делу. При несопоставимости масштаба произведений и художников в целом у Пастернака и Синявского есть общая черта: они заявляют о суверенитете писателя. При этом Пастернак подчеркивает свою аполитичность, а Синявский сознает себя «другим» писателем, но

«советским человеком», а не «врагом». Изгнание и конфликт с любым идеологическим принуждением свидетельствуют об индивидуальном интеллектуальном самоопределении Синявского, сближающим его с Бродским, который сознает изгнание как движение одновременно «вовне» и «к самому себе», к языку, однако в то же время находит в США относительный политический эквивалент свободы творчества.

I.ZUMBULIDZE

V.KVANTRE

Georgia, Kutaisi

Akaki Tsereteli State University

Publicism of Russian Abroad – Mark Aldanov

As a result of intensive nonconformity in Russia, at the beginning of the XX century, the situation in Russian Abroad was characterized by concentration of political forces. Among the vast number of centers of Russian emigration, there gradually emerged Russian publications, which were oriented on both emigrant and Soviet book market. The periodicals of emigrant centers mainly reflected the emigrants' position in connection with the future fate of Russia, their perception of the events which were under way in Russia.

Neither the divergence of ideological and political positions, nor the colossal distance could deter the literary-publicist development. The vast number of foreign magazines and newspapers covered the processes which occurred in Soviet Russia.

One of the permanent authors of magazines and newspapers of Russian-speaking countries (“Sovremenniezapiski,” “GriadushaiaRossia”, “PoslednieNovosti”, “Segodnia”, “RusskieZapiski”) was Mark Aldanov, who was considered in foreign Russian criticism as one of the masters of publicism and who was considered by such Russian abroad critics as V. Yanovsky, V. Khodasevich and others as a stronger critic than writer.

Mark Aldanov viewed modern politics as a component of current history. For him, the idea of historicity of a contemporary moment was the most topical.

In publicism, M. Aldanov frequently referred to the genre of feature article. It should be noted that this genre became the most appropriate form

which enabled the author to express his beliefs, his world outlook. Despite the fact that this genre lacks a fascinating intrigue, a plot, which, naturally, makes it difficult to keep the readers' interest and attention, M. Aldanov manages to do it, as he mastered the skills of newspaper reports to grab the readers' imagination.

In his articles M. Aldanov refers to such important historic figures as Stalin, Trotsky, Churchill, Hitler, Ghandi; it is noticeable that these people interest the author in the sense in which history and politics are connected to the psychology of man. Important facts in the biographies of the heroes alternate with publicistic excursus which help the readers to understand the heroes' actions as well as comprehend the position of the author himself.

И.ЗУМБУЛИДЗЕ

В.КВАНТРЕ

Грузия, Кутаиси

Гос.университет им.А.Церетели

Публицистика русского зарубежья – Марк Алданов

В результате интенсивного преследования инакомыслия в России, в русском зарубежье в начале XX в. складывается ситуация, характеризующаяся сосредоточением политических сил. Среди огромного числа центров русской эмиграции последовательно появлялись русскоязычные издательства, ориентированные как на эмигрантский, так и на советский книжный рынок. В периодике эмиграционных центров, в основном, отражалась позиция эмигрантов в отношении дальнейшей судьбы России, их восприятие тех событий, которые происходили на родине.

Ни расхождения идейно-политических позиций, ни колоссальные расстояния не в состоянии были нарушить неделимое литературно-публицистическое развитие. Огромный пласт зарубежных журналов и газет постоянно освещал процессы, которые происходили в Советской России.

Одним из постоянных авторов журналов и газет русского зарубежья («Современные записки», «Грядущая Россия», «Дни», «Последние новости», «Сегодня», «Русские записки») был Марк Алданов,

который в зарубежной русской критике считался одним из мастеров публицистики и которого такие критики русского зарубежья, как В.Яновский, В.Ходасевич и др., считали более сильным публицистом, чем писателем.

Марк Алданов неизменно рассматривал современную политику как компонент текущей истории. Для него идея историчности современного момента явилась как нельзя более злободневной.

В публицистике М. Алданов нередко обращался к жанру очерка. Нужно отметить, что собственно этот жанр и стал соответствующей формой, в которой писатель в наибольшей степени выразительно высказал свои убеждения, свое мировоззрение. Несмотря на то, что в данном жанре отсутствует увлекательная интрига, нет сюжета и, соответственно, заинтересованность читателя удержать достаточно сложно, М.Алданову это вполне удастся, поскольку он успешно постиг навыки и умения газетных репортеров в навыках овладения фантазией читателя.

М.Алданов обращается в своих очерках к таким значительным историческим личностям, как Сталин, Черчилль, Гитлер, Ганди, причем заметно, что герои вызывают интерес автора именно в том плане, в каком для него история и политика взаимосвязаны с психологией человека. Важные факты биографий своих героев писатель чередует с публицистическими экскурсами, которые помогают читателю не только постичь поступки героев, но и осмыслить позицию самого публициста.